Došlo 11. IX. 1932
krat. prilog

Poštnina plačana v gotovini | Leto LX | V Ljubljani, v nedeljo 11. septembra 1932 | Štev. 208 | Cena 2 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Gospodarski poskusi na račun delov. ljudstva

Monakovo, septembra.

Državni kancler Papen je 28. avgusta pred westfalskimi kmeti v Münstru razvijal poleg političnega programa tudi nov gospodarski načrt, ki naj dovede Nemčijo iz dosedanje gospodarske krize. Glavne točke Papenovih izvajanj tvori takozvani »zagon gospodarstva« (Ankurbelung der Wirtschaft). Drzen načrt, katerega bi vsi radi videli uresničenega, kateremu pa manjkajo dosedaj vsi potrebni gospodarski predpogoji.

Ves načrt je zgrajen na domeni, da je svetovna gospodarska kriza najnižjo točko že dosegla in da je v kratkem pričakovati krepkega razmaha v vseh panogah gospodarstva. Nemčija pri tem ne sme zamuditi pravega trenutka. Toda človek se nehote vpraša, od kod Papenova vera, da se bodo razmere v gospodarstvu v resnici skoraj obrnile na bolje? Da so magazini spraznjeni in da vlada velika potreba po sirovinah in industrijskih izdelkih — je res. Toda, da bo gospodarstvo vzcvelo, je poleg potrebe treba tudi temu odgovarjajoče kupne sile občinstva. Le-te, da govorimo o splošno svetovnem trgu, pa zaenkrat vsaj nikjer ne vidimo. Britanska državna gospodarska konferenca v Ottawi je danes s svojimi rezultati prav takšna uganka, kakor kdaj prej. Vse interesirane države britskega imperija z največjo skrbjo skrivajo svoje karte in tabele, dokler ne pride do novih pogajanj o uvozu in zacarinjenju uvoženih produktov na Angleško. Prav nič ni mogoče reči ali in kako daleč se je posrečila carinska unija britanskega cesarstva. — Pravtako veliko vprašanje nam odpira severno ameriško gospodarstvo. Značilno je, da gotovi ameriški gospodarski krogi delajo na to, da se Filipini izločijo iz ameriške carinske zveze, da bi se tako tem lažje preprečil njih uvoz v Združene države. Niti strah pred Japonci ne dela tem krogom pomislekov. **Dosedaj nimamo prav nikjer resnih znamenj, da bi se kriza svetovnega gospodarstva pričela omiljevati.**

Kar tiče Nemčije, je bila najbolj realna politika s katero bi se dalo omiliti brezposelnost, Brüningov načrt, ki je predvideval naselitev bankrotnih, polabskih veleposestev z brezposelnimi. Pod Papenovo vlado pa je vsa akcija zaspala. Zato tudi razumemo obupne napore nemških nacionalcev (Hugenberg), da ostane Papenov kabinet, ker vidijo v njem poroštvo, da jim bodo ostale zadolžene latifundije v vzhodni Prusiji, čeprav težko obremenjujejo državno blagajno.

Vsakomur je jasno, da »zagon gospodarstva« potrebuje kakor vojska denarja in zopet denarja. Kako priti do denarja? Računati na inozemsko pomoč, ki že od 1924. leta dalje investirane kapitale imenuje »zmrznjene kredite«, bi bila več kot predrzna misel. Pričeti z inflacijo? Inflacija je že pred desetletjem uničila skoraj vse privatno premoženje nemškega srednjega stanu. Radi tega je v veliko preslabem spominu, da ne bi že samo njeno ime privedlo katastrofe v narodno gospodarstvo. Sicer **imamo dejansko inflacijo, ker je bilo kovanega vse preveč srebrnega denarja, ki že davno nima druge vrednosti, kakor v domačem internem prometu.**

Poskusilo se je torej z jako drznim eskperimentom: iz niča dobiti denar. Za vplačane davke se bo izstavila nekakšna pobotnica, ki jo bo državna banka deloma lombardirala. Vsakdo, ki plača od oktobra tega leta do oktobra prihodnjega leta davke, bo dobil del plačanih davkov povrnjenih v državnih zadolžnicah. S tem dobi ta določba značaj prisilnega posojila, ki ga daje država prebivalstvu. S temi zadolžnicami bi se smele plačevati, počenši z letom 1934 do 1938, carine, trošarine in nekateri drugi davki. Država je s tem obremenila bodočnost — o kateri ne more vedeti kakšna bo — ne da bi pristala za zahtevano znižanje davkov. Po časopisnih vesteh namerava država te zadolžnice plasirati tudi na borzi ter dopustiti trgovanje, kakor z ostalimi rentami. S tem bi se nemški vrednostni trg razširil za eno do dve milijardi mark, kar brezdvomno ne bi dobro vplivalo na tečaj zadolžnic. Da je borza v Berlinu ugodno reagirala na te vesti, še ne pomeni nikakega uspeha, temveč je samo dokaz za nejasnost položaja in nepoučenost občinstva.

Glede socijalnopolitičnih vidikov nove zasilne odredbe je **najvažnejša znana premija v znesku 400 RM letno, ki jo dobi industrija za vsakega na novo v delo sprejetega delavca.** Vodilna misel tega ukrepa, da se namreč razbremeni javna socijalna skrb ter istočasno z zopetnim zaposlenjem posamezniku pomaga in podpre njegovo samozavest, ni slaba, seveda tudi ni nova. **Vsi praktični poskusi pa so dosedaj pokazali, da do danes še ni metode, ki bi preprečila vsako zlorabo od strani industrije in zagotovila točno kontrolo nad upravičenostjo dodeljenih premij.** Zelo lahko se da namreč konstruirati slučaj, da zapre ena tovarna svoje obrate ter odstopi vsa naročila drugi tovarni v izvršitev, ki potem zaposli na novo nekoliko delavcev, morda celo toliko, kolikor je bilo na drugi strani odpuščenih. V tem slučaju so izpolnjeni vsi predpogoji za izplačilo premije, število brezposelnih pa se kljub temu ni zmanjšalo. Ako pa se je posrečilo najti sistem točne kontrole, potem je ta način borbe proti brezposelnosti gotovo priporočljiv.

Razven tega naj bi bila nagrada za zopetno zaposlenje znižanje po tarifu določenih mezd. Podjetnik, ki bi sprejel v svoj obrat na novo gotovo število delavcev, bi smel znižati delovni čas vsem skupaj toliko, da ne pridejo delavci tedensko pod 40 delovnih ur. Razven tega pa bi smel podjetnik v takih slučajih znižati še mezdo. Podrobne določbe o tem še niso znane, pač pa je gotovo, da se znižanje pod 40 ur tedensko ne bo dovolilo. Delavci bodo prikrajšani na dva načina, prvič vsled tega, ker bodo delali manj časa ter tako manj zaslužili, drugič, ker bodo mezde razven tega še znižane. V tem slučaju bodo tarifske mezde kmalu izginile. Delavstvo tega ne bo dopustilo brez bojev ali pa znatnih protiuslug. **Gospodarski krogi pa sami dvomijo o koristi te ugodnosti, ker se bodo vršile zlorabe, ki bodo velike obrate le še bolj okrepile, gospodarsko šibke podjetnike pa obremenile.** Vlada upa, da bo na ta način uvrstila v produktivno delo okrog 2 milj. brezposelnih.

Obstoja pa vendarle nevarnost inflacije, dasi vlada energično ugovarja vsem takim vestem in kombinacijam. Gotovo ni inflacija njen namen, ker bi se sedanji predsednik državne banke temu odločno uprl. Vendar pa bi mogla nastati inflacija, če bi finančna uprava izdala veliko množino zadolžnic, glasečih se na nizke zneske, ki bi se mogle uporabljati kot nadomestilno plačilno sredstvo v javnem prometu. Izdaja takih zadolžnic pa je zopet potrebna, ker sicer mali davkoplačevalci ne bi imeli od ugodnosti povračila nobene koristi. Gotovo pa bo v marsikaterem slučaju država prisilila občinstvo, da bo sprejelo zadolžnice samo v velikih kosih, ki za javni promet ne pridejo v poštev ter da bo s tem skušala po možnosti preprečiti inflacijske pojave.

Resne težkoče so nastale vsled ugovarjanja socijalnodemokratične stranke glede upravičenosti izdajanja zadolžnic s pravnega stališča. Tudi če bodo te ovire odstranjene, bo to vendar tečaju teh vrednostnih papirjev škodovalo. Kakor hitro pa pade tečaj pod nominalno vrednost, so izgubili bistvo svojega pomena, namreč olajšanje denarnega trga.

Pri današnjem političnem in gospodarskem položaju v Nemčiji in Evropi ne smemo pričakovati posebnih uspehov za nemško gospodarstvo. Finančni krogi in industrija so za enkrat zadovoljni, delavstvo ne! Končna sodba bo mogoča šele tedaj, ko bo praktično izvajanje pokazalo sadove nove zasilne naredbe.

Dr. W.

Kitaj počasi razpada

Kaj bo z „enotno fronto“ velesil napram Japonski?

London, 10. septembra. Dasi stoji v ospredju najintenzivnejšega zanimanja diplomatov vprašanje, kaj se bo zgodilo z razorožitveno konferenco, ako se Francija in Nemčija ne bi sporazumeli, kakšno naj bo razmerje med njunima armadama, pa diplomatski krogi seveda ne zanemarjajo konflikta na Daljnem vzhodu, ki pride ta mesec pred Društvo narodov. Sicer se je ustanovila v zadnjem času takozvana »enotna fronta velesil«, tako da optimisti pričakujejo v Ženevi skupnega nastopa proti japonskim pretenzijam na Daljnem vzhodu, toda manj optimistični politiki jako dvomijo, ali bo ta fronta res držala in ali bo imela uspeh, ki ga od nje pričakujejo. Izkušnje zadnjih let namreč dokazujejo, da je solidarnost evropskih velesil zelo labilna in da se pod to solidarnostjo čedalje bolj odpira brezno med dvema skupinama evropskih velesil, tako da se utrjuje prepričanje, da Društvo narodov stoji pred razpadom. Ako bodo Japonci znali izrabiti položaj, ki bo nastal na razorožitveni konferenci zaradi ofenzive Nemčije, ki bo prisilila velesile do čisto jasnih odločitev, tako da bo nemogoče vsako slepomišljenje v vprašanju razorožitve, jim ne bo težko razbiti »enotne fronte velesil« v azijskem vprašanju.

Japonci snujejo severno kitajsko državo

Ker Japonska čisto pravilno vpošteva odpor, ki je nastal v Združenih državah severne Amerike proti njeni politiki v Mandžuriji, in ker se Japonska čisto nič ne vara glede ogromne sile, ki jo predstavlja Amerika, zato gre diplomacija v Tokiju za tem, **da položaj v Aziji čedalje bolj komplicira,** tako da bi Evropa ne stala več pred vprašanjem ene same mandžurske province, ki se je od Kitaja odtrgala, **ampak pred vprašanjem razpadanja celega kitajskega cesarstva sploh.** Ker Lyttonovo poročilo (ki nikakor ni sestavljeno v tako ostrem tonu v škodo Japonske, kakor se je izpočetka govorilo), priporoča, da se v Mandžuriji po predhodnem sporazumu z Japonsko in pod pogojem strogega spoštovanja privilegijev, ki so bili priznani Japonski od Kitaja v tako zvanih 22 točkah leta 1915, zopet vpostavi legalna nadoblast Kitaja, zato je sedaj v Tokiju prevladalo mnenje, da naj se takozvani Manču-ko (ime nove mandžurske države), ne anektira, kakor se je prvotno nameravalo, ampak da naj se v resnici ohrani, oziroma razširi njegova neodvisnost. To bi na eni strani izpodneslo tla argumentom Amerike, ki operira proti Japonski s tem, da je Manču-ko gola maska za aneksijo, na drugi strani pa bi to odgovarjalo resničnim težnjam prebivalstva, ki hoče biti neodvisno od Kitaja, pa tudi uživati tako avtonomijo, ki ne bi bila preveč ovirana od japonskih svetovalcev. Obenem pa Japonci kljub temu, da tokijska vlada in generaliteta to odločno demantira, zasledujejo načrt, **po katerem naj bi se od Kitaja odtrgal ves sever s Pekingom in Tiencinom ter mongolsko provincijo Džehol ter skupaj s Mančukoom združil v cesarstvo, ki naj bi mu vladal sedanji poglavar Mančukoa bivši kitajski cesar Pu Ji.** Ti načrti so jasno razvidni tudi iz namere japonskega generalnega štaba, ki pod pretvezo, da je treba izkoreniniti banditstvo, katero ima svoje središče v Pekingu, pripravlja pohod v Mongolijo. V Pekingu in Tiencinu, kakor tudi v Mongoliji že obstoja stranka, ki ima namen, da proglasi novo cesarstvo, kakor hitro bi japonske čete prekoračile Veliki zid. Separatisti bi pozvali Pu Jija, naj zasede v Pekingu stari prestol kitajskih cesarjev. Na ta način bi bil na mah rešen mednarodni problem kitajske suverenitete v Mandžuriji, na kateri Društvo narodov vztraja, ker bi Mandžurija prišla pod kitajsko vlado oziroma državo, ki bi sklenila alijanso z Japonsko.

Nanking brez moči

Nastane seveda vprašanje, kaj bo rekla k temu kitajska vlada v Nankingu. Japonci so čisto pravilno mnenja, da bo beseda Nankinga kaj malo zalegla, ker je avtoriteta te vlade v zadnjem času padla na ničlo. Kitajska republika se nahaja danes v popolnem razsulu. Južni Kitaj s Kantonom je izza časa japonske ekspedicije v Šanghaj popolnoma prelomil z Nankingom in je sedaj v vsakem oziru neodvisna država. Osrednje kitajske provincije so plen boljševiških čet in raznih drugih generalov. Severna in zapadna Mongolija sta že čisto pod vplivom Sovjetov. Tibet pa se nahaja naravnost v vojski s kitajskimi oblastmi, ki jo na tihem podpira Velika Britanija. **Sedaj se pa čuje, da se tudi najzapadnejša kitajska provinca, takozvani Hsin Čian hoče odcepiti od Kitaja in skupaj s Tibetom in Turkestanom osnovati neodvisno državo.**

Lyttonovo poročilo navaden kompromis

London, 10. septembra. Poročilo preiskovalne komisije Društva narodov pod vodstvom Lyttona se sedaj nahaja v rokah tajništva Društva narodov. Javnost, ki je zaznala za vsebino poročila, je zelo iznenadena nad predlogi komisije. Izpočetka se je namreč trdilo, da je Lyttonovo poročilo absolutno negativno za Japonsko, da odkriva perfiden način, s katerim so Japonci izzvali konflikt v Mandžuriji in da zahteva popolno vpostavitev kitajske suverenitete v tej deželi. Sedaj pa se razvidi, **da poročilo ne predstavlja ničesar drugega, kakor običajen kompromis med japonskim in kitajskim stališčem, tako da javnost čisto o pravičeno pravi, da je bilo škoda časa, truda in denarja, ki se je potrošil za to komisijo. Tak kompromis bi bilo lahko sklenilo Društvo narodov v Ženevi samo. Lyttonovo poročilo se ne bavi z vprašanjem, kdo je kriv spora v Mandžuriji in nikakor ne dolži Japonske, da bi bila napadalec. Poročilo priporoča, naj se Mandžurija prizna kot avtonomna država, vrhovno suvereniteto pa naj vrši Kitaj z japonskim sosvetom. Policijo naj vodijo inozemski častniki. Vprašanja, ali je Japonska ustvarila mandžursko državo samo z namenom, da deželo anektira, ali pa je ta država izraz svobodne volje Mandžurcev, se Lyttonovo poročilo skrbno izogiba.**

Tukajšnji politični krogi smatrajo Lyttonovo poročilo kot sad kompromisa, ki se je dosegel v zadnjem trenutku med velesilami zato, da se ne bi mednarodni položaj poslabšal, ako bi Japonska res izstopila iz Društva narodov.

Ustanovitev delavske stranke v Ameriki

Newyork, 10. septembra. Ž. **Voditelj strokovnih organizacij Green sporoča, da bo v najkrajšem času organizirana nova delavska stranka. Sedanji politični in gospodarski kurz se je pokazal tako slab, da se politični interesi lahko zaščitijo samo v lastni delavski stranki. Green je trdno prepričan, da bo nova stranka imela veliko impulzivno moč, ker se računa s tem, da bo vseh 13 milijonov brezposelnih v Združenih državah vstopilo v to novo stranko.**

Dunajska vremenska napoved. Verjetno je, da bo nastopilo zapadno vreme. S severnih Alpah je pričakovati mokrega vremena, posebno na zapadu. Temperatura se bo znižala.

Friedrich Muckermann S. J.:

Moč verske misli

Misel moči ali moč misli — to dvoje se danes bori med seboj v nemški duši. Neprimerljivi katoliški shod v Essenu je bil veličastno izpričevalo o premoči verske misli. Ta misel je edinila, oplojala, navduševala v slavnostno okrašenem mestu stotisoče. Vsi stanovi so bili zastopani, od kardinala do kaplana, od opata do samostanskega brata, od državnega ministra do priprostega državljana, od plemiča do kmeta in delavca, od profesorja do ukaželjne mladine, od takega, ki je z delom preobremenjen, do brezposelnega, starček in otrok, mož in žena, vsi edini v veri taiste resnice, v izpovedovanju taiste vere, v ljubezni do celokupnega naroda.

Tu je slavila dneve svojega poveličanja cerkev, ki lije svejo luč daleč ven v javno življenje. Brez strahu so se načenjala usodna vprašanja, na katerih izkrvaveva današnje človeštvo. Z neomajno gotovostjo so se gradila nepremakljiva načela narave, temelj države, gospodarstva in kulture. Iz stvariteljnih pravzročnih globin se svetlika nov čas, ki ga sooblikujemo. Svobodni možje in žene, katoliški in nemški, so govorili tu v krasni suverenosti svobodnega naroda.

Današnji katoliški shodi, v dobi mas, kažejo tudi nazunaj mogočnejšo sliko nego preje. Na njih doživljamo zmagoslavja organizacije, ki z modro močjo giblje orjaški aparat. Kdor si pa hoče ustvariti sliko o tem, kaj se na katoliških shodih prav za prav dogaja, ta mora ob ranih jutrih videti pobožne molilce po cerkvah, iti mora na srednja, mala in najmanjša zborovanja, in priča bo dela in borbe, v katerih se še-le razodeva duša, notranji ogenj katoliškega mišljenja in čutenja. Vsa zborovanja velikih zvez brez izjeme so bila izvrstno obiskana, odlična po obliki in izrazu, treznem ravnanju in lepem navdušenju.

V času nemške razdvojenosti je dajal ta katoliški shod zgled sklenjene enote. Tudi topot so zopet skušali opozarjati na razpore in razcepljenost v katoliškem taboru, kakor da bi tudi tu grozil zlom in razpad. A kaj takega morejo trditi samo čisto površni opazovalci, ljudje, ki nimajo nobenega pojma o tem, kako močna mora biti svoboda gibanja v vseh dnevnih vprašanjih, dokler koreninimo v večni ideji. Vpoštevajoč to, pa smemo trditi, da so si katoličani, neglede na posameznike, ki stoje zase izven skupnosti — in takih ni nikoli manjkalo in jim mirno dopuščamo besedo ravno v zavesti naše edinosti — popolnoma na jasnem in edini v vseh velikih nalogah, ki jih ima rešiti današnje katoličanstvo. In to celokupni katoliški del na severu in jugu, vzhodu in zapadu, celokupna Nemčija z narodnimi deli in manjšinami onstran meja, da še več: s katoliškimi gosti iz Ogrske, Holandske, Belgije, Francije, Španije, Italije, iz Amerike in daljnih dežela.

»Viri naše moči,« tako je rekel nekoč msgr. dr. Poels, »so na oltarju, odločilna bitka krščanstva pa se bo izvojevala v javnem življenju.« To je naloga, ki so nam jo postavile velike enciklike zadnjih papežev. Na vse narode sveta so se obračale te mogočne okrožnice Rima in povsodi so razplamenile katoliško gibanje in ga razvile v taistem pravcu. Kristus v velemestu je prav za prav samo učinkovit izraz za program, ki je danes program celokupnega svetovnega katolicizma.

Tri resnice so, ki na vseh zborovanjih in sestankih vedno znova z neizprosno silo stopajo v ospredje. Ko so se liberalizem, socializem, radikalizem vseh vrst zaman prizadevali ,da bi dovedli do novega reda v človeški družbi, je sedaj vrsta na katolicizmu, od katerega pričakuje svet zares veliko, odrešilno besedo. Drugič vemo, da bo pot do tega odrešenja zelo težak; pot, ki zahteva od nas delo, požrtvovalnost, zadnjo žrtev samega sebe; pot, ki je strm, obdan od temin, pot, ob katerega buta valovje svetovnega obupa, ki pa vendarle ostane edini pot, čeprav je težak. In tretjič vemo, da vodi ta pot brezpogojno do cilja. V naši veri imamo namreč tiste globoke sile za novo ohujenje človeštva, ki jih druge smeri nimajo.

Tisti del naroda, ki je prejel od Boga take darove kakor katoliški, se čuti v svoji vesti dolžnega, da deli te darove dalje narodni celoti. Ta del naroda, v katerem tli še toliko neizrabljenih rezerv verske in narodne sile, se ne da izključiti iz tekmovanja v javnem življenju. Ta del naroda, ki se je sedaj že skoraj sto let boril za svojo enakopravnost v narodnem življenju, se v nobenih okoliščinah ne bo dal več potisniti nazaj v postojanke pred kulturnim bojem. Nemška ljudska država je naša država kakor država vsakega iskrenega Nemca. Mi smo poklicani, da stražimo ob vratih najsvetejših tradicij naših očetov. Naše poslanstvo je, da iz neizčrpnega studenca vere poživimo vse druge vire ljudskega življenja. Kdor je doživel, koliko zavesti katoliške moči je razodel essenski katoliški shod, ta se bo mogel nad vsakim poizkusom, da bi prek tega dela prešli na dnevni red, samo smehljati.

Visoko vzplapolajočega ognja goreče slame — površnega navdušenja v Essenu ni bilo najti. Tu je bilo mesto dela, mesto mirnih, tihih ljudi, mesto, po katerem hodi skrb; in vendar je iz globljih duševnih plasti, pri starih in mladih, vrelo nekaj kvišku, kar nas je spominjalo na soneno pesem svetega Frančiška. To je ravno skrivnost vere, da vzbuja ljubezen, ki je večja kakor gorje, veselje, ki je večje kakor bolečina. Danes kakor nekoč sončne pesmi ni pel najbogatejši človek, marveč najrevnejši, ker se je ravno v njegovi revščini razodela polnost Božja in preobilno odrešenje v Kristusu.

Osebne vesti

Belgrad, 10. sept. AA. Na predlog finančnega ministra je postavljen za guvernerja Narodne banke ignjat Bajloni, dosedanji guverner Narodne banke.

Belgrad, 10. septembra. I. Premeščeni so: za višjega živinozdravniškega svetnika logaškega okraja v 4. skup. 2. stop. Rihard Josip, višji živinozdravniški svetnik obmejne živinozdravniške postaje na Jesenicah, na lastno prošnjo; za višjega živinozdravniškega svetnika krškega okraja v 4. pol. skupini 2. stop. dr. Zavadilik Bogomil, višji živinozdravniški svetnik ptujskega okraja, po potrebi službe; za živinozdravniškega svetnika gornjegrajskega okraja v 5. pol. skup. Lobnik Franjo, živinozdravniški svetnik obmejne živinozdravniške postaje v Gornji Radgoni, po potrebi službe; za živinozdravniškega svetnika obmejne živinozdravniške postaje v Mariboru v 5. pol. skup. Zarnik Alojz, živinozdravniški svetnik radovljiškega okraja, na prošnjo; za višjega živinozdravniškega pristava ptujskega okraja v 6. pol. skup. Ipavec Rafael, višji živinazdravniški pristav črnomeljskega okraja, na prošnjo; za živinozdravniškega pristava celjskega okraja v 6. pol. skup. Šribar Maks, višji živinozdravniški pristav kočevskega okraja, na prošnjo; za višjega živinozdravniškega pristava litijskega okraja v 6. pol. skup. Varl Leopold, višji živinozdravniški pristav krškega okraja, na prošnjo; za višjega živinozdravniškega pristava obmejne živinozdravniške postaje na Jesenicah v 6. pol. skup. Pahor Filip, višji živinozdravniški pristav obmejne živinozdravniške postaje v Bohinjski Bistrici, po potrebi službe; za višjega živinozdravniškega pristava obmejne živinozdravniške postaje v Gornji Radgoni v 6. pol. skup. Samec Franjo, višji živinozdravniški pristav gornjegradskega okraja, na prošnjo.

Za okrajnega načelnika v 6. pol. skupini v lužiškem okraju je imenovan Zlatič Miloš, okrajni načelnik v 7. skup. istega okrajnega načelstva. Za politično-upravnega tajnika v 6. skup. v ljubljanskem okrajnem načelstvu je imenovan Šink Franc, politično-upravni tajnik v 7. skup. istega načelstva. Za politično-upravnega tajnika v 6. pol. skup. kraljeve banske uprave dravske banovine je imenovan dr. Brolih Mirko, politično-upravni tajnik v 7. skup. pri isti banski upravi.

Nemčija nam odpovedala trgovinsko pogodbo

Iz Berlina poročajo, da je Nemčija odpovedala trgovinsko pogodbo z našo državo z dnem 7. marca 1932, torej 7. septembra za pol leta.

Po nemških vesteh je odpoved pripisovati deviznim težkočam, poleg tega pa v še večji meri tendenci nemškega kmetijstva za povišanje carin na jajca, ki so vezane le v pogodbi z Jugoslavijo. Pogajanja bi se imela v kratkem začeti.

*

Kakor znano imamo z Nemčijo trgovinsko pogodbo od 17. oz. 20. decembra 1927. Tedaj je veljala za 2 leti, ker pa ni bila odpovedana, je avtomatično veljala dalje; poleg tega imamo od 12. junija 1929 tudi dopolnilni sporazum k tej pogodbi.

Na eni strani si hoče Nemčija priboriti velika tržišča za svojo izredno močno industrijo, na drugi strani pa zaradi zahtev svojih veleagrarcev vedno bolj ščiti svojo kmetijsko proizvodnjo in se zapirajo meje. To je dovedlo že do konfliktov z nordijskimi agrarnimi državami. Vsekakor je uspelo nemški carinski politiki dvignit domačo produkcijo, o čemer smo že pisali. Zato je — poleg splošnih razlogov — lani naš izvoz v Nemčijo padel od 79[illegible] na 513 milj. Din. Še bolj katastrofalno pa je padel letos, saj je znašal v 1. polovici t. l. samo še 137 milj. (lani v 1. polovici leta 310 milj.). Vsekakor si je Nemčija zadala nalogo preživljati se sama, in ima pokazati že na lepe uspehe. Vsekakor bodo težave pri pogajanjih z Nemčijo velike, ker Nemčija že itak participira pri mnogih ugodnostih v našem uvozu.

Velesejem - še dva dni

Tudi v soboto je bil obisk jesenske razstave znaten, za jutri pa se nam obeta poleg konjske razstave tudi tekmovanje harmonikarjev, ki bo pritegnilo gotovo nebroj poslušalcev.

V poslovnem oziru gre dobro. Zanimanje je za skoro vse predmete veliko in tudi zaključki znatni. Tako omenjamo, da je bilo zanimanje za muzikalije, mlinske kamne, spominke, otroške vozičke, sodarstvo, pletarstvo, slikarske šablone, železolivarske izdelke, roloje iz žel. pločevine itd. Posebno pozornost vzbuja patentna naprava za segrevanje stanovanj iz štedilnikov. Izumitelj gosp. Aljančič iz Bistrice pri Podbrezjah je prodal, saj je cena zelo nizka, že nad 30 takih naprav.

Veliko je zanimanje tudi za Šumalit, lahek gradbeni material, ki se izdeluje v državi. Pozornost vzbuja razstava Radia Ljubljane z najnovejšimi aparati. Poleg tega je zastopana z dobrimi aparati tudi znana tvrdka V. Suttner.

Kakor vsako leto tako je tudi letos zastopana na velesejmu s svojimi prvovrstnimi proizvodi znana tvrdka Dalma iz Splita. Razstavlja maraskino in likerje, brandy, stari dalmatinski prošek in druge specialitete.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Ivana Laha, kovača in posestnika v Lescah 39; narok za sklepanje poravnave 18. oktobra, oglasiti se je do 12. oktobra; nadalje o imovini Janke Raitharek, posestnice in hotelirke na Bledu I, št. 11, narok 18. oktobra, oglasiti se je do 12. oktobra; dalje še o imovini trgovske družbe Maks Robič, trg. z mešanim blagom in deželnimi pridelki na debelo in na drobno v Središču, narok 20. oktobra, oglasiti se je do 15. oktobra, nudi 40%.

Hmeljski trg

Nürnberg, 10. sept. tg. Pripeljanih je bilo 120 bal, prodanih pa 80. Hallertauški hmelj je imel ceno 100 do 150 mark, tetnanški 150 do 160, spalterski 110 do 125 mark, navadni tržni hmelj pa 75 do 135 mark. Splošni položaj je bil nemiren.

Žatec, 10. septembra. tg. Živahno nakupovanje hmelja se je nadaljevalo tudi v preteklem tednu. Na deželi je nakupovalo hmelj mnogo inozemskih pivovarnarjev in eksportnih agentov ,tako da je v mnogih krajih hmelj skoro že razprodan. Računa se s tem, da je do sedaj iztrgano iz prve roke že 30.000 stotov žatskega hmelja. Sedaj je torej v rokah kmeta samo še 60.000 stotov, dočim so jih imeli lani ob istem času od 120 do 130.000 stotov. Cene so se gibale med 600 do 850 Kč, izbrano blago pa je doseglo 900 Kč. V javni dvorani za signiranje hmelja v Žatcu je bilo do sedaj signiranih 509 bal, to je 1325 stotov po 50 kg brutto žatskega hmelja iz leta 1932.

Ciklon na Floridi

Nassau (USA), 10. sept. AA. Uradniki, ki so odšli z letalom na otok Abaco, so izjavili, da je ciklon popolnoma razdejal vso severno obalo otoka. 11 ljudi je bilo ubitih, mnogi so ranjeni. Vihar je besnel s tako silo, da ni hiše, ki bi ne bila poškodovana. Razburkano valovje je preplavilo obsežne nasade.

Konferenca v Stresi

Posvetovanja so bila slabo pripravljena

Stresa, 10. sept. tg. Danes so nameravali poskusiti, kako bi spravili načrte vseh treh velesil na skupni imenovalec, ta poskus pa je izostal, ker so hoteli najprej ugotoviti kakšne so stvarne podlage za žitne preference. Države, ki kupujejo žito, so zato sklenile vprašati prodajalke, kakšna je letošnja statistika letine in kakšna je statistika iz normalnih let. Na skupni seji držav kupovalk in prodajalk pa je prišlo do presenetljivih poročil, ker je očividno, da so stare zaloge v podonavskih deželah večje, kakor so pričakovale države kupovalke. Sklep, da naj se najprej pojasni statistika, zato ni prav razumljiv, ker se vendar nobenega kupovalca ne more prisiliti k temu, da bi moral kupiti gotove množine. Saj je edina svrha konference, da bi ustvarila s preferencami možnost konkurence za žito v jugovzhodni Evropi. Če bi se zahtevali minimalni kontingenti, bi bilo zato potrebno močnejše poseganje držav v trgovino.

V finančnem odboru je generalni direktor avstrijske narodne banke poročal o žalostnem položaju Avstrije. Najvažnejši pogoj, da bi se v Avstriji normaliziralo finančno in trgovsko politično stanje, bi bila ukinitev razlik med inozemskimi in domačimi kurzi raznih valut. Za one države, ki so v stiski, bi bilo potrebno, da se popravi njihova bilanca, podaljšanje kratkoročnih, in pocenitev dolgoročnih kreditov, kakor tudi nove metode za moratorij. Če se govori o agrarnih kreditih, ni mogoče videti, zakaj naj bi se ne dovolili tudi industrijski krediti. Nato pa so pojasnjevali svoj položaj tudi zastopniki Grčije in Italije.

Centrum in hitlerjevci

Berlin, 10. sept. tg. Sodijo, da sta se stranki centruma in narodnih socialistov v svojem prizadevanju za sporazum nekoliko približali. Dočim sta obe stranki prvotno delovali na to, da bi se dosegel parlamentarni koalicijski kabinet, je sedaj, da sta se te dve stranki že sprijaznili z mislijo predsednika republike o prezidijalnem kabinetu, ki bi bil neodvisen od parlamenta, in da zasilnih naredb sedanjega kabineta ne bosta več načelno obsojali, temveč zahtevali samo izpremenitev. Stranki hočeta pokazati državnemu predsedniku možnost za ohranitev politične stabilnosti, da se izogneta nenadnemu prelomu politične in gospodarske linije.

„Albanija ne pozna krize“

Belgrad, 10. sept. I. Večerna »Pravda« prinaša izjave, ki jih je dal njenemu dopisniku albanski poslanik na našem dvoru g. Rauf Fico. Gospod poslanik je izjavil, da je letos, ko je imel priliko preživeti svoj dopust v domovini, spoznal, da je malo tako mirnih držav, kakor je Albanija. Skoraj da se nas kriza niti dotaknila ni. V nekaterih krajih Albanije, kjer ni industrije, in delavstvo živi kakor je živelo, krize sploh ne poznajo. Radi velikega siromaštva prebivalstva, je nadaljeval g. poslanik, se lahko govori o bedi, toda ne o krizi. Poljski pridelki so bili letos precej obilni, in če je prebivalstvo sito, se v naših goratih krajih ne more govoriti o neredih in prevratih, posebno pa še z ozirom na naše skromno in hitro zadovoljno prebivalstvo. Zaradi zadnjih dogodkov in z ozirom na velik politični proces, ki se te dni vrši v Albaniji, je gospod poslanik izjavil: Že pred 18 meseci je vlada zvedela, da se je osnovala tajna organizacija, ki je nameravala vreči dosedanjo vlado ter sploh hotela spremeniti sedanjo državno obliko. Ta organizacija se je razpredla po vseh mestih in vaseh v Albaniji ter je tako postala bolj vidna in njen namen bolj jasen. Vsled tega so se 12. avgusta tudi izvršile številne aretacije .G. poslanik naglaša, da so se vse številne aretacije izvršile povsem mirno, čeprav so se med aretiranci nahajale odlične osebe, kakor sta n. pr. član državnega sveta Čerkezi, bivši poslanik Kokoši in drugi odličnjaki, ki so bili v tesni zvezi z emigracijo. Velik politični proces, ki se vrši te dni z vso naglico, bo razmere uredil in izboljšal.

Vojna v Južni Ameriki

Buenos Aires, 10. sept. AA. V zadnjih 24 urah se bijejo hudi boji okrog boliv. trdnjave Boqueron. Paragvajski listi trdijo, da so paragvajske čete trdnjavo že zavzele. Napadli so jo s težko artiljerijo in z letali. Boji so zahtevali veliko število žrtev. Glavni boji okrog te trdnjave so nastali zaradi prodiranja bolivijske vojske proti Pozo Valenciji. Paragvajske čete so prodiranje ustavile in nato po hudem boju zavzele bolivijsko trdnjavo Boqueron.

Santiago, 10. sept. AA. Zastopniki Argentine, Brazila, Čila in Peruja proučujejo načrt, kako ustaviti vojaške operacije med Bolivijo in Paragvajem.

Assunption, 10. septembra. ž. Med Baso in Valenzijo se vodijo hude borbe med bolivijskimi in paragvajskimi vojnimi silami. Paragvajskim četam se je posrečilo odbiti napad bolivijskih čet. Bolivijci dobivajo velika ojačenja ter bo v najkrajšem času prišlo do odločilne bitke.

Zaključek strelskih tekem

Ljubljana, 10. septembra.

Danes so se zaključile strelske tekme, ki jih je priredila Zveza strelskih družin. Izmed ekip je dobila državno prvenstvo in s tem tudi kraljev pokal v »zmagovalni tekmi« strelska družina iz Kragujevca. Ostali rezultati še slede in bodo razglašeni še nocoj. Zvečer se je vršil v kazinski dvorani komerz, ki so se ga udeležili poleg strelcev tudi mnogi odlični gostje med temi tudi g. ban dr. Drago Marušič. Vrsto napitnic je otvoril predsedujoči brigadni general Popovič, ki je napil visokemu pokrovitelju in darovalcu zastave in pokala Nj. Vel. kralju. Na komerzu so razstavljena vsa lepa darila in nagrade strelcem. Razdelitev nagrad in priznanj se bo izvršila ob zaključku komerza.

Po privatni informaciji sta v končni kvalifikaciji posameznikov zmagala: 1. kapetan Markovič iz Belgrada, 2. prof. Cestnik iz Maribora.

Nočne plavalne tekme na Iliriji

Na kopališču Ilirije se je zbralo skoro 1.000 gledalcev, ki so z velikim zanimanjem sledili tekmovanju. Dosedaj so bili doseženi sledeči rezultati:

Prva točka: 100 metrov plavanje hrbtno:

1. Rödiger (GAK) 1 : 18 : 5;
2. Tavčar (Ilirija) 1 : 29 : 4;
3. Južnič (Ilirija).

Mednarodni program so izpolnjevali domači plavalci. Najzanimivejši je bil nastop plavača, ki je plaval 50 metrov prosto in postavil precej boljši čas, kot je svetovni rekord. Toda plavač je bil na vrvi in so ga vlekli. Zato pa čas ne bo priznan. Točka pa je izzvala veliko navdušenje in dosti smeha.

Druga točka: Mednarodno plavanje 50 m prosto:

1. Frič (Ilirija) 28 : 6;
2. Dittmar (DAK) 28 : 8;
3. Lavrenčič (Ilirija) 29 : 7;
4. Znidarič (GAK);
5. Just (GAK).

„Živalica“ na razstavi

Že drugič nastopa društvo ljubiteljev malih živalic pred javnost s svojo drugo veliko razstavo. Kakor je razvidno iz kataloga in razstave same, je vsa prireditev zelo pestra in razdeljena v primerne skupine.

V prvem oddelku je nameščena perutnina v 40 kletkah. Najbolj prevladuje pasma Leghorn s 14 kletkami. Dalje so štajerke, redelender, črni orpington, plimetke, dalje lepe holandske čopke, hamburške Zilberlack in pritlikave zlate Bantam. Tudi pegatke, pavi in race so zastopane. Častne nagrade za razstavljeno perutnino so prejeli: Vavpetič Marija, Šmarca; Kregar Avgust, Ljubljana (Moste); Fekov Matija, Hrušica pri Ljubljani; Ravnikar Francka, Šenkovturn pri Vodicah; Magister Franc, Št. Vid nad Ljubljano; Adamič Janko, Ljubljana (Moste); Frece Valentin, Koprivnica pri Rajhenburgu; Ferlež Josip, Jesenice.

V drugem oddelku razstave so nameščeni fazani, golobi, grlice, eksotične ptice, kanarčki in ribice. Golobov je razstavljenih 35 parov. Krasni so »rimljani« in »montebani«. Najlepše živali so bile nagrajene s petimi nagradami, katere so prejeli sledeči: 2 nagradi Develak Josip, Ljubljana; Radič Maksimir, Ljubljana; Pečovnik Miha, Ljubljana; Jakil Niko, Sevnica. Nagradi za fazane sta prejela: Petelin Ivan, Ljubljana; Vidmar Vinko, Ljubljana. Tudi med rejce kanarčkov in eksotičnih ptic so bile razdeljene nagrade, katere so prejeli: Golob Franc, Ljubljana; Arko Vladislav, Ljubljana, Vidmar Vinko, Moste. Lepo nagrado je prejel tudi znani ljubitelj in gojitelj ribic g. Jelenik Rado.

V tretjem oddelku se med skromne eksotičnih živali odlikuje mala opica, šimpanz »Maxi«, ki je središče zabave in smeha obiskujoče mladine, pa tudi odraslih. Pozornost vzbujajo tudi prijazne angora mucke in šegavi psički, beli špici. Tudi morskih prešičkov in belih miši ne manjka. Nagrado za razstavljene eksotične živali je prejel g. Klimek Karel z Bleda. Za razstavljene mucke in psičke so prejeli nagrade: Tilka dr. Jenkova, Vevče; Vidmar Vinko, Moste; Klimek Karel, Bled.

V četrtem oddelku so nameščeni kunci vseh pasem in vrst v 80 kletkah. Razstavljenih je obilo mladičev. Krasni so kratkodlaki kunci raznih barv, pa tudi orjaki imponirajo obiskovalcem. Za najlepše živali je bilo razdeljenih 12 častnih daril in sicer sledečim rejcem: Gašpirc Jože, Cerklje pri Kranju; Kregar Avgust, Moste; Lenardič Karel, Moste; Anžin Franc, Tomačevo pri Ljubljani; Volk Cenka, Ljubljana; Krištof Franc ml., Ljubljana; Deželak Ivan, Jesenice; Hrovat Ivan, Domžale; Magister Franc, Št. Vid nad Ljubljano; Rozenwirth Karel, Ljubljana; Javornik Ivče, Ljubljana, Rekar Simon, Domžale.

Posebno pozornost v tem oddelku zbujajo bobri Nutrija (močvirski bobri), last vzorne farme Valerije Cvenkelj, Sv. Peter v Savinjski dolini. Žival, ki vzbuja navidezno nekak odpor v gledalcu, ima dragocen kožuh, obdelan in ustrojen vreden svojih 700 Din. Živali so nameščene v ličnih kletkah, nalašč prirejenih za rejo in vzgojo teh živali. Farmi Nutrija je bila podeljena krasna nagrada v znak posebnega priznanja.

V petem oddelku je bila nameščena kožuhovina, literatura, volna ter izdelki iz kožuhovine in angora volne. Že obdelane kožice so interesentom na vpogled in naprodaj. — V celoti je razstava uspela nad vse pričakovanje.

Sprejem v Oražnov dom

Prošnje akademikov za sprejem v Oražnov dijaški dom in za podelitev brezplačne hrane.

Po sklepu upravnega odbora Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani, dobi tudi v zimskem semestru šolskega leta 1932-33 večje število revnih akademikov tukajšnje univerze brezplačno prehrano (kosilo in večerjo) v Akademskem kolegiju. V prvi vrsti bi prišli pri tem oni akademiki v poštev, ki bi zaradi pomanjkanja prostorov ne mogli biti sprejeti v dom, vendar pa prosto stanovanje ne izključuje brezplačne hrane v Akademskem kolegiju, če so gmotne razmere dotičnega akademika zelo neugodne. Prednost imajo v vsem medicinci in nezakonski rojeni. Za obe ugodnosti (brezplačno stanovanje in prehrano) se prosi v eni prošnji, podčrtati pa je treba ugodnost, ki jo prosilec v prvi vrsti želi.

Prošnje morajo biti opremljene z izpričevali o položenih poslednjih izpitih (kolokvijih), pri začetnikih z izpričevalom o višjem tečajnem izpitu, pri vseh z ne nad eno leto starim in po pristojni davčni upravi potrjenim ubožnim izpričevalom (premoženjskim izkazom) ter s krstnim in rojstnim listom.

Oziralo se bo le na ubožna izpričevala (premoženjske izkaze), ki vsebujejo vse za presojo siromašnosti potrebne podatke.

Pomanjkljivo opremljenih prošenj uprava ne bo uvaževala.

Radi lažje preglednosti, naj bodo sestavljene prošnje po enotnem obrazcu. V levem robu prošnje naj označi prosilec svoj priimek in ime, pod tem fakulteto in dovršeni semester, v desnem robu pa ugodnosti, ki jih je užival v preteklem semestru.

Povdariti je treba okolnosti, ki sprejem posebno priporočajo n. pr.: nezakonski sin, izredna ubožnost, odličen uspeh v studiju itd., navesti pa tudi eventuelne podpore, stipendije, ki jih uživa prosilec bodisi od kake druge ustanove, bodisi od države ali samouprave.

Nekolkovane prošnje naj bodo naslovljene na: Upravni odbor Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza), ki jih bo sprejemal od 1. oktobra t. l. Nezadostno frankiranih prošenj uprava ne bo sprejemala.

Nemiri v Leobnu

Dunaj, 10. sept. AA. V Leobnu so bili novi spopadi med levičarji in nacijonalnimi socijalisti. Policija in graška garnizija sta v pripravljenosti. Oblastvo se boji, da bodo izbruhnili novi neredi o priliki pogreba ubitega hitlerjevca.

Pozdrav Slomšku

neso danes slovenski fantje od Jesenic in Št. Ilja v Maribor na njegov grob

Dr. Joža Pogačnik:

Oni od Jesenic

Mimo vseh rož slovenskih smo šli,
vseh naših zemelj vonje smo zbrali,
pa tudi vse stiske domače
in bridke prošnje naših slovenskih domov!

od težko preizkušanih Jesenic,
mrkih v bridki borbi za kruh,

preko gorenjske ravni,
med bele zidove planin položene,

mimo kmetiških naših skrbi,
preko mehkih vranjskih gozdov,
mimo kajž zadolženih in praznih ognjišč,

mimo joka slepih, ki v vsem
PREVIDNEGA nočejo videti,

preko hmeljarske Savinje molčeče,
v živi zavesti, da je trpljenje sveto in plodno,

preko prelepih vrtov zelenega Štajerja,

polni slovenskega upanja,
polni vseh naših otožnih sanj
in skrbečega upanja
za naš jutrišnji dan.
K TEBI - OČETU - na grob smo vse to povedat prišli,

povedat in prosit:
Kot šopek za Tè smo vse naše lepote
in tudi vse naše k Tebi prinesli skrbi.

Naj bomo ko blisk,
ki je vso rodno deželo preletel,
težko dušeče ozračje preklal
in novo, prijetnejše sonce oznanil.

Ko mlada kri,
ki se po žilah slovenskih razlije,
od Tebe bi radi odšli:
o Tvoje čudotvorno srcè
naj nas razpošlje v vse naše štiri smeri
vse božje, vse naše in dobre!

Zato pa:
vzdigni se, SVETEC naš, vzdigni
in veliko mašo mašuj
za naš rod!

(Rože, ki smo jih po potu nabrali,
naj Ti nevidno krasijo oltar!)
Moli, naš SVETEC, moli in slednjič
kakor pri veliki maši nam vošči:
PAX TECUM, ZEMLJA SLOVENSKA!

Ta vonj s Tvojega groba
ponesemo s sabo v vsak dom...

Oni od Št. Ilja

OČE dragi,
Tvoji najdražji
prihajamo k Tebi.

S svojo dobro rokò
si nas pred severno burjo zaščitil.
s svojo ljubeznijo
si nam v Štajerja sredi
toplo luč prižgal.

Za nas si gorel
— saj si najlepšo knjigo nam dal —
da bi naši in božji bili
in na veke ostali.

K Tebi prihajamo
v stiski teh dni,
v stiski teles in duhov,
v stiski rodu in rodov,
da ob Tebi luč se nam vžge:

radi bi svoje oči z dlanmi zastrli,
da bi videli v naše daljave,
radi bi svoje srce ogreli,
da bi ljubili vsevdilj
BOGA in naš rod,
vèrovali bi radi močneje,
da ljubi nas, straži — po Tebi — sam BOG.

Dvigniti hočejo izza obzorij
božje sonce nad našo slovensko zemljò.

Na tega »Življenja srečen pot«
Tebe, naš OČE, prosimo za blagoslov.

1500 tekačev, slovenskih fantov, podaja danes iz roke v roko gorenjo poklonitev na nad 200 km dolgi cesti, ki teče z Jesenic vzdolž Save, prek Sorškega polja, čez Ljubljano, čez Moravške hribe v lepo Savinjsko dolino, skozi Celje v Maribor do groba, ki pokriva zemeljske ostanke škofa dr. A. M. Slomška.

Drugi tekači prineso poklone od severne meje iz Št. Ilja v Maribor.

Na ta izreden način se hočejo slovenski fantje pokloniti svojemu vzorniku, vzgojitelju in učitelju. Ta proslava je uvodna beseda one hvalnice, katera bo ta mesec donela v spomin škofu dr. A. M. Slomšku iz mogočnih cerkva, iz prosvetnih dvoran, kakor tudi iz preprostih kmečkih in delavskih hiš.

Taka bodi vzgojiteljica naših otrok!

Šmartin pri Kranju.

Proti pričakovanju smo zvedeli, da je po službeni potrebi prestavljena z naše šole gdčna učiteljica Angela Hafnerjeva k Sv. Lenartu nad Laškim na Štajersko.

Gospodična je učila na šoli v Šmartnem pri Kranju že 16 let. Bila je izvrstna učiteljica in vzgojiteljica mladine, zavedajoč se, da ni dosti, da je mladina samo poučena v potrebnem znanju, ampak da mora biti tudi po pravi vzgoji usposobljena za življenje. Pa gospodična ni samo učila in vzgajala z besedo, ampak tudi z zgledom — s svojim življenjem. Dolgo vrsto let je neumorno posegala tudi v izvenšolsko delo pri Prosvetnem društvu v Kranju, pozneje pa v Šmartnem. Najljubše delo ji je bilo deklice izvežbati v ročnih delih, zbirati otroke in z njimi prirejati tako prisrčne »Materinske dneve« in sploh otroške igre. Starši so vedeli, da v dobre in zanesljive roke izročajo svoje otroke tudi izven šole, če jih ima gospodična, zato je šlo delo tako izvrstno.

V nedeljo 4. septembra so se otroci poslovili od svoje ljubljene gospodične. Nič umetnega, nič narejenega, nič prisiljenega, uprav lepa otroška duša se je pokazala v poslovilnih besedah in skromnih darovih.

Na sliki vidimo gospodično s svojimi deklicami, katere je poleg mnogih drugih otrok v prvi vrsti navduševala za ročna dela in za narodni vez. Komaj je odšla, pa že premišljajo otroci, kako hočejo hraniti, da prihranijo za vlak, da jo bodo šli obiskat.

Z otroci vred ji tudi njihovi očetje in matere, pa tudi nebroj drugih prijateljev želimo na novem službenem mestu veliko uspeha. Pa med mnogimi drugimi željami imamo posebno eno, ki jo je ena izmed deklic izrazila: Ti jo vodi, dobri Bog, in jo čuvaj vseh nadlog!

Grob 8000 Srbov

Od premogarskega mesta Falkenau pri Karlovih varih na Češkem vodi gozdna cesta v prijazno mestece, ki se po nemško imenuje Heinrichsgrün. Nato še po mali poljski poti, pa stojimo pred granitno hišo. Sele iz vencev, ki leže okrog, iz svetih podob in spominske table spoznaš, da je nizka hišica prav za prav kapelica.

Tiho sameva hišica leto in dan, malce tujcev jo obiskuje. Zadnjič pa se je pripeljalo mnogo Jugoslovanov, ki so prišli obiskat svoje mrtve brate, katerih kosti počivajo v tej kapelici, ohranjene v 8000 otroških krstah. Tudi srbska princezinja je prišla, bila je pravoslavna služba božja. Sedaj pa mavzolej zopet sameva kakor je prej.

Po stopnicah stopiš v grobnico, odkoder ti udarja v nos duh po karbolu. Od stropa do tal so na vseh straneh in po vseh hodnikih zložene skladovnice 8000 krst. Ženska, ki oskrbuje ta mrliški kraj, vodi goste za roko po čisto temnih prostorih in pripoveduje o teh 8000, ki tu počivajo: »Kar po 60 srbskih ujetnikov je na dan popadalo od lakote v vojnem ujetništvu.«

Doli v dolini je pokopališče, na katerem je še danes pokopanih »4000 Rusov in Italijanov v starosti 14—90 let, mučenikov svetovne vojne,« kakor pripoveduje češko-nemški napis na zamazani tabli. Tu je do leta 1926 počivalo tudi 8000 Srbov. Tega leta pa so Srbe prenesli v mavzolej. Pa le za 5000 so znana imena. Dva križa delita pokopališče,

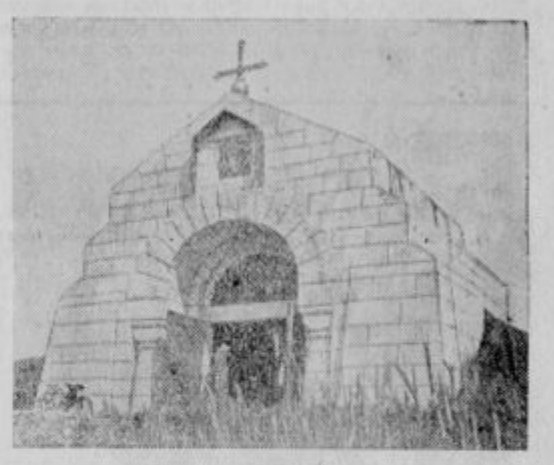

Grobnica 8000 Srbov

na katerem počiva v skupnih grobovih 4000 mož, v katoliško in pravoslavno.

Brivec iz Heinrichsgrüna pa je bil kronist tiste žalostne dobe vojnega ujetništva. S svojim aparatom je slikal reveže, kjerkoli in kakorkoli je naletel nanje: ko so hodili po živež, ko so polnili slamnjače, ko so se kopali pod tušem in končno, ko so ležali v mrtvašnici. — Erich Auerbach.

Vsak dan: Na enem pogrebu več mrličev ko pogrebcev

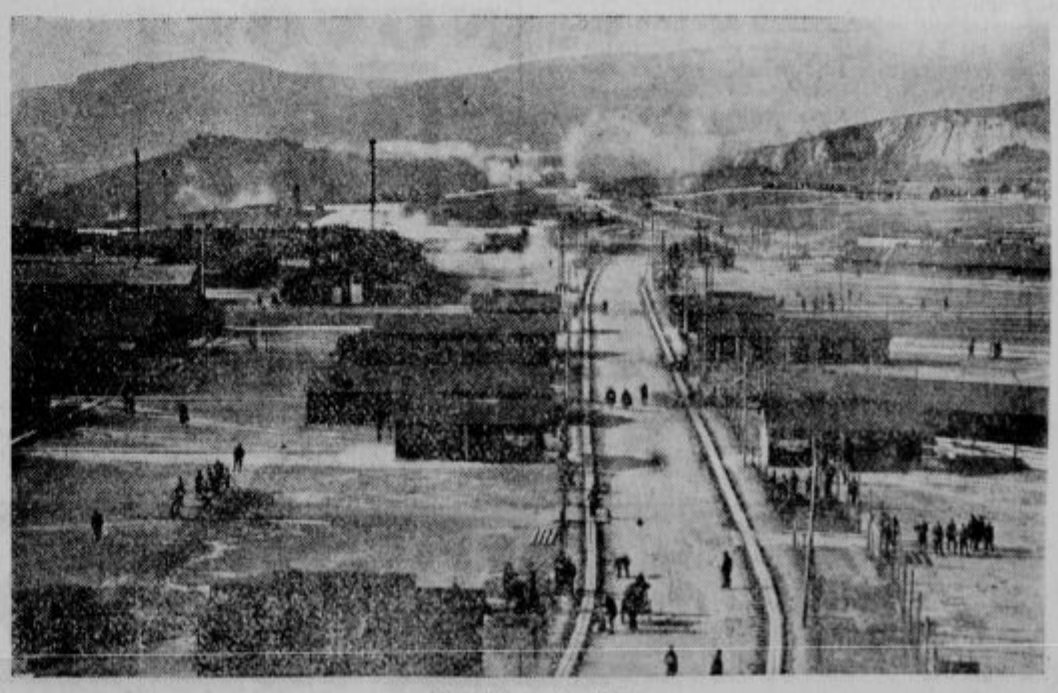

Ujetniško taborišče

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

Telefon številka 24-83 **Ljubljana, Knaflјeva ulica 9** Rač. pošt. hran. št. 10.680

prej

Maribor **Kranjska hranilnica** **Celje**

— Tu naložite na najboljše obresti svoje prihranke. — — Za vloge in vse obveznosti jamči Dravska banovina z vsem premoženjem in vso davčno močjo. — Najvarnejša naložitev denarja. — — Denar se lahko pošilja tudi po Poštni hranilnici. — — Najvišje obrestovanje.

Ljubljana

Razstava slovenske knjige

Nova založba v Ljubljani

Med našimi založništvi, ki kažejo na velesejmu uspeh svojega prizadevanja za izvirno domače pa tudi prevodno slovstvo, si je skupaj z Mohorjevo družbo oskrbela svoj razslavni prostor tudi *Nova založba*. Ta zadruga, ki jo je l. 1917. ustanovila ožja kulturna družba z dr. J. E. Krekom na čelu, se je iz tesnih razmer kmalu povzdignila do ugledne založbe. Pri tem se ni mogla naslanjati nikamor drugam kot na svoj idealizem, prežet z zavestjo, da ne sme izdati niti ene slabe slovenske izvirne ali prevedene knjige. Že takoj spočetka je zasnovala svoj program v trojni smeri: izbrano slovstvo za izobražence, ljudsko in mladinsko slovstvo. Tako je izdala v začetku, ko še ni imela niti poslovnega lokala, Cankarjeve »Podobe iz sanj«, Finžgarjevo »Verigo«, Levstikovega »Martina Krpana« s Smrekarjevimi ilustracijami, Debevčeve »Vzore in boje« ter Jakličeve »Ljudske povesti«. Kmalu za tem so prišle na svitlo Majcenova »Kasija«, Moletove ujetniške pesmi »Tristia ex Siberia«, Iz. Cankarjeva umetnostna povest »S poti« in »Obiski«.

Ko si je založba uredila svoj lokal na Kongresnem trgu in ga razširila do ene najlepših ljubljanskih knjigarn, se je odločila za najpogumnejše založniško delo: izdati *Zbrane spise Ivana Cankarja*. Dasi to delo nalaga založbi ogromno breme, vztraja pri njem in ga izdaja brez presledkov od l. 1925. do danes in imamo celih *13, oz. 14 zvezkov*, ker je naslednji zvezek za jesensko sezono že v tiskarni; v kakih dveh letih bomo tedaj imeli ogromno Cankarjevo življenjsko delo zbrano s krepkimi uvodi in zanimivimi opombami Izidorja Cankarja pojasnjeno.

Sporedno s Cankarjem izdaja Nova založba zbrane spise našega najboljšega ljudskega pripovednika *F. S. Finžgarja*. Te spise začenja najboljša slov. zgodovinska povest »Pod svobodnim solncem« (I. in II. zv.), naslednji zvezki pa so urejeni v zaokrožene skupine, med katerimi se odlikuje zlasti veličastni vojni ciklus »Prerokovana« (V. zvezek). Dosedanjim sedmim zvezkom se kmalu pridruži nov zvezek s krepkimi »Kmečkimi povestmi«.

Razstava slov. knjige pa nam pokaže, kako je Nova založba postavila prve knjige novega slovenskega umetnostnega *znanstva*. Bogato ilustriran Steletov »Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih« nam predstavlja prvi pregled slovenske umetnostne zgodovine, Keleminova »Literarna veda« podaja osnovne znanstvene pojme slovstvene umetnosti in »Uvod v glasbo« prerano umrlega Stanka Vurnika je globoka in moderna razlaga glasbene umetnosti.

V *prevodnem* slovstvu se je založba držala predvsem klasične umetnosti, ki ima v sedanjem času sicer manj pristašev, a vsak izobraženec ve, da so klasiki stebri tudi današnje kulture. Poleg *Župančičevih* prevodov Shakespeareovega »Julija Cezarja« in »Beneškega trgovca« imamo Sophoklejevega »Kralja Oidipa« in Euripidov »Bratski spor«, oba v odličnem Sovretovem prevodu. Tem knjigam velikih mojstrov se pridružuje še Merimée-Prosper »Colombo«, Herrmannov ljubki »Ivančkov sveti večer« in nazadnje celo hudomušni Busch.

Ko je večina današnjih založb posegla po organizaciji naročnikov na razne knjižnice, Nova založba ni mogla obremeniti slovenskega knjižnega trga s podobno organizacijo, ampak vztraja pri običajni založniški in knjigarniški praksi in hoče svoj program vršiti dalje kakor doslej. Naravno pa je, da povprečni odjemalec tako velikega dela, kakor so Cankarjevi pa tudi Finžgarjevi zbrani spisi, ne zmore na enkrat, zato je Nova založba tudi v tem oziru uvidevna in gre odjemalcem v vsakem oziru na roko.

Na razstavi Nove založbe vidimo tudi krasno vezane izvode I. dela *Slovenskega biografskega leksikona*, ki ga je založila Zadružna gospodarska banka v Ljubljani. To monumentalno znanstveno delo, ki prinaša izčrpno obdelana vsa slovenska kulturna imena od črke A—L, je nov poudarek naše kulturne zavesti.

FOTO-AMATERJEM!

Zahtevajte učni načrt!

19. septembra ob 20.30 se otvori nov, brezplačen

jesenski foto-tečaj

za začetnike in bolj izvežbane. Kaj nudi amaterjem ni treba več poudarjati. To vedo zlasti oni, ki so posečali prvega! Da moremo ugoditi vsem, naj se vsak takoj prijavi. Začetkom oktobra za člane fototečajev skupni izlet.

DROGERIJA GREGORIČ

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 5

Na višku sadne sezone

Ljubljana, 10. sept.

S sadjem je bil danes ljubljanski trg tako založen, kakor letos sploh še ne, prejšnja leta pa tudi le redkokdaj. Tržno nadzorstvo je postavilo na Vodnikov trg vse razpoložljive stojnice, pa jih je zmanjkalo za mnogo desetin prodajalcev. S sadjem je bil natrpan vse prostor okrog Jugoslovanske knjigarne ter tudi okrog semeniščа. Svoje košare so postavili prodajalci tudi po hodnikih, tako da je bila na trgu v dopoldanskih urah zlasti med sadnimi košarami velika gneča. Sadje se je letos tako pocenilo, da si ga bo mogla za silo nakupiti vsaka količkaj premožna družina tudi za zimo nekaj. Jabolka so padla v ceni za polovico. Letos je bila namreč za jabolka silno dobra letina, medtem, ko je hrušk bolj malo. Iz Poljanske doline je prišel na trg cel voz, nad 200 kilogramov hrušk maslenk po 4 Din. Druge hruške so na trgu redke, prodajajo jih od 2 do 3 Din kg. Jabolk so danes veliko prinesli zlasti iz Tunjic nad Kamnikom, kjer jabolka posebno lepo uspevajo. Ob dobri letini naložе v Kamniku do 25 vagonov jabolk iz Tunjic ter drugih tamkajšnjih vasic. Razen tega pripeljejo kmetje tudi sami veliko jabolk na trg, kjer jih letos prodajajo na drobno po 1.50—2.50 Din kg. Lepa štajerska jabolka prodajajo po 3—4 Din kilogram.

Na trg so prinesli danes tudi prve letošnje lešnike po 3 Din kg. Veliko so pripeljali grozdja iz Belokrajine, iz Novega Sada, iz Smedereva. Najboljše smederevsko grozdje nudijo trgovci na debelo po 3.50 Din, producenti sami tudi po 4 Din kg. Štajersko grozdje je na debelo po 4.50 Din, vse drugo grozdje na drobno od 3.50—4.50 Din kg. Iz Bosne je prišlo včeraj 4 vagone sliv, veliko se jih je pokvarilo, cena pa je silno padla, prodajali so jih na debelo po 1.50 Din kg in ceneje. Na drobno so bile bosanske slive in domače po 2 Din kg, lepe cepljene slive po 4.50 Din kg. »Proda« je prodajala lepe slive na drobno celo po 1.75 Din kg. — S Primorskega je prišla večja pošiljatev breskev, ki so jih trgovci prodajali na debelo po 13.50 Din kg.

Medtem, ko je sadni trg postal nenavadno živahen ter bogato založen, pa je popustilo zanimanje za zelenjavo, ki se je zaradi suše precej podražila. Salate je sicer še vedno dovolj na trgu, toda precej manj, kakor poleti. Količkaj boljša endivija velja 1 Din, ceneje jo skoraj ni na trgu. Silno drage so tudi zeljnate glave, ki jih na trgu vidimo le malo. Le redke in slabe so zeljnate glave po 75 par, večinoma jih prodajajo po 1—2 Din. Stročji fižol se je dvignil celo na 3 Din kg, na trg ga prinašajo vedno manj. Graha je popolnoma zmanjkalo. Prvi motovilec, znamenje bližajoče se zime, je kot rariteta drag — po 1.50 Din mala merica. Peteršilja dobiš za 1.50 majhen šop. Krompir stoji trdno na 1 Din kg, na Sv. Petra nasipu ga je bilo naprodaj 12 velikih voz. Čebula je po 1.50 Din, paradižniki po 2 Din kg. Repo prodajajo 3 za dinar.

Tudi perutninski trg spreminja svoje zunanje lice. Jajc ni več toliko, kolikor jih je bilo še pred tedni. Cene jajcem so se zato učvrstile na 1.75 Din par, sem in tja tudi že na 1 dinar kos. Perutnine pa je na trgu zdaj vedno dovolj, je pa razmeroma draga. Piščanci kar ne popuste v ceni. Prodajajo jih še zmerom po 25 do 35 Din par. Kokoši so po 30 Din, gosi po 40, zajci boljše pasme po 25 Din, golobi 10 Din par.

NOVOSTI

NOVOSTI

za jesenska oblačila - angleško, češko in domače blago - si nabavite pri nas po svojem okusu in po najnižjih cenah.

Specijalna trgovina sukna

NOVAK

LJUBLJANA

KONGRESNI TRG 15

(NASPROTI NUNSKI CERKVI)

Blagoslov temeljnih zidov

Vajenškega doma

V KERSNIKOVI ULICI

bo danes ob pol 12. Govoril in blagoslavljal bo prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman. Vabljeni vsi, zlasti še rokodelci!

Kaj bo danes?

Prosvetno društvo »Trnovo« na prostem na obširnem društvenem dvorišču v Karunovi ul. 14: učinkovita F. S. Finžgarjeva ljudska igra »Naša kri«. Ob pol 8 zvečer.

Kino Kodeljevo: Ob 5 in 8 »Polkovnik Redl«.

Tivoli: »Mascota«. Ob pol 16.

Kongresni trg: »Slehernik«. Ob pol 20.

Velesejmske razstave.

Naj reče kdo kar hoče,
le eno je mogoče,
kar vsak razvajenec prizna:
»Najboljše Slamič vse ima!«

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in mr. Hočevar, Celovška cesta 34. — Jutri: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

Trenchcoat- in Hubertus plašči

za jesen in zimo, precizni domači izdelki pri tvrdki

Drago Schwab, Ljubljana

⊙ **Drevi v Trnovo!** Opozorili smo že našo javnost na hvalevredno podjetnost gledališkega Prosvetnega društva v Trnovem. Ta mladina resnično zasluži vso pozornost občinstva. Drugič bodo drevi ob pol 8 stopili na svoj poletni oder v Karunovi ulici mladi fantje in dekleta ter nam z že znano in priznano dovršenostjo igrali Finžgarjevo »Našo kri«, ta mogočni slavospev slovenski zemlji in nezlomljivosti njenega rodu. Odkrito vabimo k tej predstavi tudi širše občinstvo in zlasti tudi ljubljansko okolico. V obilni udeležbi bo našla ta mladina najtrdnejšo oporo za nadaljno idealno udejstvovanje.

⊙ **Sramota v Slomškovi ulici.** Predsinočnjim je prišlo v Slomškovi ulici do velike javne sramote. Neki hlapec je na vse kriplje priganjal konja, da bi potegnil težak voz. Konj pa je bil že tako zgaran in utrujen, voz pa pretežak, da živinče nikakor ni moglo naprej. Podivjani voznik je naravnost pobesnel. Spravil se je na konja in ga pričel pretepati na vse mile viže. Brcal ga je v trebuh in ko ni vse skupaj nič pomagalo, je pograbil lopato in pričel z njo tepsti konja. Okoli podivjanega hlapca in ubogega konja se je namah nabralo občinstvo, ki je hrupno protestiralo proti takemu divjanju in mučenju uboge živali. Končno je prišel tudi stražnik, ki je podivjanega hlapca aretiral. Sirovina je prespal noč v policijskih zaporih in so ga včeraj zaslišali. Policija bo brezsrčnega najprej sama kaznovala, potem pa ga najbrže izroči sodišču, da ga tudi to pouči, kaj sme in česa ne sme početi z živaljo.

⊙ **Umrli v Ljubljani od 2. do 8. septembra 1932.** Dolhar Marija roj. Kokalj, 48 let, zasebnica, Karlovška cesta 9. — Jakopin Ivan, 32 let, urarski pomočnik, Cesta na Loko 17. — Indof Viktor, 43 let, kleparski pomočnik, Bohoričeva ulica 25. — Šerc Marija, 72 let, mestna učiteljica v pok., Sv. Petra cesta 65. — Vajda Stanislava, 4 mesece, hči delavca, Črna vas 97. — Kralj Matija, 55 let, činovnik drž. žel., Koseskega ulica 20. — Kaus Franc, 49 let, sprevodnik drž. žel., Turjaški trg 4. — **V ljubljanski bolnišnici umrli:** Culkar Marija, 53 let, kuharica, Volčji potok (graščina). — Keber Matilda, 8 mesecev, hči tovarn. delavca, Svetje 30. — Pohar Ignacij, 70 let, posestnik, Radeče 149. — Zima Janez, 47 let, čuvaj drž. žel., Jesenice—Plavž št. 33. — Žibert Anica, 2 uri, hči delavca, Jesenice. — Kovačič Bruno, 10 mesecev, sin mizarja, Hotovlje 16. — Pirnat Valentin, 49 let, Črnuče 5. — Končan Viktorija, 5 mesecev, hči delavke, Nova vas 44 pri Celju. — Benčina Kristina, 1 mesec, hči strojnika, Masarykova cesta (baraka). — Avsec Ivana, 2 meseca, hči služkinje, Domobranska cesta št. 7. — Štiglic Anica, roj .Not, 30 let, žena trgovca, Šelenburgova ulica 6. — Šeligo Jurij, 70 let, Roginska gora. — Zwickle Marija, 21 let, delavka, Mahovnik 15.

Ure, zlatnina, optični predmeti

L. VILHAR

urar

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 36

⊙ **Grehi napadalca na ženske.** Jože K., o katerem smo poročali včeraj, da je bil aretiran, ker je na samotnih potih v ljubljanski okolici napadal ženske, je priznal včeraj še nekaj novih grehov. Vsega skupaj je priznal 6 napadov na ženske. V treh primerih sploh policija ne ve, kdo bi bile napadene ženske. O enem napadu pravi K., da ga je napravil dne 22. novembra na poti iz Dravelj proti Pržanju. Drugi napad pa je izvršil 24. junija na poti iz Vižmarij proti Šiški. En napad pa je napravil na poti od remize proti Dravljam. Policija išče ženske, ki jih je K. napadel, da jih zasliši. Obenem pa policija preiskuje, ali je izvršil še kak drug napad.

⊙ **Stanovanje v zameno za instrukcijo.** Vsega priporočila vreden osmošolec bi rad sprejel kakršnokoli instrukcijo, posebno dijaka klasične gimnazije. V zameno bi rad le stanovanje brez hrane. Naslov osmošolca pove naše uredništvo, katero ga dobro pozna in priporoča.

Lovska oblačila

po predpisu izgotavlja priznano strokovno ob najnižjih cenah.

Jos. Rojina, Ljubljana

⊙ **V privatnih učnih tečajih v Delavski zbornici** se pričenja te dni redni pouk nemščine. Mladina popoldne, odrasli zvečer. Vpisovanje je še mogoče popoldne ob 2 nasproti knjižnice, zvečer ob pol 8 pa iz glavne veže na desno. Za šolsko mladino od I. do III. razreda ljudskih šol je na novo uveden poseben prav lahek tečaj nemščine.

⊙ **Kemično čisti obleke Šimenc, Kolodvorska ulica št. 8.**

⊙ **Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker,** Sv. Petra cesta 14.

⊙ **Srajce,** kravate, naramnice, žepne robce in nogavice, kupite najbolje pri tvrdki Miloš Karničnik, Stari trg 8.

Sportne tekme Prosvetne zveze

Preteklo soboto in nedeljo (3. in 4. septembra) je priredila Prosvetna zveza za člane prosvetnih društev na ljubljanskem stadionu svoje II. sportne tekme. To pot je tekmovalo še večje število mladih in krepkih fantov v najrazličnejših panogah lahke atletike ter v igri odbojka kakor prvikrat. Lep napredek od lanskega leta tako v kvantiteti kakor v kvaliteti. Če pomislimo, da stadionska arena ni še tako urejena, da bi se mogli na njej dosegati dobri rezultati, se moramo naravnost čuditi uspehom, ki so jih dosegli ti fantje. To mi mora potrditi vsakdo, ki količkaj pozna tekališče v stadionski areni. In vendar so šli fantje navdušeni in veselih obrazov v plemenito borbo,

(to so bile namreč interne organizacijske tekme, o katerih javnost ni bila obveščena.) Zavest,

temveč radi stvari same, jih je vodila do zmage. Bili so res požrtvovalni in disciplinirani fantje, da smo jih bili prav vsi veseli. In to je tudi pravilno. Kajti le taki sportniki morejo upati, da bodo nekaj dosegli na sportnem polju, ne samo na domačih, ampak tudi na tujih tleh.

Krivico bi delal temu ali onemu, če bi samo nekatere postavljal v ospredje, kajti vsi so se potrudili in prav vsi od prvega do zadnjega zaslužijo pohvalo. Kar se tiče uspehov, bi omenil, da so skoki in meti boljši od tekov, ker na te panoge ni toliko vplival teren. Sijajna pa je bila borba v odbojki, osobito v finalni tekmi. Koliko so moštva napredovala v enem letu, ve le tisti, ki jih je videl. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se je ta igra neverjetno priljubila pri naših fantih in da čezdalje bolj prodira v prosvetna društva. Pa je popolnoma pravilno, ker odbojka v polni meri nadomešča nogomet, katerega moramo kategorično odklanjati, če hočemo vzgojiti zdrave, krepke in ne najzadnje dobre fante.

Tudi na sodniški zbor ne smem pozabiti. Dobro je vršil svojo nalogo in kar je glavno, pošteno, po vseh tozadevnih mednarodnih pravilih, akoravno nimajo še vsi sodniškega izpita. V poslovanju je bil izredno hiter, kajti v dveh poldnevih absolvirati 18 lahkoatletskih panog (100, 200, 400, 800, 1500, 5000, 10.000 metrov, skok v višino z mesta in z zaletom, skok v daljavo z mesta in z zaletom, skok s palico, troskok, metanje krogle, diska, kopja in žoge z zanjko, štafeta 4 krat 100 z vsemi predteki in finali) ter odigrati vse igre v odbojki, kar da skupaj 171 tekmovalcev, je delo ki ga nismo vajeni pri tovrstnih prireditvah. Le tako naprej in uspehi tudi pred mednarodnim forumom ne bodo izostali.

V nasledjem še nekaj rezultatov (naveden je povsod samo najboljši rezultat):

100 m: 12,1 sek. (18 tekmovalcev);
200 m: 26 sek. (9 tekmovalcev);
400 m: 60 sek (8 tekmovalcev);
800 m: 2.19,4 min. (4 tekmovalci);
1500 m: 4.46.5 sek. (5 tekmovalcev);
5000 m: 18.24,5 min. (5 tekmovalcev);
10.000 m: 39.23 min. (7 tekmovalcev);
4 krat 100 m: 51,4 sek. (3 krat 4 tekmovalci);
krogla: 12.04 m (10 tekmovalcev);
disk: 37.37 m (7 tekmovalcev);
kopje: 36.78 m (11 tekmovalcev);
kladivo: 31.78 m (4 tekmovalci);
žoga z zanjko: 43.68 m (4 tekmovalci);
skok v višino z mesta: 1.35 m (7 tekmovalcev);
skok v višino z zaletom: 1.55 m (8 tekmovalcev)
skok v daljavo z mesta: 2.82 m (15 tekmoval.);
skok v daljavo z zaletom: 5.74 m (5 tekmoval.);
skok s palico: 2.85 m (4 tekmovalci);
troskok: 11.80 m (4 tekmovalci).

V odbojki, v kateri so tekmovala štiri najboljša moštva, so zmagali fantje od Sv. Jakoba v Ljubljani.

I. K—er.

Najidealnejša pot za razbremenitev posestev in za zidavo lastnega doma potom **STAVBNE HRANILNICE IN POSOJILNICE,** Ljubljana. Miklošičeva cesta št. 5.

za 10.000–15.000 Din je zavarovan vsak Slovenčev naročnik za slučaj smrtne nesreče.

Dnevna kronika

Dijaštvo na naših šolah

Ljubljanska univerza

Ljubljana, 10. sept.

Ko objavljamo številke o srednje- in meščansko-šolskih dijakih, bo jvnost zanimalo tudi število akademikov na ljubljanskem vseučilišču. Po seznamu, ki je sedaj izšel, posnemamo, da je bilo v letnem semestru 1932 vpisanih na ljubljanski univerzi 1747 akademikov. Med temi 1728 rednih in 19 izrednih. Ženskih slušateljic pa je bilo 258 rednih in 5 izrednih.

Najmočnejša je še vedno tehniška fakulteta, ki je štela 536 rednih slušateljev in 3 izredne, med temi 13 rednih slušateljic. Takoj za njo pa pride filozofska fakulteta. Rednih slušateljev je bilo 497, izrednih pa 9. Ženskih slušateljic je bilo 192, med temi, rednih in 5 izrednih.

Juridična fakulteta, ki je bila včasih na drugem mestu, je kljub naraščanju števila slušateljev potisnjena na tretje mesto. Štela je 459 rednih slušateljev in 2 izredna. Med temi je bilo 38 rednih slušateljic. Teološka fakulteta je štela 148 rednih slušateljev in 5 izrednih. Medicinska fakulteta je štela 88 rednih slušateljev, med temi 15 rednih slušateljic

Srednje in mešč. šole

Ljubljana, 10. septembra.

Številke o ljubljanskem šolstvu smo objavili že v prejšnjih številkah. Pa ne samo v Ljubljani, temveč po vsej Sloveniji je bil velik naval v srednje in meščanske šole.

V Ljubljani so štiri državne srednje šole, ena mestna in ena zasebna. V te šole se je skupno vpisalo 4245 dijakov in dijakinj (2523 dijakov, 1722 dijakinj). V klasično gimnazijo v Št. Vidu se je vpisalo 330 dijakov. Od teh v I. razred 90. V gimnazijo v Novem mestu se je vpisalo 386 dijakov in dijakinj (261 dijakov in 125 dijakinj, v I. razred 67 dijakov in 29 dijakinj). Na klasično gimnazijo v Mariboru se je vpisalo 727 dijakov in dijakinj. V realno gimnazijo v Mariboru je bil zelo velik naval. Vpisalo se je 1247 dijakov in dijakinj. Od teh v I. razred 286 dijakov in dijakinj. V gimnazijo v Murski Soboti, ki ima le štiri razrede, se je vpisalo 243 dijakov in dijakinj, od teh v I. razred 91. V gimnazijo v Celju se je vpisalo 757 dijakov in dijakinj, od teh v I. razred 182. V gimnazijo v Kranju se je vpisalo 536 dijakov, v I. razred 86 dijakov in 73 dijakinj. Podatki iz Ptuja in Kočevja še manjkajo. Če prištejemo tem srednješolcem še 322 srednješolcev tehnične srednje šole in 147 dijakov trgovske akademije v Ljubljani, dobimo 8940 srednješolcev. Na državno učiteljsko šolo v Ljubljani se je vpisalo, kakor smo že poročali, 405 dijakov, na učiteljsko šolo v Mariboru pa 430; skupno 835 učiteljiščnikov. Vseh dijakov, ki v Sloveniji obiskujejo torej srednje šole in učiteljišča, razen gimnazij v Ptuju in Kočevju, je letos torej 9775. K temu številu bo treba prišteti še nekaj zamudnikov.

V Sloveniji je 35 meščanskih šol. Od teh 6 v Ljubljani in sicer 4 državne in dve zasebni. V Ljubljani je 1512 dijakov meščanskih šol. Na meščansko šolo na Viču se je vpisalo 192 dijakov in sicer 96 fantov in 96 deklic. Meščanska šola v Zgornji Šiški ima 146 dijakov, v Št. Vidu 138. V Škofji Loki, kjer se je meščanska šola šele začela, se je v I. razred vpisalo 40 dijakov, na meščansko šolo, deško in dekliško, na Jesenicah se je vpisalo 291 dijakov in dijakinj, na meščansko šolo v Tržiču 133 dijakov, na deško meščansko šolo v Celju 232 dijakov, na dekliško v Celju 221 dijakinj, na meščansko šolo v Mariboru, desni breg, 537 dijakov in dijakinj, na meščansko šolo Maribor, levi breg, 254 dijakov in dijakinj, na meščansko šolo v Slovenjgradcu 93 dijakov in dijakinj, v Šoštanju 93, v Ljutomeru 150, v Senovem 60, v Ormožu 76, v Krškem 159, v Brežicah 144, v Trbovljah 237, v Novem mestu 145, v Ribnici 137, v Kočevju, kjer je zasebna meščanska šola »Marijin dom«, se je vpisalo 127 dijakinj, na Rakeku 97, v Vojniku 107, v Šmihelu 110, v zasebno meščansko šolo v Mekinjah 76 dijakinj, v zasebno meščansko šolo v Celju 159 dijakinj, v meščansko šolo v Mežici 96 dijakinj in v meščansko šolo v Dolnji Lendavi 109 dijakov in dijakinj. Skupno je na vseh slovenskih meščanskih šolah 5352 dijakov in dijakinj.

Srednja tehnična šola

Ljubljana, 10. sept.

Med najpomembnejše in najvažnejše šole, kar jih ima naše mesto, spada nedvomno Tehnična srednja šola, ki ima sloves po vsej državi, prav tako tudi povsod cenijo njene absolvente. Umevno je, da je bil letos na to šolo velik naval dijakov, ki bi se radi vpisali.

V arhitektonsko gradbeni odsek je bilo sprejetih letos skupno 115 dijakov in sicer v I. razred 40, v II. 34, v III. 34 in IV. 7. V strojni odsek je bilo sprejetih 108 dijakov in sicer v I. razred 33, v II. razred 20, v III. razred 29, v IV. razred 26. V elektrotehnični odsek je bilo sprejetih 99 dijakov in sicer v I. razred 26, v II. razred 28, v III. razred 28 in v IV. razred 17. Skupno ima tehnična srednja šola sama letos 332 dijakov.

Delovodska gradbena šola in v prvem letniku 22, v drugem pa 10 gojencev; skupno 32. Strojna delovodska šola ima v prvem letniku 23 gojencev, v drugem pa 20; skupno 43. Elektrotehniška delovodska šola ima v prvem letniku 10, v drugem pa 7 gojencev; skupno 17. Mizarska delovodska šola ima samo en letnik, v katerega se je vpisalo 20 gojencev.

Moške obrtne šole imajo: kiparska in rezbarska šola v prvem letniku 2, v drugem 6, v tretjem 3, skupno 11. Keramična šola ima v prvem letniku 6, v drugem 3, v tretjem 2 gojenca; skupno 11. Graverska in zlatarska šola ima v prvem letniku 3, v drugem 4, v tretjem 8; skupno 15. Banovinska strokovna šola za glasbila ima 7 gojencev.

Ženska obrtna šola ima: v oddelku za šivanje in krojenje perila, v prvem letniku 24, v drugem letniku 27, skupno 41. Oddelek za šivanje in krojenje oblek ima v prvem letniku 24 v drugem letniku 22, v tretjem 23; skupno 69. Oddelek za umetna dela ima v drugem letniku 9, v tretjem pa 5 gojenk; skupno 14 gojenk.

Vsa tehnična srednja šola ima torej: v odsekih, ki imajo značaj srednje šole 322 gojencev, na delovodskih šolah 112, na moških obrtnih šolah 44 in na ženskih obrtnih šolah 124; skupno 602 gojenca oziroma gojenk. V prvem letniku odsekov je bil nepričakovano velik naval in je moralo biti mnogo dijakov zavrnjenih. Arhitektonsko gradbeni odsek je zavrnil 14 dijakov, strojni odsek 6 dijakov in elektrotehniški odsek 7 dijakov. Sprejeto je bilo maksimalno dopustno število dijakov. Nasprotno pa je bilo zelo malo prijav na ženski obrtni šoli in so se n. pr. v prvi letnik oddelka za umetna dela prijavile samo 3 gojenke in se zato prvi letnik ni otvoril.

Trgovska akademija.

Trgovska akademija ima predpisano maksimalno dopustno število dijakov. V I. razred je bilo sprejetih letos 44 dijakov, skoraj prav toliko pa jih je bilo odklonjenih. V II. razred se je vpisalo 35 dijakov, v III. 39 in v IV. 29; skupno je bilo torej sprejetih 147 dijakov.

Prvi ponarejevalci bankovcev obsojeni

Ljubljana, 10. septembra.

Pred malim kazenskim senatom so se včeraj dopoldne vršile še nekatere zanimive razprave. Na obtožni klopi so sedeli trije mladi čevljarski pomočniki, ki so bili obtoženi ponarejanja 100 dinarskih bankovcev, odnosno razširjanja teh falzifikatov. Na prav preprost način so napravili falzifikate. Dva čevljarja sta vzela navaden kopirni papir in več barvnih svinčnikov in začeli so na pisarniški papir risati metulja. Čevljar Ivan je bil glavni organizator, pomagal mu je pri risanju Ljubljančan Lojze in naposled je razpečal na Jesenicah Dolfe dva taka bankovca. Toda kmalu je padel v roke pravice. Razprava je bila tajna. Obsojeni so bili: Ivan na 1 leto robije, Lojze na pet in Dolfe na dva meseca strogega zapora, prvi v izgubo častnih državljanskih pravic za tri in tovariša za dve leti. Kazenski senat je smatral ponarejanje bankovcev za najtežji zločin proti narodnemu gospodarstvu.

Pred senat je prišel tudi tip mladega pustolovca in klateža, Ljubljančan Vinko Jerala, po poklicu čevljarski pomočnik, brez stalnega bivališča, ki se je od pomladi naprej klatil po raznih krajih Gorenjske. Beračil je in če mu je bila dana prilika, je vlamljal in kradel. V Tuči je Vinko 5. avgusta ukradel posestniku Janezu Sušniku razno obleko in druge vrednosti v skupnem znesku 1800 Din, naslednji dan pa posestniku Janezu Kališniku v Veliki Lašni prav tako obleko in zlatnino v vrednosti 1320 Din. Obsojen je bil na 20 mesecev robije, po prestani kazni pa bo moral iti v prisilno delavnico za nedoločen čas.

Preiskava proti glavni ponarejevalski družbi, ki ji načeluje znani Ivan Selan iz Suhadol, se nadaljuje in bo razprava najbrž razpisana v začetku decembra.

50 letnica vzornih zakoncev

Sv. Lenart v Slov. gor., 8. septembra.

Preteklo nedeljo smo prisostvovali prisrčni slovesnosti: zakonca Alojzij in Marija Oman, on 78 let star, ona 73, iz Zgornjih Žerjavc, sta obhajala zlato poroko. Pred službo božjo sta častita slavljenca čilo in ponosno ter v spremstvu dveh sinov, treh hčera in številnih vnukov in vnukinj korakala v natrpano polno cerkev, kjer je domači g. župnik, duh. svetnik Franc Sinko, izvršil lep obred zlate poroke, obnavljajoč svetost zakonske zveze.

Po prisrčni slavnosti so se s slavljencema zbrali na posojilniškem vrtu številni sorodniki in znanci, kjer je g. svetnik Sinko v nepozabno lepih besedah stavil oba sivolasa slavljenca za vzor vsem mlajšim. Bog živi vzorna zakonca-jubilanta še do biserne poroke!

— **Pri slabi prebavi,** pomanjkanju krvi, bledici, shujšanju, obolelih žlezah, kožnih izpuščajih, tvorih urejuje naravna **»Franz-Josef«** grenčica izborno tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se prepričali, da **»Franz-Josef«** vodo celo najnežnejši otroci lahko preneso. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Stari borci legajo v grob

Slovenjgradec.

V Podgracu, župnija Svečina v Slov. goricah, je zatisnil svoje trudne oči star slovenski mecen in narodnjak 91 letni Jurij Ferk, oče tukajšnjih dveh poštnih zvaničnikov-pismonošev gg. Miroslava in Franca. Pokojni Ferk je bil strogo verskega prepričanja in praktičen katoličan, daleč naokrog znan lovec. Bil je tudi eden izmed narodnih borcev za slovensko stvar proti nemškutarstvu ob naši severni meji.

Pogrebcem so prišli nasproti do pol poti do vaške kapele pevci iz Svečine, ki so zapeli pokojniku žalostinko, in domači župnik, ki je vodil pogreb. Na grobu so se zopet poslovili od njega pevci se z eno žalostinko, g. župnik pa je po pogrebnih molitvah imel kratek nagovor. Pokojnik zapušča tri sinove, eden je posestnik na domu, dva sta v Slovenjgradcu, in eno hčer, ki je soproga preglednika fin. kontrole v Št. Lenartu v Slov. goricah, ter enega brata, ki je prav tako zaveden narodni borec v Št. Ilju v Slov. goricah. Naj mirno počiva v slovenski zemlji!

Izbirčen jeziček liže sladoled »Petriček«.

Tudi najodpornejše in najtrše dlake se hitro omehčajo in pridejo pod rezilo po uporabi palmira-mila

palmira milo za britje da gosto mehko kremasto peno, ki brado hitro omehča ter dolgo mehko obdrži. Ta pena gotovo ne kvari polti. Te lastnosti in osvežujoči duh povzročijo, da je britje s palmira milom pravi užitek. 75 let izkušenj zajamčuje stalno dobro kvaliteto.

„Slovenec" ob 60 letnici

Letošnjo jesen praznuje »Slovenec« šestdesetletnico svojega obstoja. Ob zaključku letošnjega letnika namerava uprava »Slovenca« razdeliti svojim zvestim naročnikom več lepih denarnih nagrad. Opozarjamo vse one naše prijatelje, ki so samo naročniki nedeljskega »Slovenca« in one, kateri list kupujejo v kolportaži ali kakorkoli čitajo, da tudi oni lahko prejmejo eno od lepih nagrad, ako se vsaj s 1. oktobrom naroče na dnevnega »Slovenca«. Natančnejša navodila boste lahko čitali v »Slovencu«, kateri izide v nedeljo, 18. septembra.

Koledar

Nedelja, 11. septembra: (17. pobinkoštna nedelja). Prot in Hiacint, mučenca; Emilijan, škof.

Ponedeljek, 12. septembra: Ime Marija. Macedonij, škof.

Osebne vesti

= **Iz ljubljanskega preiskovalnega zapora** so prišli v petek zvečer: Vinko Kos, posestnikov sin z Voklega; Janko Krč, posestnikov sin iz Preddvora pri Kranju; Franc Mubi, posestnikov sin tudi iz Preddvora.

= **Ing. arch. Miroslavu Kosu** je minister za zgradbe izdal pooblastilo izvrševati javno prakso iz arhitektonske stroke za vso državo.

Slatinske tablete Bahovec so nenadkriljivo sredstvo za hujšanja, ker odstranijo vso neestetično tolščo in Vas napravijo vilke, mladostne in lepe. proizvaja: Lekarna Bahovec, Ljubljana

Ostale vesti

— **Med umetninami in mimo lepote.** K našem včerajšnjem članku pod tem naslovom pripominjamo — zaradi točnega razumevanja — da je grajani in po mnenju člankarja neestetski akt, ki ga je žirija nagradila s prvim priznanjem, delo Franceta Kralja, med tem ko je Tone Kralj razstavil samo portrete, ki pa ne žalijo okusa.

— **»Pismo o slovenski književnosti«,** ki ga priobčujemo v današnji številki, je treba čitati Prešernov napis takole:

»Kar je beži
al beg ni Bog?
Ki vodi vekomaj v ne-bo
kar je, kar blo je in kar bó.«

Ne moreš v šolo? Vzgoji se sam!

Nauči se sam vseh stvari, ki jih potrebuješ za svoj uspeh v življenju! Krepka volja! V letu dni znaš vse trgovske pred nete, kakor tudi zadružne in katerikoli svetovni jezik. — Piši na **Dopisno šolo v Ljubljani, Pražakova 8,** ali pa se oglasi sam. Informacije zastonj. Uradne ure 8—12, 2—6, nedelja 10—11!

— **Vse žene in dekleta,** ki prihajajo v Ljubljano, pa nimajo prenočišča, naj se obračajo na poslujočo gospodično Kolodvorskega misijona na glavnem kolodvoru, ki ima na roki odznak v belo rumeni barvi. Vodstvo Kolodvorskega misijona v Ljubljani prosi vse one številne stranke, ki se obračajo na Kolodvorski misijon po razne informacije, da prilože pismu znamko za odgovor. Vodstvo Kolodvorskega misijona opozarja, da bo v nedeljo 2. in v nedeljo 9. oktobra popoldne ob pol 4 v Radio Ljubljana predavanje o Kolodvorskem misijonu. Morebiti bo ustreženo s tem predavanjem vsem, ki so se v zadnjih mesecih obračali na Kolodvorski misijon z raznimi vprašanji glede delovanja Kolodvorskega misijona in njegovi organizaciji. Prav gotovo pa bo to predavanje pojasnilo delovanje Kolodvorskega misijona v prid in varstvo potujočih žen in deklet in njim samim pojasnilo mnoge nevarnosti, ki se jim izpostavljajo, zlasti dekleta, ki brez zadostnega poznanja mesta prihajajo tja iskat službe, pa se v neštevilnih slučajih razočarane obračajo na Kolodvorski misijon za pomoč. Sploh pa bo to predavanje važna informacija vsej naši javnosti.
— Vodstvo Kolodvorskega misijona.

— **Slomšek naš duhovni vrtnar.** Spisal Etbin Bojc. Založila Leonova družba v Ljubljani. Pravkar je izšlo to najnovejše znastveno delo o Slomšku — **našem največjem vzgojitelju preteklega stoletja.** Oblika knjižice (obsegajoče 64 strani) je lična, z rdečim tiskom in sličico Slomška na ovojni strani. Pisatelj je knjižici napisal primerno začetno besedo ter jo opremil s preglednim kazalom in vzpodbudnimi Slomškovimi reki. Knjiga je ponatis iz »Slovenskega učitelja« s par dostavki in popravki. Služila bo dobro ne le kot **vir za Slomškove proslave,** pred katerimi stojimo, ampak bo hkrati obdržala stalno vrednost, ker je v njej pisec dobro **označil Slomška kot pedagoga — poslužujoč se pri tem vseh dosedanjih virov —, ter še hkrati podal njegovo stilno-osebnostno označitev,** kar do sedaj še ni nihče poskušal pri nas na znanstven način. Prav tako pa bo knjiga služila znanstvenemu obdelovanju celotne Slomškove dobe v okviru zgodovine našega slovstva. Zato knjigo, ki stane **le 12 Din** in se dobi v **komisijski razprodaji Nove Založbe** ter v vseh večjih knjigarnah, toplo priporočamo vsem, ki se zanimajo za našega pedagoga Slomška in njegovo osebnost!

— **Razpisana je služba tajnika** pri okrajnem cestnem odboru v Ljubljani. Za to mesto se bodo upoštevali prosilci, ki so dovršili vsaj nižjo srednjo ali njej enako šolo. Prošnje, opremljene z vsemi prilogami po § 3. zakona o uradnikih, je **vložiti do 20. septembra** pri okr. cestnem odboru v Ljubljani, Krekov trg št. 10-I.

Kupi meni, ljubi striček,
samo sladoled »Petriček«!
Za en dinar ali dva
liževa ga obadva.

— **Za poškodbami umrl.** V »Slovencu« smo nedavno poročali o težki nesreči, ki se je 20. avgusta zgodila v Belih vodah. Pri Grebenšku so takrat žgali apno. Okrog jame se je sukal tudi 6 letni Anton Terže in opazoval delo. Ker je stal preblizu, je naenkrat zgubil ravnovesje in padel v jamo vrelega apna. Dečko je dobil nevarne opekline po telesu; v slovenjgraški bolnišnici, kamor so ga morali odpeljati, se je njegovo stanje rapidno slabšalo in v sredo 7. t. m. zvečer je nesrečni otrok podlegel bolečinam.

Lutz peči kopirane a ne dosežene!

— **Umna reja kuncev.** Spisala dr. Andrej Jenko in Alfonz Inkret. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu 16 Din. Kunčereja je postala v teh časih zelo važna gospodarska panoga zlasti še za revnejše sloje. Ako imaš količkaj prostora bodisi na dvorišču ali kje drugje, si lahko sam postaviš skromen hlevček odnosno kletko za skromno žival domačega zajca. Žival ti ne dela veliko sitnosti in preglavic. Zadovoljna je z odpadki jedil, ki sicer pridejo na smetišče, poleti je pa zadovoljna s krmo, ki jo dobiš za prav nizko ceno, ali jo sam nabereš v gozdu na sprehodu. Reja domačih zajcev je zelo hvaležna in se obilo izplača. Meso domačega zajca je zelo okusna, lahka ter zdrava jed, ki za teletino kar nič ne zaostaja. Pričujoča brošura vsebuje vse, kar mora vedeti vsak, kdor se bavi s kunčerejo. Knjižica je bogata z ilustracijami, z vzorci hlevčkov, raznih vrst in pasem domačega zajca. Nudi veliko koristnih nasvetov, razpravlja o negi, zdravju in bolezni, ter koristi te ljubke domače živali. Vsem rejcem kuncev knjižico toplo priporočamo.

— **Usmiljena srca** prosi 27 letna priprosta gospodična, že 4 leta popolnoma slepa, sicer pa zdrava in krepka, brez vseh sredstev in brez lastnega doma, kakršnekoli podpore, da bi se mogla vsaj skromno preživeti. Želo bi je bilo ustreženo, ko bi ji kdo podaril stare citre. Darove sprejema začasno uprava »Slovenca«. Imenovana revica se nahaja sedaj v zdravniški oskrbi v ljubljanski bolnišnici.

Najfinejše **Glashütte-ure** *dobijo se pri* **F. Čuden** *Ljubljana,* ***Prešernova 1***

— **Važno za tiste, ki iščejo zaposlitve!** Opozarjamo na oglas tvrdke J. Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica 2, v današnji številki pod rubriko »Službe dobe«.

— **Novost pri ženski obutvi!** Po svojih priljubljenih »Maja« opankah znana pančevška tovarna daje sedaj v promet nove damske čevlje iz baržuna, satena in ripsa, elegntno in fino izdelane. Naše dame bodo sigurno sprejele tudi te »Maja« proizvode z isto simpatijo kot »Maja« opanke. Pri kupovanju pazite na znamko »Maja«.

— **Opozarjamo na oglas trgovine gorenjskega sukna, pletenin in kocev v Ljubljani, Sv. Petra 38.**

— **Svojim blagopokojnim bodete postavili nagrobni spomenik** zato si oglejte takoj trajno razstavo nagrobnikov najnovejših oblik, skic, album izvršenih spomenikov pri znani najcenejši in najsolidnejši tvrdki kamnoseško-kiparskem podjetju **Franjo Kunovar,** pokopališče Sv. Križ, **Ljubljana. Telefon 27-87.**

— **Otvoritev nove restavracije** (sobe za tujce) pod Šmarno goro danes popoldne. Za obisk se priporoča Matevž Perovšek.

— **Za jesenska oblačila** najboljše in najcenejše blago v specialni trgovini **Novak na Kongresnem trgu.**

— **Redno vpisovanje v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani** bo od 1. do 10. septembra 1932 vsak delavnik od 9—12 in od 15—18, v nedeljo in praznik pa od 10—12 dopoldne pri ravnateljstvu DTŠ v Pražakovi ulici 8/I. (vogal Miklošičeva cesta 30). Kdor se vpiše v DTŠ lahko študira vse predmete, ki se učijo na drž. trg. šoli, doma. Šola poučuje poleg rednih predmetov tudi vse moderne jezike. Natančna brezplačna pojasnila daje vodstvo šole osebno ali pa potom tiskanega prospekta, ki ga lahko vsakdo sprejme. Iz prospekta je razviden ves ustroj in vsi pogoji. Šola je osnovana na najmodernejših dopisnih metodah sličnih šol v Zapadni Evropi. Pri pouku sodelujejo najboljši strokovnjaki trgovskih jezikovnih in drugih ved, ki jamčijo za najboljši uspeh. Kdor se ne more vpisati osebno, naj takoj piše po prospekt in prijavnico. Redni pouk se prične 15. septembra. Kdor zadosti ostalim zakonitim določilom (da ima nižjo srednjo šolo itd.) lahko potem polaga priv. izpit na drž. trgovskih šolah in pridobi pravice rednih absolventov te šole.

— **Preskrbite se!** Zavarujte sebe in svoje domače pri »Karitas«, ki ni samopomoč, temveč oddelek velike in edine slovenske zavarovalnice, Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani. Špekulacija z bolnimi osebami je izključena! Zahtevajte prospekte. Vzajemna zavarovalnica, oddelek »Karitas«, Ljubljana.

— **Mohorjeve knjige** s koledarjem 1933 si lahko ogledate na velesejmu paviljon »J«. Tam se sprejemajo tudi novi člani. Vse knjige dobivajo člani po nižjih cenah istotam.

— **Pri trdovratnem zaprtju,** napetosti v telesu, preobilici želodčne kisline, glavobolu, razdraženosti, tesnobnosti, splošnem slabopočutju in utrujenosti pospeši naravna **»Franz-Josef«-grenčica** brez napora in bolečin lahno izpraznjenje črev vseh neprebavljenih ostankov in v mnogih slučajih obvaruje pred vnetjem slepiča. — Najodličnejši zdravniki stoletja so vporabljali »Franz-Josef«-vodo z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi otrocih. »**Franz-Josef«-grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vital Vodušek:

Nedeljske misli

Evangelij sedemnajste pobinkoštne nedelje: Matej 22, 34—46. K Jezusu so prišli farizeji in nekdo izmed njih ga je hotel skušati: »Učenik, katera je največja zapoved v postavi?« Jezus odgovori, potem pa vpraša sam: »Kaj se vam zdi o Kristusu, čigav sin je?«

Današnjemu evangeliju sem se že od nekdaj čudil, posebno drugemu delu. Nisem namreč mogel razumeti, da bi Jezus uporabljal citate iz Stare zaveze, še manj, da bi z njimi hotel farizeje loviti. Ves Jezusov nastop je bil tako božji, da bi bilo res čudno, če bi se kdaj v svojih odgovorih približal farizejskemu načinu.

Hipoma pa sem nekoč zagledal v duhu vse drugače: Jezus ves velik, mogočen in ljubeč sredi prihuljenih, zvitih farizejev. Hočejo ga ujeti, preskusiti. A njega se ne morejo dotakniti. Njegovo božanstvo ne zatemni pred njimi. Jezus noče udariti, noče vreči zanjke nazaj. Le, vesel je, da jim more nekaj povedati prav od srca. Tisto, kar je višek v vseh knjigah Stare zaveze. Judje so morda že pozabili, posebno farizeji. Jezus poudarja in dopolnjuje. Stara zaveza, Stara zaveza, saj vendar hraniš biser v svojih knjigah, besede o ljubezni!

»Ljubi Gospoda, svojega Boga! Kolikor moreš. Še bolj, kot ti samo volja premeri. Z vsakim utripom, z vsakim gibom, z vsako mislijo, z vsem srcem, prav iz dna. Človeku ne sme nič več ostati: ne roke, ne oči, ne ustnice, ne srce, ne duša, ne delo, ne imetje, vse mora biti izročeno božji ljubezni. Ne more biti drugače. On je Gospod, On je Bog sveta, Bog ljudi. Zato mora biti sploh vse v ljubezen ujeto, uklenjeno. Vsak človek. Drug k drugemu. Ni več drugih zapovedi, ni drugih besedi, samo še Bog in ljubezen, Bog in ljubezen.«

Zdi se mi, da se je nešteto obrazov okrog Jezusa sklonilo v spoštovanju in prvi ljubezni. Tudi meni je bila ta misel kakor rešitev: z besedami o ljubezni Jezus gotovo ni hotel zavračati, ni hotel loviti, ni hotel udariti.

Potem je tako lahko razumeti tudi drugi del. Ni v zanjko. Jezus hoče le premagati judovsko, posebno farizejsko mišljenje, ki je tako strašno zemeljsko. Ki mimo zemlje in svoje domovine in svoje izvoljenosti niti v nebo več ne vidi. Oni nikjer ne zaslutijo božjega, zato tudi malo verujejo. Malo uklanjajo kolena. Še misel o božjem Sinu se jim je čisto spačila: samo besede o kraljevem potomstvu, o judovskem kralju, o velikem voditelju zatiranega naroda ... Sama zemlja, same človeške predstave.

Jezus pa stoji še vedno velik in ljubeč med njimi. Dopolnjuje, dokazuje.

»David se je zamaknil v daljno prihodnost. Videl je Kristusa, božjega Sina. Vi ga pričakujete kot odrešenika. Ne slutite, da vam je čisto blizu. Vedno napačno razumete: iščete človeka, Boga ne najdete. Tudi David je vedel za obljubo. Iz njegovega rodu bo izšel! A kaj rod, njegov grešni rod. Kristus je v božjem sijaju. David se globoko sklanja pred njim: Moj Gospod! V hipu ga oslepi še večji sijaj: sam Bog se sklanja iz večnosti in vabi Sina. Pošilja ga v trpljenje, dviga v zmago. Ves svet mu daje v breme, ves svet mu daje k nogam. Kaj besede o potomstvu, o kraljeviču, o človeškem odrešeniku, ko je tako velik Gospod, Sin človekov ...«

Gotovo so se mnogi farizeji sklonili še globlje. Morda so začutili, da je med njimi Gospod. Čisto tiho je postalo. Kakor da bi bilo zvečera, v mraku. Nihče ga ni več spraševal.

*

Težki so včasih evangeliji. Mi nismo bili zraven, zato nam je tuja marsikaka beseda in slika. Ne vem, če je prav, a zdi se mi, da včasih tudi po majhni krivdi evangelistov: tudi oni so razumeli in napisali marsikako Jezusovo besedo pročloveško.

Slovenske gorice

Sv. Anton. Dne 31. avgusta nas je obiskal rojak naše župnije g. duhovni svetnik in župnik Jokob Gašparič iz Trbovelj. V spomin svoje 60 letnice je opravil v naši cerkvi sv. mašo. K njegovi 60 letnici mu tudi mi Antonijevčani kličemo: Bog z njim še mnogo let! — Hudo se je ponesrečil v Andrencih dne 7. t. m. posestnik Josip Pravdič. Vozil je drva; blizu doma se je voz prevrnil nanj ter mu strl nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Maribor

Stara slovenska korenina

V Slivnici pri Mariboru je 28. avgusta slavil svoj 90. rojstni dan g. Miha K r i s t a n, bivši dolgoletni cerkovnik v Slivnici. — Slavljenec se je rodil 28. avgusta 1843 v Četi, v letu 1868-9 je služboval najprej v Sp. Polskavi, nad 25 let pa v Slivnici, kjer je bil primoran pred dvema letoma radi starosti opustiti to službo. Ostala leta pa je jubilant dosti prepotoval, videl je Ljubljano, Gradec, Reko, Trst itd., znal vam je iz svojega življenja toliko zanimivega povedati v tako šaljivi obliki, da so ga povsod radi poslušali. Naš slavljenec pa je tudi dobro znan daleč naokrog kot bivši slikar-samouk in knjigovez. Kdo naj prešteje, koliko sob in kuhinj je prebelil in poslikal, koliko tisoč knjig je lično in lepo povezal! Ko pa so začeli pozno v jeseni pihati mrzli vetrovi, pa je hitel od hiše do hiše, da je vrezal vse manjkajoče šipe: vsepovsod in vedno je bil dobrodošel delavec!

Od njegovih otrok žive še štirje in sicer: sin Anton ter hčeri Marija in Matilda, ki bivajo že dolga leta v Avstriji, hči Ivanka pa nad vse skrbno streže očetu. V Avstriji bivajoči otroci so leta 1928 — ob očetovi 85 letnici — s skupnimi močmi postavili lepo hišico, kamor prihajajo vsako leto po enkrat, da prebijejo dopust pri svojem očetu in na rodnih tleh.

G. Kristan Miha je naročnik Slov. gospodarja, odkar list izhaja, poleg tega pa še drugih nabožnih listov. K njegovemu 90. rojstnemu dnevu mu tudi naš list lahko izrazi iskrene čestitke! Ali vidite, kako mu je šlo na smeh, ko smo ga vzeli na muho ob tej slavnostni priliki! —n.

Moževo življenje na vesti

Družinska tragedija na Gačniku pojasnjena.

Maribor, 10. sept.

Gačnik nad Pesnico, kraj žalostnega spomina še od svoječasnih zločinov Štefana Faleža, je pred dnevi doživel zopet slučaj, ki je globoko odjeknil v celi okolici. Posestnika Ivana Ploča, moža v najlepši dobi 44 let, so prepeljali od njegovega doma v mariborsko bolnišnico s smrtnimi ranami na glavi. Ležal je v bolnišnici nekaj dni v globoki nezavesti, potem pa ga je rešila trpljenja smrt, ne da bi mu bila dana beseda, s katero bi pojasnil zagonetko svoje smrti. Preiskava je ugotovila na glavi hude poškodbe, zadane od ostrorobega predmeta, v[…]no opeke. Cela okolica je govorila, da je padel Ploč kot žrtev družinskega prepira. Ko so orožniki sprva zasliševali Antonijo, ženo pokojnega, je tajila, toda končno je klonila ter podala na zapisnik orožnikom priznanje, da si olajša težko vest. Pločeva sta po izjavi žene živela v prepiru. Mož je bil nasilen ter je ženo pretepal. Živela je težko življenje, 6 otrok od 4 do 16 let je pri hiši, sedmega pričakuje vsak čas. V takem stanju jo je moževo ravnanje še bolj ogorčilo in razburjalo. Usodnega dne v preteklem tednu je prišel Ivan Ploč domov vinjen in zopet navalil na ženo ter jo tepel. V skrajni razburjenosti je v begu pred možem zagrabila na tleh ležečo zidno opeko ter zagnala težek kos možu naravnost v glavo. Opotekel se je, pri tem pa je priletel že drugi kos, ki ga je zadel na isto mesto ter mu natrl lobanjo. Mož se je sesedel nezavesten; sedaj se je žena zavedla svojega dejanja. Z otroci je skušala nesrečneža spraviti k zavesti, pa je bilo zaman. Sosedje so nato pozvali rešilno postajo v Mariboru, ki je prepeljala nezavestnega Ploča v bolnišnico. Tu je podlegel poškodbam, ženi pa je ostala težka vest, da je zakrivila v razburjenosti smrt svojega lastnega moža. — Po priznanju so pustili orožniki Antonijo Pločevo doma. Kdo bi drugače skrbel za nedolžno deco, ki je ostala brez očeta in bi jim kruta ječa ugrabila še mater.

Možje in fantje mariborski

Danes okoli pol 15 pride v Maribor štafeta slovenskih fantov, ki gre skozi Slovenijo na Slomškov grob. Po prihodu štafete bo slavnostna izročitev spominskega pisma, nato govor škofa dr. Tomažiča. Možje in fantje mariborski! Udeležite se te pomenljive prireditve slovenske fantovske mladine!

□ **Slomškova proslava v Mariboru.** Dne 24. septembra zvečer se vrši v Narodnem gledališču proslava 70 letnice smrti Antona Martina Slomška. Spored slavnosti objavimo tekom tedna.

□ **Kolporterji** za razprodajo našega lista v Mariboru se iščejo. Prijaviti se je v upravi na Koroški cesti št. 1; zaslužek imajo lahko tudi mladeniči, stari vsaj 16 let.

□ **Avstrijski plavači nastopijo!** SSK Maratonu se je posrečilo dobiti plavače kluba GAK iz Gradca, da nastopijo pri povratku iz Ljubljane danes popoldne na Mariborskem otoku. Gradčani so odigrali sinoči waterpolo tekmo z ljubljansko Ilirijo. V Mariboru so znanci že od pomladnega nastopa, vendar je takrat radi slabega vremena imela le maloštevilna publika priliko videti njihovo znanje. Imajo v svoji ekipi par izvrstnih plavačev, ki zastopajo Avstrijo v njeni reprezentanci. Ker danes ni drugih sportnih prireditev, bo nastop plavačev GAK v plavanju in waterpolu mariborskim prijateljem sporta gotovo dobrodošel. Tembolj, ker za tekme ni nobene vstopnine, razen na tribuno.

□ **Sodni izvrševalec — nevaren poklic.** Mariborsko okrožno sodišče je dobilo prijavo, ki dokazuje, s kakšnimi neprijetnimi dogodivščinami je zvezan poklic sodnega eksekutorja. V Ciglencah pri Ptuju bi moral eksekutor rubiti sadnega trgovca na tožbo njegovega tovariša iz Maribora. Izvršilni organ je zatekel žrtev rubežni ravno pri prevzemanju jabolk pri nekem posestniku. Kot bi dregnil v sršene, je završalo, ko je zahteval eksekutor vpogled v žepe in listnico. Ker ni šlo z lepa, je prišlo do ruvanja, tekom katerega je segel trgovec v žep ter vrgel listnico kmetu, od katerega je pravkar sadje prevzemal. Pa je bil eksekutor spretnejši od kmeta, kar v zraku mu je pred nosom vjel denarnico ter jo pobasal v žep. Takrat pa je planila trojica, trgovec, njegov pomagač in kmet, od katerega sta sadje prevzemala in ki se je bal, da ne bo dobil za jabolka plačila, če bo pobral denar eksekutor, na sodnega organa; podrli so ga na tla ter mu odvzeli denar s silo. Raztrgali so mu pri tem ravsu obleko, ga povaljali in opraskali. Spričo takih nevarnosti je eksekutor jadrno pobegnil, prijavil pa je zadevo sodišču in sedaj bodo imeli besedo paragrafi, ki v takih primerih ne poznajo šale. —

□ **9 mest in 251 prošenj.** Znak našega hudega časa je izkušnja, ki jo je napravila mariborska policija. Razpisali so 9 mest policijskih stražnikov, dospelo pa je do sedaj nič manj kot 251 prošenj; poleg tega pa prihajajo prosilci tudi osebno neprestano na komisarijat, da se jih je oglasilo skoraj toliko, kot pismenih prosilcev. Med njimi, ki se potegujejo za mesto mariborskega stražnika, so ljudje najrazličnejše starosti in poklicev.

□ **Ovire obrtnemu šolstvu v Mariboru.** Letos pomladi je mestna občina skupno z gospodarskimi krogi Maribora pokrenila akcijo za osnovanje obrtnega šolstva v Mariboru. Ker za enkrat ni na razpolago prostorov, da bi se ustanovila moška obrtna šola, je občina zaprosila ministrstvo prosvete za osnovanje ženske obrtne šole. Prostore za šolo bi dala občina na razpolago v Vesni, kjer se nahaja sedaj nižja ženska obrtna šola. Ravno tako bi občina prispevala brezplačno kurjavo in razsvetljavo, dočim bi država nastavila osobje. Kakor smo do-

□ **V Bergov dvor** na Glavnem trgu št. 23 se je preselil znani mariborski draguljar, platar in urar Ignacij Jan. Več glej v današnjem oglasnem delu lista.

□ **Pri Majdiču**, glavni kolodvor, Mariborski otok, vedno sveže pivo, izborna vina, povsod priznana odlična postrežba!

□ **Dr. Fran Toplak**, specialist za ženske bolezni in porodništvo, Glavni trg 18, zopet redno ordinira [...] in od pol 14 do pol 16.

Celjski akrobati v Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 9. septembra.

Prvi celjski akrobati, ki so letos nastopali po raznih krajih Slovenije, so zadnje dni gostovali tudi v Slovenjgradcu. Kakor povsod drugod, so tudi tukaj zapustili najboljše vtise ter želi za svoje nevarne produkcije polno pohvale in priznanja. Svoj nastop so imeli napovedan že za nedeljo 4. septembra dvakrat, enkrat dopoldne in zvečer. Prvo predstavo so takrat izvajali, drugo pa so morali radi slabega vremena opustiti. Radi tega so svoj nastop preložili na praznik 8. septembra. Žico so napeli od Druškovičeve na Vibornyevo hišo na sredi Kraljeviča Andreja ceste. Nastopili so: vodja akrobatov Vinko Bučar, Adolf Krajnc, gdčna Kristina Mlinarič, Rudolf Bučar in drugi. Vsi ti akrobati, ki so vsi obrtniški nameščenci ter je njihov pravi poklic le obrtna stroka — gdčna Mlinarič je šivilja, doma iz Družmirja pri Šoštanju — akrobatika je le njihov sport, so v nekaterih točkah prekosili tudi najboljše poklicne tujenarodne akrobate.

Prav posebno občudovanje so želi naši mladi akrobati pri spretno izvedenem prevozu s kolesom po žici, hoji v košarah, hoji v vreči, lezenju skozi obroč, pri čemer je Krajnc zlezel skozi obroč od kolesa, postavljen na žico, dalje narodna skupina in prenos fantiča na drugo stran. Za to točko je bilo razglašeno, da se naj javi tisti, kateri hoče, da ga na ramah preneso na drugo stran. Oglasil se je mlad osemletni fantek Stanko Viborny, ki ga je akrobat srečno prenesel na drugo stran. Nadaljnje prav zanimive in drzne točke so bile ognjemet in rimske zvezde, pri katerih je pogumni in vztrajni akrobat stal na sredi žice brez mreže delj časa ves v ognju, na hrbtu pa je imel pritrjeno pločevinasto ploščo, iz katere so visoko v zrak bombardirale rimske zvezde. Pri ognjemetu pa je bilo na čelado na glavi pritrjeno kolo, iz katerega je med naglim vrtenjem bruhal iz štirih strani gost ogenj. Gledalci so se drznim fantom oddolžili z obilnim ploskanjem in odobravanjem.

„Karitas“ je varna

Polom raznih samopomoči je vzbudil pri ljudeh, ki ne ločijo samopomoči od pravega zavarovanja, nezaupanje do zavarovanja sploh. Krivda je v tem, ker naše ljudstvo ni poučeno o pomenu pravega, solidnega zavarovanja. Še se dobijo na deželi ljudje, ki so prepričani, da je »KARITAS« tudi samopomoč. Mnogo jih je še, ki ne vedo, da je »KARITAS« oddelek velike in edine slovenske zavarovalnice, Vzajemne zavarovalnice.

»KARITAS« je nastala kot protiutež sistemu samopomoči. Svoj začetek ima »KARITAS« v Nemčiji, kjer je po vojni propadlo nad 9000 samopomoči, ki jih je delno prevzela KARITAS. Kmalu se pojavi »KARITAS« tudi v drugih državah. Danes šteje to zavarovanje že milijone članov. »KARITAS« postaja nekaj splošnega, nekaj ljudskega. Za ljudstvo je to zavarovanje velikega socialnega in vzgojnega pomena. Namenjeno je to zavarovanje zlasti manj premožnim slojem. Ugotoviti pa moramo, da se tega zavarovanja radi poslužujejo tudi premožnejši ljudje, ki se ne zavarujejo toliko iz socialne potrebe, kolikor zato, da moralno podprejo to veliko socialno ustanovo. Med svojimi zavarovanci ima »KARITAS« mnogo osebnosti, ki so s svojim pristopom dokazale, da smatrajo »KARITAS« vredno popolnega zaupanja.

Vsi, ki ste radi propasti raznih samopomoči izgubili zaupanje tudi v pravo zavarovanje, in še posebno tisti, ki ste pri ukinjenih samopomočih kaj izgubili, vedite, da je »KARITAS« oddelek velike, 32 let stare zavarovalnice, ki goji le pravo in popolnoma varno zavarovanje.

Zadnja poročila

Kaj počno v Stresi?

Stresa, 10. sept. tg. Danes popoldne so prišli na konferenci do glavnega vprašanja, kako bi se mogle države kupovalke zediniti glede načina o prednostnem postopanju z žitom iz vzhodno evropskih držav. Vtis je bil, da Francozi ne vztrajajo brezpogojno pri svojem predlogu o kolektivni pogodbi, temveč da gre vedno bolj samo za premostitev nasprotsva z Italijo. Na nemški posredovalni predlog, da naj bi se države kupovalke po prosti izberi mogle odločiti ali za dovoljenje prednostnih carin, ali pa za finančno kontribucijo agrarnim državam, kakor jo je predlagala Italija, je ugovarjal de Michelis, da bi bilo treba razpolagati z določeno finančno pomočjo, za katero je predlagal posebno takso za svetovno trgovino v procentualni višini s trgovinskim volumenom vsake države. Pri tem pa bi smele posamezne države ta prispevek poravnati tudi s carinskimi popusti. Zastopnik Nemčije se je odlično branil proti taki novi obremenitvi Nemčije.

Ob koncu prvega tedna konference je ugotoviti sledeče: da se je Francija odrekla Tardieujevemu načrtu s tem, da je opustila češkoslovaško klavzulo, da se je izjalovil poskus Poljske, katera je hotela blok vzhodnih in jugovzhodnih evropskih držav, da so se tri evropske kontinentalne velesile zedinile v tem, da je treba agrarnim državam ob Donavi pomagati skupno; danes pa je prišlo do najvažnejšega zbližanja v vprašanju posebnega prednostnega postopka pri žitu vzhodno evropskih držav.

Za odpravo brezposelnosti

Ženeva, 10. sept. tg. Študijski odbor Zveze narodov za odpravo brezposelnosti, ki se je dne 7. t. m. sestal tretjič, je končal svoje delovanje. Ker je bilo njegovo pooblastilo samo gospodarsko in računsko, se ni imel baviti z možnostjo izvršitve načrtov, ki so jih predložile vlade Jugoslavije, Poljske, Bolgarske, Madžarske, Avstrije in Romunije. Gre največ za graditev cest, železnic, telefonskih prog itd. Večina načrtov pa, ki so bili predloženi in od katerih je bilo več priporočenih, obravnava samo interese posameznih držav.

Gorgulova bodo usmrtili

Paris, 10. sept. tg. Komisija pravosodnega ministrstva za pomilostitev je odklonila prošnjo dr. Gorgulova za pomilostitev. Sedaj ima le še predsednik republike odločati o usodi obsojenca in ni nobenega dvoma, da bo tudi ta zadnji poskus ostal brezuspešen in da bodo Gorgulova v torek ali v sredo usmrtili.

Konec nočnih plavalnih tekem na Iliriji

(Začetek poročila na 2. strani.)

Nato je sledila štafeta 4 × 200 prosto. Ilirjanski plavači v G. A. K. niso imeli ostre konkurence. Zato tudi čas ni tak, kakršen bi lahko bil. Plavali pa so le 8 sek. slabše, kot je državni rekord. V štafeti Ilirije so plavali Lavrenčič, Fuchs, Jesih in Frič. Na cilj so prispeli v času 10:37:8, drugi G. A. K. Rödiger, Just, Reiner in Tandler v času 11::18.2.

Za to točko so nastopili domači tekmovalci juniorji in seniorji v štafeti 50×100×200×200×50. Te štafete so običajne v Nemčiji, da klubi vidijo, kako se posamezni plavači obnesejo na raznih progah. Zmagali so juniorji v času 6:22 nad seniorji, ki so za to progo rabili 6:42:8.

Nato so nastopili prsni plavači na progi 100 m, kjer je za G. A. K. plaval avstrijski reprezentančni tekmovalec, ki je tudi prvi prišel na cilj v času 1:24:6. Za Ilirijo je startal junior Hribar, ki je dosegel sedaj najboljši čas 1:29:5.

Nato se je začela waterpoolo tekma.

Ilirija : GAC 11 : 2 (4 : 1).

Najbolj se je občinstvo zanimalo za waterpolo tekmo. Ako hoče Ilirija, da bo waterpolo po letih izpodrinil nogomet, bo morala gledati, da bo vabila resnejše nasprotnike, od katerih se bomo kaj naučili in videli tudi lepo igro. GAC ni bil pravi nasprotnik za Ilirijo, ki je danes dosegla nad njim visoko zmago. Goste so domači nadkriljevali v vsakem oziru, čeprav je tudi našim dostikrat primanjkovalo pregleda nad igro. Taktično so bili domači zelo šibki; kakor hitro so pa začeli igrati tako, kot je treba, so bili Gradčani brez moči. Zlasti v drugem polčasu so domači zabijali gole, kakor so hoteli. Poraz bi bil še večji, ako bi bil sodnik g. Kramaršič priznal vse gole, ki so padli. Igra je bila še dosti fair. Za zaključek sezone bi morala Ilirija kot najboljši plavalni klub v državi povabiti močnejšega nasprotnika.

Celje

⌀ **Število učencev na drž. real. gimnaziji v Celju.** Včeraj se je zaključilo vpisovanje in so sedaj znane točne številke. Vpisalo se je v I. razred 180, v II. 170, v III. 127, v IV. 110, v V. 49, v VI. 41, v VII. 29, v VIII. razred pa 55 učencev in učenk. Skupaj torej 761. V prvem razredu je napram lanskemu šolskemu letu padlo število vpisanih učencev in učenk za 31, kar bo brez dvoma pripisovati uvedbi šolnine. Celotno število učencev in učenk je pa kljub temu letos za 16 večje od lani. Zanimiv je vzrok majhnemu številu dijaštva v V. VI. in VII. razredu: so to dijaki, rojeni v letih svetovne vojne 1915 do 1918.

⌀ **Nogometna tekma.** Danes popoldan ob pol 5 bo pri »Skalni kleti« prijateljska nogometna tekma med SK Olimp, Gaberje in SK Sloga, Sevnica.

⌀ **Sportno društvo »Borut« v Gotovljah** je priredilo v četrtek, dne 8. t. m. precej dobro obiskan pevski koncert pod vodstvom gospoda Goršeka, sina gotoveljskega organista in občinskega tajnika. Tudi moralni uspeh je bil zadovoljiv in moremo gospodu pevovodji samo čestitati.

⌀ **Popravni izpiti in vpisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo v Celju.** Popravni izpiti za šolsko leto 1931/32 na trgovski nadaljevalni šoli v Celju, se bodo vršili za vse razrede: a) pismeni v torek 20. septembra t. l. ter b) ustmeni v sredo, dne 21. septembra t. l., vsakokrat ob 16, začenši po razporedu, ki bo na uradni deski. K tem izpitom, kakor tudi k eventuelnim drugim izpitom, ki se bodo vršili v istem času, se bo javiti učencem in učenkam pri vodstvu šole 15., 16. ali 17. septembra od 18 do 19 in prinesti s seboj zadnje šolsko izpričevalo. Sprejemni izpiti za prvi razred odpadejo po §§ 253. in 298. zakona o obrtih. Vpisovanje za šolsko leto 1932/33 bo 26. in 27. septembra t. l. vsakikrat od 18 do 20. K vpisovanju je prinesti zadnje šolsko izpričevalo. Vpisnina znaša 25 Din. V to šolo se morajo vpisati in jo obiskovati vsi trgovski vajenci v mestu Celju in naslednjih krajih njegove okolice: Babno, Breg, Gaberje, Lava, Levec, Lisce, Medlog, Ostrožno, Polule, Sp. Hudinja Sp. Ložnica, Trnovlje, Zagrad Zavodna, Zg. Hudinja, Bukovžlak, Cret, Dobrova, Štore, Teharje. Redni pouk bo pričel za prvi razred v ponedeljek, dne 3. oktobra t. l., za drugi in tretji razred pa v torek dne 4. oktobra, obakrat ob 16.

25 let Ljudske posojilnice v Celju

Celje, 9. sept.

O priliki, ko proslavlja ljudska posojilnica srebrni jubilej, vladajo v gospodarstvu težki časi. Zato je bila tudi proslava tega jubileja, kar mogoče skromna in sedanjim razmeram primerna. Na Marijin praznik dne 8. septembra t. l. je bral pri sv. Jožefu ob 9 načelnik g. prof Cestnik, ki načeljuje posojilnici od njenega začetka, zahvalno sv. mašo za dosežene uspehe ter se spominjal tudi vseh, ki so v teku 25 let delovali kot člani načelstva ali nadzorstva, pa jih danes ni več med živimi. Prosil je tudi nadaljnega božjega blagoslova. Pri sveti maši je pel kvartet pod vodstvom g. Mihelčiča. Nato se je vršila ob 10 v posojilnični posvetovalnici slovesna seja, kateri so prisostvovali načelstvo, nadzorstvo in uradništvo. Načelnik g. prof. Cestnik je orisal v kratkih besedah vzroke, zakaj je bila posojilnica ustanovljena, podal njeno kratko zgodovino, se zahvalil članom načelstva in nadzorstva ter uradništvu za požrtvovalno delo ter se spominjal tudi vseh tistih, ki so veliko storili za posojilnico, pa se nahajajo že v večnosti. V imenu načelstva in nadzorstva se je zahvalil načelniku g. Jagodič, v imenu uradništva pa g. ravnatelj Jerič. Želimo Ljudski posojilnici v Celju, da bi prebredla srečno sedanjo težko gospodarsko krizo in da bi še nadalje podpirala kulturne in dobrodelne institucije.

Iz zagorskega revirja

Zagorje, 9. sept.

Resne poškodbe je dobil 8-letni Tonček, sin rudarja Drobneta. Na nogo mu je padla 6 metrov dolga železna tračnica. Pri tem mu je skočila noga v kolenu iz sklepa, in se mu nalomila kost. Na odredbo zdravnika je bil prepeljan v bolnišnico v Ljubljano.

V nedeljo vprizori tukajšnje prosv. društvo dramski odsek, četrtič opero »Adam Ravbar«, topot po znižanih cenah (2 in 3 Din), da bo lahko vsik videl igro.

Sportni klub »Sloga« iz Lok je igral v nedeljo poskusno igro s SK Zagorjem. Rezultat 1:3 v korist SK Zagorja. Tekma je bila vseskozi zelo disciplinirana in mirna.

V četrtek pa so igrali prijateljsko tekmo v Trbovljah SK Retje. Rezultat 1:10 v korist SK Retje. Rezultat je bilo zato slabši, ker so bili preboječi, njihov start ni odgovarjal startu Retjanov, poleg tega jih je pa motil igralni prostor.

V kotredežkem rovu je izbruhnil te dni ogenj. Vnele so se plasti premoga. Uprava se prizadeva omejiti, oziroma zadušiti požar, ki bi lahko postal usoden.

Zaloge premoga postajajo vedno večje pri tukajšnjem rudniku. Začeli so uporabljati nove prostore za deponiranje premoga. Praznovanje ne samo, da se nadaljuje (vsak teden po tri dni), ampak vedno grozijo še z novimi redukcijami.

Požar

Šoštanj, 8. sept.

V zadnjem času so požari v Šaleški dolini zelo pogosti; do sedaj je ogenj izbruhnil v okoliščinah, ki kažejo, da je delo zlobnega človeka, ki iz maščevalnosti ali pa iz golega sadizma povroča škodo in peha ljudstvo v še bolj kritičen položaj.

V noči od srede na četrtek je zopet zakrvavelo nebo; daleč na okrog je bil viden grozen kres: gorelo je gospodarsko poslopje posestnika Zaljubelška v Škalah. Na klic zvona in rudniške sirene so sicer kmalu prihitela na kraj nesreče gasilna društva iz Družmirja, Šoštanja in Velenja, a vsaka rešitev objekta je bila izključena, ker je primanjkovalo vode. — Zavarovalnina je znatna, povzročene škode pa ne bo krila.

Nenadna smrt
Napadel prijatelja

Škocjan pri Mokronogu, 8. sept.

V sredo 7. sept. je nesla v mlin 22 letna Jožefa Železnik. Bila je popolnoma zdrava. Nazaj grede ji je pa postalo nenadoma slabo. Prinesli so jo domov. Na praznik 8. sept. pa je ob 14. previdena s sv. zakramenti, za vedno zatisnila oči.

Na Marijin praznik je šel Komljanec Vinko, ki je poročen na Vinici, k svoji materi v Jerman vrh. Ko se je zvečer vračal domov, ga je njemu znana družba povabila na kozarček vina v zidanico. Ker je imel do doma še precej daleč, se je poslovil in sam odšel. Kmalu pa je zapustil družbo K. iz Bučke ter jo mahnil s kolesom za Komljancem. V Logičah je skočil K. nenadoma na Komljanca ter ga udaril trikrat s težkim predmetom po glavi. Napadeni se je onesvestil in zgrudil. Napadalcu to ni zadostovalo, suval ga je še naprej. Čez nekaj časa je Komljanec prišel k zavesti. Posrečilo se mu je zbežati. Kaj je vzrok, da je K. napadel svojega prijatelja, se ne da ugotoviti.

Slovenjgradec

Jazbec na Uršlji gori. Zadnjo nedeljo je oskrbnica planinske koče na Uršlji gori, gospa Lahovnik, postregla svoje goste z neobičajno pečenko. Ko so ti pečenko s slastjo in okusom pojedli, jih je oskrbnica vprašala, ali vedo, kakšno pečenko so jedli. Gostje so ugibali, pa niso mogli pravo uganiti, dokler jim oskrbnica ni sama povedala, da so jedli jazbeca. Pa niso jazbeca ujeli na Uršlji gori, ker se tam nima s čim hraniti in torej tako visoko sploh ne živi. Stvar je bila druga. Jazbeca je ustrelil ponoči prejšnje noči dober lovec in posestnik Brložnik, p. d. Šuler v Selah v svoji koruzi. Ko pa je šel v soboto mož oskrbnice g. Lahovnik na Uršlje goro mimo Brložnika, mu je le-ta dal lep kos jazbeca za planinski dom na Uršlji gori, da tam pogostijo svoje goste.

Tatovi na delu. Pretekli ponedeljek ponoči je neznan tat zmaknil Knežacu Francu iz Št. Janža novo kolo znamke »Waffenrad«, vredno 1600 Din. Kolarju Englert Antonu iz Sv. Jederti pa je prav tako neznan tat izmaknil vse kolarsko orodje, vredno okrog 1500 Din. Za uzmovičem, ki je bil najbrž v obeh slučajih eden in isti, še ni nobenega sledu. Orožništvo je na delu.

Sadjarsko predavanje. V nedeljo je bilo prav dobro obiskano sadjarsko predavanje v restavraciji Cajnko. Pri predavanju so govorili kmet. referent Wernig o splošnih vidikih sadjarstva in letošnje sadne kupčije, drevesničar Hrastnik iz Št. Ilja pri Velenju pa v prav domačih besedah o odbiri sadja za kupčijo in pravilnem gojenju sadnega drevja. Pooblaščeni nakupovalec in izvozničar sadja g. Cajnko pa je govoril podrobno o letošnji sadni kupčiji, ki ni dosedaj prav nič ugodna, ker sadje nima nobene prave cene. Zborovalci so izvajanjem govornikov sledili s prav resnim zanimanjem.

Ptuj

Žalostne stvari. V Gruškovju so našli že mrtvega, z razbito glavo, posestnika Jožefa Perneka. Dejanski stan uboja je ugotovila komisija, v kateri so bili dr. Lipič, dr. Mrgole, dr. Vrečko in Božičko kot zapisnikar. — Na polirja Marka Štuheca od Velike Nedelje so streljali neznanci; dva strela je dobil v trebuh, 1 v roko in potem še devet vbodljajev. Njegovo stanje je obupno.

Rokovnjači so poizkusili svojo srečo, ko so se vtihotapili v Klemenčičevo gostilno v Vurbergu; odnesli so vino, steklenice in drugo v vrednosti 2000 Din. Orožniki poizvedujejo za rokovnjači.

Protestni sestanek ptujskih zadrugarjev je bil dne 8. t. m. pri Šeguli, radi ukinitve tukajšnjega oddajališča Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani.

Gasilske vaje bodo danes ob 15 pri Sv. Marjeti niže Ptuja; udeležijo se jih požarne brambe župe Ptuj, levi breg. Vaje vodi župni podstarosta Kores.

Mesto venca na grob umrlega trgovca g. Scharnerja je daroval dimnikarski mojster Fr. Breznik, tuk. gasilskemu društvu Din 100.

Tedensko službo gasilcev od 11. do 18. t. m. ima prvi vod, prva desetina in sicer četovodja Ernest Dasch in desetnik Leopold Kropf. Reševalni oddelek: šofer Omulec in desetnik Zajšek, od moštva Murko in Mahač.

Šoštanj Loka

Važen domač izum. Mehanik Alojzij Kralj je izumil na nov način skonstruiran električni grelec in baterijo. Grelec segreje 5 litrov vode v petih minutah do 50 stopinj in pri tem porabi prav malo električnega toka.

Moste pri Ljubljani

Naše Prosvetno društvo prične s svojo gledališko sezono v nedeljo, dne 18. septembra. Igrali bodo pravljično igro »Zlatorog«. Pevske točke bo spremljal orkester »Sloge«. Da bo tudi sosednim društvom mogoče ogledati si lepo delo, zato bodo igrali ob 3 popoldne in zvečer ob 8.

Knjižnica v Ljudskem domu ima zopet nekaj novih knjig. Sezite pridno po njih. Odprta je vsak večer ob 19.

Skušnja za »Zlatoroga« je v ponedeljek ob 20. Pridite vsi. — Tajnik.

Ljutomer

70 letnico smrti škofa Slomška proslavi naše Prosvetno društvo v nedeljo 18. septembra popoldne v Katoliškem domu. Uvodni govor o Slomšku bo imel predsednik Prosvetne zveze g. prof. dr. Hohnjec iz Maribora. Uprizorimo kot otvoritev gledališke sezone ljubko domačo igro s petjem »Pri kapelici«, spisal p. Zakrajšek. V glavni vlogi Jurčka gostuje g. Gustl Rakuša od Svetinj. Domači pevski zbor zapoje na začetku Ferjančičevo »Slava Slomšku«, za konec venček Slomškovih ponarodelih. Od blizu in daleč pridite k proslavi velikega narodnega vzgojitelja!

Jesenske konjske dirke se vršijo danes popoldne na Cvenu. Tekmujejo domačini in gostje. — Pretekli teden se je vršilo premiranje konj za ljutomerski okraj. Opaziti je bilo nekaj lepih eksemplarov vročekrvne pasme. Razdeljenih je bilo več nagrad.

Naznanila

Ljubljana

Gledališke predstave pod milim nebom

Nedelja, 11. septembra, ob pol 16: MASCOTA (Tivoli). — Ob pol 20: SLEHERNIK (Kongresni trg).

Prosvetno društvo »Trnovo« v Ljubljani vprizori danes že v drugič na prostem na obširnem društvenem dvorišču v Karunovi ulici 14 F. S. Finžgarjevo ljudsko igro »Naša kri« ob pol 8 zvečer. Pri igri sodeluje tudi godba »Sloga«. Vljudno vabimo prijatelje iz Ljubljane ter iz bližnje okolice, da se te vprizoritve na prostem, ki je obenem zadnja, udeleže v obilnem številu. Predprodaja vstopnic je v društvenem domu. — Odbor.

Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev, krajevna skupina v Ljubljani sporoča cenjenemu občinstvu, da se vrši dobrodelna tombola, dne 18. septembra 1932 ob 15 na Kongresnem trgu. Ker je ta prireditev v korist vdov in sirot, se odbor najtopleje priporoča za čimvečjo udeležbo cenjenega občinstva. — Odbor.

Smuški odsek SPD Zagorje bo predvajal v lastni režiji v dneh 15., 16. in 17. t. m. ob 7 zvečer prvi slovenski alpski velefilm v Kraljestvu Zlatoroga v kino Triglav.

Ustanovitev sekcije UROIR v Krškem. Na nedeljskem sestanku rezervnih častnikov v Krškem se je sklenilo, da se ustanovi za krški okraj sekcija UROIR, pododbora Ljubljane. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni: Kapetan fregate Pfeifer Vladimir, predsednik; notar Mejač Anton, tajnik; odvetnik dr. Dobovišek Rudolf in graščak Ulm Anton, odbornika. — V četrtek, dne 15. t. m., bo v Krškem ob 9 dopoldne v kapucinski cerkvi slovesni rekvijem za padle bojevnike iz svetovne vojne, nato pa v dvorani hotela Gregorič ustanovni občni zbor nove sekcije. — Vsi rezervni častniki in dobrovoljci iz krškega okraja vljudno povabljeni k udeležbi.

Cerkveni vestnik

II. vnanja kongregacija pri uršulinkah ima danes popoldne ob 2 mesečni shod. Pridite vse. — Voditelj.

Poizvedovanje

Našla sem na praznik dne 8. t. m. na poti iz Zelenice na planino damsko pleteno jopico. Kdor jo je izgubil, jo dobi pri Benedik Franc, Kranj, Kokriško predmestje 30.

Izgubila se je dne 31. avgusta srebrna zapestna ura z verižico, na kolodvoru Jesenice. Pošten najditelj naj jo vrne proti dobri nagradi na upravo »Slovenca«.

IVAN KRALJ

se priporoča za vsa ključavničarska dela

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 5 ali Rimska c. 2

Izjava!

Kot član Stavbne hranilnice in posojilnice »Moj dom« v Ljubljani, Miklošičeva 15, se čutim dolžnega izjaviti tem potom, da mi je bilo odobreno brezobrestno posojilo v znesku 35.000 Din po že dvamesečnem čakanju in bom izrabil vsako priložnost, da bom to zadrugo vsakomur najtopleje priporočal. **Jank Gabrijel, železničar.**

Pohištvena obrt na velesejmu

Če je kdo lahko ponosen na silen napredek naše domače obrti, so to brez dvoma naši mizarji, ki so v zadnjih letih v ljubljanski okolici, zlasti v Št. Vidu ustvarili pravo slovensko tradicionalno pohištveno obrt. Po kakovosti svojih izdelkov se ti naši mojstri brez izjeme lahko merijo z inozemstvom. Zlasti nekateri pa so na letošnjem jesenskem velesejmu razstavili naravnost čudovite stvari. Mnogi mizarji delajo danes v soglasju z umetniki in priznanimi arhitekti. Tako se v pohištvu, ki ga izdeluje Št. Vid, vedno bolj uveljavlja moderna črta, sodoben slog. Žal še nismo toliko napredovali v domači hišni umetnosti ter še vedno čakamo mojstra in umetnika arhitekta obenem, ki bi skupaj ustvarila cenen domač slovenski hišni pohištveni slog. Svetujemo mizarjem, da resno proučijo tudi to vprašanje. Da je tak slog mogoč, da ga naši mojstri morejo ustvariti, v to verujemo. Tudi tu velja znana rečenica — začeti je treba!

Toda oglejmo si letošnje razstavljeno pohištvo naših mojstrov podrobneje. Takoj ob vhodu v pohištveni paviljon na spreseneti moderna spalnica I. Mrharja iz Št. Vida, izdelana po načrtu arh. ing. C. Tavčarja iz domače orehove korenine, kombinirane s cebrovino. Razen skupne dvojne postelje in skupne dvojne omare za perilo, je posebnost te spalnice zlasti veliko zrcalo, ki je vzidano v steno in se poljudno premika. Nočne omarice so izdelane kakor stolčki, zadnjo steno jim tvori poseben podaljšek iz zglavja postelje. Spalnica velja 25.000 Din ter so se zanimali zanjo celo inozemci.

Nasproti Mrharja je razstavil gosp. Rok Berlič in sicer jedilnico iz kanadskega oreha ter samsko spalnico iz kanadske hruške. Zanimiva je kombinacija postelje, nočne omarice ter toaletne omarice z ogledalom vred. Zaradi te lepe kombinacije vlada za to spalnico izredno veliko zanimanje. Izdelava je prvovrstna ter spominja nekoliko na narodni slog, kar spalnico posebno odlikuje. V pohištvo so vdelani razni vložki, v omare za vdelanimi šipami so položene narodne čipke, kar spalnico nenavadno poživi. Načrti za spalnico so od gosp. arh. Strenarja.

Zraven je jedilnica gosp. Velkavrha iz Vižmarij izdelana iz domače temne orehove korenine, kombinirane z makazovino. Jedilnica vzbuja pozornost zlasti zaradi mirne črte ter solidnosti, ki je očitna. Moderni slog se prijetno spaja z domačnostjo. Tudi spalnica iz afriške hruške je okusna in lepa. Vse je tudi razmeroma poceni.

Praktična novost za gospodinje je kuhinjska oprava gosp. F. Tomšiča iz Zg. Kašlja, ki je bila prodana dvakrat. Gospodinje tudi pridno naročajo posamezne pomivalne mize za navadno gospodinjstvo, ki veljajo od 650—850 Din. Spalnica iz Rio palisandra je menda edina te vrste na razstavi. Zelo lepa, preprosta in okusna je orehova jedilnica, v kateri je posebna praktična raztegljiva miza, ki je porabna tudi za večji salon. Jedilnica velja 14.000 Din ter je bila dvakrat prodana. Razen tega ima gosp. Tomšič razstavljeno še spalnico iz orehove korenine za 13.000 Din.

Dobro kupčijo je napravil tudi gosp. Bitenc Hinko iz Vižmarij, ki je postavil na velesejem lep sobni bife, ki se zanj zanimajo zlasti kupci z juga.

Krasna spalnica, izdelana po lastnih načrtih iz orehove korenine, okrašena s kavkaškim orehom, je bila v par dnevih prodana štirikrat. Za ljubitelje knjig je tu zlasti primerna zelo krasna knjižnična omara iz orehove korenine, okrašena s kavkaškim orehom. Namesto nekdanjih topih stojal za rože se vedno bolj uveljavljajo kombinirana stojala, si združujejo n. pr. pri spalnici g. Bitenca stojala za cvetlice s shrambo za likerje in podobno.

Odlično mesto zavzema seveda med razstavljalci znana tovarna pohištva Erman in Arhar iz Št. Vida. Oba družabnika sta bila med prvimi, ki sta postavila na trg današnjim razmeram odgovarjajoče ceneno pohištvo, ki je obenem lepo in praktično. Poleg bratov Erjavcev iz Tacna zavzema tovarna Erman & Arhar največjo prostorninsko ploskev v pohištvenem paviljonu. Razstavila je dve spalnici iz kavkaškega oreha ter eno jedilnico, razen tega tudi pohištvo za kabinet. Tvrdka razstavlja že od obstoja velesejma vsako leto v splošno zadovoljstvo ter se skuša vedno bolj izpopolnjevati in specializirati.

Brata Egidij in Karel Erjavec ki sta tudi že dovolj znana v zboru naših odličnih mizarjev, sta postavila jedilnico, ki je bila takoj prodana v Zagorje. Razen tega sta postavila še dve spalnici, eno iz kavkaškega oreha, drugo iz finske breze, ki zaradi lepe izdelave in obenem nizke cene vzbujata splošno zanimanje obiskovalcev velesejma. V reklamne namene dajeta razstavljalca obiskovalcem slikan katalog z lepimi, modernimi vzorci pohištva brezplačno. Svojo bogato in pestro zalogo pohištva imata brata ob tacenskem mostu.

V tem paviljonu je tudi tovarnar gosp. A. Kregar in sinovi, ki so znani po svoji veliki zalogi pohištva ob vižmarskem kolodvoru. Na velesejmu imajo Kregarjevi postavljeni dve lepi spalnici, eno iz cvetličnega jesena, vloženo s cebrano, ki so zanjo dobili tudi naročilo, — ter preprosto, pa okusno spalnico iz breze, vloženo s cvetličnim jesenom. Vabljiva je tudi jedilnica iz Rio palisandra, ki je prodana. Tvrdka ima dalje razstavljeno lepo češnjevo jedilnico po izredno nizki ceni 6500 Din.

V bližini ima razstavljeno lepo spalnico in jedilnico iz domače orehovine gosp. Kregar Jakob, ki ima bogato zalogo pohištva tudi nasproti šole v Št. Vidu. Razstavljena spalnica in jedilnica imata rahlo moderno črto, ki je izredno posrečena; učinkuje zelo solidno in nenavadno lepo.

Omeniti moramo seveda tudi tvrdko Naglas, ki je izdelala in postavila na velesejem lepo spalnico s salonom in jedilnico, dalje lično pohištvo gosp. Rojca I. iz Šiške, lepe spalnice mojstrov Šenka, Rozmana, — da ne omenjamo sploh vseh mizarjev, ki so se pač potrudili ter pokazali na velesejmu najlepše, kar premorejo njih delavnice.

Čisto na koncu pohištvenega paviljona je v dveh kojah postavila dve lepi spalnici po vsej Jugoslaviji znana tvrdka »Javor« iz Logatca. Zlasti okusna je mahagonijeva spalnica, kombinirana s cvetličnim mahagonijem, ki učinkuje zelo mirno, poživljajoče. Lepa je tudi jesenova spalnica, kombinirana z orehom.

V sosednem paviljonu so takoj ob vhodu postavili svoje pohištvo štirje člani Mizarske zadruge iz Št. Vida. Smole Ivan iz Tacna ima lepo, zelo vabljivo in tudi ceneno jesenovo spalnico, ki se zanjo obiskovalci velesejma zelo zanimajo. Elegantna je jedilnica Fr. Kregarja iz Vižmarij, izdelana iz kavkaškega oreha. Rahla moderna črta je lepo združena s prisrčno domačnostjo, ki privlačuje vsakogar. Kuhar Jože iz Št. Vida ima spalnico iz afriške rože, ki tudi napravlja izredno eleganten vtis, obenem pa učinkuje zelo mirno. Član zadruge gosp. Viktor Šetina iz Guncelj je postavil češnjevo in javorovo spalnico, ki sta obe zelo enostavni v svojih oblikah ter menda izmed vseh spalnic na velesejmu najcenejši.

Morali bi seveda popisati tudi druge mojstre, ki so s svojimi izdelki povečali pestrost bogate razstave pohištva na tem velesejmu, toda pičel prostor nam ne dopušča. Omejili smo se na nekatere glavne razstavljalce, ki s svojimi razstavljenimi kosi pohištva nekako prednjačijo ali so sicer po svojih izdelkih izrazitejši.

V splošnem se vsi mizarji pohvalijo z razstavo. Večinoma so vsi prodali razstavljeno pohištvo, nekateri so dobili nova naročila za več mesecev naprej. Vsekakor je letošnji jesenski velesejem dvignil našo pohištveno obrt zopet znatno navzgor. Naši mizarji napredujejo od ene velesejemske prireditve do druge. Naše pohištvo uživa v svetu najboljši glas zlasti na jugu države se vedno bolj uveljavlja. Hočemo poudariti, da smo lansko leto uvozili za 10 milijonov dinarjev pohištva iz inozemstva — ta denar pa bi lahko ostal doma, ker so dela naših mizarjev na višku po solidnosti, izdelavi in cenah. Če bodo velesejemske prireditve pripomogle vsaj k omejitvi nepotrebnega uvoza pohištva, bodo že samo s tem opravičile svoj obstoj.

F. S.

Občni zbor Zveze trgovskih gremijev

XII. redni letni občni zbor Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani bo **v nedeljo, dne 18. septembra 1932 ob 9 dopoldne v dvorani kopališča v Laškem** s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Računski zaključek za leto 1931 in poročilo pregledovalcev računov. 4. Proračun in določitev zvezne doklade na leto 1932. 5. Preosnovanje Zveze po § 363. obrtnega zakona. 6. Poročilo o socialnem zavarovanju po § 384. obrtnega zakona, — o zadružništvu, — o tujskem prometu in lesni trgovini. 7. Resolucije.

V soboto, dne 17. septembra t. l. ob 4 popoldne se bo vršila v dvorani kopališča v Laškem predkonferenca zveznih delegatov, ki bo razpravljala o predlogih združenj. Zveza pozivlja vse delegate, da se zanesljivo udeleže predkonference in že na predkonferenci povedo vse one težnje in zahteve, za katere žele, da se o njih razpravlja in da jih Zveza upošteva.

Ljubljanska kreditna banka

Ljubljanska kreditna banka nam poroča:

Upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je na svoji plenarni seji dne 9. t. m. sklenil v sporazumu z g. komisarjem ministra trgovine in industrije v smislu čl. 3, točka 2 uredbe o plačilnih rokih za vloge in druge dolgove Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani od 26. maja t. l., da izplača zavod s 1. januarjem 1933 vsem vlagateljem na hranilne knjižice in tekoče račune najmanj polletne obresti, ker si je banka že do danes zagotovila za to potrebna denarna sredstva. V primeru pa, da se bo na denarnem trgu položaj do konca t. l. zboljšal, bo banka sorazmerno z razpoložljivimi sredstvi primerno zvišala izplačila. Vlagateljem in imetnikom tekočih računov bo izplačal zavod na zahtevo od 1. oktobra t. l. dalje z njihovega dobroimetja akontacijo v iznosu, ki odgovarja obrestim za tromesečje od 30. junija do 30. septembra t. l.

•

Strojeslovje. S tem delom je prof. ing. Stane Premelč podal že dolgo pogrešan pregled strojne tehnike. Uvodoma je razložena mehaniška osnova za razumevanje obratovanja. Nato sledi v prvem delu smotren pregled strojnih elementov z načeli njih izračunavanja in dimenzioniranja. Obravnava vijake, zakovice, zagozde, cevi, zaporne organe, osi, gredi, sestopke, ležaje, razne načine pogona itd. Drugi del knjige nam pa podaja pregled strojev. Začenja z vodnimi stroji, to je vodnimi kolesi in raznimi vrstami vodnih turbin. Slede toplotni stroji s pripadajočo opremo. Razloži razne parne stroje in parne turbine s pripadajočo armaturo in kotlišči v najnovejših izvedbah strojne tehnike. S posebno pažnjo so obdelani eksplozijski motorji in sicer bencinski in pa Dieselov motor v štiri in pa dvotaktni izvedbi. Tem strojem, ki proizvajajo delo sledi opis strojev, ki uporabljajo mehansko energijo. Najprvo so obdelani delotvorni stroji, to so škripci, dvigala in žerjavi. Sledi izčrpen pregled raznih vrst črpalk in kompresorjev. Zaključuje pa s tehnološkimi stroji, ki se uporabljajo za drobljenje, mešanje, zabijanje itd.

Ker se danes uporabljajo stroji v vseh panogah gospodarstva, jih ta knjiga obravnava tako, da jih obrazloži vsakomur razumljivo in to tembolj, ker je tekst ponazorjen in izpopolnjen s 166 slikami raznih izvedb in konstrukcij. Posebno bo pa to delo dobrodošlo našemu tehniškemu naraščaju ne samo vsled tega, ker je edinstveno v slovenski strokovni literaturi, marveč tudi, ker je po vsebini na višku. Cena vezani knjigi je 32 Din, torej za naše razmere izredno nizka.

Borza

Dne 10. septembra 1932.

Denar

Devizni promet je bil ta teden na ljubljanski borzi le malo manjši kot prejšnji teden. Znašal je 0.526 milij. Din v primeri s 0.545, 0.57, 0.88 in 2.5 milij. v prejšnjih tednih.

Narodna banka je po poročilih iz Belgrada zvišala odstotek bonifikacije od 5 na 6%, nadalje v teku tedna na 7 in 8%.

Poleg tega je Narodna banka zmanjšala dodelitev na ljubljanski borzi na 40.000 Din dnevno, na zagrebški pa od 100.000 na 60.000 Din.

Curih. Pariz 20.30, London 18.10, Newyork 518.50, Bruselj 71.8375, Milan 26.60, Madrid 41.70, Amsterdam 208.10, Berlin 123.15, Stockholm 92.85, Oslo 90.90, Kopenhagen 93.80, Sofija 3.73, Praga 15.33, Varšava 58, Atene 3.19, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.75.

Jajca

Jajčni izvoz gre v Italijo kljub visoki italijanski uvozni carini nemoteno dalje, ker je produkcija jako popustila ter se iz vseh inozemskih tržišč poroča čvrsta tendenca s polagoma se dvigajočimi cenami. V Italiji se celo baje že konzerve uporabljajo in ni izključeno, da bomo imeli letošnjo zimo razmeroma visoke cene. — Sv. Jurij ob juž. žel., 9. septembra.

Hmelj

Savinjska dolina, 10. septembra. Po neizpremenjenih dnevnih cenah se je tudi danes vršilo nakupovanje pri producentih le v manjšem obsegu in v prvi vrsti prevzemalo, urejevalo in pospravljalo že nakupljeno blago. Nakupovalo se je predvsem za angleški račun in slabše v barvi neprvovrstne partije. Maloštevilni ponujalci, ki so v svoji nestrpnosti začeli ponujati blago, so dosegli komaj 16—17 Din za 1 kg, dočim se partije, za katere je res povpraševanje in se ne ponujajo, še vedno plačujejo po dnevnih cenah.

Samogovor reporterjevega peresa

Ljubljana, 10. sept.

Velesejem, v ginljivi ljubezni združen z veseličnim prostorom, se je tako čvrsto ukoreninil v žitje in bitje Ljubljančanov, da ga nič več ne bi mogli pogrešati. Kar stresem se ob misli, kakšen strahovit udarec bi bil zanje, če bi jim ga kar takole na lepem kakšna burja odpihala s sedanjega prostora in ga postavila — recimo — na vrh Triglava! Grozno! Ali bi žalostno in hrepeneče dvigali obraze za njim in jokali. (Seveda ne toliko za velesejmom, kolikor za njegovim priveskom — veseličnim prostorom!) Nova Ljubljanica bi lahko nastala iz prelitih solz, Ljubljanica, ki bi si izdobila strugo nekje tam, kjer promenira nadebudna ljubljanska mladina. Kako krasen in divjeromantičen bi bil pogled na to novo reko, ki bi tekla vzdolž Aleksandrove ceste in ki bi se s svojim grenko-sladkim okusom gotovo pridobila svetoven sloves — si moja malenkost niti misliti ne more, čeprav ima bujno fantazijo! Tako bi imeli v Ljubljani kar dve Ljubljanici, tujsko-prometni privlačnosti prve vrste; prva je s svojim žlahtnim smradom že zdavnaj zaslovela po vsej Evropi, druga pa — kakor rečeno...

O Ljubljančani so napredni ljudje! Prav zares! Za vse kulturne, gospodarske in politične pridobitve se zanimajo, zmerom in povsod pride njihov profinjeni okus do izraza, materijelne in duhovne vrednote so jim enako svete, za vsako figo se navdušujejo — celo za klovne, ki jih z loparjem po glavi tolčejo, in za opice, ki jim v znak svojega spoštovanja jezik kažejo... Živeli! kričijo, če jih kdo samo pod pazduho požgečka ali pa jim peska nasuje v oči... Ampak sam Bog ve, ali gredo kdaj vase in pomislijo, kako močno je beseda »živeli« podobna besedi, ki nastane, če črko e spremeniš v črko a... Brez vsakega podtikanja in brez vsake zle misli, prosim!

Toda predaleč sem zašlo, jaz ubogo reporterjevo pero! Sem hotelo prav za prav samo malo pokramljati in pomodrovati s samim seboj o srečanjih z atrakcijami, ki so kakor svetli biseri posejani širom in vzdolž velesejmskega prostora. Vsepovsod sem kolovratilo, vtikalo nos zdaj v to zdaj v ono stvar, otipavalo, oprezovalo, prisluškovalo... In ko sem vse do kraja v sebi pregnetlo, mi je bilo, kakor da sem se povzpelo do najvišjega spoznanja življenja.

Nekaj se mi je spočetka posebno čudno zdelo: ljudje so drveli mimo mene, skozi paviljone, kakor da se jim nekam strašno mudi. Hoteč dognati vzrok tej njihovi skrivnostni naglici, sem jo mahnilo za njimi in sem videlo: vsi, prav vsi so imeli eno in isto pot, eden in isti končni cilj — — —

Ampak, kdo bi jim to zameril! Saj najbrž niti načeli še niso zamotanega vprašanja, kako je prav za prav s to rečjo: ali je velesejem zaradi veseličnega prostora, ali veselični prostor zaradi velesejma? Moja malenkost bi to zamotano vprašanje salamonsko rešila takole: oboje je zaradi obojega! Kajti velesejem sam, brez zapeljivega priveska, ki se mu pravi veselični prostor, bi bil ljudem kakor kruh brez soli, kakor sod brez vina, kakor klovn brez humorja. In solj in vina in burk se ljudem pač hoče tudi sredi najbridkejše realnosti — kdo bi se razburjal nad tem!

Konjice

Veliko zanimanje, zlasti v krogih duhovščine, je vladalo te dni za zanimivo sodno razpravo, ki se je vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču proti g. arhidiakonu Francu Tovorniku. Matilda Kmetec je svoj čas po svojem zastopniku dr. Ervinu Mejaku vložila tožbo proti g. arhidiakonu zaradi razžaljenja časti, ker jo je kot dušni pastir pokaral. Pri razpravi, ki se je vršila pred celjskim sodiščem, je bil g. arhidiakon Tovornik obsojen zaradi prestopka zoper čast pogojno za 1 leto na denarno kazen 600 Din in na plačilo stroškov. Toda njegov zastopnik dr. Franjo Macarol je proti razsodbi napravil priziv na apelacijsko sodišče v Ljubljani, kateremu je bilo tudi ugodeno. Apelacijsko sodišče se je namreč postavilo na stališče, **da ima dušni pastir pravico in dolžnost skrbeti za javno moralo in tudi pokarati, pri čemer sme rabiti tudi ostrejše izraze**, če ima za to dovolj podlage. Zato se je vršila sedaj nova razprava pred tukajšnjim okrajnim sodiščem. Matildo Kmetec je zopet zastopal dr. Mejak, g. arhidiakona Tovornika pa dr. Macarol. **Sodišče je izreklo oprostilno razsodbo**, ker so bili podani dovolj jasni dokazi, da je g. arhidiakon kot dušni pastir storil samo svojo dolžnost. Ta razsodba bo zanimala zlasti dušne pastirje. Radovedni smo, ali bodo tudi sedaj o tej oprostilni razsodbi poročali »Jutro« in »Večernik« tako obširno kakor svoj čas o obsodbi.

V odgovor na dopis »Jutra« z dne 9. septembra 1932 iz Konjic o pobalinstvu in zlikovstvu sporočam, da bodem proti dopisniku oziroma uredniku nastopil sodnijsko pot. Slavko Uršič, trgovski pomočnik v trgovini Antona Valenčaka.

Trbovlje

Predavanje ženskega društva se vrši danes popoldne ob tretji uri v Društvenem domu.

Obletnico otvoritve planinskega doma na Mrzlici bo proslavila podružnica SPD prihodnjo nedeljo, 18. t. m. Na Mrzlici se bo darovala ob tej priliki sv. maša, ker je pričakovati, da se bo zbralo pri prireditvi veliko planincev od blizu in daleč.

K pojasnilu okr. načelstva v Laškem ugotavljamo, da bo na vse strani zadeva razčiščena, da občinski kmetijski odbor v Trbovljah ni imel nikoli prilike razpravljati o delitvi podpor za kmetijstvo. Da je g. Roš pristal na tisto dodelitev denarja v Laško, bo že res, a vsi kmetje so na županstvu ugovarjali proti temu in še bodo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Nedelja, 11. septembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve — 10.00 Prenos shoda JRKD iz Uniona — 12.00 Čas, poročila, plošče — 15.15 Izbirna tekma harmonikarjev (velesejem) — 16.00 Slovenski vokalni kvintet — 16.45 Zabavni kotiček (M. Kragelj) — 17.00 Prenos balalajk z velesejma — 20.00 Celo-solo, izvaja Bogi Leskovic — 20.45 Salonski kvintet — 22.00 Čas, poročila, nadaljevanje salonskega kvinteta.

Ponedeljek, 12. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 10.00 Salonski kvintet — 19.00 Politične in gospodar. razmere na Poljskem (E. Bojc) — 19.30 Kulturni izvor gospodarstva (dr. St. Gogala) — 20.00 Prenos koncerta balalajk z velesejma — 21.00 Slovenske narodne, izvaja salonski kvintet. — 22.00 Čas, poročila — 22.15 Prenos koncerta iz kavarne »Zvezda«.

Torek, 13. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Otroški kotiček (gdč. Vencajz) — 18.30 Plošče — 19.00 Poljska in njeni šlagerji, predava Gerhart Krause, mednarodni referent za umetnost iz Dancinga — 19.30 Glavni pojmi o spektralni analizi (A. Peterlin) — 20.00 Esperantska ura (Ljubljansko barje: Korenc Niko) — 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi:

Nedelja, 11. septembra:

Zagreb: 20.30 Pestra glasba. — **Milano:** 20.30 Varietejski večer. — **Stuttgart:** 21.10 »Richard Wagner«, koncert — 22.50 Koncert simfoničnega orkestra. — **Berlin:** 20.00 Koncert: 1. J. Strauss: Radetzky, koračnica; 2. Dunajski venček pesmi; 3. Vojaško življenje — 20.30 Koncert — 22.00 Plesna glasba. — **Belgrad:** 20.00 Venček domačih kompozicij — 21.35 Violinski koncert — 22.45 Plesna glasba. — **Rim:** 20.45 »Fanfan la Tulip«, opereta. — **Beromünster** 20.00 Zabavni večer — 21.45 Plesna glasba. — **Langenberg:** 20.00 »Leteči Holandec«, opera v 3. dej. — 23.00 Koncert. — **Praga:** 22.25 Plošče. — **Dunaj:** 20.00 »Dunajska kri«, opereta v 3. dejanjih, J. Strauss — 22.30 Plesna glasba. — **Budapest:** 20.20 Operetni prenos, operetne arije — 22.40 Ciganska glasba.

Ponedeljek, 12. septembra:

Zagreb: 20.30 Operni fragmenti — 22.40 Plošče. — **Milano:** 21.00 Večerni koncert. — **Stuttgart:** 19.45 Zabavna glasba — 22.40 Šah — 23.05 Koncert. — **Berlin:** 20.00 »Cavaleria rusticana«, opera v I. dej., P. Mascagni — 22.30 Poročila, nato koncert — 24.00 »Srečni jezdeci«, igra. — **Belgrad:** 20.00 Benetke v glasbi — 21.00 Vokalni koncert — 21.30 Plošče. — **Rim:** 20.45 Lahka glasba. — **Beromünster:** 20.00 Mladinski koncert — 21.45 Slavne koračnice in valčki. — **Langenberg:** 20.00 Koncert — 21.00 Westfalske pesmi — 22.20 Nemški plesi — 22.45 Koncert. — **Praga:** 21.00 Violončelo — 21.30 Koralni koncert — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 19.15 Zabavna glasba — 21.05 Hans Hermann Nissenov večer — 22.00 Plesna glasb.a — **Budapest:** 20.15 Operna glasba — 22.00 Plesna glasba — 23.00 Ciganska glasba.

Torek, 13. septembra:

Zagreb: 22.40 Plesna glasba. — **Milano:** 20.30 Operetni prenos. — **Stuttgart:** 22.45 Koncert plesnega orkestra. — **Berlin:** 20.00 Zabavni večer; odlomek iz operete »Pri treh mladenkah«; poje Richard Tauber. — **Belgrad:** 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Ciganska glasba. — **Rim:** 20.45 Pester koncert. — **Bermoünster:** 20.00 Franc Schubertove kompozicije. — **Langenber:** 20.30 Iz mladih dni — 22.00 Poročila. — **Praga:** 20.05 Violinski koncert — 21.50 Radio orkester — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 21.20 Predvajanje glasovnih posnetkov na papirju — 22.10 J. Straussov večer. — **Budapest:** 20.00 Ogrske pesmi in arije — 23.00 Plesna glasba - plošče.

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem trgovino zopet otvoril, isto bogato založil z najnovejšim modnim in manufakturnim blagom, perilom in konfekcijo.

Zagotavljam svoje cenj. stranke v vsakem oziru najboljše postrežbe in prosim za obilen obisk in zaupanje.

Priporočam se in ostajam

z vsem spoštovanjem

I. N. Šoštarič, ml.

Maribor, Aleksandrova c. 13

Tehnična in trgovska visoka šola v Parizu

Ecole superieure technique et Commerciale de Paris (oblastveno dovoljena in registrirana). Inženirski študij v vseh tehničnih strokah in trgovski vedi. Diplomski izpit v nemščini in francoščini. Pripravljalni oddelek za neabiturijente. Dopisni oddelek v francoščini in nemščini. Programi in pojasnila se dobe zastonj pri Secretariat General de l'ESTOP Serv. D 11, Rue Perronet, Paris 7e.

Ob posetu Ljubljane boste gotovo kupili blago za obleke, katero najdete v veliki izbери pri obče znani trgovini

R. MLAKAR - „Pri Škofu"

Ljubljana, Pred Škofijo 2

DRAŽBENI OKLIC!

Dne 7. oktobra 1932 ob 8 se bo prodalo na javni dražbi posestvo vlož. št. 257 k. o. Cesta pri Okrajnem sodišču v Velikih Laščah. (Zapuščina Adamičeva v Ponikvah št. 32.) Hiša, mlin, žaga, gospodarsko poslopje, 6 travniških parcel, 4 njive, 6 pašnikov in 1 gozd. Cenjeno 174.602 Din. Pojasnila daje upravnik Edvard Škulj v Ponikvah 30, p. Videm Dobrepolje in pa Posojilnica v Dobrepoljah. Dražbeni pogoji so pri Okrajnem sodišču v Velikih Laščah.

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si razstavljene predmete na Velesejmu v paviljonu „E" zunaj

IVAN ZAJC

ŽIRI - Dravska banovina

ročna izdelovalnica vseh vrst čevljev in škornjev. Kdor hoče imeti škornje, gojzerice, smučarje itd. izdelane po merah, naj se izvoli obrniti do na velesejmu navzočega zastopnika. Poseben oddelek za izdelavo oficirskih škornjev.

Elegantne albume za fotoamaterje in spominske knjige v raznih vezavah in velikostih izdeluje in razpošilja po nizkih cenah na debelo in drobno **knjigoveznica A. Janežič.**

Predno naročite, si oglejte vzorce tudi pri nas!

Naročila se sprejemajo:

A. JANEŽIČ

Ljubljana, Floријanska ulica 14

ZAHVALA

Ko nama je umrla dobra in nepozabna sestra, gospodična

MARIJA ŠERC

upokojena mestna učiteljica

sva bili deležni toliko dokazov iskrenega sočutja in vsestranske pozornosti, da nama pri najboljši volji nikakor ni mogoče, se vsakomur posebej zahvaliti.

Zaradi tega se najsrčneje zahvaljujeva na tem mestu vsem, ki so nama ustno ali pismeno izrekli sožalje, vsem, ki so poklonili krasne vence in lepe šopke ali se kako drugače oddolžili pokojničinemu spominu, nadalje p. n. rajničinim tovarišem in tovarišicam in njenim učenkam, p. n. članicam Marijanske kongregacije za gospodične pri Sv. Jožefu v Ljubljani kakor tudi vobče vsem cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem od blizu in od daleč, ki so spremili blago rajnico na njeni poslednji poti.

Posebej pa se usojava izreči najtoplejšo zahvalo velečastitim gospodom duhovnikom, med njimi spoštovanemu gospodu kanoniku drju. Mihaelu Opeki, za udeležbo pri pogrebu; velečastitim gospodom: vizitatorju lazaristu p. Leopoldu Šmidu za vse požrtvovalne usluge, ki jih je izvolil storiti med boleznijo in ob smrti drage pokojnice, lazaristu p. Antonu Berlecu in profesorju drju. Josipu Demšarju, za tolažilne obiske med boleznijo in večkratno podelitev svetotajstev; p. n. sedanjim učiteljicam šentjakobske mestne osnovne šole, na kateri je rajnica pred svojo upokojitvijo dolgo vrsto let službovala, za izredno krasni cvetični venec; rajničini sošolki, vedno zvesti prijateljici in tovarišici, gospodični Josipini Wessnerjevi, za redne obiske med dolgo boleznijo, in pokojničini vzorni učenki, gospodični učiteljici Mariji Jegličevi, za darovano lepo cvetje in za ves njen trud, ki ga je imela, da je poskrbela s pomočjo ljubkih mladenk za čim dostojnejši pogreb najine ljubljenke.

Naj bo dobrotljivi gospod Bog Vam vsem, ki ste izkazali čast in spoštovanje najini srčnoljubljeni sestri ter naju tolažili in bodrili ob bridkih urah, obilo plačnik!

V Ljubljani, dne 10. septembra 1932.

Globoko žalujoči ANTONIJA ŠERC in PAVLA ŠERC.

Lorna Doone

2

Roman iz Exmoora

V hiši je sedel Tom v kotu pri ognjišču in nas zabaval na vse mogoče načine. Ves čas je kadil nekake prst dolge smotke, ki jih je prižigal z gorečimi trskami. Poprosil sem ga za eno, toda rekel je: »Ne, dečko, to ni zate.« Tedaj mu je nastavila ustnice Anka, mu položila roke na kolena in ga prosila: »Morda je pa za deklice, stric Tom.« Njej je seveda takoj ustregel. Anka je zaprla oči in potegnila dim vase. Toda že ob prvem vdihu jo je zgrabil tako hud kašelj, da sva jo morala z Liziko tepsti po hrbtu in se je skoraj jokala. Nato nam je pričel pripovedovati povesti, toda nič ni hotel povedati o sebi, kar se nam je zelo čudno zdelo. Glas mu je žuborel in se spreminjal, kakor da bi dvajset ljudi hkratu govorilo, pa vsak na svojem mestu in na svoj način. Anka in Lizika sta res tekali okoli in gledali, ali ni kdo za stensko uro in stiskalnico. Pri tem je sledeči trenutek tako spreminjal obraz in se tako spakoval, da se je morala celo mati smejati in se ji je od smejanja pretrgal novi pas, mi otroci smo se valjali po tleh in Betty se je dušila od smeha ob perilniku.

Tom — ljudski junak.

Četudi je bil Tom Faggus tako pameten, plemenit in sloveč, vendar le ne vem, ali naj bi bili mi Riddovi ponosni na takega uda svoje rodbine ali naj bi se ga sramovali. To je bilo pač odvisno od družbe, v kateri smo bili. Svojim vrstnikom sem kajpada s ponosom govoril o njem, toda kadar je prišel k nam kdo od gosposke ali pa kak bogat trgovec iz Porlocka, skratka kaka boljša oseba, ki se je upravičeno bala, kaj izgubiti, smo previdno molčali, da je ta sloviti izobčenec naš sorodnik.

Mi smo ga bolj pomilovali, kakor pa obsojali, kajti pota življenja so tako neenaka, a razen tega smo dobro poznali njegovo preteklost. Ne kanim sicer opravičevati njegovih resničnih nepoštenosti, ki so mu bile nedvomno v sramoto in nam sorodnikom nikakor ne v čast. Povedati hočem samo, kako je mož zabredel s prave poti, kaj je hudega počenjal in kako je postajal vse večji rokovnjač.

Po poklicu je bil kovač v Northmoltonu v Devonshiru, pustem kraju na koncu Exmoora. Znal je brati in pisati in je imel tudi precej premoženja. Starši so mu zgodaj umrli in mu zapustili dobršen kos sveta, vreden kakih sto funtov, in služnostno pravico paše za dvesto ovac ter kakih trideset glav goveje živine. Že v zgodnji mladosti se je pridno lotil dela in daleč naokoli ni znal nihče tako dobro podkovati konja kakor on, tako da je bil marsikateremu podkovaču trn v peti. Ker mu je obrt dobro uspevala, se je sklenil poročiti. Izbral si je hčerko nekega usnjarskega mojstra v njegovem rojstnem kraju, z imenom Betsy Paramore. Njen oče je privolil v zakon in Tom je poklical krojača vse iz Exetera, da bi mu bil napravil kar najokusnejšo poročno obleko. Tudi Betsyna bala je bila že pripravljena. Zdajci je pa prejel iznenada, kakor da bi udarila strela iz jasnega, sodno povabilo.

To je bil pričetek njegove pravde z Robertom Bampfyldom, plemičem iz bližnjega sosedstva, ki bi ga bil rad spravil ob služnost paše, mu odganjal govedo s pašnika in mandral travo. To pravdanje je ubogega Toma docela uničilo, kajti Sir Robert je bil bogat in je podkupil več prič. Kovaču Tomu so prodali hišo in posestvo in ga pregnali celo iz njegove kovačnice. Čakal ga je celo sodnijski zapor. Toda preden so ga prijeli, je osedlal konja in odjezdil z doma, podoben bolj blazniku kakor kovaču. Zatekel se je v hišo svoje zaročenke, toda tam so mu, namesto da bi ga bili potolažili, zaprli pred nosom vrata, kajti novica o izgubi njegove pravde je dospela do njih prej kakor on sam. Mojster Paramore je bil namreč silno preudaren človek in celo mestni svetnik, pa ni hotel dati svoje hčere beraču. Baje je tudi zahteval, naj bi mu Tom povrnil stroške za pripravljanje poroke.

To je bil pretežak udarec za Toma. V upravičeni jezi je rekel sam pri sebi: »Ker me je svet okradel in oropal kakor volk, postanem posihmal tudi sam volk in si poiščem plena.«

Sprva je bilo videti, da mu bo usoda mila. Ob neki priliki je zahteval od potnika na glavni cesti bogato odkupnino. Od tedaj je zaslovelo njegovo rokovnjaško ime daleč naokoli. Noč in dan je opravljal svoje nepošteno delo, za katero je imel vedno pripravljene tri konje. Ko si je na ta način pridobil precejšnje premoženje, je dva konja prodal in živel poslej mirneje. Zdaj je često storil svojemu bližnjemu tudi kaj dobrega. Rad je občeval z gospodo in pogosto je dal poklicati na mizo najboljše jedače in pijače. Krčmarji ob glavni cesti so se prepirali, pri katerem se bo ustavil, kajti bil je točen plačnik in nikakršen stiskavt. Kadar se je razvedelo, da sedi Tom v gostilni, so moški od vseh strani hiteli k njemu in pili na njegovo zdravje; ženski svet ga je občudoval, a otroci so morali na križiščih paziti, da ne bi prišel blizu kak človek od gosposke.

Takoj ob početku svojega rokovnjaštva se je srečal na samotni cesti z Robertom Bampfyldom, ki je v spremstvu enega edinega hlapca jezdil iz Baruma. Faggus mu je nastavil pištolo in zahteval denar. Baronov spremljevalec se je bojazljivo umaknil, a gospodar je trepetajoč potegnil izpod suknjiča svojo denarnico, si snel zlati prstan in vzel iz žepa svojo drago uro. Tom je vse skupaj sprejel, toda takoj je stvari baronu vrnil z besedami: »Roparja oropati ni moja navada.« Nato se je okrenil proti nezvestemu baronovemu spremljevalcu in mu vzel ves denar za kazen, ker je tako strahopetno zapustil svojega gospodarja.

Naglasiti moram, da Tom ni bil nikoli obdolžen prelitja človeške krvi, kajti že sam njegov pogled, škrtanje petelina njegove pištole in njegov velik sloves je zadostoval, da je vsakdo ustregel njegovi zahtevi. Tudi ni nikdar oropal kakega siromaka in je bil vsekdar kavalirskega vedenja do žensk. Medtem ko je Doone ves svet zaničeval in sovražil zaradi njihovega sramotnega življenja, so vsi pošteni ljudje Toma, ki jih ni nikoli oplenil, ljubili. Marsikateri bolnik in siromak ga je na tihem blagoslavljal, četudi mu je pomagal s tujim denarjem, a krčmarji, konjski hlapci in natakarji so ga naravnost spoštovali.

Tako sem precej na dolgo in nemara kdaj pa kdaj dolgočasno opisal značaj svojega nečaka, da ne bi ta ali oni tekom mojega nadaljnjega pripovedovanja tega junaka napačno razmel in sodil.

Čez kake tri mesece, ob pričetku pomladi, je Tom zopet prišel k nam in mi prinesel novo krasno puško. Mati mi je branila sprejeti njegov dar, toda Tom jo je prepričal, da jo je pošteno kupil in plačal. To je bilo nedvomno resnično, toda kdo ve, odkod je dobil denar zanjo. Potem me je učil tudi jahati njegovo krasno kobilo Winnie, ki se je vidno zredila, odkar je nisem videl, pa se me je še vedno spominjala. Najbolj se je pa sukal okoli Anke, ki jo je nenavadno rad imel in trdil prepričevalno, da ji je bil kestanj boter, kar pa je bila seveda zgolj šala. Kmalu je zopet okobalil svojo Winnie in odpeketal z nja od nas, da so se iskre kresale pod njenimi kopiti.

LEPOTE NAŠE ZEMLJE

Vinska trgatev je letos radi suše zakasnila. Kljub temu, da imamo že na trgu precej lepega grozdja, se bo pravo veselje za viničarje šele začelo. Trgatev je za vinorodne kraje največji praznik in po vseh je največje veselje takrat, kadar jo odrinejo v gorice z brentami.

V Žužemberku

Mogoče se čudiš imenu našega trga. Več razlag nam ga pojasnjuje. Eni trdijo, da izhaja iz besede »Eisenberg«; kajti okolica je polna železne rude, ki so jo v preteklem stoletju še topili v Fužinah na Dvoru. Drugi so mnenja, da je kraj dobil ime po tem, ker je pod trgom polno bujnih slapov, po katerih vali zlasti narastla Krka ogromne množine vode s tako silo, da se njeno bobnenje in šumenje čuje daleč na okrog. Tej šumeči Krki so dali ime »Sausengurk«, kraju pa »Sausenberg«. Mimogrede naj omenim, da so gorenji slapovi tržanom za nekak barometer: kadar se čuje močno šumenje slapov, pravijo: »V kratkem bo dež!« Vedno menda to ne drži, ali navadno se pa uresniči. Tretja in menda najverjetnejša razlaga krajevnega imena bo pa ta, da nosi kraj ime od tega, ker teče Krka po zelo ozki ali zelo globoki strugi zlasti skozi trg, le mali pas obrežnih travnikov jo loči od strmin. To ozko strugo so nazvali «zoženbreg«, iz tega »Žuženbreg«, kakor so še nedavno pisali. Tako mi je razložil gospod župnik iz Šmihela. In ta gospod je že dosti brskal po različnih arhivih.

Sedaj pa pojdiva malo na sprehod po trgu in okolici.

Na glavnem trgu se bahato širi košata lipa z mogočnimi vejami, v katerih domuje vse poletje nebroj pevcev in pevk, ter v času cvetja tako sanjavo širi svoj močni vonj, da vse mrgoli drobnih čebelic na njej. Redko kedaj samuje pod njo klopica. Stari očanci pripovedujejo, da je bilo njega dni že prav živahno pod to srenjsko lipo. Takole ob nedeljah in praznikih so imeli vedno kakšna zborovanja pod njo. Tudi vse starodavne šege in navade so obhajali na tem mestu.

Najbolj zanimiva točka na trgu je stari grad. Veličasten je pogled na to gmoto zidovja, ki jo danes žal zlasti v njini notranjščini že prav požrešno ruši zob časa. Tudi vnanje lice so stoletja že tako iznakazila, da že dolgo nima več onega obraza, kakoršnega je imel v času svojega cvetja. Ali kljub vsej svoji revnosti je še danes v okras kraja.

V trinajstem in štirinajstem stoletju so bili posestniki gradu žužemberški gospodje, tako

Jesen je pravi čas za lovce.

na primer Kunel in Valhun (1311). Ko je ta rodovina izumrla, je grad prišel v last goriškim grofom. Za njimi so ga podedovali avstrijski vojvode, ki so ga zastavljali raznim plemenitašem. Na koncu koncev je prišel v last Turjačanov knezov »Auersperg« ter ostal do današnjih dni. Tu se je rodil tudi Janez Vajkard Auersperg, ki je postal radi izrednih svojih lastnosti vzgojitelj Ferdinanda III., tajni svetovalec, minister, vitez zlatega runa in državni knez.

Še pred nedavnim časom je v njem uradovala postava, a za njo, pa kot zadnji redni prebivalec gospod Pahovnik, ki je tržane preskrboval s copatami. Njemu nasproti kipi v nebo zvonik cerkve sv. Jakoba. Starodavna je to, in zgodovinska hiša božja, ne velika, a zelo lepa. Tudi vodnjak imamo sredi trga. Zgradili so ga trški očetje in pred kratkim časom mu inštalirali novo gonilno silo. Hoteli so s tem ustreči svojim boljšim polovicam, da ne bi hodile tako daleč k studencu po vodo. Pa hudomušen je včasih ta vodnjak. Vselej ob večji suši je kakor »štatljiv« konj, ker noče potegniti vode.

Plezanje je užitek pravega alpinista. Plezalni sport dobiva tudi pri nas vedno več pristašev. Plezanje z zvestim tovarišem po stenah je v resnici nekaj veličastnega, vendar je združeno z resnimi nevarnostmi, tako da ta lepi sport ni za vsakega.

Spustiva se v breg. Po prilično strmi poti sva skoro ob Krki pri breškem mostu, ki je bil letos dograjen. Položno obrežje ti gleda nasproti, posejano večji del z najstarejšimi trškimi hišami. A tudi ta del se je že dokaj izpremenil. Najznamenitejše poslopje v tem kraju je cerkvica sv. Nikolaja, ki je menda stara toliko, kakor grad sam. V dobi protestantizma je bil namreč grad mogočen zaščitnik protestantov. Dobil je protestantovskega predikanta, Krištofa Slivca, ki je 20 let vodil njihovo cerkveno občino v Žužemberku. Polastil se je cerkve sv. Jakoba in sv. Nikolaja, kjer je napravil protestantovsko pokopališče. Leta 1600 ga je dal deželni sodnik zapreti na ljubljanski grad. Cerkvica je znamenita po starodavnih slikah (freskah).

Z mostu gledaš orjaške spodnje slapove Krke, malo višje pa vidiš še veličastnejše zgornje slapove, kakor tudi nebroj manjših odcepkov. Vsa ta silna voda goni le nekaj mlinov in žag, ter tiho in udano čaka moža, ki bi mogel in hotel izkoristiti to silno energijo narave. Stoletja in stoletja so minila, slapovi pa so ostali vedno isti, ker po Krški dolini ne čuješ sopihanja strojev v noč, ne vidiš žarečih oči in bliskajočih isker, ki bi rezale temo. Na mirni površini vode se komaj vidno ziblje čolnič v večerni tišini in slavčkove melodije ti preganjajo skrbi.

Povzpniva se na bližnje gričke. Ni težavna pot in tudi dolga ne. Saj sva že v farni cerkvi, kjer kraljujeta sv. Mohor in Fortunat. V vsej gornji Krški dolini ji nimaš slične in tako velike. Polna je zanimivosti lepote in zgodovine. Mimogrede obiščeva sv. Florjana na Golemvrhu, kjer je bilo njega dni, ko je razsajala kuga po naši dolini, ležišče mrtvih. Krasen razgled se ti nudi z obeh gričkov. Tja doli do soteških gora se ti odpira med gorami ravnica, med zelenimi travniki se vije Krka, ob pobočjih vinske gorice z belimi zidanicami, vasice in tam proti jugu divji gozdovi, ki segajo nepretrgoma še onstran Kočevja. Liška gora s cvičkom te pozdravlja in vabi v vas, ponosno in kljubovalno štrli pod nebo še zadnji ostanek gradu na Šumberku in tam nekje med drevjem zravnan z zemljo leži Kozjak. Med obema pa se beli v megleni daljavi Zaplaz z romarsko cerkvijo.

Na »morišču« s. a. Hrast pomešan z gabrom, vmes še kakšna smreka in grmičevje, to je morišče. Prav stari očanci so pripovedovali in tudi še znali pokazati kraj, kjer so nekdaj stale »gavge«. Od tistih časov je ostalo do današnjih dni tudi to ime

Krška dolina pa ne nudi samo dovolj zanimivosti, romantičnosti in divnih vsakovrstnih izletov in še lepših razgledov, ampak tudi odmora in zabave. V vseh mogočih niansah in dimenzijah se pozimi krivi, boči in ravna pod snežno odejo gričevje, ki tako omamljivo vabi izurjenega in začetnega smučarja ali sankarja na svojo plan, da mu ponudi vse užitke svoje blagodati. Stari rutinirani in renomirani sportniki so bili zadivljeni nad tako krasnim in idealnim terenom. Ne samo zima, tudi poletje, sploh vsaka doba leta, ti nudi svoje čare in darove. Kar ti more nuditi moderno urejeno kopališče, to ti nudi tu narava sama v pestrejši in romantičnejši okliki in željeni udobnosti za prav majhen denar.

Saj poznaš tisto pesmico o starčku? Tam doli je živel na lepem Dolenjskem... Vabi te: le pridi, le pridi v gorke doline, kjer te čaka z zdravico — dobrodošlico!

Joža Herfort:

Pevec jeseni

II.

Velika Gospojnica, praznik poletja in praznik jeseni. Na ta lepi praznik se prične po poljih lov na poljske jerebice, po gozdih na jerebe.

Je sicer za ene kot za druge prezgodaj, toda »lovci so lovci« in komaj čakajo, kdaj bodo lahko pričeli hoditi na lov. Ni jim morda toliko za lov sam kot za to, kar je po lovu, pa najsibo to táko ali táko. Pustimo jih, saj so to zadeve, ki se nas ne tičejo. Jerebji lov takoj po Velikem Šmarnu ni še nikak pravi lov. Tudi jereb starec še ne pride rad na klic in si še tudi ni premenjal svoje suknjice.

Ko pride september z vso svojo pestrostjo, ko se prično oletavati prvi veli listi, tedaj pojdi na jerebji lov, če hočeš biti pravi lovec. Kako boš streljal v avgustove mlade jerebe, ko so še vsi enaki in ne moreš ločiti samcev od samic? Se ti mar ne smili drobna ptica, ki jo še skoraj vodi starka, da bi mirno pomeril nanjo? Vprašaj svojo lovsko vest in odgovori samemu sebi.

*

Veli listi so se pričeli sušiti in odpadati. Mrzle jesenske sape so hladile noči in jutra, sonce je grelo čez dan le še za silo. Polja so osamela, kmetje so pospravljali pridelke, ptice so odšle na veliko pot za soncem. Jutra, zavita v nežno koprено megle, so bila kaj pripravna za jerebji lov. Logar je poklical svojega zvestega braka jazbečarja in šel za pisanimi pevci jeseni.

Prišla sta v redek gozd, po tleh je rastlo gosto borovničevje, ki je bilo še polno jagod, ob robu ozke dolinice je bilo gosto malinje. Pes je legel k nahrbtniku, lovec se je skril v zaklon, vzel drobno koščeno piščal in zapiskal jerebu. Bilo je vse tiho. Ko pa je klic dvakrat ponovil, se je v dolini oglasil jereb. Še parkrat se mu je oglasil lovec, ko se je jereb spustil na tla in pritekel po suhem listju med travo. Hlačke je visoko dvignil, prav tako peroti, čopo je imel dvignjeno. Previdno je stopal in oko je iskalo tovariša. Mirno gozdno tihoto je pretrgal oster strel. Pisano perje se je pokadilo in frčalo na vse strani, lepa ptica pa je trepetala v zadnjem trepetu. Pes jo je prinesel gospodarju, pogladil jo je, pa sta šla dalje.

Drobna koščena piščal zmami lepega pevca, da pride v smrtonosno bližino človeka. Jeseni je vsem pri srcu tesno, hudo spričo odmiranja narave. Ko se ptice plaho poslavljajo od domačih logov, tedaj postane tudi jerebu tesno, želi si družbe. Poje in poje, da si prikliče družbo, a človek, ta zahrbtna zver, ga zmami in uniči drobno bitje.

Lov, kaj je to, čemu lovimo? V krvi nam polje ona sla naših pradedov, da zadrhtimo, ko pomerimo na žival, da je srce radostno, ko vidimo, da je žival padla od naše roke, da nam je postala neprostovoljno plen.

Kri, kri... Hudo ti je, ko vidiš zadnji ugašajoči pogled živali, iščoč morilca, pa vendar pomiriš oni ogenj, ki tli v tebi, ogenj, ki ne veš od kje je.

*

Lovec je lovil jerebe v zgodnjih jutrih, ko je bil dan **»šele do kolenc«***, pa spet pod večer, ko je ugašal dan. Ko je potegnila ostra burja, so se jerebi najraje klicali, ob burnatem vremenu je najboljši jerebji lov.

Jerebji klic, tako lep in vabeč, jerebji lov tako mikaven! Kako lepa, veličastna je jesenska narava, ko se sončno zlato igra z zlatom jeseni... Jereb ti pride tedaj na prvi klic, burno ti prileti, toda če si jerebe klical že prej, če si jih navadil na piščal in jih izučil, tedaj jim boš zaman klical. Zapiskal mu boš, on se ti bo pa umaknil na varno razdaljo, pa ti bo piskal in klical, kot bi te hotel naučiti lepših in pravilnejših melodij kot so one, s katerimi ga vabiš ti.

* Izraz, nadvse posrečen. »Ko je dan šele do kolen« je prvi rabil g. dr. ing. V. Jeločnik v »Lovcu«.

Mlado jutro, dan je bil »šele do kolen«. Ot lepi široki dolini, polni malinja in kjer je po senci pretakal studenec čisto srebro, se je ustavil lovec. V gozdno tišino se je razlegel jasni jerebov pisk.

»Cii, cicicericii...« V dolini se je namah oglasila samica s svojim ponižnim »Če, Čečerečečee...« Klicala je možička, naj se nikar ne podaja v nevarnost, ko je vendar ona pri njem. Pa črnobradec se ni zmenil za ženo, pač pa jezno zaprskal: »Cin, cicicericii, cicicii...« Bil je star samec. Lovec ga je takoj spoznal, pa se pripravil na trd oreh. Jereba zlepa ni bilo. Zašumelo je listje in prišla je pogledat samica, kdo ji hoče prevarati soproga. Glavico je vzdignila postrani in zagledala — lovca. »Pipi, pipi, pipipi...« frk! Lovec je ostal miren, ali jereb mu je piskal le v posmeh, posvarila ga je ženica, naj ne hodi v bližino človeka. Jereb, stari samec, je pazno šel proti lovcu, v zadostni oddaljenosti pa stegnil vrat, pritisnil čopo in opazoval lovca, spet je postal za eno izkušnjo bogatejši...

Takole nagajajo lovcem jerebi vso jesen, lovci jih vabijo in kličejo, stari pa pridejo redko pred cev, saj jih je življenje izučilo in so njihove izkušnje njim dragocene.

Življenje gozdnega pevca je prirodoslovce, posebno lovske, vedno zanimalo. Opazovanje in motrenje jereba pa je dosti težko, pa naj bo to v prosti naravi ali doma. V naravi ga moremo opazovati le s težavo, ker je primeroma plah, vse one malenkostne izkušnje in opazovanja, ki jih imamo, so navezane v veliki večini samo na lov.

Mnogi znanstveniki in lovci so poskušali gojiti in opazovati jerebe doma. Če vjamemo starega jereba, se bo ječe, pa naj bo še tako prostorna s težavo privadil. Stalno mora imeti popolen mir, pa hrano, vsaj približno slično oni, ki jo dobi v naravi. Teoretično je to mogoče, saj živi od jagod, semenja, mladih poganjkov, pa žužkov, hroščev in bub, praktično podati to pestrost hrane pa je nemogoče. Zato nam bo star jereb, če se nam ga je že posrečilo ujeti, v ujetništvu kljub najskrbnejši negi hiral in lepa ptica nam bo bedno poginila, mi sami pa bomo imeli vtis, da smo sami krivi njene smrti, da smo samo njeni mučitelji.

Stvar je bistveno drugačna, če dobimo mladičke, stare par dni, ali če damo jerebja jajca valiti. Vali nam jih s pridom golobica ali valilna priprava, nikdar pa ne koklja, ker nam s svojo nerodnostjo ali zdrobi jajca ali pa pohodi piščeta. Piški pa, ki so bili pri gozdni jerebici samo par dni, se navzamejo zelo zgodaj one plašnosti in se težko privadijo na hrano.

Če so prestali to težko preizkušnjo, se bodo privadili ljudi, toda samo onih, s katerimi imajo stalno stik, proti drugim bodo pa prav tako plašni. Ko dorastejo imajo oblekco matere, pa jo takoj premenjajo, tako, da so v pozni jeseni že popolnoma lepi kavalirji. Zanimivo je tudi, **da prevladuje tudi pri jerebih število samcev zdaleč število samic.**

Jereb, ki se nam ga je posrečilo odgojiti doma, nam bo vedno v zabavo s svojim obnašanjem, živahnostjo in čebljanjem, zelo redko tudi s svojim petjem.

Če hočemo opazovati živali ali ptice, pojdimo raje v naravo, pa tam vestno opazujmo, **ker živali so doma v naravi ne pa v ječi.**

*

Jesen s svojim zlatim vozom je odšla, golo drevje otožno steza veje, oropane listja, v sivo jesensko nebo, jerebi so s svojo pesmijo prenehali, neradi se odzovejo. Samci so si že poiskali samice, pa se umaknili v tihe globoke doline. Jagode so dozorele, pa odpadle ali so jih ptice obrale, žužki so se zarili pred mrazom v varna zavetja, jerebja hrana so postali mladi poganjki leščevja in kopin.

Ko zapade sneg, gredo globoko v dolino, kjer ovija in prepleta robida lesko, da dobe pičlo hrano in pričakujejo boljših časov zlate Vesne.

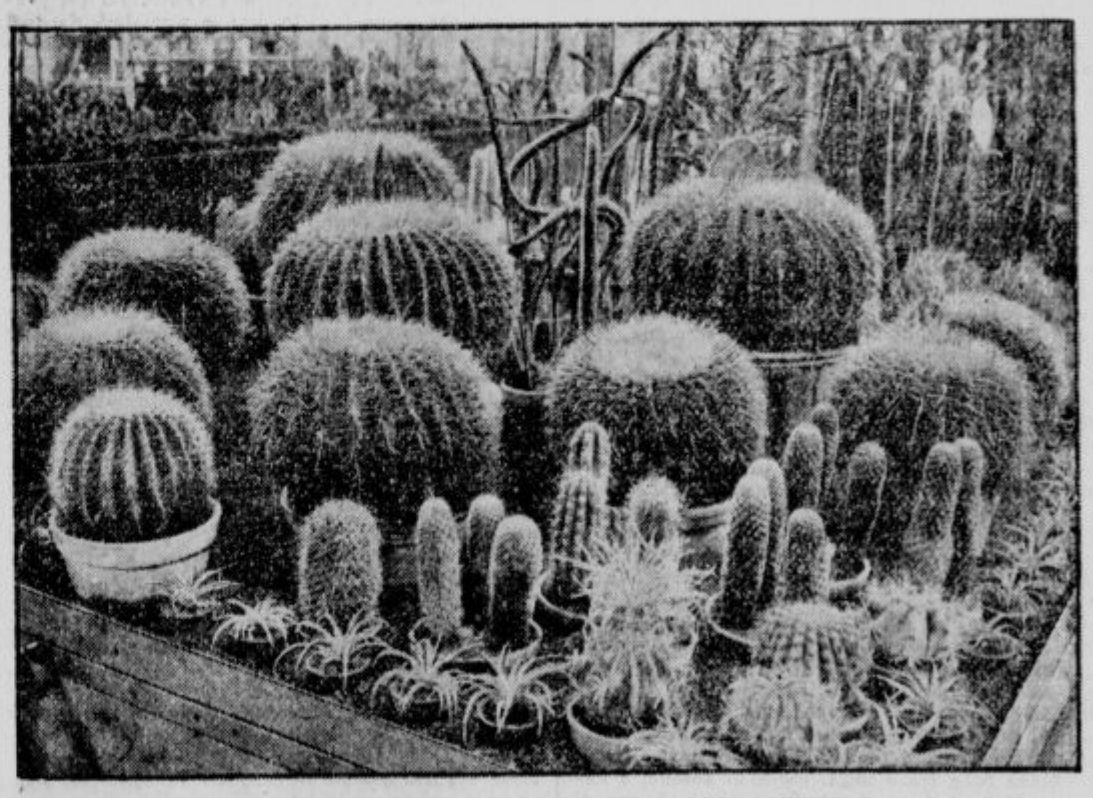

Kakteje so najlepše med eksotičnimi rastlinami. Na sliki vidimo zbirko redkih in lepih kaktej. Velike, buči podobne kakteje, v ospredju slike tako zvane Echino Grusoni kakteje, ki so stare že 200 let. V Dalmaciji kakteje že prav lepo uspevajo.

„SLOVENČEV“ SVETOVALEC

Naš domači zdravnik

P. Š. — L. **Tvoravost** je časih zelo trdovratna nadloga. Pri takem bolniku je treba večkrat pregledati seč, če ni morda vendar sladkorna bolezen podlaga tej kožni motnji. Za zdravljenje pride v poštev v prvi vrsti premenba hrane, ki naj bo rastlinska in bolj pičla. Potrebna je tudi skrbna nega kože, kopanje oz. umivanje telesa z nepremočno raztopino »rdečega kalija« (kalijevega permanganata) in posipavanje kože s smukcem. Enkrat na teden naj se telo dobro omili z milnim cvetom. Kot domača zdravila priporočam dunajski fijakrski prašek, 2 do 3 krat na dan po eno noževo končino, tri tedne zaporedoma, na to tudi skoz tri tedne svež krušni kvas, ki naj se v velikosti srednjega oreha razmeša s hladnim mlekom in povžije na tešče. S takšnim ravnanjem tvoravost izgine navadno v 2 do 3 mesecih, če ni globljega vzroka, časih pa, to so bolj izjemni primeri, treba še vbrizgavati posebna zdravila. Zgodi se neredkokdaj, da se tvoravost naglo in za vedno porazgubi, če oboli tvorav človek zavoljo kakšne druge, posebno vnetne bolezni, n. pr. pljučnice, močne hripe itd.

J. S. — T. **Čebelni pik** povzroča katerikrat nenavadne odzive na koži in v telesu, kožne spuščaje, slabosti pri srcu in dr. Čebelarji se navadno tako vtrdijo proti čebelnemu strupu, da jim pik tudi na pičenem mestu ne dela posebnih sprememb, časih pa postane človek vedno bolj občutljiv za ta strup. Spominjam se starejšega moža-čebelarja, ki ga je nekoč en sam čebelji pik spravil v resno življenjsko nevarnost, srce mu je izredno oslabelo. Takemu pojavu pravimo anafilaksa, izredna odzivnost za neznatne snovi, ki so zelo različne. Včasih škodijo komu tudi neskvarjene jedi, drugemu katero zdravilo, tretjemu kakšna vonjava, četrtemu poseben prah (cvetni, perji itd.), posebno rada se pojavi anafilaksa pri ponovnem vbrizgavanju zdravil živalskega izvora. Človek pa s takšno »izredno bolestno občutnostjo, pravimo, ima idiosinkrazijo (»svojevrstno mešanico sokov«) za rake, jagode, kumare, žitni ali travni cvetni prah, cvetlični vonj, konjski hlap itd. V to skupino spada vaš primer. Kako preprečiti take nevšečnosti in nevarnosti? Težka zadeva! Deček naj se letos skrbno varuje čebel, drugo leto pa bi ga morda kazalo vtrjevati proti temu strupu in sicer tako, da bi se dal deček namenoma pikati od čebele ,prvič prav na lahko, drugič po treh mesecih močneje, po treh nadaljnih mesecih pa tretjič in sicer tako močno, kakor čebela navadno piči. Seve — to bi moral napraviti zdravnik, ki svoje poskuse sam nadzira in, če treba, takoj pomaga.

A. P. — T. **Slabost v cerkvi**, zelo pogostna pri slabotnih ljudeh, se pojavlja tudi pri zdravih, ki so podvrženi kakšni idiosinkraziji, kakor je razloženo v prejšnjem odstavku. Meni samemu se je dogajalo v deških letih, da mi je bilo slabo vsakikrat pri šolski maši, v neki in samo tisti cerkvi. Kako je z vami, ne vem, vsekakor pojdite k zdravniku, če se ne čutite povsem zdrave. Morda vam škoduje nevajena nedeljska obleka, morda kakšen duh ali vonj? V cerkvi se držite prostora, ki je bolje zračen.

I. T. — S. K. **Otekla golen** s tremi velikimi ranami in močno bitje srca naj se vam odpravi po mojem nasvetu brez operacije in doma, ker kot posestnik ne morete pustiti gospodarstva? Niso skromne vaše želje in vaše zaupanje v moje znanje je očitno pretirano. Pokličite zdravnika k sebi, ker s takim srcem in takim bedrom ni varno hoditi okoli, in če vas prevzame v zdravljenje na vašem domu, prav, če pa vas pošlje v bolnišnico, dajte se tja prepeljati nemudoma, ker je sicer nevarnost prav blizu, da vas odneso z vašega posestva za vselej.

B. R. — C. **Čir v želodcu** se vam je zacelil, nadleguje vas pa še odvišna želodčna kislina, ki se kaže časih v »katastrofah« z nekajdnevnim glavobolom. Teh vaših katastrof (preobratov ali polomov po naše) ne razumem prav, zakaj želodčna bolezen te vrste se v obče ne javlja s tolikim in tako dolgim glavobolom. Morda tiči za vsem kakšna živčna bolezen, podobna migreni, ki jo treba prijeti čisto od druge strani?

E. T. — R. **Leteče muhe** (mouche volants) se pravi vaši motnji v očeh. Kakor vam je bilo rečeno od pristojne strani, tako je tudi v resnici, da ta motnja nima posebnega pomena in je za vid nenevarna. Ako oči manj trudite in ako manj pazite na te motnje, pa se vam to porazgubi. Na koncu svojih študij sem imel tudi jaz te sitnosti v občutni meri, danes jih opazim samo, če grem proti jasnemu nebu ob močni svetlobi.

J. S. — K. **Posledice hudega revmatizma** se povoljno zgubljajo, adkar se bolnica drži mojih nasvetov in vtrjuje. Naj kar nadaljuje z vtrjevanjem in gibanjem, tudi če jo kaj opominja na bolezen. Slabo je, da se je začela rediti. Naj manj je redilnih jedi (mast, moka, sladkor) in več giblje! Ako so ji spomladi naročili v toplicah, da se jeseni vrne, »češ da bi se ji ne sušila hrbtenica«, naj le gre za dva ali tri tedne nazaj, menim pa, da so ji to potrebo obrazložili nekoliko drugače, kakor jo opisujete vi.

P. Š. — Lj. **Razkuževanje svežega sadja** in svežih zelenjav (n. pr. grozdja in solate) je kočljiva zadeva. V nevarnih krajih in časih, ko so okuženja z legarjem ali grižo pogostna, je najbolje, ako opustite vživanje svežih jestvin negotovega ali sumljivega izvora. Če ste plašne čudi in vendar hočete vživati sadje in zelenjave s trga, potem ravnajte tako. Kupite si v mirodilnici ali lekarni formola (40% raztopina formaldehida) in namakajte sadje ali zelenjave v neoporečni vodi (studenca ali vodovoda), ki ste ji dodali na 1 l eno veliko žlico formola, vsaj dve uri, potem oplahnite sadje ali zelenjavo s čisto vodo, da zgubi duh po formaldehidu. Morebitne malenkostne množine razkužila, ki ostanejo na jestvinah, niso nevarne, jestvine pa ohranijo poleg vseh prednosti tudi svoj pristni okus.

M. C. — Lj. **Protislovna nasveta** v isti življenjsko važni zadevi sta vam dala dva odlična zdravnika? Katerega se držite, vam razložim drugič!

Kozmetični žarki in polarna svetloba

Po teoriji, ki jo je zamislil mladi francoski fizik Dauvillier, imata navedena pojava isti izvor. Po njej kozmični žarki ne prihajajo iz vsemirja, to je kozmosa, kakor se je mislilo navadno dosedaj, z zvezd, spiralnih megel, ker tam razpadajo atomi in materije, pri čemer se sproščajo silne energije, ampak njihov izvor je treba iskati v soncu. Prav tako je tudi v soncu izvor polarne svetlobe. Pojava bi se vršila takole:

Sončna površina je sestavljena iz drobnih zrn, samo da je vsako tako drobno zrno razgretih plinov veliko kot naša zemlja. Elektron (najmanjši delec negativne elektrike in sestavni del materije) zadobi, ko se loči od sončnega zrna, radi silne električne napetosti, ki vlada v plinski plasti okoli sonca, ogromno hitrost. Ta napetost doseže v višini 100 km nad soncem po računih omenjenega fizika okoli 10 milijard voltov — torej desetkrat večjo, kot jo znajo doseči naši fiziki — in da elektronu hitrost, ki je približno enaka hitrosti luči, torej največji možni. Hitrost luči pa je 300.000 km na sekundo — manj 30 cm, kakor se je dokazalo z računi, ki so se tudi izkazali za prave. To hitrost elektron na potu skozi vsemirje ohrani in z njo pride tudi do atmosfere naše zemlje. V višini 6000 km nad zemljo elektron že naleti na redke molekule (majhne dele) plinov, ki obdajajo zemljo. Tu se lahko zgodi, da elektron zadene tako molekulo s polno silo ali pa se samo obregne ob njo. Razmerje med obema možnostima je baje silno natančno. Če elektron udari s polno silo ob molekulo plina, šine iz nje tako zvani žarek x, toda silno »trd«, to je z veliko prodornostjo, kakršni so žarki z ultrakratko valovno dolžino in kakršni so vprav tako zvani kozmični žarki, s katerimi se zlasti bavi fizika v zadnjih letih. Valovna dolžina takega žarka, ki nastane pri razbitju molekule plina po elektronu, je tisočkrat krajša od radijskih žarkov gamma, ki so pa že sami zopet tisočkrat krajši od onih žarkov x, ki jih rabimo v zdravilstvu (Röntgenovih). To so torej po tej teoriji kozmični žarki. Ker se pot elektronov, ko pridejo v območje zemeljskega magnetizma, ukrivi, trči lahko elektron na plinsko molekulo tudi na oni strani zemeljske atmosfere, ki je obrnjena proč od sonca in to je vzrok, da kozmični žarki padajo na zemljo od vseh strani neba, torej navidezno od vseh strani vsemirja, kozmosa in tudi ponoči, ko dotična stran zemlje ni obrnjena proti soncu. Ti ultrakratki žarki prederejo pet metrov debelo svinčeno ploščo, medtem ko Röntgenovi le 15 cm debelo. Skozi vodo pa proderejo skoraj 250 m globoko, kot so pokazali poskusi na Bodenskem jezeru. Vidni niso radi prekratke valovne dolžine.

Če se pa elektron samo obregne ob plinsko molekulo zemeljske atmosfere, posledica seveda ni ista. Elektron se najbrž malo odvrne od svoje poti, toda jo nadaljuje. Pač pa molekula pod vplivom električne indukcije od strani sončnega elektrona izgubi enega ali več svojih elektronov, iz katerih so molekule sestavljene. Ti odbiti elektroni nimajo tako ogromne hitrosti, kot jo ima elektron s sonca, radi tega padejo v območje zemeljskega magnetizma, ki jih potegne do 100 km nad zemljo in tam se njihova energija izžareva kot svetloba radi daljše valovne dolžine. S prostim očesom zaznavamo to svetlobo samo na tečaju — polarna svetloba —, spektroskop pa dokazuje, da se taki odbiti elektroni, kot je pričakovati, nahajajo povsod v atmosferi.

Po tej teoriji se more tudi razumeti, zakaj se polarna svetloba spreminja, oziroma narašča ob sončnih viharjih: tedaj s sonca prihaja več elektronov. Ob istem času pa to naraščanje števila elektronov poveča avtomatično tudi zemeljski magnetizem v takem razmerju, da zemlja more odbijati ta presežek. Če bi namreč silna množica sončnih elektronov prodrla skozi atmosfero do površine zemlje, bi bilo takoj konec slehernega življenja na zemlji: razbili bi vse molekule, iz katerih se sestoji materija. Posredno pa seveda vendarle zaznamo za take viharje na soncu, saj so baje celo potresi često z njimi v zvezi.

Verjetno je, da so kozmični žarki neobhodno potrebni za življenje na zemlji. Nizozemski fiziolog Zvardberg je napravil sledeči poskus. Kakor je znano, more na pr. izrezano srce piščanca živeti v serumu, pripravljenem po Carrelovi metodi, tedne in mesece. Zvardberg je dokazal, da srce v tej tekočini neha biti in »umre«, če ni v njej več ionov, to je z elektriko napolnjenih atomov — torej kot je to pri kozmičnih žarkih. Če je pa tej tekočini dodal radioaktivne soli, ki oddajajo elektrone enake sončnim, je pa srce nanovo oživelo. Kozmični žarki, ki prihajajo skozi atmosfero vprav do površine zemlje, prešinjajo neprestano naše telo in ga ohranjajo pri življenju, medtem ko se žarki x, ki bi nas mogli v nekaj dneh ali celo urah uničiti, zaustavljajo v atmosferi.

Kmetijsko-gospodinjska šola v Marijanišču

Koncem avgusta je bil zaključen 30. tečaj kmetijsko-gospodinjske šole v Marijanišču in izobraženih je bilo zopet 22 kmečkih deklet v dobre gospodinje. Kakor so v veselem pričakovanju krenile proti domu, tako so se težko ločile od šole, ki jim je tekom enajstih mesecev podajala nauke za življenje, za vodstvo kmečkega gospodinjstva in gospodarstva. V zavodu so se čutile kakor doma, kajti v njem niso imele samo učenja in dela, ampak tudi razvedrila s tovarišicami, s katerimi so se tesno spoprijateljile. Razumljivo, da se je pri ločitvi potočila marsikatera solza, kajti malo verjetno je, da bi se še kdaj v življenju sestale vse gojenke. Razpršile so se namreč po vsej Sloveniji, ne samo v dravski banovini, ampak tudi izven nje na sever in jug, ter tako razširile znanje, ki so si ga tu pridobile.

V enajstih mesecih trajanja tečaja so se teoretično in praktično izvežbale v vseh predmetih, ki so potrebni umni kmečki gospodinji: živinoreja in poljedelstvo, perutninarstvo in vrtnarstvo, zdravstvo in ravnanje z bolno živino, sadjarstvo in kmetijska kemija, gospodarstvo in kmetijsko knjigovodstvo, verouk, vzgojeslovje in računstvo, kuhanje in živiloznanstvo, mlekarstvo in sirarstvo, šivanje, likanje, pranje in krojno risanje ter drugi praktični predmeti, čijih znanje je potrebno vsaki gospodinji na kmetih.

Na tej podlagi izobrazuje ta gospodinjska šola kmečka dekleta že 34 let. Ko je pa letos Kmetijska družba, ki je ustanoviteljica te šole in jo je dosedaj tudi vzdrževala, potom svojega glavnega odbora ugotovila, da ji primanjkuje sredstev za njeno nadaljnje vzdrževanje, se je vodstvo Marijanišča odločilo, da bo samo ohranilo ta zavod, ki je dosedaj izobrazil blizu 600 slovenskih deklet v dobre kmečke gospodinje in 45 učiteljic za gospodinjsko šolstvo, ki delujejo danes po vsej državi.

Ravnatelj gospodinjske šole in seminarja je bil od leta 1919 do letos ravnatelj Kmetijske šole ing. Lah, ki je vodil ta zavod v smeri, ki ga je začrtal prejšnji ravnatelj Gustav Pirc in ga spopolnil primerno zahtevam povojne dobe. Voditeljica šole pa je priznana pedagoginja č. S. M. Izabela Gosak, ki od leta 1913 vzorno upravlja ta zavod in vzgaja poverjeno ji mladino v dobre kmečke gospodinje in gospodinjske učiteljice. O njeni sposobnosti najbolje priča dober glas, ki ga uživa po deželi med kmečkim ženstvom.

Vzdržavanje šole je prevzelo vodstvo Marijanišča

Ta gospodinjska šola je bila letos v nevarnosti, da preneha s svojim delovanjem. Že par let ni prejela nobene podpore ne od banovine ne od države, radi česar jo je morala Kmetijska družba vzdrževati iz lastnih sredstev. Ker so pa ta postajala vedno bolj pičla z ozirom na rastočo krizo v kmetijstvu, je prejšnji glavni odbor sklenil, da jo z letošnjim tečajem ukine, če ne dobi kake javne podpore. To je tudi sporočil ministrstvu ter ga naprosil za podporo. To je, kakor čitamo v »Kmetovalcu«, ugodilo tej prošnji in dovolilo 60.000 Din za nadaljnje vzdrževanje tega zavoda. Današnji glavni odbor pa je bil mnenja, naj se ta znesek porabi deloma za kritje dosedanjih izdatkov za šolo, deloma za strokovni pouk, šola naj se pa ukine.

Ko je vodstvo Marijanišča zvedelo o tem, je sklenilo, da bo zaenkrat samo vzdrževalo to šolo, dokler se razmere ne zboljšajo. Zato je objavilo razglas o sprejemu gojenk v ta zavod za 31. tečaj, ki prične okrog polovice oktobra. Slovensko ženstvo na deželi je lahko hvaležno vodstvu Marijanišča za ta korak, ker je s tem ohranjen ta tako zaslužni zavod svojemu namenu. Prijave za sprejem v letošnji tečaj, ki bo trajal samo deset mesecev, je doposlati na vodstvo Marijanišča do 15. septembra 1932.

Pravni nasveti

Odškodnina po lovskem zakonu. Določbe o odškodnini za škodo, povzročeno po lovu in divjačini ter o postopanju za dosego iste, o katerih smo pisali na tem mestu predzadnjo nedeljo, vsebuje novi zakon o lovu od dne 5. decembra 1931. Ta zakon pa dobi obvezno moč v posamezni banovini istočasno z banovinsko uredbo, ki bo uredila posamezne v tem zakonu navedene lovske odnose. Po zakonu se morajo zadevne banovinske uredbe izdati najdalje v roku 6 mesecev po objavi tega zakona. Ta zakon je bil objavljen v »Službenih novinah« dne 6. decembra 1931. Zadevne banovinske uredbe pa še niso bile izdane.

Hišna preiskava. S. V. J. Iz neznanega vzroka so orožniki pri vas izvršili hišno preiskavo ter vam zaplenili zeleno kravato. Preiskava se je izvršila brez odredbe sodišča, in brez prisotnosti občinskega zastopnika. Ali je takšno postopanje pravilno? — Policijska oblastva (kar bo veljalo tudi za orožnike) morajo kadar zvedo za kaznivo dejanje, izvršiti predhodne poizvedbe in zlasti storiti vse, da se sledovi kaznivega dejanja ohranijo itd. Izjemoma smejo pregledati in preiskati stanovanje in osebo, **kadar je to neodložno potrebno,** če ni pri roki sodniške osebe, poklicane za izvrševanje teh dejanj. Če vrše preiskavo policijski (žandarmerijski) organi, mora prisostvovati temu dejanju predstavnik občine ali dva pozvana državljana. Praviloma pa odredi preiskavo stanovanja preiskovalni sodnik s pismeno obrazloženo naredbo, ki se vroči pred preiskavo onemu, čigar stanovanje naj se preišče. Tako pravi zakon!

Zakonolomstvo. M. K. M. Kaj naj stori žena koje zakonski mož in oče peterih otrok je družino zapustil in živi z drugo žensko? Ali je tako početje po zakonu kaznivo in nedopustno? Na katero oblast se je obrniti, da konkubino iztira? — Varana žena more tožiti moža in žensko, s katero on živi ali samo njega ali pa samo njo zaradi prešuštva pri okrajnem sodišču, ki tožene lahko kaznuje z zaporom do enega leta. Radi izgona konkubine naj se pa žena obrne na policijsko oblast.

Izročitev posestva in pravice otrok. A. O. V. Imate sedem otrok. Enega nameravate oženiti in mu izročiti posestvo. Radi bi vedeli, če se morejo ostali otroci pritožiti, ako jim po svoji uvidevnosti določite deleže tako, da prevzemnika preveč ne obremenite in da tako ne razbijete posestva. — Dokler živite, nimajo otroci nobene pravice od vas zahtevati deležev izvzemši hčera, ki se može. Tem so roditelji dolžni dati, kadar se može, svojemu stanu in imovini primerno doto. Drugače pa je v slučaju vaše smrti. Ako ste pred smrtjo posestvo izročili enemu otroku, drugim pa niste ničesar dali ali pa jim izgovorili le v razmerju s posestvom malenkostne deleže, imajo po vaši smrti prikrajšani otroci pravico zahtevati svoj nujni delež ali pa dopolnitev istega. Za dolžni delež pa določa zakon vsakemu otroku polovico tega kar bi mu pripadlo po zakonitem dednem nasledstvu. N. pr. Ako imate sedem otrok in vam je žena že umrla, znaša dolžni delež eno štirinajstino zapuščine. Na zahtevo otroka, ki ima pravico na dolžni delež, je treba vpoštevati pri preračunu zapuščine tudi to, kar je zapustnik daroval med živimi (n. pr. posestvo, ki ste ga pred smrtjo izročili, ali dota, ki ste jo dali hčerki). Seveda ne gre prevzemnika preobremenjevati. Upamo, da bodo ostali otroci tudi toliko uvidevni, da ne bodo silili na to, da bi se posestvo razbilo. Vsekakor pa je svetovati, da se pred izročitvijo z vsemi sporazumete, da s tem preprečite poznejše spore in drage pravde.

Potrdila o davkih za plačevanje šolnine. N. M. L. Oče je hišni posestnik in železničar. Davek se mu torej odmerja na dveh mestih. Ali mora preskrbeti dve potrdili in dvakrat plačati takso. Po členu 3. pravilnika izdaja za učence državnih in samoupravnih uslužbencev potrdila o višini davka urad, kjer roditelji prejemajo plačo. Če je tem uslužbencem predpisan davek tudi še po kakšni drugi davčni obliki morajo glede tega davka predložiti tudi potrdilo pristojnega davčnega oblastva. Ker morajo biti po določilu sledečega člena prošnje in potrdila o višini davka kolkovane, sledi iz tega, da je treba takso plačati obakrat. Tudi šolnina se odmeri po skupni vsoti davka.

Evidenca prebivalcev. G. I. Prosite pri upravi policije v Ljubljani za naslov osebe, ki stanuje v Ljubljani, pa ne veste, kje.

Pregled stalno nesposobnih. P. P. Š. Po noveliranem zakonu o ustrojstvu vojske se mladeniči, ki se spoznajo tudi pri pregledu v 27. letu svoje starosti za **začasno** nesposobne za službo v kadru, pregledajo še v 31. letu in se, če se tedaj spoznajo za sposobne, razporede v operativno vojsko ali mornarico, — služiti v kadru jim ni treba, — če pa niti do tedaj niso postali sposobni, se povsem oproste osebne obveznosti v vojski. Za stalno nesposobne pa to ne velja.

Pristojbinski namestek. I. B. M. Vprašujete, kdaj se ima plačati pristojbinski namestek od cerkvene imovine. — Po taksnem zakonu se navedena dopolnilna prenosna taksa odmerja za petletne taksne periode, plačuje pa se letno v trimesečnih obrokih v naprej — Manjše vsote odmerjene dopolnilne takse, katere letni znesek ne presega 500 Din, se morajo plačevati v naprej za vse leto najkasneje do dne 31. januarja.

Dobrota — sirota. A. A. V. Od svojega zeta in hčere ste prevzeli pred 6 leti 9-letno deklico in ste se dogovorili, da ostane deklica pri vas in da bo tudi še pri vas obiskovala šolo. Letos je deklica dokončala prvi razred osnovne šole. Sedaj so pa starši otroka zvijačno od vas izvabili in ga vzeli domov, kljub temu, da bi deklica rada ostala pri vas. Vprašate, če lahko zahtevate od staršev otroka oskrbnino za 6 let nazaj, ker so starši vzeli otroka pred 14. letom. — Res je, da ste imeli z odgojo 2-letnega otroka do 8. leta precej skrbi, dela in stroškov. Dvomimo pa, da bi mogli zahtevati kako odškodnino za to. Če bi se vi s starši otroka točno dogovorili, da prevzamete brezplačno otroka v svojo oskrbo n. pr. do 14. leta, potem ne bi smeli starši brez važnega razloga vam vzeti otroka. Če bi ga pa starši predčasno vzeli, potem bi morali vam povrniti oskrbnino, če in v kolikor bi se izkazalo, da bi otrok od 8. leta dalje do 14. leta s svojim delom v prostem času izven šole več zaslužil, kakor pa stane njegova oskrba in potrebna obleka. Sami pač veste, da se otroci-pastirji do 14. leta dandanes vzamejo le proti hrani in najpotrebnejši obleki in obutvi. — Otroka boste dobili le z lepim nazaj, prisilnih sredstev ni.

Smola. M. Z. M. V najemu imate posestvo skozi 3 leta. Vsako leto ste imeli v najemu tudi vse sadno drevje. Ker pa ni nikoli obrodilo, ste pa vzeli letos posestvo v najem brez sadnega drevja. Letos pa je sadja ko. nalašč polno in bo na dražbi prodano. Vprašate, ali ste dolžni pustiti pobirati sadje in če lahko zahtevate za hojo po travniku odškodnino. — Lastnik ozir. kupec sadja je dolžan vam povrniti vso škodo, ki bi jo sam ali pa njegovi ljudje napravili pri obiranju sadja. Dvomimo pa, da bi se na jesen na travi sploh napravila škoda. Najbolje bo, da se s kupcem sadja vnaprej pogovorite za nepretirano pavšalno odškodnino.

Priznanje dolga. J. S. Sv. P. Svoječasno ste pri odvetniku sklenili in podpisali pogodbo, s katero ste se zavezali plačati neki osebi znesek 3000 Din v mesečnih obrokih po 100 Din. Te obroke tudi že plačujete. Ker pa niste od te osebe nikdar prejeli 3000 Din, temveč manjšo vsoto, in ker se zaenkrat niste hoteli pustiti sodnijsko tožiti, zato ste pristali na plačilo celega zneska in ste pogodbo podpisali samo pri odvetniku brez vsake sodnijske obravnave. Plačati nameravate le faktični dolg. Vprašate, če vas veže obveza, podpisana pri odvetniku in če bi mogli v slučaju sodbe, plačati dolg v obrokih po 20 Din mesečno. — Odvetnik je nastopal kot pooblaščenec vašega upnika. Če ste pri odvetniku priznali dolg in se zavezali ga odplačevati, velja to tako, kakor da ste upniku priznali dolg. Če bi sedaj prenehali s plačilom, vas bo upnik tožil za ostanek neplačanega, pa **priznanega** dolga ter vas bo moralo sodišče obsoditi po upnikovem zahtevku. Čim dobi sodba pravno moč, ste dolžni ves znesek s pravdnimi stroški vred plačati v 14 dneh pod izvršbo. — Svetujemo vam, da sedaj točno izpolnjujete prevzete obveznosti, le sporazumno lahko zmanjšate mesečne obroke.

Hranilna vloga. A. N. Nekatere hranilnice in posojilnice imajo v svojih pravilih, ki so deloma natiskana v hranilni knjižici sami, da je načelstvo opravičeno po vsakokratnih dejanskih razmerah določiti način izplačevanja vlog. Če je taka določba tudi v pravilih vašega zavoda, potem ne morete prisiliti zavoda na izplačilo vloge, temveč se morate z lepim pogajati. Če razložite in dokažete načelstvu vaše dejanske potrebe, upamo, da vam bodo izplačali vlogo, ako imajo gotovino.

Vknjižba posojila. M. Š. Aprila 1932 ste posodili sosedu 25.000 Din in ste se vknjižili na njegovem posetvu. Sedaj pa toži neki drugi upnik za 12.000 Din ter trdi, da vaša vknjižba ni pravomočna. Vprašate, kako stara mora biti vknjižba, da je pravomočna. — Vknjižba je takoj pravomočna, čim je vknjižena v zemljiški knjigi. Pravice vknjiženih upnikov se ravnajo po vrstnem redu posameznih vknjižb. Velja načelo, kdor preje pride, preje melje. Poglejte o priliki na okrajnem sodišču v zemljiški knjigi, na katerem mestu ste vknjiženi. Če ste na prvem mestu, ste lahko brez skrbi za dano posojilo.

ŽENA IN DOM

Žena v slovenski umetnosti

Žena... Kraljevski naslov, ki se v nobenem drugem jeziku ne glasi lepše. Žena... visoka in mogočna — tiha in skromna, vselej ljubeča in trpeča — skrbna Marta, na znotraj rastoča Marija, betlehemska — kalvarijska mati. Mati — najslajše in najsvetejše na svetu, srce vesoljstva, praduh človeške socialnosti — slovenska mati: trpinka in svetnica, vsakdanji kruh svoje družine, ponižna dekla svojega zvanja in ponosna gospodarica svojega doma. Vidim jo ob ognjišču z dojenčkom v naročju in vencem otročičev ob krilu; vidim jo rezati kruh družini, opravljati živino, pojiti polje in travnik s svojim potom, zvečer spravljati otroke spat, karajoč in pomilujoč, najmlajšemu sklepati ročice k molitvi in ga učiti križa, pa še krpati male in velike ali se ukvarjati z domačo obrtjo, narodno umetnostjo, na kateri imata njena duša in njena spretna neutrudljiva roka tako velik delež. Vidim jo v nedeljo na potu v cerkev in vidim jo romati na Brezje in na Sv. Višarje, obloženo z butaro skrbi in bridkosti zaradi moža in otrok in še uboge živine. Vidim tudi slovensko ženo delavko, dvakratno trpinko in mučenico, žrtev svojega naravnega zvanja, moža pivca in z njim vred žrtev krivičnega socialnega reda.

Tako so gledali slovensko ženo-mater Cankar, Tavčar in Finžgar in ji postavili v naši knjigi neminljiv spomenik.

So pa še tudi ž e n e, ki jim je nova doba določila nova pota v družbi, žene, ki se trudijo in prizadevajo v raznoterih poklicih, da prehranijo sebe in svoje in najdejo zmisel življenja, če mora biti, tudi izven domačega ognjišča. Tudi med njimi je mnogo tihega junaštva, mnogo tragičnih sokobov, mnogo velikega, resnega stremljenja, vrednega poveličanja v umetnosti.

Vsem tem pritiče častni naslov: ž e n a. So pa tudi še ž e n s k e, ki žive iz mesa in zaradi mesa. In je človeku bridko pri srcu, ko najde na umetnostni razstavi, namenjeni najširšim slojem, v prvi vrsti poveličano to ubogo, izpačeno žensko meso.

★

Modern nemški modroslovec piše: »... tako je mož tudi idejo žene oblikoval po svoji lastni podobi in svojem lastnem načinu doživljanja. To se pravi: izpremenil jo je v golo spolno bitje in ji skozi tisočletja onemogočeval njen svobodni in naravni razvoj... Nobena ženska, ki so jo moški opisovali kakor erotični nestvor, ni pristna, ne Salome ne Lulu in Nana, Semiramis, Circe in Omphale. Vse to so postulati razgrete moške spolne optike... Živela taka bitja niso nikdar in treba se je le čuditi, da moderno ženstvo, ki je doseglo volivno pravico, še vedno dopušča, da ... pesnijo njegovo sramoto z edinim namenom, da še zadnjič pretresejo obrabljene živce svojih drugov.«

★

Ali se zgražam nad aktom, nad goloto v umetnosti? Ne! Človeško telo, kakor je prišlo iz Stvarnikovih rok, je lepo in nedolžno, neumrjoča duša se izraža v njem. A preračunjena, popačena golota žali. Vsaj tiste, ki gredo na razstavo »Žena v slovenski umetnosti« iskat ž e n o, ne pa umetnosti ob sebi. Kar iščejo, najdejo pač v par risbah, slikah in plastikah — portreti nimajo s temi vrsticami ničesar opraviti — a razstava jih ne more zadovoljiti, zapuščajo jo razočarani.

★

Čudno, da je ž e n a upodabljajoči umetnosti tako tuja in daljna, dočim je ž e n s k a najljubši predmet, najsi je že čez vse mere obrabljen in banalen. Na vsak način slovenska obrazujoča umetnost slovenski ženi še ni postavila vrednega spomenika, kakor so to storili slovenski književniki.

A. V.

Šola in mirovna misel

Švicarska vzgojna revija »Schweizer Erziehungs-Rundschau«, St. Gallen, je razpisala vprašanje: »Kaj more storiti šola za mirovno misel?« Med odgovori je bilo tudi pismo tamkajšnjega škofa msgra dr .A. Scheiwilerja, ki obsega deset točk:

1. Šola more in mora biti važno, prvovrstno orodje za mirovno delo, za mir v posameznem narodu in za mir med narodi. 2. Z besedo in zgledom naj šola užiga srca mladine za ideal miru. Mnogi predmeti, kakor verouk, materinščina, zgodovina, zemljepis nudijo za to dovolj prilike. 3. Pri obravnavanjih vojnih dogodkov je pač prav, da se naglasijo hrabrost in domovinska ljubezen junaških bojevnikov, a obenem tudi veličina kreposti, ki ustvarjajo in ohranjajo mir. 4. Opustiti je treba vse, kar more vzbujati sovraštvo med razredi in narodi ali poniževati kako pleme ali narod. 5. Otrokom naj se vceplja globoka domovinska ljubezen, temelječa na četrti božji zapovedi, obenem pa jih učimo ceniti in spoštovati tudi druge narode. 6. Skrbno gojimo v mladostnih srcih pravičnost in ljubezen. 7. Mladino naj prevzame čut solidarnosti med stanovi lastnega naroda in med vsemi narodi. 8. V višjih razredih naj se obravnava tudi teorija o pravični vojni in njenih pogojih, ki temelje na naravnem pravu in krščanskem razodetju, kakor so jo razvili najgloblji misleci. 9. Različne ustanove, ki služijo miru, kakor Zveza narodov, Haško razsodišče, Kellogov pakt itd. naj se iskreno, dobronamerno razložе kakor izraz misli, da je človeštvo ena sama božja družina, enoten organizem, in da so ljudje bratje med seboj brez razlike plemena in jezika. Tu naj se mladini posreduje tudi živo sočuvstvovanje z deželami, ki jih zadene kaka katastrofa. 10. Mladini naj se vcepi v zavest, da je molitev za mir v posameznih narodih in med vsemi narodi stalno zelo važna stvar za vsakega posameznika, in da vodi vera, če jo prav razumemo, do skladnega soglasja med nacionalizmom in internacionalizmom.

Modne novosti

Večerna obleka za ženo zrelih let iz fine črne volnenine ali crêpe satina, bogato okrašena s črnimi čipkami.

Pastorki narave

Mati narava se včasih izpozabi nad katerim svojih otrok in ga po mačehovsko opremi za življenje. Tu so jecljavci, rdečelasci, škilavci ali karkoli že laže pohabljeni — da o drugih nesrečnikih, ki jih vzgajajo v zavodih in so tako zaščiteni pred roganjem vrstnikov, niti ne govorimo. Vsi ti so v nevarnosti, da se jim duša za vedno pogrezne v grenkost in sovraštvo, če so brez brambe prepuščeni porogu in zasramovanju drugov v šoli in izven nje.

Otroci so kruti, ne da bi se tega zavedali, bolje reči objestni. Če vidijo kaj nenormalnega, kakorkoli izpačenega, se jim zdi to smešno pa se smejijo in rogajo in ne pomislijo, kako krivico delajo s tem prizadetemu, ki vendar ni sam kriv svoje telesne ali duševne pomanjkljivosti. Veliko pa so krivi odrasli, ki mnogokrat brezsrčno govore o takih pastorkih narave, se jim rogajo ali jih celo označujejo za »zaznamovance«, to je po naravi hudobne izvržke človeške družbe.

Otroci, ki jim jo je življenje tako nemilo zagodlo, se odzivajo na različne načine. Krepke, zdrave narave pač premagajo te prve grenkosti življenja in se uveljavijo, bodisi da so jim katerekoli velike sposobnosti že prirojene — bodisi da jih porog vzpodbode do tem večjega napora vseh sil, da se v čemerkoli odlikujejo pred sovrstniki in si s tem izsilijo priznanje in spoštovanje. To je dragocena poravnava ali pa celo visoko preplačilo za telesno pomanjkljivost. Novejša raziskavanja so odkrila, da nikakor ni zgolj slučaj, da je med znamenitimi zgodovinskimi osebnostmi na stotine takih, ki so bili pastorki narave.

Večina malih okvarjencev pa si nasproti porogu ne ve pomoči. Tedaj utegnejo nastopiti skrajno slabe posledice. Otrok se čuti izobčenega iz družbe zdravih, manjvrednega. Boječ se novih žalitev, se izogiblje vrstnikov, ki so vendar zanj nujno potrebna, naravna tovarišija. Mnogokrat se začne v duši takega otroka razvijati zavist nad tujo usodo in zagrenjenost nad svojo lastno. Postati utegne prekanjen, škodoželjen in maščevalen. Ljudje pravijo: »Aha, ni zastonj zaznamovan«, ne pomislijo pa, da ga je napravila zlobnega šele njihova lastna zloba in krutost.

Vse to naj bi imeli vedno pred očmi starši in vzgojitelji, pa tudi vsi odrasli. Nikdar naj bi nobenega okvarjenca ne zadela nobena porogljiva beseda ali pogled, niti nobena taka kruta misel ne. Zahtevajmo od zdravih otrok, da okvarjence brezpogojno spoštujejo, povejmo jim, da svoje nepopolnosti niso sami krivi in da vrednost človeka ni odvisna od takih zunanjosti. Če pa tak pouk ne zaleže, potem treba krutost in objest trdo kaznovati.

Nasproti okvarjenim otrokom pa se obnašajmo kolikor mogoče vedro in preprosto, kakor da je njihova telesna hiba popolnoma brez pomena in so vzlic temu prav toliko vredni kakor drugi otroci. To prepreči ali odpravi zavest manjvrednosti, ki je tako pogubna za doraščajočega mladega človeka in usodna za vse njegovo življenje. Umljivo je, da se otrok sam peča s svojo okvaro, da ga peče in muči, zato mu moramo dati priliko, da se včasih o tem porazgovori z nami in se osvobodi teže, ki mu stiska srce. Ob taki priliki ga obodrimo tudi z zgledi iz zgodovine in mu pomagajmo do spoznanja, da je le od njegove volje odvisno, da zlomi berglje, ki mu jih je vsilila usoda, in se izkaže celega, močnega človeka, ki mu ne more nihče odrekati spoštovanja.

Lepota in zdravje

Roke in nohti

Bela, ozka roka z dolgimi, drobnimi, na koncu rožnatimi prsti in rožnatimi ovalnimi nohti velja za lepo. Poteze roke, posebno prstov izražajo značaj prav tako kakor pisava. Iz črt dlani čitamo usodo. Sploh iz roke mnogo izvemo, kakšno delo, kakšen poklic ima človek. Roka nam kaže, ali je oseba snažna in skrbna, ali umazana in malomarna, kar je seveda v tesni zvezi z značajem. Kulturen človek bo pazil na to, da bo imel čiste roke, posebno pa nohte.

Lepa, dražestna, negovana roka je občudovanja vredna, a koliko več občudovanja in spoštovanja je vredna žuljava roka!

Pri negi rok je čistoča prva in najvažnejša stvar. Umazani prsti so grdi, še grši pa umazani nohti. Roke in nohte si temeljito umij s krtačo in milom vsaj enkrat na dan. Umij si jih, če mogoče, vsakikrat pred jedjo in preden greš spat.

Druga važna stvar pri negi rok so kreme in tekočine, s katerimi preprečiš izsuševalni vpliv vode in mila na kožo. Mnogo ljudi ima hvalevredno navado, da si večkrat na dan umivajo roke. Pri tem pa se zmije naravno kožno olje, zato se jim roke prezgodaj postarajo, če si jih vsaj enkrat na dan po umivanju ne namažejo s kremo ali tekočino za roke.

Kadar so tvoje roke zelo umazane, morda od umazanega dela, je dobro, da jih najprvo namažeš s citronovim sokom, preden rabiš krtačo in milo. Zmešaj citronov sok z enim delom vode ali pa si zmoči roke in jih namaži s citronovim sokom, dokler so še mokre. Umazana mesta drgni z notranjo stranjo citrone, dobro splahni in potem šele rabi milo in vodo.

Za roke nikoli ne rabi zelo vroče vode, dobro splahni milnico z njih in jih vselej temeljito obriši. Zdaj si jih namaži s kakšno tekočino za roke. Za podnevi je bolj pripravna taka, ki ni mastna. Zvečer pa, preden greš počivat, si jih vsekakor namaži z mastnim preparatom, če želiš, da bo koža mehka in gladka.

Dobra krema za roke za ponoči je naslednja: 13.13 g lamolina, 3.75 g kokosovega masla, 2 kapljici rožne esence, 3 kapljice benzoinove tinkture.

To kremo vtiraj v kožo, ko si si preje umila roke. Spodnjo laket drži gor in masiraj navzdol proti komolcu. Kremo pusti čez noč na roki.

Za lepe nohte veljajo ovalni rožnati, bleščeči se nohti z vidljivim polumesecem ob korenini nohta.

Zdravemu človeku se nohti navadno blešče sami od sebe, če so čisti seveda, brez kreme in politure. Politiranje nohtov zadostuje enkrat na mesec.

Če so nohti krhki, jih vsak dan namaži z oljem. Nekaterim gospodinjam se mnogokrat zgodi, da se jim nohti neprestano lomijo, posebno tistim, ki perejo z ostrimi sredstvi. Če pa ni nobenega zunanjega vzroka za krhkost nohtov, je znamenje, da splošno zdravje ni dobro.

Bolje, da si nohte piliš kakor režeš. T. D.

V R T

Vrtne jagode brez vitic

Škoda, da so po malih vrtovih tako malo znane mesečne jagode brez vitic. Z njimi moremo na najlepši način ograditi vrtne poti, vrhu tega pa beremo jagode vse poletje do prve slane. Sadeži te jagode so prekrasne barve in vonja, trdnega mesa in izredno slastnega okusa. Je pa mnogo zvrsti in se je najbolje posvetovati z izkušenim vrtnarjem.

Čas za sajenje jagod brez vitic je od srede avgusta do srede septembra. Ker rastlina ne poganja živic, jih je mogoče razmnoževati le s pomočjo semena ali delitve. To je seve dolgotrajneje in dražje nego razmnoževanje drugih vrtnih jagod, ki poganjajo živice. Da se obvarujemo razočaranj, se obrnimo za sadike samo na zanesljive tvrdke. Sadike so zelo občutljive za suhoto in jih je treba nemudoma vsaditi, ko jih dobimo. Pred sajenjem pomočimo korenine v redko ilovnato godljo. Zemlja mora biti globoko prekopana in premešana z obilnim udelanim hlevskim gnojem in kompostom.

Jagode sadimo po 20 do 25 cm narazen in vedno eno samo rastlino v eno jamico. Korenine lepo naravnajmo in potem dobro pritisnimo obnje zemljo; korenine morajo biti prav do vrha pokrite z zemljo. Dobro je, če okrog mladih rastlin natresemo udelan hlevski gnoj in jih skrbno zalivamo. Gnojna plast zadržuje v zemlji vlago, pozimi pa varuje pred mrazom, gnojne snovi pa se polagoma izlužavajo, pronicajo proti koreninam in hranijo rastlino. Voda je jagodam ravno tako potrebna kakor toplota, posebno v revni zemlji jih je treba ob cvetju in tvoritvi plodu obilo zalivati. Jeseni in spomladi je tudi mesečna vrtna jagoda za gnojnico zelo hvaležna.

Maline

Maline sadimo jeseni in jih pri tem na kratko obrežemo: skrajšamo jih približno za dve tretjini. Potem spomladi krepko poženo. Naslednjo jesen stare poganjke odstranimo. Zemljo zrigolajmo pol metra globoko; če nimamo hlevskega gnoja, pognojimo s primerno mešanico umetnih gnojil, na pr.: 150 g apna, 150 g Tomaževe žlindre, 50 g žveplenokisle kalimagnezije in 20 g natronovega solitra na vsak kvadratni meter.

Gnojenje s tekočim gnojem

Po sredi avgusta drevju ne gnojimo več z gnojnico ali drugim raztopljenim gnojem, ker ostane les drugače predolgo muževen in ne dozori zadostno. Tak les je potem za mraz posebno občutljiv.

Kako si varujemo roke

Če lupimo, snažimo ali stiskamo različno sadje, zelenjavo, krompir z golimi rokami, prsti porjave ali pordeče. Komur je veliko na negovanih rokah, naj pri takem delu uporablja rokavice iz gumija. Drugače pa si po opravljenem delu odrgnimo roke z naslednjo mešanico: en del vodika, en del salmiaka in pet delov vode; potem jih namažimo z vazelino. Z milom sadnih madežev ne odstranimo z rok, ker se milo z njimi celo nekako spaja.

Jedilnik za september

(Krekova meščansko-gospodinjska šola v Zgornji Šiški pri Ljubljani.)

Ponedeljek, 12. septembra. K o s i l o: 1. V stročju fižol na juhi. — 2. Dunajski zrezki, pečen krompir in češpljeva omaka. — 3. Češpljeva poganica. — V e č e r j a: Nadevane buče in salata.

Torek, 13. septembra. K o s i l o: 1. Peteršiljevi štrukeljčki v juhi. — 2. Govedina, pečeni paradižniki in salata. — 3. Riž z jabolki. — V e č e r j a: Možgani z jajcem in salata.

Sreda, 14. septembra. K o s i l o: 1. Juha iz endivije. — 2. Goveji hrustavci z gobovo omako in zabeljen krompir. — 3. Breskve s špansko peno. — V e č e r j a: Jabolčni vlivanci.

Četrtek, 15. septembra. K o s i l o: 1. Rezanci v možganovi juhi. — 2. Sočna pečenka, dušen fižol in ocvrte buče. — 3. Melone. — V e č e r j a: Zdrobov pečenjak in češpljevec.

Petek, 16. septembra. K o s i l o: 1. Karfijolna juha. — 2. Nadevani paradižniki in salata. — 3. Marelični cmoki. — V e č e r j a: Mlečna kaša. Pečena jabolka.

Sobota, 17. septembra. K o s i l o: 1. Drobtinovi cmoki v juhi. — 2. Kuhana kokoš z rižem in omako. Salata. — 3. Češpljevi zavitki. — V e č e r j a: Mešta s fižolom v stročju.

Nedelja, 18. septembra. K o s i l o: 1. Jetrni ponvičnik v juhi. — 2. Ocvrti piščanci, salata. Vkuha. — 3. Strjena marelična pena in pecivo. — V e č e r j a: Mrzla riba z oljnato omako.

Vlaganje velikih kumar

Marsikatera gospodinja bi rada uporabila za zimsko zalogo tudi že dorasle kumare. So za to različni recepti; eden bi bil ta-le: Kumare olupimo, prerežemo podolgem na dve polovici, odstranimo peščišče, potresemo s soljo in pustimo tako par ur — najbolje v lončeni posodi. Potem kumare prav na tenko zrežemo in denemo na sito ali snažen prt, da se odtečejo, nato pa jih vložimo v kozarce in polagamo vmes poper, pehtran, poprova zrnja, hren in po okusu še druge začimbe. Slednjič zalijmo kumare z mlačnim kuhanim vinskim kisom, ki smo mu pred prekuhanjem dolili polovico vode.

VATA za odeje in v tablah vedno v zalogi
Tovarna vate Arbeiter, Maribor
Zahtevajte vzorce in cenik

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozičkov, triciklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franko.
Tribuna' F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana. Karlovska cesta št. 4. 191

Vezenine — zavese
najnovejši slog — nizke cene
Matek & Mikeš — Ljubljana
poleg hotela Štrukelj
Oglejte si našo razstavo na velesejmu

IZ TEHNIKE

Elektronski mikroskop

Znano je, da je vse mrtvo in živo na svetu sestavljeno iz najmanjših delcev, tako zvanih elektronov. Težko si je predočiti njih malo velikost. Ne smemo pa misliti, da se tiščijo eden ob drugega, med njimi so v resnici jako vlike razdaje. Po več elektronov tvori krožeče solnčne sisteme v malem. Vsak tak planetni sistem s svojim solncem, atomskim jedrom tvori en atom. Tudi atomi so nepojmljivo majhni. Saj je n. pr. naše telo sestavljeno iz približno tisoč kvadriljonov atomov. To je število s 27 ničlami! Ob takem številu nas zapusti že zdavnaj vsako predstavljanje. Na tem mestu lahko usmerimo še tudi en pogled v vesoljstvo: za ustvarjenje ene povprečne zvezde bi rabili 10.000 kvadriljonov človeških teles! Na eni strani nepojmljiva majhnost, na drugi pa slična ogromnost.

Poleg omenjenih na atomsko jedro vezanih elektronov, pa vsebujejo gotove snovi še tako zvane proste elektrone. Le ti niso vezani na nikako atomsko solnce, temveč švigajo od atoma do atoma kakor kometi v našem ozvezdju. Na svoji poti marsikaj dožive. Če se približajo kakemu atomu jim ta dodeli novo smer, morda nekatere celo ulovi. Vsi ti dogodki v tem malem svetu pa so sila komplicirani in znanost hodi baš zadnja leta po novih potih, kjer si n. pr. elektronov ne predstavlja več kot delcev snovi oziroma energije in nosilcev elektrike, temveč kot neke vrste zgostitev energetičnih valov. O tem pa raje ne razpravljamo, saj je mogoče razumeti to novo teorijo, tako zvano »valovno mehaniko« le z velikimi matematičnimi pripomočki. Ostanimo zato raje pri enostavni sliki, da si predstavljamo elektrone kot male kroglice, ki nosijo enotno negativne elektrike. Omenjeni prosti elektroni brzijo s silno hitrostjo med atomi. Povprečna hitrost takega kometa znaša približno 1000 kilometrov v sekundi! Brzina sila hitre puškine kroglje pa doseže komaj tisočinko te hitrosti.. Naznačena brzina prostih elektronov je seveda le povprečna, ker je sila motena kakor smo čuli po privlačnosti posameznih atomskih sistemov. Tako ima gotovi elektronski komet v danem trenotku n. pr. desetkrat večjo, v drugem zopet štirikrat manjšo hitrost, kakor smo jo navedli. Tudi smer njegovega gibanja se stalno spreminja. Če si ogledamo celo kopico teh brzečih potnikov, potem tvorijo nekakšen elektronski plin, ki se prav za prav nikamor ne giblje, ker teko v njem kometi v vseh mogočih smereh in z vsemi mogočimi brzinami. Na zunaj tedaj vse skupaj vseeno miruje. Gostota takega elektronskega plina je seveda velika, saj se ceni, da je v kubičnem centimetru kovine bakra kakih 60 tisoč triljonov prostih elektronov (število z 22 ničlami!).

Skica elektronskega mikroskopa.

Ali nam je sploh dana možnost spoznati na kakršenkoli način potujoče elektrone? Da. Naš električni tok, ki teče po bakreni žici, je že en izraz takega usmerjenega potovanja. Električna napetost, ki vlada med obema koncema žice, predstavlja sličen električen padec, kakor je višinska razlika vodnega padca. Električna napetost prisili posamezne mikrokozmične komete, ki so, kakor vsak elektron, nosilci negativne elektrike, v usmerjeno gibanje, kakor se tudi prično gibati vodne kapljice pod vplivom privlačne sile zemlje v slap. Gibajoči elektroni nam potem predstavljajo električen tok. Poleg zmešanih brzin in smeri dodeli električna napetost v smeri električne sile vsakemu prostemu elektronu še dodatno brzino. Tako se je pričel preje mirujoči elektronski plin premikati. To gibanje pa je sila počasno. V eni sekundi prebrodi elektronski oblak manj kot en centimeter! Pa boste ugovarjali, češ, saj se elektrika giblje neznansko hitro, saj hiti z isto brzino kakor svetloba. Da in ne. Električni vpliv se širi pač s svetlobno brzino, ne pa električen tok. Predstavljajmo si radi lažjega razumevanja in sličnosti dolgo z zrakom napolnjeno cev. Na enem koncu naj potiska v njo ventilator zrak, na drugem pa naj je zaprta. Ventilator ustvari v cevi nadpritisk. Zrak v cevovodu miruje. Sedaj pa naenkrat odmašimo cev, zrak bo začel pihati iz odprtine. Kako pa izve ventilator, da je cev odprta in da naj začne v njo črpati zrak? Ko smo odstranili zamašek, smo na tem koncu cevi izenačili notranji pritisk zraka v cevi z zunanjim. To izenačenje hiti v obliki zračnega vala, po domače zvoka, po cevi in sporoči ventilatorju, ko ga doseže, kaj se je zgodilo na koncu cevi. To sporočilo, ta vpliv pritiska se izvrši z zvočno brzino. Zračni pih, ki leti po cevi pa ima čisto drugo brzino, pač hitrost zračnega toka, n. pr. desetkrat manjšo od zvoka. Popolnoma isto se dogaja v električnem svetu. Električen vpliv se širi lahko s svetlobno brzino, električen tok v tokovodih pa ne.

Skoro smo se nekoliko oddaljili od našega obravnavanja, ki ga obeta naslov. Povrnimo se k iregularno potujočim elektronom, ki z brzinami tisočev kilometrov v sekundi zadenejo seveda tudi ob konec snovi, ob njeno površino. Od znotraj trkajo ob svoj oklep, ob katerega se zaletavajo. Tam spremene del svoje brzinske energije v pritisk, ki doseže strahotne jakosti. Tako pritiskajo s 200.000 kg od znotraj na vsak kvadratni centimeter površine kovine. In vendar težko odletijo iz snovi, ker jih drži

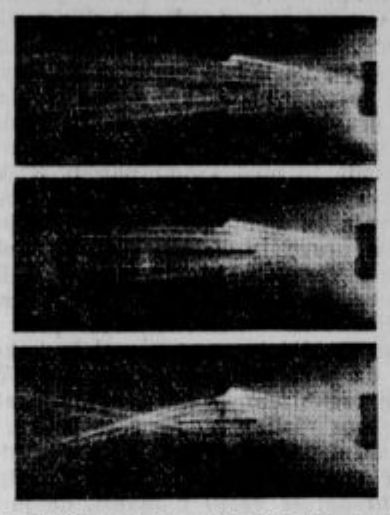

Poskusi z vidnimi elektronskimi žarki, ki imajo različne goriščnice.

nazaj močno elektr. polje, ki se oprede okoli vsake kovine n. pr. vsled zemeljske elektrike. Le če bi nekateri od njih dosegli prav divje brzine, bi se jim posrečilo prodreti površinski okov in uiti iz kovine. To stremljenje pa človek lahko podpira. Če je snov močno segreta se mnogo poveča povprečna brzina elektronskih kometov. S tem pridobe elektroni večjo prodornost. Vnanje električno polje pa lahko tudi tako izoblikujemo, da ne nasprotuje več pritisku elektronov, temveč jih celo vabi na prosto. S pozitivno elektriko lahko privlačujemo negativno. Če tedaj namestimo nasproti žareči kovini s pozitivno elektriko nasičeno ploščo, bo le ta privlačevala negativne elektrone. Teči prične električen tok iz žareče kovine, ki jo imenujmo katodo na našo pozitivno ploščo, tako zvano anodo. Ta elektronski tok še sila povečamo s tem, da postavimo vse skupaj v razredčen prostor, v vakuum. Z opisanim pojavom se okoristimo n. pr. v naših elektronskih žarnicah, ki nam jačajo brezžično prejete valove v naših radio-aparatih.

Znanosti, ki išče povsod pota za svoje prodiranje v tajnosti narave, se tudi močno zanima za pojave, ki se vrše neposredno na površini žareče katode, kjer zapuščajo elektroni materijo. Treba je bilo izumiti mikroskop, ki bi dopuščal tako opazovanje neposredno, in ne preko svetlobnih učinkov. Posrečilo se je elektronske žarke slično lomiti in voditi, kakor svetlobne. Sestavili so električne in elektromagnetične »leče«, ki popeljejo elektrone tako po zaželjenih potih na projekcijsko ploskev, da tam lahko vidimo odnosno fotografiramo povečano sliko žareče katode. Elektroni nam kar sami razodevajo, kaj se dogaja, ko so zapustili žarečo kovinsko površino.

Kakor lahko ustvarimo s pomočjo magnetizma in elektrike mehanične sile, ki delujejo na žice vodeče električne toke po naših strojih, instrumentih itd., tako lahko vplivamo neposredno kar na elektrone, ki so nosilci negativne elektrike. Ogledati si hočemo samo električni »optični« sistem, kjer so elektroni krmiljeni z električnim poljem, ker je ta način morda lažje razumljiv, kakor pa sistem z elektromagnetičnimi »lečami«.

Na principijelni šematični skici vidimo električno lečo v pogledu in prerezu. Posebno zoblikovan kovinski obroč je priključen na negativni in žica, ki je speljana skozi njega pa na pozitivni pol vira električne napetosti, n. pr. baterije. Potujoči elektron, ki je negativen, bo privlačen od pozitivne žice, odbijan pa od negativnega obroča. Pri pravi brzini elektronov in pri pravilni jakosti električnega polja »leče« je možno, da se elektronske žarke, ki so se radialno razprševali iz katode, usmeri po pre-

Spremembe na oksidni katodi.

hodu skozi našo pripravo v vzporedne proge. S tem že lahko ustvarimo povečano sliko žareče kovinske površine.

V sliki s prerezano električno lečo vidimo na desni strani žarečo katodo, iz katere sesa elektrone pozitivna anoda, ki ima tukaj obliko votlega valja iz pločevine. Tri zaporedne fotografije celega pojava nam pričajo, kako lahko vplivamo na elektronske žarke s tem, da slabimo ali jačimo elektrostatično polje električne »optične« priprave. Srednja slika kaže naš obravnavani slučaj vzporednih žarkov, spodnja pa je nastala, ko so napetost lečnih oblog povečali. Dosegli so, da se elektronski žarki križajo v gorišču, slično kakor pri gotovih optičnih lečah. Najzgornejša slika pa je posneta, ko žarki nemoteno prodirajo skozi obroč, ki ni bil v tem primeru naelektren.

Napravili so še druge vrste elektronskih mikroskop, kakor n. pr. z dvema preluknjanima kondenzatorskima ploščama, vendar vse sisteme ne bomo naštevali. Z elektrostatičnimi elektronskimi lečami se pečata Brüche in Johannson, z elektromagnetnimi pa Knoll ter Ruska. Uspehi so prav lepi. Posrečile so se 150-kratne povečave žareče katode. Na površino kovinske katode so vrezali mrežo črt v razdalji po en četrt milimetra. Pri 65-kratni povečavi so dobili slike, kakor jih kaže pričujoča fotografija. Katodo, ki je kurjena z električnim tokom, so nalašč močno pregreli in opazovali razdejanja, ki se vrše na njeni površini. Svetle lise jasno kažejo žarišča prodorov elektronov. Kakor iz vulkanov drvi lava oproščenih elektronskih kometov. Posebno na drugi sliki, ki je bila posneta le malo časa po prvi, se dobro opazi razdejanje površine. Zarezani četverokotniki se trgajo, površina katode se ruši! Znanost bo s tem novim eksperimentalnim pripomočkom, ki je sicer za enkrat še v povojih, zopet lažje raziskavala tako važni svet v malem.

Nov način upogibanja cevi

V Ameriki so pričeli upogibati cevi na ta način, da so vlili prej v nje lahko taljivo zlitino iz bizmuta, svinca, cinka in kadmija, ki se topi pri 71° in služi tedaj kot polnilna snov. Ker ima legura tako nizko tališče, se da topiti v vreli vodi. Cev, ki je na enem koncu zaprta, se preje segreje z vročo vodo. Šele nato se vlije v njo zlitina, nakar se cev ohladi in upogne. Zlitino se potem odstrani iz cevi s parnim, vročim zračnim ali vodnim curkom. Zanimivo je, da so slično zlitino začeli uporabljati tudi za utesnjenje zvez med steklenimi in kovinastimi cevmi.

Rjavi premog kot gnojilo

Rjavi premog, ki je razmeroma mlad premog, je še sedaj v razkrojnem procesu, katerega vrše med drugim bakterije. Te izločajo pri tem večje količine ogljikove kisline. Na tem pojavu temelji svojstvo gnojila rjavega premoga. Sicer so že dostikrat poizkusili ogljikovo kislino kot tako umetno dovajati rastlinam za hrano, vendar je ta postopek silno negospodarski. Ogljikova kislina, ki se izloča iz rjavega premoga, pa na naravni način napolni zrak s tem, za rastlino tako zelo potrebnim plinom. Razen tega rjavi premog, ki se ga za gnojilo uporablja v prahu, rahlja zemljo.

Delavski vestnik

Boljševizem in socialno delo cerkve

Danes gre skozi Rusijo odločna zahteva po socijalnem delu in medsebojni pomoči verskih občin. Celo boljševiška zakonodaja iz aprila 1929. leta, zlasti pa instrukcije iz oktobra istega leta in januarja 1931, kakor tudi nove naredbe glede šestih Stalinovih točk o gospodarskem razvoju — prepovedujejo verskim družbam vsako socijalno delovanje, kakor ustanovitev hranilnic, otroških domov, skratka sleherno ustanovo po načinu katoliških socijalnih organizacij. Ako državna policija (G. P. U.) dozna za kako neregistrirano versko občino, jo kaznuje z denarno globo ali ječo. Toda članom krščanskih in hkrati socijalnih ustanov ne preti le ječa ali prisilno delo, marveč v mnogih slučajih tudi smrt.

Metropolit Vladimir iz Kijeva, ki so ga 25. jan. 1918 boljševiki pred oltarjem v cerkvi ubili, je napisal v začetku svetovne vojne v časopisu »Golos cerkvi« preroške besede:

»Boj med cerkvijo in socijalizmom se bo vnel v naših krajih in vaseh. Sovražnik stoji pred vrati. Ali smo pripravljeni, stopiti mu nasproti? Moramo reči, da nismo. V obrambi proti socijalizmu smo vse premalo delali... Socijalisti so obdolžili kler, da je solidaren z delodajalci in bogatci in z vsem sovraštvom so se vrgli na vero. Duhovni se hočejo vzdržati vsega, karkoli spominja na socijalizem. Mase ljudstva pa, ki za svoje pregrenke potrebe ne najdejo v cerkvi nikakega razumevanja, slede rajši socijalistični propagandi, ki vprav o tem razpravlja, kar vsem v dušah gori... Ko je socializem v zapadnih zemljah globoko v ljudstvo prodrl in pognal korenine, je bilo za katoliško cerkev stokrat težje ubraniti se ga, toda boj ni bil brez nade in ne brez uspeha.«

Če bi v Belgiji, Holandiji, Nemčiji ali drugod boljševizem dosegel gospodstvo, bi pač delavci in kmetje kaj kmalu zahrepeneli po socijalnih prilikah preteklosti. Isto se more brez pridržka trditi o Rusiji. Večji del delavcev in kmetov, tudi najrevnejših, ne gori za sovjetsko zvezdo. Če bo odpadel zunanji pritisk, se bo tudi boljševizem zrušil. In niti delavec niti siromak ali srednji kmet si ne bodo želeli več starih življenjskih razmer...

Drobne vesti

Kongres krize priredijo švicarske strokovne zveze v septembru v Bernu. Delavski položaj se je zadnje čase v Švici zelo poslabšal. Švicarska zvezna vlada nima več sredstev, kako ščititi interese delavstva. Kongres bo obravnaval vprašanje delavskih plač, zahteve moderne socialne politike in uvedbo »kriznega davka«.

Delavska vseučilišča v Nemčiji se že pripravljajo na otvoritev zimskih semestrov. Razna deželna delavska vseučilišča so se odločila, da letos sprejmejo tudi slušatelje iz inozemstva. Inozemske delavce bodo sprejemala tudi delavska vseučilišča v Uccleu pri Brüslju in v Oxfordu na Angleškem.

Inžinjer in njegove socialne naloge. Pod tem naslovom je v izdaji Garricove »Nouvelle Revue des Jeunes« pri Desclée v Parizu izšlo delo Georgea Lamiranda, ki ga francoski kritiki nazivajo »brevir katoliške socialne akcije«. Knjiga obravnava predvsem vprašanje, kako more delovati inžinjer kot osebnost v smislu socialne akcije. Končna rešitev socialnih problemov je seveda možna le v obliki pravične reforme današnjega družabnega reda, vendar bo vsaka reforma neuspešna, če se ne izvede reforma v odnošaje med voditelji in nastavljenci istega podjetja. Inžinjer bo pri tem preobratu imel vodilno vlogo. Tehnike nikdo z nobeno reformo današnjih pogojev življenja ne bo mogel odpraviti; gre samo zato, da se odpravi njena enostranska usmeritev, ki je v zadnjem času človeštvu toliko škodovala in da se tako stroj podredi zopet človeku in interesom skupnosti. Misel, da mora služiti občestvu, naj zato od sedaj naprej inžinerja bolje vodi nego dosedaj. Inžinjer naj na svoje delo gleda ne le kot produciranje koristi, ampak naj stremi, za tem, da vse svoje delovanje uvede v splošno odvisnost vsega snovanja človeške družbe. Inžinjer naj v delavcih zopet vzbudi zavest, da so res občestvo okoli enega in istega delovnega procesa in to ne kot vsota delnih delovnih produktov, ampak kot smiselna enota. To bo pa inžinjer v svojem podjetju mogel doseči le, če bo i sam močna popolna osebnost, ki bo i v svojih podrejenih vzgajal predvsem osebnosti in ne služabnike stroja.

Pisma o slovenski književnosti

V.

Poleg Pohlinove književne družbe, janzenističnega krožka in obnovljene Akademije delavnih mož se je v 1781 letu začel zbirati nov preporodni krožek na Slovenskem, čigar glava in srce je bil veliki človekoljub Zois, najbolj delavni udje pa Kumerdej, Japelj in Linhart, pozneje tudi V. Vodnik. Duhovno obzorje teh mož, izvzemši Japlja, ki je ostal zvest janzenističnemu vzoru verskega življenja, dasi je bil enih misli s tovariši glede na slovenski narodni preporod in se je rad in uspešno bavil tudi s posvetno, celo ljubezensko pesmijo, je bilo evropsko, sodobno, bolj ali manj izrazito prosvetljensko; čeprav je vsak izmed njih, poslušen svoji nadarjenosti in zmožnosti deloval na svojem področj, je vendar vse družilo in spajalo v nepremagljivo zvezo in bratovščino prepričanje o velikem kulturnem poslanstvu, katerega jim je navdihnila strastna ljubezen do slovenskega ljudstva, ki so ga hoteli prosvetiti in dvigniti na stopnjo svobodnih evropskih narodov. Zato so mu hoteli zgraditi nepremakljive temelje za kulturno delo. Snovali so mu kritično slovnico in slovar, pisali so mu zgodovino, ki bi ga naj pokazala Evropi, dokazala njegove politične, socialne in kulturne vrednote ter njemu samemu vdihnila novega duha, ustvariti so mu hoteli na podlagi njegove pesmi, ki je žal niso spoznali v pravi podobi, umetnostno pesem, ki bi ga naj zabavala, vnemala za dobro, poučevala in navduševala, podariti so mu hoteli knjigo za vsak dan, iz katere bi črpal veselje, pobudo in pouk za svoje delo, dali so mu knjige, ki so ga učile gospodariti in množiti blago, s slovenskim časopisom so ga zvezali s svetom, ki se je takrat boril za novo podobo. Meščanstvo pa so vnemali s slovenskimi gledališkimi popevkami, Linhart mu je ustvaril celo dvoje dram, ki dokazujeta, da prihaja nova doba in nov človek v areno svetovne zgodovine — kmet, ki na svoji zemlji in v obrambi svojih pravic, izpodrašča gospodo.

Zasnove in uspehi tovarišev iz Zoisovega krožka nam pričajo, da je v njih delovala velika in živa vera v bodočnost slovenskega ljudstva. Že to, da jih je vodil in navduševal Žois, ki je bil narodnosti mešanec iz laškega očeta in slovenske matere, vzgojen v laški in francoski kulturi, po svojem gospodarskem položaju pa morda najbogatejši kapitalist na avstrijskem jugu, da je bila najognjevitejša duša med njimi Linhart, nemško vzgojen potomec češkega očeta in slovenske matere in da je največ koristil slovenski književnosti — V. Vodnik, sin ljudstva, ki je v svojem življenju in delu prehodil kot nekak simbol celotnega naroda vse preobrate duhovnega in miselnega značaja, ki jih je preživelo ljudstvo, nam svedoči, kako mogočen žar je moral puhteti od prebujajočega se ljudskega organizma. Najboljši ljudje, ki jih je nosila takrat naša zemlja, so neglede na svoje pokolenje, premoženje, izobrazbo in zanimanje padli v oblast nove misli o prebuji ljudstva. Zoisa je iztrgala iz gospodarskih in znanstvenih načrtov, Linharta je poklicala iz nemškega Parnasa, Vodnika je zvabila iz idiličnih Gorjuš. In pričeli so z delom. Zois kot urejajoča glava, je določal naloge, znašal knjižne pripomočke, skrbel dostikrat za telesni blagor svojih sodelavcev, bodril in učil. Celo sam je ustvarjal: prevajal je laške arije v slovenščino, poslovenil morda prvi Bürgerjevo Lenoro, nabiral gorenjske poskočnice, katere je smatral za tipično slovenske narodne pesmi, ker se ni zavedel njihovega alpskega porekla, s čimer je določil Vodniku neslovenski pesniški vzor, snoval tudi slovensko prirodopisno terminologijo. Kumerdej se je mučil s slovnico in slovarjem, kajti delo, ki so mu ga naložili, je bilo pretežko, saj je šele naporno delo slovenskih jezikoslovcev v vsem 19. stoletju izvršilo nalogo, ki si jo je bil naložil. Linhart pa je »zapustil steze nemškega Parnasa«, na katerega se je vzpenjal, da bi dosegel čast lirika in dramatika, posvetil se je proučevanju slovenske zgodovine. Že v svojem pesniškem almanahu Blumen aus Krain (1781) vpleta med klasicistične, rokokojske in sturm in drangovske ritme slovenske narodne motive, dokler si slednjič ne naloži naloge, izklesati iz razvalin minolih časov, ki so zasuli pozabljeno slovensko ljudstvo, njegovo resnično podobo. Kot služabnik resnice in človečanstva se je napotil Linhart v preteklost, da najde v nji kažipot za bodočnost. Skoraj dvesto strani II. dela svoje zgodovine je posvetil Razmišljanju o prvotnih Slovencih (Betrachtungen über den Zustand der alten Slaven in Krain). Pri delu se je oziral na študije o slovanski zgodovini, ki so jih napisali Slovanom naklonjeni nemški učenjaki Schlözer, Adelung in G. Anton, zlasti pa na Valvasorja, še bolj pa na proučevanje takratnega življenja naših ljudi. Iz ljudskega tipa, življenja, značaja, družabnega ustroja, verovanja, vraž, ženitovanjskih, krstnih, pogrebnih običajev, materijalne kulture, obleke, zabav, dela, trgovine, kakršne je spoznal v svoji dobi, je sklepal o prvotnih Slovencih. Zato je ta del njegove zgodovine danes pomembnejši v narodopisnem kakor pa v zgodovinskem oziru. Linhart je bil kritičen človek, vendar ga takratno stanje slavistike nikakor ni moglo obvarovati pomot in nasilnih jezikovnih razlog. Naj omenim samo eno, ker mislim, da nam pomaga jasniti najtemnejši Prešernov tekst, njegov napis Bog:

Kar je, beží,
al beg ni bog,
ki vidi vekomaj v ne-bo,
kar je, kar ni, kar bo.

Ko govori Linhart o veri prvotnih Slovanov, pravi, da so poznali »enega edinega Boga, gospoda narave, ki so ga častili kot gromovnika in gibalca zvezd. Imenovali so ga Bog, prvo gibalno silo, početek moči in bogastva«. Pri tem se sklicuje na Antonovo razlago besede Bog, češ da izhaja iz glagola begati, kakor uči baje tudi Platon, da je grški izraz za Boga, nastal iz nepretrganega teka ozvezdij, ki so ga Grki najprej po božje častili. Tudi krajevno ime Bohinj razlaga Linhart iz božjega imena, Božja dolina (Gottesthal). Pravi, da še živi med bohinjskimi sosedi govorica, ki očita Bohinjcem češčenje nekega »velikega Boga«. Tej razlagi se smeje Mencinger v začetku spisa: Moja hoja na Triglav. Obenem bi nam ta opazka dala slutiti, da si Vodnikov izraz v pesmi Vršac: »pod velikim tuki Bogam...« moremo razlagati tudi v smislu teh Linhartovih besed, ne le pod Triglavom.

Za kulturno zgodovino našega ljudstva so važne tudi Linhartove besede o novačenju na Kranjskem, o katerem pravi, da je vedno v zvezi s poboji in pretepi (ein Krieg im Kleinen). Novinec se ne boji vojne, temveč bolestne ločitve od doma in tujega pritiska. Slavi cesarja Jožefa, ki ga imenuje onega, ki je »zrahljal fevdalne spone«. Zanimivo je, da pravi, da je nesoglasje med Slovenci in Hrvati ustvaril baš fevdalni sistem s svojimi grozotami. Omenja še besno sovraštvo kmeta zoper fevdalno gospodo, umeščanje koroških vojvod, narodne pesmi, lepoglasje slovenskega jezika, znamenitega čebelarja A. Janšo, kranjske kozolce itd.

Linhartova zgodovina je v drugem delu enciklopedija kranjskega slovenstva in poleg Valvasorjeve Časti kranjske vojvodine najvažnejši vir za našo preteklost.

Če poznamo Linhartove nazore o slovenstvu in kmetstvu iz njegove zgodovine, tedaj nam postane razumljivejša miselnost njegovih dram: Županove Micke in Tega veselega dne. Obe nam slikata zmago kmeta nad gospodo. V Županovi Micki je ta zmaga sad kmetiške zavesti, ki se ne plaši več poigrati se z gospodo, kadar sili preobjestnost v kmetiški ljubezenski zelnik. Nepozabljiva je odrezavost, s katero zavrne kmetiški fant Anže gospoda, ki se hoče vsesti poleg njegove neveste.

Tulpenheim: Jest pa k' Micki.

Anže (ga odrine): Tukej bom jest sedel.

In nič več!

Še zanimivejša je igra o Matičku, ki je bistroumna prilagoditev za slovenske socialne razmere, Beaumarchaisove komedije, o kateri je baje rekel Napoleon, da je pomenila že dejanski nastop francoske revolucije, dasi so jo prvič igrali že l. 1775. Izredna je domislica, da je Matiček videl Beaumarchaisovo komedijo v gledališču in da hoče zavestno, da maščuje žaljeno čast svoje neveste in svojega stanu — zaigrati svojemu gospodu nekaj podobnega in osmešiti fevdalca in njegovo pravo.

Linhartu gre radi njegove miselnosti in dela za slovensko gledališče častni priimek slovenski — Lessing, s katerim so ironično poniževali in resnično častili — Levstika, ki si ga je tudi krvavo zaslužil.

Naročite „Slovenca“!

NAŠIM MALIM

Zgodbica

Mala miška je dejala:
»Pojdimo si svet ogledat!
Kdo le vedno v luknjici
bi čepel pri mamici.«

In je šla, šla, šla... in pot
jo vodila je povsod.
Slednjič vsa upehana
v tujo shrambo je zašla.

Čudno lepe tam reči
vzrle njene so oči.
Poln si koš jih je nabrala,
»zdaj pa brž domov!« dejala.

Sreča muc jo policaj:
»Stoj, tatica! Čaj me, čaj!«
Ham! je reklo. Glas tožeč —
in biló ni miške več...

Modri krojaček

Je živela kraljična, ki je bila od sile ošabna. Če se je oglasil pri njej snubač in jo prosil, naj ga vzame za moža, mu je kraljična stavila kakšno prav težko uganko, s katero si je siromak zaman belil glavo. Potem ga je s posmehom in sramotilnimi besedami napodila iz gradu.

Nekega dne je razglasila po vsem kraljestvu, da vzame za moža onega, ki bo znal na vsa njena vprašanja pravilno odgovoriti.

Glas o tem je prišel na uho tudi trem revnim krojačkom. Prva dva krojačka sta se samozavestno potrkala po prsih in dejala:

»Hojej, če sva že toliko modrih na tem svetu ugenila, poskusiva svojo iznajdljivost tudi topot. Ni spak, da bi kraljičinim ugankam pravilnega odgovora iztuhtati ne znala!«

Tretji krojaček pa je bil neznaten, klavrn človeček, ki niti svojega obrta ni dobro znal. Zato sta mu prva dva krojačka pokroviteljsko svetovala:

»Ti pa kar doma ostani, uboga reva! S svojo pičlo pametjo ne prideš nikamor.«

Krojaček pa je bil drugega mnenja. Bahato je odgovoril:

»Bomo videli. Sem prepričan, da si bom kraljično priboril jaz in nihče drug! Adijo!«

In je moško žvižgajoč odkoracal po cesti, kakor da je ves svet njegov.

In so se vsi trije zglasili pri kraljični in ji dejali, naj jim stavi svoje uganke v rešitev, kajti edino oni da so zmožni s svojo pametjo kaj modrega iztuhtati...

Kraljična je dejala:

»Na glavi imam dva lasa različne barve. Uganite, kakšne barve je prvi in kakšne barve drugi las!«

»Če nič težjega od tega,« je ponosno odgovoril prvi krojaček, »potem si moja! Prvi las je črn, drugi siv.«

»Napak!« ga je zavrnila kraljična.

»Če nista ne črna ne siva, je prvi las rjav, drugi pa rdeč,« je iztuhtal drugi krojaček.

»Napak!« je škodoželjno dejala kraljična in se obrnila k tretjemu — našemu drobnemu znancu. »Zdaj si na vrsti ti!«

Krojaček je pricapljal v ospredje in izpregovoril:

»Kraljična ima na glavi en srebrn in en zlat las — to sta tisti dve različni barvi.«

Kraljična je prebledela. Od strahu bi se bila kmlau onesvestila, zakaj bila je prepričana, da nihče na svetu ne bo mogel tega uganiti — pa je storil to baš tale drobni, zanikrni človeček! Ko se je nekoliko pomirila, je dejala:

»Preden privolim v to, da postanem tvoja žena, moraš še nekaj storiti. Poslušaj! V hlevu leži velik medved. Pojdi tja in ostani pri njem vso noč. Če te bom zjutraj našla še živega, se bom kar koj pripravila na svatbo.«

Hladnokrvno je prikimal krojaček:

»Dobro, kraljična! Storil bom, kar želiš.«

Ko se je zvečerilo, so krojačka zaprli k medvedu v hlev. Kosmatinec se je nemudoma hotel vreči na ubogega krojačka in mu pomoliti svoje težke šape v »pozdrav«.

»Počasi, počasi, prijatelj,« ga je vljudno opozoril krojaček, »saj se ne mudi tako strašno!«

In je sédel tako mirno poleg njega, kakor da se ga ne boji prav nič. Zvlekel je iz žepa pest orehov in jih je jel treti z zobmi in zono zobati sladka jedrca. Pri tem je z jezikom cmokal tako glasno, da so se tudi kosmatincu pocedile sline in si je zaželel orehov.

Krojaček je segel v žep in pomolil medvedu pest — toda ne orehov, temveč trdih, okroglih kamenčkov. Medved jih je ročno vteknil v široki gobec. A naj se je še tako trudil, da bi »orehe« strl med zobmi — ni jih mogel in jih ni.

»Hej, klada kladasta, štor štorasti!« se je razjezil sam nase. »Ali sem res tako zanič, da niti orehov ne morem več treti?« Obrnil se je h krojačku in ga zaprosil: »Daj, pomagaj mi!«

»Ali zdaj vidiš, kakšen slabič si?« ga je prekanjeno pogledal krojaček. »Takšen ogromen gobec imaš, pa niti malemu orehu nisi kos!«

Rekši je krojaček vzel kamne, vteknil na skrivaj debel oreh v usta, ga strl in pomolil medvedu:

»Vidiš, zame je to prava igrača!«

»Čakaj, bom še enkrat poskusil,« je zabrundal medved.

Vtaknil je kamne znova v gobec in jih začel na vso moč gristi. Zastonj. »Orehi« so ostali trdi in celi, kakor so bili...

Ko se je krojaček te šale naveličal, je vzel izpod suknje gosli in zaigral nanje poskočno polko.

Medvedu je krojačkovo igranje zelo ugajalo. Navdušeno se je jel vrteti in skakati po hlevu.

»Holaj, človeček, ali je težko igrati na gosli?« je pobaral krojačka.

»Kaj bo težko,« mu je krojaček pojasnil. »Čisto lahko je. Poglej: z levico primeš gosli, z desnico lok in ga drsaš gori-doli po strunah — holadrija, hopsasa!«

»Ali me hočeš naučiti goslanja, prijateljček?« se mu je jel prilizovati medved.

»Od srca rad,« je bil kar koj pripravljen krojaček. »Daj sem tace! Hm, hm — malo predolge kremplje imaš, dragec. Čakaj, ti jih bom malo okrajšal!«

Rekši je pritisnil medvedove šape v lesen precep in dejal:

»Potrpi malo, da se vrnem s škarjami!«

A ni šel iskat škarij. Mirno je legel v kot in zadremal, ne meneč se za renčanje in grožnje razjarjenega medveda...

Ko je kraljična zvečer slišala, kako renči in godrnja medved v hlevu, je bila prepričana, da renči od veselja nad slastnim prigrizkom. Ko pa je zjutraj vsa vesela in zadovoljna, da se je na tako enostaven način iznebila nadležnega snubca, vstala, je čakalo nanjo veliko presenečenje: čil in zdrav je stopil krojaček pred njo in ji voščil dobro jutro...

Nobene besedice ni mogla spraviti razočarana kraljična iz ust. Hočeš-nočeš je morala držati besedo in privoliti v zakon.

Kralj je ukazal vpreči zlato kočijo. Vanjo so posadili presrečnega krojačka in njegovo nevesto. Med tem pa sta se njegova »prijatelja«, ki sta mu bila nevoščljiva za to srečo, splazila v hlev in rešila medveda iz precepa. Strahovito renčeč jo je medved odlomastil za kočijo, v kateri se je vozil mladi par.

Ko je kraljična zagledala razjarjenega medveda, se je grozno prestrašila. Oklenila se je krojačka z obema rokama in zaječala:

»Oh, oh, oh! Medved je za nama in naju hoče požreti!«

Krojaček pa ni izgubil prisotnosti duha. Jadrno se je postavil v kočiji na glavo, pomolil noge skozi okno in zakričal:

»Hej, hej, boter kosmatinec, ali vidiš rogovile ?Če se mi hitro ne pobereš odkoder si prišel, te dam spet v precep!«

In se je medved res kar koj obrnil in v divjem strahu pokazal peté...

Brez nezgode je pridrdrala zlata kočija do cerkve, kjer sta si krojaček in kraljična segla v roke in si prisegla zvestobo do smrti. Ošabna in svojeglava kraljična je postala ljubezniva in pohlevna ženica in je živela ob strani junaškega krojačka srečno in zadovoljno do smrti. Kdor ne verjame, plača cekin!

Če bi živali tekmovale...

Če bi tekmovale vse štirinožne živali, katera od njih je najhitrejša, bi si gotovo priborila zmago — gazela. Gazela preteče — seveda samo za določen čas — do 27 metrov v sekundi. Najboljši konji-tekači ne pretečejo v sekundi več kot 25 metrov.

Najvztrajnejši tekači pa so gotovo napol divji psi Eskimov, ki jih uporabljajo za vožnjo s sanmi. Ti psi lahko tečejo nepretrgoma po več ur skupaj — do 15 kilometrov.

Takoj za psi so najhitrejši tekači: zajec, žirafa, tiger, severni jelen in volk. Upoštevati pa je treba, da so med njimi takšni, ki dolgo vzdržijo, in takšni, ki ne vzdržijo mnogo. Najhitrejše živali so navadno najprej utrudijo. Azijatski tiger na primer teče hitreje od volka, v vztrajnosti pa ga volk poseka.

Če bi se vršila takšna tekma med živalmi, bi strička ježa gotovo ne mogli uporabiti za kaj drugega, kot za reditelja na startu, ki s strelom iz samokresa daje znak za pričetek tekme...

Za spretne roke

Polica za užigalice

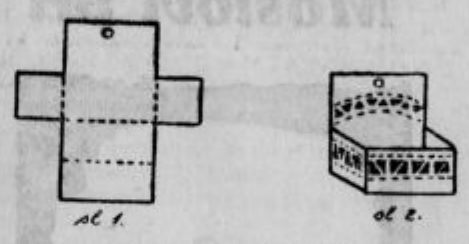

sl. 1. sl. 2.

Prav lepo polico, v kateri lahko mati shranjuje vžigalice, zlepimo iz lepenke ter jo obesimo nad štedilnik, da bodo vžigalice vedno pri roki.

Na sliki 1. vidite, kako si izrežemo plašč. Tam, kjer so pikčaste črte, zarežemo v lepenko le do polovice njene debelosti, da se dajo dno in stranice lepo upogniti. Polico zlepimo z arabsko gumo, kdor pa iste nima, si lahko naredi lep iz moke in vode.

Polico olepšamo s tem, da nanjo nalepimo izrezke iz raznobarvnega papirja različnih oblik, kakor vidite na sliki 2.

Pri lepljenju moramo paziti, da ne zamažemo z lepilom izdelka. Zato moramo mazati prav na tenko.

Koliko je ura.

Pijanček se ziblje proti domu.

Naproti mu pride gruča razposajenih fantov.

Pijanček se obrne k njim in jih vpraša: »Koliko je pa ura, fantje?«

»Ena!« odgovori neki fant in mu prisoli eno okoli ušes.

Pijanček nadaljuje svojo pot in momlja sam pri sebi: »Kakšna sreča, da ga nisem o polnoči vprašal, koliko je ura!«

ZA BISTRE GLAVE

Rešitev izpolnjevalke

Naša Ančka sladko spančka
kakor ptička sredi gnezda.
Skozi okno pa zvedavo
kuka nanjo zlata zvezda.

Spančka Ančka... Angel varuh
tiho sklanja se nad njo
in prelepe solnčne bajke
šepeta ji na uho:

»Daleč, daleč je dežela,
kjer kraljica je živela,
ki je takšne drobne punčke
rada, srčno rada imela.

Vsaki dala je piškotkov
in sladkorčkov polno vrečo
in pričara v srce ji
voljo židano in srečo...«

Naša Ančka sladko spančka,
radostno se v snu smehlja.
Ve: kraljičica je njena —
dobra, zlata mamica.

Pravilnih rešitev je bilo topot 98. Za nagrado je bila izžrebana Helena Triller, učenka I. razreda gimnazije, Ljubljana, Kongresni trg 3. Dobi knjigo: Vladimir Levstik: Deček brez imena.

Zlogovnica

Jo — se — ro — do — va — ca — za — — ma — mo — zon — bor — ri — li — bin — ljub — vi — jec

Sestavite iz teh zlogov šest besedi, ki pomenijo: 1. Naslov mladinske knjige. 2. Naslov slovenskega lista. 3. Mesto v Sloveniji. 4. Ptič. 5. Cvetica. 6. Žival.

Ena od pravilnih rešitev bo izžrebana za nagrado.

Rešitve pošljite najkasneje do četrtka, 15. septembra, na naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenca« v Ljubljani.

STRIČKOV KOTIČEK

Dragi Kotičkov striček! — Tudi jaz bi rad malo pokramljal s Teboj. Zelo rad čitam »Slovenca«, posebno pa me zanimajo uganke in Tvoj kotiček. Dovršel sem V. razr. s prav dobrim uspehom. Od strica sem dobil v dar knjigo »Najdenček Jokec«. Zelo rad jo čitam.

Te prisrčno pozdravlja Joško Pretnar, učenec V. razr. v Vižmarjih, p. Št. Vid nad Ljublj.

Dragi Joško! — Bo tole najino kramljanje menda bolj kratko, kajti si zaman belim glavo, kako in o čem naj kramljam s Teboj, ko v Tvojem pismu ni ne duha ne sluha o kakšnem »kramljanju«. Pa zna ongavi g. Kovarček, ki je po poklicu pisarček (ampak ne takšen pisarček, ki v zaduhli pisarni sedi, številke seštevа in muhe lovi, temveč takšen imeniten pisarček, ki razne zanimivosti in nezanimivosti za časopis piše) — že lepše in gostobesednejše z mano kramljati! Poslušaj!

Ga na primer vprašam: »Si danes kaj dosti napisal, pisarček Kovarček?«

In zraste njegova drobna osebica samozavestno do stropa in se pobaha: »Dvesto vrst ali kaj takega sem napisal — in sicer same prekrasne reči! O jaz nam, pa znam!«

Jaz: »Potem boš zaslužil, da bo grdo, pisarček Kovarček!«

On (v strahu, da ga ne bi opozoril na to, da mi je zadnjič obljubil, da me bo za neko uslugo na Zalaznikove torte povabil): »Zaslužil bom že, zaslužil. Ampak moram od onih 300 Din, ki jih dobim, dati 200 Din čevljarju, 300 Din krojaču, 150 Din trgovcu — tako da mi ostane, žalostna mi majka, le še nekaj kovačev za peresa in papir.«

Jaz (ki kar koj doženem, da v Kovarčkovem računu nekaj ni v redu, čeprav računati ne znam baš najbolje): »Hm, pisarček Kovarček, hm, dovoli, da Te vprašam: ali se nisi malo zmotil?«

On (ves začuden in skorajda užaljen): »Zmotil...? Jaz — pa zmotil? Sem bil vendar najboljši računar v šoli!«

Jaz: »Rad verjamem, pisarček Kovarček, da si bil. Ampak zdaj nisi več. Kako, kako, te vprašam, boš od 300 Din dal — 650 Din proč in ti bo še nekaj ostalo? Saj nisi čarodej!«

On (se ponosno vzravna): »To je pa naša stvar!«

Jaz: »Seveda je vaša, oziroma tvoja stvar!« (Prijazno.) »Ampak, hm, kaj pa je z obljubljenimi tortami? Obljuba dela dolg!«

On (se naredi, kakor da nič ne sliši): »Mejdun, neko važno reč bi bil kmalu pozabil! Pozdravljen!« (In že smukne skozi vrata in jo drobnih korakov hlača po cesti, kakor da mu je krvoločen volk za petami...)

Vidiš, dragi moj, to se pravi kramljati! Pa o velevažni osebici pisarčka Kovarčka še drugič kaj, če Te zanima!

Te lepo pozdravlja Kotičkov striček.

Dragi Kotičkov striček! Že trikrat sem Ti pisala, pa ni o kakšnem odgovoru ne duha ne sluha. Vsako nedeljo iščem po Tvojem kotičku, pa se mi ne posreči najti svojega imena. Si bom morala kupiti najboljša očala — pa še ne vem, če ga bom našla. Pa tudi uganke Ti vsak teden pošiljam. Pa nimam nikdar take sreče, da bi bila izžrebana. Pa nikar ne zameri, da sem tako huda!

Najprisrčnejše Te pozdravlja Minka Smolinsky, učenka IV. razreda v Zgornji Šiški.

Draga Minka! Jaz mislim, da Ti tudi najboljša očala ne bi pomagala najti nekaj, česar ni. Kvečjem, če bi si kupila takšna čudovita očala, da bi skozi nje lahko videla vse, kar bi si želelo Tvoje srce. Ampak kje bi takšna čudodelna očala dobila, ne vem. No, topot boš našla svoje ime v kotičku tudi brez očal... Ali si zdaj srečna?

Kar se pa ugank tiče, Te res iskreno pomilujem, da imaš takšno smolo. Toda obupati ni treba. Kar pogumno nadaljuj z reševanjem! Prepričan sem, da se bo nekega dne strogi gospod žreb tudi nate spomnil in dejal :»Zapik! Topot pa ne dobi nagrade nihče drugi ko — Minka Smolinsky, ki je tako pridna in vztrajna reševalka!« In Ti bo poslal tako lepo knjigo, da bo vse Tvoje razočaranje in pričakovanje bogato poplačano. Upajmo, da se to zgodi čimprej.

Pozdravček! — Kotičkov striček!

Joža Vovk:

Grogec

»Lahko greš v grad, če hočeš poginiti.«

Poginiti? To je pa nekaj strašnega. Bo mar res kar umrl, če prestopi prag tega gradu? Grogec je začutil ob sebi škratove gosli in se ojunačil. Kar slišal je njihov opomin: Pojdi v grad, pojdi.

»Kaj pa je v gradu takega?« je vprašal.

»Povedal bom,« pravi junak, »ker moram povedati vsakomur, ko pride sem, pa naj še tebi velja. Povem ti pa tudi naprej, da v gradu ne dajejo nobene miloščine, zato svoje gosli lahko kar zunaj pustiš, če misliš beračiti. Poslušaj torej: Pred mnogimi leti je bila vojska. Naš kralj je ujel sovražnega kralja. Pripeljal ga je v ta svoj grad, izdrl mu je obe očesi in ga pahnil čez zidovje, da se je ubil. V tistem trenutku pa je kralj oslepel in oslepela je njegova žena-kraljica in njuna hčerka, kraljična Zlatolaska. In do danes so vsi v gradu slepi in do danes kraljuje v vsem gradu črna tema. Kralj je obljubil onemu, ki jih ozdravi slepote, celo kraljestvo in še hčerko-kraljično Zlatolasko za ženo. Toda, poslušaj, vsak, kdor prestopi ta prag in jih ne reši, vsak pogine, požre ga tema. Zato, dečko, bo zate pač najbolje, da jo kmalu odkuriš tja, odkoder si prišel, če hočeš sebi dobro!«

Vojak je obmolknil in Grogec je strmel. V duši so mu vstajale bajnolepe slike, čudno hrepenenje po kraljestvu ga je obšlo in dolgo ni mogel ničesar odgovoriti. Pred očmi mu je lebdel grad, temen in strašen, videl je slepega kralja, kraljico in kraljično Zlatolasko, videl je črno temo in mrtve junake, ki so šli v grad in jih ni bilo več nazaj. Slike so se vrstile druga za drugo, vse strašne in grozeče. In prišle so na vrsto tudi gosli, škratove gosli, rdečkaste, z zlatimi strunami, s srebrnim lokom, s čudežno močjo. Ta slika je obstala pred njim, ni hotela proč. Prepodila je ves strah in ga navdala z junaštvom in neustrašenostjo in ga vabila, vabila...

Ali bi poskusil?

In Grogec je gledal zdaj v grad, ki je stal močan, trden, nepremagljiv in strašen, zdaj je gledal spet svoje ljube gosli, rdečkaste, z zlatimi strunami, majhne so, močne, vsepremagljive. V njem je vstajal sklep, sprva plašen in šibek, potem trden, odločen.

In je rekel vojakoma, ki sta zaničljivo zrla vanj in v njegove gosli.

»V grad pojdem.«

IV.

Zavrtel se je težki ključ, da je votlo zabobnelo. Zaškripala so železna vrata. Grad se je odprl. Potem je še dvakrat močno zaškrtalo in še dvakrat so zaječali tečaji, kajti grad je bil skrbno zaklenjen s trojnimi železnimi vrati.

Grogcu je bilo, kakor da sanja čudne, težke sanje. S plašnim srcem se je bližal vhodu in tisto težko škrtanje in škripanje odpirajočih se vrat mu je spet vsililo strah pred nečem hudim, strah pred črno temo. In res; že med vrati ga je objela trda tema, da je prebledel in po udih ga je spreletel tresoč mraz. Kaj če se nikdar več ne vrnem iz te črne teme? Pa se je spet spomnil, da ima gosli seboj, gosli, ki so mu neprestano šepetale: naprej, pogumno naprej!

Stopil je čez visok kamenit prag.

Ničesar več ni videl. Sam se gotovo ne bi vedel kam obrniti, da nista šla vojaka z njim in ga spremljala vsak na eni strani. Saj je bilo tema, da ni opazil ne sten ne stopnic.

Stopali so molče po kamnitih stopnicah nekam visoko in slednjič prišli na dolg hodnik. Šele tukaj se je Grogec mogel nekoliko razgledati. Od stropa so visele svetiljke in motna luč je razsvetljevala zidove in tonila v črno temo. Stene so bile poslikane. Slik Grogec ni dobro razločil; samo to je videl, da stene niso prazne in mrtve. Po celem gradu je kraljevala tišina in mir, samo njihovi koraki so votlo odmevali in glas se je zgubljal nekje visoko pod oboki. A nikjer ni bilo človeka, nikjer živega bitja.

(Dalje prih. nedeljo.)

Rastlinska pošta

S koreninami na zemljo priklenjene rastline se ne bi mogle množiti in razširjati, če jim ne bi narava poslala na pomoč pridnih pomagačev. Velikanska je vojska pomagačev, ki pomagajo rastlinstvu pri razširjanju. Čebele, čmrlji in množine drugih žuželk se opajajo ob sladkostih cvetnih čaš. Od cveta do cveta lete in so kakor pismonoše. Na prvem cvetu si opraše ob prašnikih nožice, na drugem pa oplojajo s tem prahom nevede in nehote pestič. Cvet je oplojen in bo rodil — seme.

Priden poštar rastlin je tudi veter in celo mirujoči zrak. Ne glede na to, da tudi veter prenaša cvetni prah od cveta do cveta, ima veter še drugo in važnejšo nalogo. Rastline morejo dobro uspevati le tedaj, če rastejo daleč narazen, tako da ima vsaka dosti zemlje in svetlobe. Če bi na jesen padla vsa semena z rastline kar na tla tik ob njej, bi spomladi sicer semena pognala kali, vendar bi jim zmanjkalo prostora in svetlobe in večina kali bi usahnila. Rastlina bi postala tako grob svojih lastnih semen. Zato pa je za razvoj in razširjanje rastlin silnega pomena to, da rastline odmečejo čem delj svoja semena ter se semena radi tega tem lažje na dobri zemlji in svetlobi primejo.

Najlažje seveda razsipavajo svoja semena daleč naokrog visoka drevesa. Zrelo seme nastopi pri njih svoje potovanje na rodovitno zemljo z zelo visokega mesta. Ker jih z drevesa strese navadno veter, jih ta odnese seveda tudi precej daleč od »rojstnega« kraja. Da pa seme bolj počasi pada na

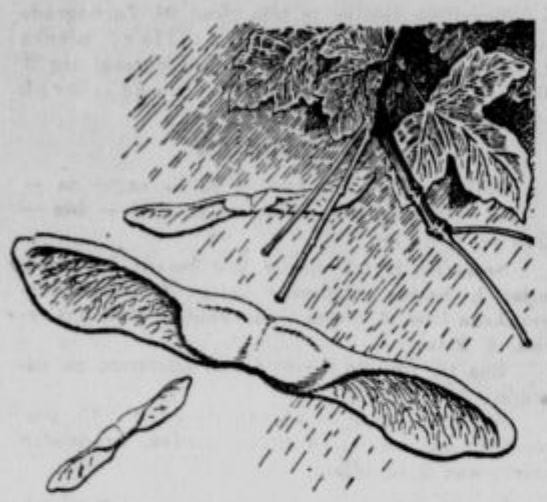

Letala v naravi. Drobno javorjevo seme, ki je precej podobno letalu.

zemljo, je često ploščnato, tako da le počasi, kakor kak prav majhen papirnat zmaj drsi skozi zrak proti zemlji. Takšna so zlasti semena naših iglastih dreves, bukve in akacije.

Javor pa še mnogo bolj skrbno pazi na svoje negodne »otročiče« — semena. Opremi jih kar s krili, ki precej spominjajo na obliko modernega letala. Tako seme pada zelo počasi proti zemlji in se ves čas vrti kakor vijak pri letalu. V vetru preleti tako seme včasih v resnici neverjetno dolgo pot in če pade na rodovitno zemljo, tudi vzklije.

Prav poseben mojster pa je regrat. Njegov rumeni cvet ni nič posebnega, mnogo lepša pa je njegova, s semeni posejana glava. Vsak pozna spomladi »lučke«, ki jih zlasti otroci tako radi pihajo drug drugemu v obraz. Morda misli celo kdo, da je »lučka« kak lep cvet, vendar je samo semenska glavica regrata, ki pa je seveda mikavnejša, kakor čisto navadni rumeni regratov cvet. Kdor si je kdaj pobliže ogledal tako »lučko«, je zapazil, da sestoji njena glavica iz neštetih drobnih »dežnikov«. Tak »dežniček« ima mesto ročaja drobno semence, katero tiči v drobni nožnici na dnu cveta. Iz semena se dviga drobna in dolga palčica, ki ima na vrhu šop prav tankih las, ki štrle v krogu narazen, tako da so prav zelo podobni dežniku. Ker je semen veliko, se stikajo ti beli tenki laščki skupaj in tvorijo tako svetlo kroglo — »lučko«. Najbrž je že vsak kdaj poskusil in pihnil tako »lučko«. Mali dežnički s semeni so kar v roju odleteli v zrak in potem prav polagoma padali na zemljo. Če je pihal le slaboten veter, jih je zanesel tako daleč, da ni bilo mogoče videti, kje so padla semena na zemljo. —

Zaničevani regrat pošilja svoja semena v vetru na dolga potovanja. Vsako seme ima majčkeno padalo.

Ta mala regratova semena imajo prav tako obliko kakor padala, s katerimi skačejo letalci z velikanskih višin na zemljo, ne da bi se pri tem ubili. Kakor zadržuje pri letalcu ogromno padalo hitrost padanja, prav tako zadržujejo v padanju drobni, a gosti laski lahko regratovo seme.

Pri brezmotornih letalih, katerim je precej podobno marsikatero seme, dela največje težave vzlet z zemlje. Dokler tako brezmotorno letalo ni v zraku, tudi ne more s svojimi krili počasi drseti po zraku. Da poženejo tako letalo v zrak, se poslužujejo navadno gumijastih vrvi, s katerimi vržejo letalo z veliko hitrostjo v zrak, prav tako, kakor vstreli otrok kamen s pračo. Na ladjah, ki vozijo s seboj poštna letala, imajo posebne katapultom podobne stroje, s katerimi nekako ustrele s krova letalo, ki nima zadosti prostora, da bi z zaletom dobilo potrebno hitrost za vzlet. — Tudi rastline ne delajo drugače in to, kar je človek izumil šele v zadnjih desetletjih, delajo rastline že tisočletja. Nekatere kar streljajo svoje semena v daljavo. Potrebno silo za »strel« si nakopičijo v staničju na ta način, da se stanice močno napolnijo z vodo. Strok ali ovojnica, v katero je zavito seme, se radi tega nenadoma razpoči in seme odleti daleč proč od rastline. Nekatere mešičaste glive — gobe — streljajo svoja majčkena semena — trose, kar v majhnih oblačkih prahu precej daleč od sebe. Pri praprotih so skoro nevidni trosi nabrani na spodnji

Goba Pilobulus, ki strelja kapico s trosi meter daleč proti svetlobi.

strani listov in obdani s posebnim obročem. Ko so trosi zreli, se obroček tako močno napolni s sokom, da kar eksplodira, pri čemer odlete trosi zelo daleč proč. Posebna vrsta gob, ki ima ime pilobolus in katera raste v temnih kotih hlevov na konjskem gnoju, strelja črne glavice, v katerih so nakopičeni trosi, več kakor meter daleč. Najbolj zanimivo pri tem pa je, da ta goba celo meri, v katero smer naj ustreli glavico s trosi. Goba se namreč nagne vedno tako, da odlete glavice na bolj svetle prostore, torej proti svetlobi. Zdi se, da hoče goba, ki je zrastla v temi, priskrbeti svojim »otrokom« bolj ugodne življenjske pogoje, kakor jih je imela sama.

So pa tudi rastline, ki svojih semen nikamor ne pošiljajo. Te kar najamejo prave »pismonoše«, ki se pri njih naberejo semen in jih potem odložé drugod. Take rastline opremijo svoja semena s celo vrsto kljukic, trnjkov in konic, včasih pa celo z lepilom. Če gre žival ali človek mimo take rastline in se je dotakne, se semena kaj rada primejo obleke ali živalske dlake in tako človek ali žival prenašata semena daleč na okrog, dokler jih na kakem popolnoma drugem kraju zopet ne streseta.

Če tudi rastlina nikamor ne more z mesta, na katerega je priraščena, vendar skrbi vsaka po svoje za takozvano rastlinsko pošto. Kakor smo videli, najdemo pri njih najrazličnejše načine, prave zvijače in tehnične umotvore, ki vsi samo pomagajo, da pride seme daleč proč od mesta, kjer je zrastlo. Ko človek hodi po travnikih, gotovo ne sluti, kako modro in čudovito je urejeno božje stvarstvo celo v najmanjših podrobnostih.

Letalske zveze v Afriki

Afrika je po velikosti tretja celina na zemlji, ki zavzema približno eno petino vse suhe zemlje in eno sedemnajstino zemeljske površine, je prav gotovo sorazmerno najbolj zapuščena in nerazvita celina na svetu. Še danes so v Afriki kaj malo poznane pokrajine in zato ni čudno, če se še vedno ponavljajo znanstvene raziskovalne ekspedicije, ki hodijo odkrivat čuda te skrivnostne celine. Velikanska je Afrika: saj meri z otoki vred skoro 30 milijonov kvadratnih kilometrov. Dolga je od rtiča Cap Blanco na severu do rtiča Cap Agulhas na jugu celih 8000 km. Široka pa je od rtiča Cap Verde na zahodu do rtiča Cap Gaudafui na vzhodu 7500 km. Železnic je na tej celini kaj malo. Največ jih je še v Egiptu, Alžiru in v angl. Južno-afriški uniji. Z železnicami, ki vodijo večinoma vse od pristanišč v notranjost, kjer se končajo pri zadnjih večjih in važnejših naselbinah, ni mogoče prepotovati Afrike. Moderna tehnika pa je z razvojem letalstva odprla nova pota nad afriškimi puščavami in pragozdovi. Saj imamo danes letala, ki morejo preleteti več tisoč kilometrov brez pristanka. To so izrabile zlasti države, ki imajo v Afriki svoje kolonije in tako so nastale v Afriki dolge zrakoplovne proge, po katerih vozijo potniška in tovorna letala s severa na jug in obratno. Časi, ko so se posamezni pogumni letalci upali leteti nad afriškimi puščavami, so minili. Afrika je danes preprežena z letalskimi progami, na katerih redno vozijo letala.

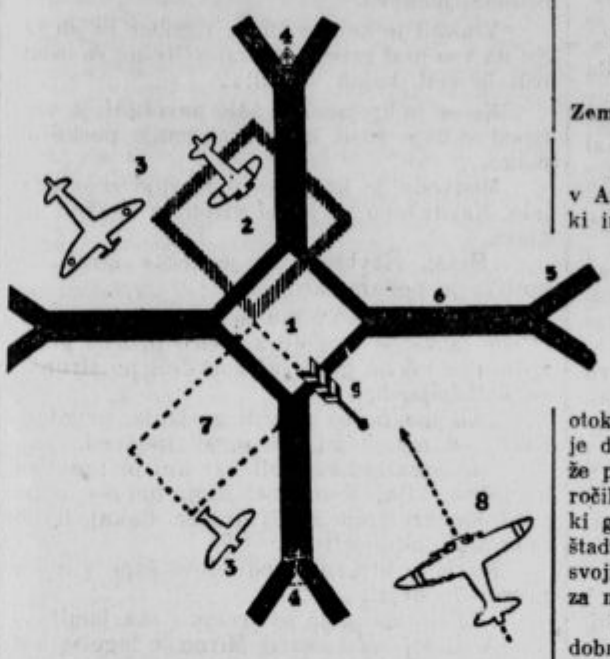

Tloris puščavskega letališča. Velikanski križ se prav dobro vidi tudi v velikanske daljave.

Človek skoro ne bi verjel, da je v Afriki danes že 50 velikih in modernih letališč. K tem prištevamo tudi tista, katera bodo še letos otvorjena. Za vzlet in pristajanje urejenih zasilnih letališč pa je

Zemljevid Afrike, ki ima vrisane proge za letalski promet

v Afriki že mnogo več, namreč nad 250. Francozi, ki imajo bogate in važne kolonije v Afriki, so izpeljali zrakoplovno progo iz Alžirja do mesta Dakar na zahodni obali Afrike. Ta proga, ki teče večinoma ob morski obali, je najbolj znana in na njej potuje tudi največ potnikov. Vendar ni to najdaljša francoska letalska proga. Ta gre namreč iz mesta Alžir v severni Afriki čez vso Afriko na otok Madagaskar ob vzhodni obali Afrike. Ta proga je dolga okrog 11.000 kilometrov. Angleži so tudi že pripravili vse potrebno in bodo v kratkem izročili v promet okrog 8000 kilometrov dolgo progo, ki gre iz mesta Kairo v Severni Afriki do Kapštadta v Južni Afriki. Tudi Belgijci so si zgradili v svoji koloniji v Kongu nekaj letališč, ki zadoščajo za najpotrebnejše zračne zveze.

Ni pa lahko urediti v pragozdovih ali v puščavi dobra in varna letališča. Zlasti velike težave je povzročila zgradba primernih letališč v puščavah. Saj je bilo treba zgraditi vse letališke naprave na puščavskem pesku so najprej zgradili iz visokih zibin in za življenje tako potrebne vode. Ker so pa nekatere letalske proge izpeljane čez velikanske puščave, so morali večkrat zgraditi vmesna pristajališča za letala v puščavi. Taka puščavska letališča so zgrajena popolnoma drugače, kakor sicer. Na puščavskem pesku so najprej zgradili z visokih zidov velik križ, ki je imel v sredi, torej v križišču, majhno poslopje (1) s stanovanji za uradnike letališča in za letalce, ki bi na poletu tam prenočili. Kraki (6) križa se na koncih viličasto cepijo (5). Na ta način so precej bolj zavarovana proti vetru štiri manjša letališča med kraki. Letala (3), ki se umaknejo med dva taka kraka, so zavarovana proti vetru z visokimi zidovi in tudi močan vihar jih ne more poškodovati, kar bi se sicer gotvo zgodilo, če bi ostala na odprti puščavski ravnini. Letališče ima tudi na posebnem drogu veternico, ki kaže, v kateri smeri piha veter (9). Ta tudi kaže letalom, ki

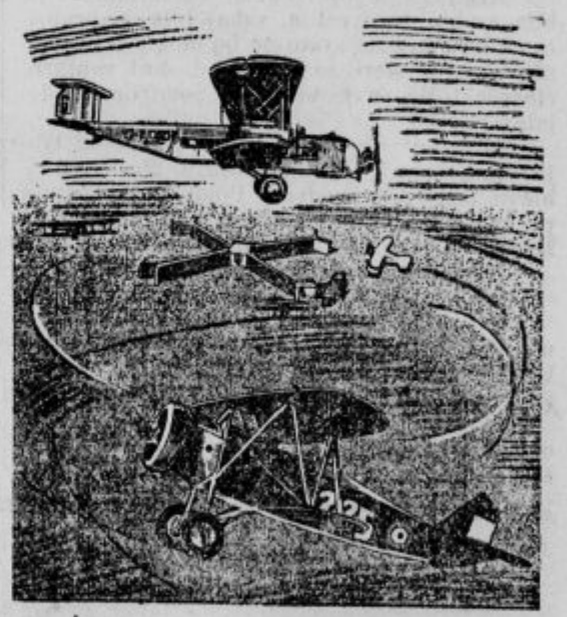

Letališče v puščavi. Prav dobro vidimo iz zidov zgrajeni križ, ki deli letališče v štiri manjše dele.

pristajajo, v katero izmed štirih letališč med kraki naj letala pristanejo. Vsa letala morajo namreč vedno pristajati v taki smeri, da lete proti vetru. Letališče ima tudi pod zemljo skladišče za nadomestne dele letal (2) in velikansko zalogo bencina (7), ki sta na sliki označeni s črtkanimi črtami. Letala dobe lahko na teh letališčih potrebni bencin, prav tako pa je na razpolago posebna delavnica, v kateri je mogoče popraviti malenkostne napake, ki so nastale v letalu. Na dveh nasprotnih krakih sta urejeni dve radijski oddajni in sprejemni postaji (4), ki sta ves čas v zvezi z letali in kateri sporočata letalom v zraku smer, v katero naj lete, da bodo priletela do letališča.

V resnici se zdi človeku kakor v pravljici. Nad velikansko Afriko, po kateri so potovale svojčas raziskovalne ekspedicije po več let, lete danes jekleni ptiči v vse smeri in po par dnevih je človek preletel iz enega konca velikanske celine na drugi konec. Tako je moderna tehnika odprla človeštvu dostop do najbolj zanemarjenega in neznanega ozemlja.

Mostovi pri nas in drugod

Na levi: Naravni kameniti most v državi Utah, ki vodi čez 300 metrov globok prepad. **Na desni:** Viseč most na otoku Celebes, ki je sestavljen iz vezanih bambusovih palic.

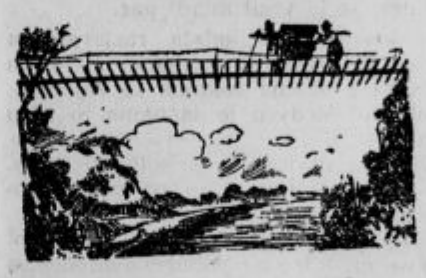

Na levi: Viseči most, narejen iz pletenih ovijalk, ki se že precej nevarno ziblje. **Na desni:** Viseča kitajska brv, po kateri znajo hoditi varno le Kitajci.

Pri nas imamo velike železne mostove, zadnje čase pa so zlasti v modi mostovi iz železobetona. Svojčas so gradili dragocene mostove iz rezanega kamna, med njimi je bil zlasti znamenit solkanski most čez Sočo; manjši mostovi pa so bili iz lesenih tramov. Čez potoke in jarke gradimo še dandanes ozke brvi in včasih zadoščata celo dva tramova. Kdor je hodil kdaj po gorah in čez izsušene hudournike, je gotovo večkrat opazil, kako je kje ležalo prevrnjeno deblo visoke in suhe smreke čez kak hudournik.

Tu so se v naravi učili naši pradedje graditi mostove. Položili so par tramov čez potok in most je bil za silo narejen. Izredno zanimiv most, narejen po zgledu na naših hudournikih, si je privoščila narava v Severni Ameriki, v državi Utah. Tam je padel velikanski kameniti steber čez 300 metrov globok prepad in tako napravil velik naraven most čez globok prepad. Po drugih deželah, kjer preprosti narodi ne poznajo naših načinov gradbe mostov, so iznašli druge načine, ki jim omogočajo, da premoste reke in prepade. Kjer ne rastejo visoka drevesa ali kjer se ljudje niso naučili polagati tramov in debel čez jarke, je narava naučila ljudi premostiti reke na drug način. Tako so na primer znane v Indiji močne ovijalke, ki se ovijajo okrog dreves. Tamošnji prebivalci si prav iz teh ovijalk spletejo svoje mostove. Mesto jeklenih vrvi napravijo močne vrvi iz ovijalk in te potegnejo čez reko. Tako nastanejo takozvani viseči mostovi, ki se precej nevarno zibljejo, kadar človek stopi nanje. Na otoku Celebes pa zvežejo podobne viseče mostove iz močnih in dolgih bambusovih palic. Te bambusove palice drže most prav tako, kakor pri nas mostovi iz tramov. Po teh je že mnogo bolj varno hoditi in tudi otovorjene živali morejo čez. Na Kitajskem pa so znane takozvane gugajoče se brvi. Te brvi niso nič drugega, kakor na močnih vrveh navezani drogovi, po katerih morejo varno priti nosači s svojimi tovori. Če pomislimo, da je pri teh ozkih mostovih samo na enem kraju napravljena iz vrvi slabotna ograja in da se ves most kaj nevarno zibljé, tedaj smo lahko veseli, da imamo pri nas tako varne in široke mostove.

Trinadstropen avtobus. Velikanski avtobus so izročili v promet te dni v Rimu. Avtobus ima tri nadstropja in poseben oddelek za prtljago in za pse, prav tako poseben oddelek za kadilce

INSERIRAJTE V »SLOVENCU«!

ČITATELJEM ZA NEDELJO

Grazia Deledda:

Siroščina

Sirotna in mnogoštevilna je bila solarjeva družina, zbrana kakor divjaško pleme v kočah, pred katerimi je ležalo morje, v viharnih dnevih podobno umazani cunji, ki jo šiba vihar. Poleti pa so soline žgale oči kakor apnene jame.

Mož in večji otroci so delali tam doli: žrle so jih soline in malarija. Doma pa je bila večno nosna žena s kopico drobiža okrog sebe, pa hirav ded in babica ter bebasta sestra: večno na nogah in na potu pa je bila tašča Geppa, ki je morala biti rojena v burji, kajti nikoli ni mirovala in je bila podobna glavnemu jamboru, ki omahuje v vetru z zamotanimi in polomljenimi jadri.

Razen moških se je Geppa največ trudila za družino: nikoli se ni vrnila domov brez polnega predpasnika. Ne, da bi bila beračila, saj se niti ozrla ni na nikogar in tudi ne odgovorila, če jo je popotni človek vprašal za pot; ampak iskala je, in če človek išče, vedno kaj najde: butarico suhljadi v borovju, trščice vzdolž obale, murve in pinijole, včasih tudi več vredne predmete, ki so jih bili pozabili na obali kopalci in jih je pokril pesek, ribe, ki so jih zavrgli ribiči, gobe in zelišča, bučo ali par grozdov, ki so moleli iz vinogradov; slednjič zdravilne koreninice, ki so pomagale proti neprestanim otroškim boleznim.

Otroci je niso imeli radi, nemara zato ne, ker jih je silila piti tiste grenke kolobocije; a tudi odraslim ni bila ljuba.

Bilo je nekaj čudnega, skoraj nečloveškega v njej, v njenih okroglih očeh strmega pogleda, podobnih gadjim, njenih plavutastih širokih stopalih, njeni hitri in tihi hoji; kadar je ni bilo doma, se je laže dihalo, a ko se je zvečer pokazala med sivimi in majavimi vrati koče, je vzbujala nekak fantastičen vtis, kakor da bi bila hodila po zlih potih, toda v svetu duhov, in ko so jo ti zapodili, se je z mrakom vrnila na zemljo.

Ko je pa razgrnila svoj predpasnik, je vse nekako spravila s seboj in z resničnostjo.

★

Nekega jesenskega dne je zadnje dete, rojeno šele pred par dnevi, med dojenjem izpustilo materine nedri in začelo silno jokati; bilo je, kakor da bi jokal obupan človek. Žena je opazila, da nima več mleka: prepadla, posinelega obraza je dvignila otroka k očem, kakor da bi ga hotela nahraniti s svojimi solzami. Dete pa ni utihnilo in naenkrat ji je padlo iz rok kakor sad z veje; ona pa se je sklonila, kakor da bi ga hotela pobrati.

Bila je mrtva.

V splošni zmedi je molčala samo stara Geppa. Pomagala je solarju položiti ženo na posteljo, in ko se je prepričala, da ni več nobene pomoči, je vzela novorojenca, čegar jok je preglašal jok ostalih, kakor da bi se čutil po nesreči najbolj prizadetega — in ga odnesla ven, da bi ga pomirila in utešila. In ves dan je z njim ni bilo domov.

Solar, ki je bil s svojimi lasmi in dolgimi, visečimi brki podoben utopljencu, je bil ves nor od skrbi, in ko se je odpravil v vas, da naznani ženino smrt — zdravnik je rekel, da ji je bila izčrpana kri — je začel za njo poizvedovati.

Da, videli so jo iti v hišo premožne kmetice, ki je imela dete pri prsih; od tam je šla proti obali, popoldne pa je potrkala na vrata pri vaškem županu, kjer so imeli zajetno črno dojiljo s kipečimi nedri.

Prosila je vbogajme mleka za otroka.

Solarju to ni bilo prav; ne iz napuha, ampak iz jeze: kajti tudi on je sovražil taščo kakor vsiljivko. In ko se je zvečer vrnila s sitim otrokom, ležečim na vrhu predpasnika, ki je bil poln krompirja, ji je dete srdito iztrgal. Starejši fantiči in mali otroci so pa vendarle jedli s soljo začinjen krompir, ki jim ga je skuhala tašča, in ona je tudi prižgala svečo, da bi razsvetlila temo okrog mrtve hčere.

Naslednji dan je prišel duhovnik — poslalo ga je ravnateljstvo solin, in preden so odnesli k pogrebu ženo, je poklical na stran vdovca in ž njim nekaj govoril.

Bil je to nekoliko divji duhovnik, obraščenega obraza, s podkovanimi čevlji. Vedno se je vozil s kolesom; živel je v skoraj enako revni bajti za pokopališko cerkvico, kjer je bil za kaplana.

Brez vsakega okolišanja je dejal:

»Stvar je ta, da bi vi dali svojega zadnjega otroka sestri kmetice Signani, h kateri ga je bila nesla včeraj vaša tašča, da so ji ga podojili. Signanin svak je oskrbnik posestva grofa Lanze: godi se mu torej zelo dobro, in ker nima lastnih otrok, bi rad enega posinovil. Nekaj bi tudi dal. Se razume.«

Ta »se razume« je izgovoril krepko in udaril pri tem s pestjo po mizi, kakor da bi pritisnil pečat na pogodbo.

Solar je nagnil glavo, si grizel ustnice; potem je dejal:

»Ali mi jamčite, da se bo otroku dobro godilo?«

»Bog vedi, da!«

»Tak vam pa dam odgovor jutri.«

★

Nato se je vršil nekak rodbinski posvet. Stari solarjevi starši, ki jim je bila siroščina in bolezen otopila čuvstva, so bili mnenja, da naj otroka dajo proč — v njegov lastni blagor.

Geppa pa, katere so se otroci sedaj, ko so po nenadni izgubi matere ostali kakor izgubljeni v praznini, z ljubeznijo oklepali, je izrekla kruto resnico:

»Hočete ga prodati, da bi ga vam ne bilo treba rediti.«

To je zadostovalo, da je mož, ki je bil doslej v dušni stiski še omahoval, kruto vstal:

»Tako tudi je, salament!«

Dojenec pa je večal in ni maral culice s sladkorjem, ki mu ga je požvečila Geppa. Ležal je na materini postelji in stari se je zdelo, kakor da bi bila uboga pokojnica še tu, dolga, z žalostnim obličjem, ki je bilo take barve kakor morje v mesečini.

»Hči,« je dejala, »zakaj ne izpregovoriš srcu svojega moža? In tudi srcu tega znorelega duhovnika? Govori, sedaj to moreš; drugače mu jo zagodem jaz, temu prekletemu krokarju in hudičevemu mešetarju.«

Ko je videla, da je zet odhajal z doma in se napotil proti pokopališču, ki je ležalo na polovico poti med solinami in vasjo, je v resnici čutila, da sovraži duhovnika. In premišljevala je, na koga bi se obrnila, da bi se branila pred njim ali ga vsaj prepričala, da naj se ne vtika več v to žalostno zadevo.

Na koga naj se obrne? Na samega gospodarja črne dojilje pač, ki je bil tudi gospodar vasi: na župana.

★

In skoraj se je že čutila močno pod njegovo obrambo, vzela dete in se napotila s svojimi dolgimi kamelskimi koraki. Napravila je velik ovinek, da ne bi se srečala s solarjem, dokler ni dospela na obal, ki jo je že šibal jesenski veter in je bila zato neobljudena. Županova hiša je stala tik ob morju in je bila nekoliko oddaljena od vasi, kjer so se že videli topoli, strehe in dimniki, iz katerih se je vil dim.

Z otrokom, ki je neprestano večal, je brez obotavljanja vstopila skozi županova vrtna vrata, ki so bila odprta, in namerila korak naravnost proti hiši. Pred vežo pa se je nenadoma ustavila kakor pribita, v srcu pa je začutila hudo bolečino, kakor da bi se ji bil v peto zabodel oster kamen: kajti na mostovžu, ki ga je razsvetljevala zadnja dnevna svetloba, so stale v medsebojnem pogovoru tri postave: rdečelični in dobrodušni župan, črnopolti pokopališki duhovnik in rumenopolti solar.

Ko je ta opazil starko, je skočil kakor razsrjen petelin.

»Salament, glejte jo, coprnico! Po kaj ste pa prišli?«

Ona se je takoj zbrala.

»Prišla sem prosit dojiljo malo mleka, ker sirota umira.«

In ni vedela, da je s tem pretiravanjem odločila otrokovo usodo. Kajti župan, ki sta ga bila prišla onadva ravnokar prosit pooblastila, da se dete izroči kmetom, je do tega trenutka omahoval in se ni mogel odločiti; sedaj pa je mislil, da bi bilo nečloveško, pustiti otroka v sedanjih razmerah. Zato je pristal in obenem poklical dojiljo, da vzame otroka v svojo skrb, dokler ne pridejo ponj bodoči redniki.

»Mleka imaš toliko, da bi mogla delati sir,« jo je počastil.

★

Starka se je napotila nazaj kakor omamljena. To je bila človeška pravica, to šala usode. In zdelo se ji je, da je vsa prazna; da gre kakor mrhobrbec, ki so mu tovariši izjedli drobovje, a vendar še živi.

Začela je teči: v malo minutah je bila pred pokopališčem in se ustavila v divjem besu. Oči so se ji bliskale kakor viharno nebo; iz njenih ust so se usipale zlokobne grožnje:

»Nocoj ti jo zagodem, ti mrtvaški ptič!«

Kakor da bi jo hotel kdo v njeni grožnji podpreti, ji je zadela noga ob ostanek majhnega železnega križa, ki se je bil od starosti ali v viharju podrl in obležal v travi. Pobrala ga je, stisnila v pesti kakor meč in se skrila za zidom.

A duhovnika ni bilo. Iz svojega skrivališča je videla del novega pokopališča, kjer je bila pokopana hči, in zdelo se ji je kakor kamenito dvorišče, kjer ni bilo niti ene cvetice, niti ene ciprese. Pač pa je zid obdajalo borovje: nad zelenimi vrhovi pinij se je blestela nebesna sinjina. Iz vejevja je lil enoličen šumot, kakor da bi pinije, na katerih je ubiral strune veter, v zboru opravljale molitve za blagopokojne rajnike.

Duhovnika še vedno ni bilo. A v njegovi bajti je moral biti kdo doma, ker se je vil iz kratkega in črnega dimnika, podolgnega pipi, dim in je prihajal do starke sladak in oster vonj po praženi čebuli.

Tedaj se je spomnila, da je moral tudi duhovnik vzdrževati družino: svojo sivolaso mater in trop nečakov, otrok brata mornarja, ki je pri nekem brodolomu našel smrt.

Duh po čebuli jo je pa spomnil tudi na njeno kočo in na otroke, ki so čakali nanjo in njen predpasnik: a ravno misel, da je bil duhovnik kriv, da je ta dan zanemarila svojo običajno biro, je znova podžgala njeno jezo.

In glej, ko se je vdajala tem mislim, jo je nekaj zadelo na ramo kakor kamen. Obrnila se je, misleč, da so jo zasačili, in v tistem hipu jo je zadelo na glavo. Bili so veliki borovi storži, ki jih je veter trgal z drevja ter so se med padcem odpirali kakor škatlje, iz katerih so padale zrele pinijole. Bilo jih je vse polno po tleh, nekateri še celi, drugi razprti, v mraku podobni ptičjemu okostju.

Nabiralni nagon je zmagal: naslonila je križ ob borov štor in stisnila oba konca predpasnika z zobmi; leva in desna roka sta začeli urno švigati po tleh in predpasnik je bil kmalu do vrha poln, natrpan, težak.

Krenila je proti domu, topot v strahu, da ne bi srečala kaplana, križ pa je obležal na mestu, kamor je bilo padlo njeno sovraštvo.

Brzovlak

»Bili smo radovoljci v strojni tovarni — Dagbert, dolgi Herford in jaz,« je pripovedoval Paulsen. »Majhno gnezdo ob Vzhodnem morju.«

»Ko smo se neko jutro preoblačili, je vihtel Herford v roki čisto nov bankovec in ves žarel: ‚Fantje, danes je moj god in moj stari gospod ... poglejta, cel stotak ... Ali gresta z menoj vezovat?'«

»Gospoda moja!« se je spoštljivo čudil Dagbert, potipal bankovec, se oblizal. To je učinkovalo silno smešno. Smejali smo se.

Stari smo bili po 16 in 17 let in usmiljenja vredno nevedni v sestavi sporeda za fantovski večer. Naposled pa je bilo vse urejeno na splošno zadovoljnost. Ves dan smo se sami sebi zdeli izredno važni. Oholo smo se ozirali na ves ostali svet.

Zvečer smo se sestali. Zelo dostojanstveni, zapeti. Spored se je razvijah po predpisih. Klasična mešanica. Nekateri so kasneje govoričili, da smo bili do nezavesti pijani. Zelena zavist!

Sam si prisvajam le slavo genialne zamisli: da sem vse tri ključe vežnih vrat privezal na dolg motvoz in jih v teku vlačil po mačjih glavah, s katerimi so bile tlakovane ulice našega presenečenega učnega mesteca. Vendar smo mogli še nekoliko hitreje teči kakor stražnik, ki ga je bil naš hrup prebudil iz spanja.

Na koncu mesta smo posedli po obcestnih kamenih in si oddihavali. Kraljevsko smo bili židane volje. Herford je pel z občutkom, a ne po notah. Dagbert je melanholično strmel v luno. Meni je bilo hudo slabo.

V tem trenutku nas je zadel žarek luči. Dve žareči oči pred dolgo vrsto luči, sta, zvijaje se kakor kača, zavili po železniškem tiru.

»Brzovlak!« je poskočil Herford. Siekel je proti prelazu. »Fantje, jaz pa nekaj vem. To bo špas!« Predno sva mogla vedeti, kaj namerava, je vzel z opozorilne table laterno, se postavil med tračnice in začel zamahovati s svetilko.

Dagbert se je bil v tem nekoliko streznil. »Fant, Herford, ne delaj neumnosti,« je svari. V luknjo pojdemo, če se zve.«

»Cepec!« je zakričal Herford. In še vedno vihtel svetilko. »Počakajmo! Ali vidiš?« je pokazal na obe žareči oči lokomotive. V nočni tišini se je slišalo izpuščanje protipare. Ritmični tak-tak koles je zvenel sedaj ukročeno. Nedvomno je bil strojevodja opazil signal in zmanjšal hitrost.

»Sedaj se pa zgubimo!« je besno zarjovel Dagbert. »Tja-le v gozd ...« Ubral jo je. Herford se na tračnicah okrene. Zdajci se razleti laterna na grušču. Črna tema. Kajti tudi luna se je skrila za oblake. Samo obe bolščeči oči lokomotive.

In potem krik. Krik smrtne groze. »Pomagajte! Pomagajte!« In še enkrat iz hropečih prsi; »Pomagajte!«

»Moj Bog,« je dejal Dagbert, tekoč poleg mene. In že drvi nazaj proti prelazu. Herford je stal kakor prikovan. Besno, divje stresa in trga svojo levo nogo. Gleda s kipečimi očmi na oba žarometa. Še sto metrov sta bila oddaljena. Sedaj še 90, potem 80. S strahotno naglico sta se bližala ... še 70, 65 ...

Herford v divjem obupu trga, stresa, poteza. »Moja noga!« rjove v smrtni stiski. »Tračnica!!«

Izza oblakov je padel snop luninih žarkov in videli smo: Herfordova peta je bila kakor okovana med glavno in varovalno tračnico. Neločljivo.

Nikolaj Ljeskov:

Strah

(Nadaljevanje)

Savka se pa nikakor ni ustrašil čarovnika, marveč mu je zaklical: »Le onegavi mi v obraz — meni ne uideš,« in ne da bi se dolgo obotavljal, je tako spretno zalučal proti njemu poleno, da oni niti svojega »kikerkija« ni izpel in se mrtev zvrnil. Pa žal — to so vsi obžalovali — ni padel na cesto, marveč na dvorišče, kjer je, kakor hitro se je dotaknil zemlje, izlehka zopet zavzel svojo naravno človeško podobo. Takoj se je zopet izpremenil v Selivana, stekel ven in se pognal za Savkom, vihteč v roki njegovo poleno, s katerim mu je bil Savko postregel, ko je v petelinji obliki kikerikal na strehi.

Kakor je pripovedoval Savko, se je bil Selivan topot tako raztogotil, da bi mu bila utegnila slaba peti; pa Savka je bil iznajdljiva glava in je vedel povrhu še nekaj zelo koristnega. Vedel je, da je njegov leni konj takoj pozabil vso lenobo, kakor hitro so jo krenili nazaj proti domu, proti jaslim. Kakor je mislil, tako je storil. Kajti ko je Selivan s polenom planil za Savkom, je ta takoj zasukal konja in izginil. Pridrvel je domov, ves spačen od strahu, in povedal svojo strašno zgodbo šele naslednji dan. In še Boga je bilo treba zahvaliti, da je sploh spregovoril, kajti že smo se bali, da bo ostal nem.

7.

Namesto obupnega Savke so odpravili smelejšega sela, ki je dospel v Kromy in se tudi srečno vrnil. Toda tudi ta je rekel po dovršenem potovanju, da se raje v zemljo pogrezne, kakor pa da bi jezdil mimo Selivanove hiše. Tako so čutili tudi vsi drugi: strah je postal splošen; zato se je pa tudi na vseh straneh poostrilo nadzorstvo nad Selivanom. Kjerkoli in v kakršnikoli obliki se je prikazal, povsod in vselej so ga takoj odkrili, vedno pripravljeni, da napravijo njegovemu škodljivemu življenju konec. Naj se je Selivan v bližini svoje kolibe pasel v podobi ovce ali teleta, takoj so ga spoznali, v nobeni podobi se ni mogel več skriti. Da — ko se je nekega dne prikotalil na cesto v obliki sveže namazanega voznega kolesa in legel na solnce, da bi se posušil, so modri ljudje spregledali tudi to zvijačo in razbili kolo na drobne kose, da so pesto in špice letele na vse strani.

Vsi ti dogodki, iz katerih se je pletla junaška pesem moje mladosti, so našli hitro in zanesljivo pot do mene. Brzina poročevalske službe je veliko pridobila s tem, ker so se v našem mlinu vedno shajali ljudje, ki so prinašali mlet in prihajali po mlevske izdelke. V tem, ko so mlinska kolesa mlela žito, so usta mlevcev še hitreje mlela neumnosti; Moska in Roska sta pa prenašali vse te zanimive zgodbe v poselsko izbo, odkoder so potem, kar najbolje urejene, kmalu prišle do mene. Imel sem dovolj misliti cele noči in izmišljal sem si silno zabavne okoliščine zase in za Selivana, do katerega sem čutil na dnu svoje duše, vzlic vsemu, kar sem slišal o njem, veliko, prisrčno nagnjenje. Imel sem neomajno vero, da pride nekoč ura, ko se bom na nenavaden način sešel s Selivanom in se bova imela potem še veliko rajša med seboj, kakor sem imel rad deda Iljo, pri katerem me je vedno motilo, ker se je na eno oko, namreč na levo, vedno nekoliko smejal.

Sčasoma namreč nisem mogel več verjeti, da bi imel Selivan pri svojih nadnaravnih čudežih kake slabe namene nasproti ljudem; zelo rad sem mislil nanj. Večinoma se mi je prikazal v sanjah, ko sem ravno zasnul, in bil je vedno tako tih, tako dober in celo nekoliko žalosten. V resnici ga še nikoli nisem bil videl in po spačenih opisih pripovedovalcev nisem imel nobene prave predstave o njem; toda kakor hitro sem zatisnil oči, sem videl njegove oči pred seboj. To so bile velike oči, čisto sinje in zelo dobrotne. In če sem zaspal, je bila med menoj in Selivanom najprijetnejša sloga: pred nama so se odpirale v gozdu vsakovrstne skrite jame, v katerih sva našla skritega veliko kruha, olja in toplih otroških kožuščkov. Vse to sva pobrala in v teku znosila po vaseh, kjer sva jih polagala na okna; potem sva potrkala, da bi kdo pogledal ven, in odhitela.

Mislim, da so bile to najlepše slike mojih sanj, in kadar sem se zbudil, mi je bilo vedno žal, da se je izpremenil Selivan zopet v roparja, pred katerim se morajo dobri ljudje zelo paziti. Če hočem biti iskren, moram priznati, da nisem hotel zaostajati za drugimi, in čeprav me je v sanjah vezalo s Selivanom najtoplejše prijateljstvo, se buden nisem obotavljal, da se zavarujem pred njim, najsi je bil daleč od mene.

V ta namen sem si bil s pomočjo laskanja in drugega poniževanja izmoledoval od ključarice staro, zelo veliko kavkaško bodalo mojega očeta, ki je viselo v shrambi. Privezal sem ga na zlato vrvico, ki sem jo bil strgal s huzarske čapke mojega strica, in orožje mojstrsko skril v postelji pod žimnico. Če bi se bil Selivan ponoči prikazal v naši hiši, bi bil nedvomno navalil nanj.

O tej skrivni orožarni nista ničesar vedela ne oče ne mati, saj bi mi bili drugače bodalo kajpak vzeli, in potem bi mi Selivan ne dal mirno spati, kajti vzlic vsemu sem se ga silno bal. V tem se je bil namreč Selivan začel približevati našemu domu, toda naša ročna dekleta so ga takoj spoznala. Naposled se je Selivan celo tako osmelil, da je v podobi velike rdečkaste podgane udrl v našo hišo. Sprva je samo ponoči razsajal po shrambi, kmalu nato je pa nekoč skočil v globok izdleten bedenj iz lipovega lesa, na katerega dnu so ležale klobase in druge jestvine, pokrite s sitom, ki smo jih hranili za goste. Topot nam je hotel Selivan povzročiti resne domače neprilike — najbrže v povračilo za neprijetnosti, ki so mu jih prizadevali naši kmetje. V podobi rdečkaste podgane je skočil v lipov bedenj, odrinil kamenito utež, na kateri je ležalo sito, in požrl vse klobase. Ko je pa to doprinesel, pa na noben način ni mogel več iz bednja. In sedaj je za Selivana dozdevno slednjič prišel trenotek, ko ne bo mogel oditi zasluženi kazni. In to kazen je hotela izvršiti nad njim najspretnejša med vsemi — Anuška Poročevalka. Prišla je v ta namen z velikim železnim loncem kropa in starimi vilicami. Njen načrt je bil, da čarovnika najprej popari s kropom, ga potem nasadi na vilice in vrže truplo ven v stepno travo, kjer bi ga požrle vrane. Toda pri izvršitvi smrtne obsodbe je — Anuška Novičarka. Prišla je v ta namen z lo vodo je oškropila roko Anuške Novičarke, ki je od bolečin zavpila in izpustila vilice; v taistem trenotku jo je podgana ugriznila v prst, se s čudovito brzino pognala po njenem rokavu iz bednja, šinila na plano, spravila vse navzoče v grozanski strah, nato pa brez sledu izginila.

Moji starši, ki so si ta dogodek seve čisto naravno razlagali, so pripisovali bedasti izid brezglavi naglici in nerodnosti naših Anušk; mi pa, ki smo poznali skrivnostne gonilne sile pri celi tej reči, smo le predobro vedeli, da je bilo nemogoče, stvar razumneje poprijeti, kajti to nikakor ni bila navadna podgana, marveč volkodlak Selivan. A tega si nismo upali reči starejšim ljudem.

Nikdar pa se Selivan ni predrznil v kakršnikoli podobi prestopiti praga naše predsobe, ker je po vsej priliki nekaj slutil o mojem bodalu. To mi je laskalo, a me tudi jezilo, kajti sčasoma so me začele same prazne govorice vedno bolj dolgočasiti, in vedno strastneje se je v meni obujala želja, da bi si enkrat pogledala s Selivanom iz oči v oči.

Nazadnje je postalo to stanje zame prava muka, ki me je trapila vse neskončne dolge zimske večere. A komaj so se zlile po gričih

Vas. Ljebedev-Kumač:

Pasja zgodba

(Iz sovjetskega življenja)

Blinov je odhajal v službo in iskal star časopis, da bi zavil vanj svoj zajtrk.

»Le glej, da mi ne boš vzel večernih listov! Sinoči nisem utegnila pregledati vseh oglasov. Morebiti bo notri le kaj o najini... najini ubogi Ladyci...«

Blinova žena je zopet pritisnila na zabrekle, rdeče veke od solz slan in moker robček, in živčni krč ji je spačil usta.

Blinov je urno in jezno razmetaval časopisne pole. Teden in pol, odkar se je bil izgubil psiček, je gledal doma same solze in obup. Ostal je napol lačen, slabo spal in naposled pričel sovražiti vse skupaj: ženo, izgubljenega psa in lastno, po tej izgubi res pasje življenje.

»Nikar se ne boj!« je mrko odvrnil ženi. »Ne bom ti odnesel večernih listov. Ves dan boš lahko nemoteno študirala oglase. A zopet ti moram ponoviti, Tatjana, da bi res morala pozabiti na to zgodbo in bi te naposled srečala pamet. Saj imamo vendar slabo letino. Ob Volgi ljudje umirajo od gladu, ali razumeš — ljudje... Dnevniki tudi veliko pišejo o zanemarjeni deci... Kaj bo z njo pozimi? Sploh nam podaja življenje vse več resnih vprašanj! A ti samo noriš za tvojo Lady, ter... si mi izpremenila življenje v pravi pekel! Naveličal sem se, ti pravim! Ali si me čula: dovolj je tega, do-volj! Če se bo pes našel — dobro, če pa se ne bo — naj se gre solit!«

»Oh, Nikolaj, ti pa res nimaš nobenega usmiljenja, no-be-ne-ga, ti pravim. Vi moški ste vsi enaki. Namesto, da bi me tolažil, mi pomagal, me samo zasmehuješ. Prav res, samo zasmehuješ!«

»A... tristo zelenih! Saj vendar nisi izgubila otroka!«

»Kaj se to pravi? Če pa sem Lady imela prav tako rada kakor otroka... ali še bolj. Kaj ti veš!«

»No, dobro, dobro... Saj se nočem s teboj prepirati... Kateri dan pa imamo danes? Kaj? Soboto? No, bom potem vzel «Izvestija» od torka! Ali je prav?«

Urno je pričel zavijati v časopis nerodne, debele, v naglici odrezane kose kruha. Zdaj je moral vse sam narediti. Njegove oči so kakor vedno v teku teh desetih dni po navadi preletele oglase pod napisom »Najdbe«, in roka mu je nenadno zadrhtela. Spustil se je v stol, globoko zajel zrak in razburjeno zašepetal samo eno besedo:

»Ta-ta-tanječka!«

Žena je takoj zaslutila nekaj pomembnega, namah nehala plakati, divje vzkliknila in planila k možu. Oba skupaj sta prečitala:

»Pritepla se je bela psica, pritlikav špic. Družninskaja ulica 21, stan 17. Tel. 3-54-32. Če se ne bo oglasil lastnik v teku treh dni, jo bom smatral za svojo last.«

Žena je prva razumela, kaj to pomeni.

»Danes imamo soboto. Ta list je od torka — torej... To pomeni, da je tri dni že poteklo! Torek, sreda, četrtek, petek... Danes bo že peti dan! Zakaj pa nisi poprej videl tega oglasa? Saj vendar vedno čitaš tvoja bedasta «Izvestija». Saj veš, da jaz ne čitam teh dolgočasnih službenih dnevnikov! Zakaj nisi pravočasno videl oglasa? Zakaj, te vprašam!?«

Blinov je hotel odpreti usta, da bi karkoli odgovoril, a Tanječka mu je že strgala dnevnik iz rok, urno planila k mizici, pograbila klobuk, potem zopet skočila k možu in z jokom zacepetala z nogami:

»No, kaj misliš? Ali boš naprej sedel? Saj bo vendar treba nekaj ukreniti! Ti pa sediš kakor lipov bog! No, ali te ni sram tako se-de-ti? Ali res nisi noben mož? Ali sploh ne boš vstal s tega stola?«

Blinov je poslušno vstal.

»Ogrni takoj površnik in pohiti do najbližjega telefonskega avtomata! Zahtevaj to številko in povej, da je pes moja last ter da ga bom na vsak način zahtevala nazaj. Povej, da sem bila bolna, ali pa, da sva bila na večdnevnem izletu... Povej celo, da ne čitava «Izvestija» ali magari, da sem nepismena... Kratkomalo povej jim vse, kar boš hotel! Ali slišiš? Če pa ti bodo delali težkoče — prestraši jih s sodiščem, miličnikom, javnimi neprilikami... Povej jim naravnost: če mi ne boste moje Lady dali nazaj, vam bo moja žena razpraskala ves obraz... No, ali se še vedno nisi oblekel? Kratkomalo ne zmeni se za nobeno bedarijo, ki jo nama bodo hoteli natveziti, temveč pojdi takoj tja pa mi pripelji mojo Lady! Ali slišiš?«

»Ampak, Tanječka, saj res ne bom utegnil... Saj moram vendar v pisarno...«

»Ah, tako! Torej pomeni zate pisarna vse več kakor tvoja žena? Mar ni res? No, hvala lepa!«

Pet minut pozneje je že stal upehani Blinov v kletki javne govorilnice in z zasoplim glasom klical številko 3-54-32. Iz slušala je kmalu zadonel nosljajoč visok ženski glas:

»Poslušam. Kdo je?«

»Prosim lepo... Če se ne motim, ste vi objavili oglas o neki beli psici, pritlikavem špicu?«

»Sem. Toda tri dni je že minilo in...«

»Oprostite, državljanka. Saj vem, da imate prav. Zamudil sem predpisani rok. A to so povzročile nepremagljive zapreke. Imel sem tehtne vzroke, in razumeli boste...«

»Prav nič ne maram razumeti! Tri dni je že minilo, in, kakor določa postava, je zdaj pes moja last.«

»Ampak državljanka, saj ste vendar tudi vi žena. Upoštevali boste, da imam bolno ženo, ki ne more živeti brez tega psa...«

»Pa ji drugega kupite...«

»Ah, tako! No, veste kaj, gospa, v tem primeru se bova drugače pomenila! Videl bom, kako se boste zagovarjali pred sodnikom! Prav zares! Le počakajte! Tožil vas bom!«

»No, bom pa počakala. Prava reč! Saj pravim, da je postava na moji strani! Ne boste me ustrašili!«

»Po-stava? No, veste, nobena postava ne bo ščitila tatov! Boste že videli! To je navadna tatvina! Zaprli vas bodo!«

»Nesramnež! Le poskusite to povedati mojemu možu!«

»Že prav! Takoj bom govoril z njim. Upam, da bo on kot moški pravičnejši od vas!«

»Ha-ha! Pro-sim! Le pridite takoj, če hočete. Moj soprog je kakor nalašč doma. Naučil vas bo spoštovanja do postave in obzirnosti do žene. Vidi se, da ni na vas vplivala vaša — ha-ha! — bolna soproga v tem oziru. Torej na svidenje, državljan nesramnež!«

Obešeno slušalo je rezko zarožljalo. Besen in poten je planil Blinov s podplutimi očmi iz govorilnice. Jeza ga je podila naprej. Ni videl in ni slišal ničesar, dokler ni obstal v pričakovanju tramvajskega voza na križišču. Šele tu ga je čakalo malo iztreznjenje. Zamislil se je, in neblaga slutnja mu je stisnila srce.

»Kdo ve, kako me bo sprejel ta-le gospod soprog? Nemara bo še res prišlo do pravdanja... Kaj briga vse to Tatjano, če hoče naravnost z glavo skozi zid... No, lepa stvar se je skuhala. Gromska strela, kaj mi je bilo treba tega neumnega psa!«

Ko je obstal tramvaj na oglu Družninske ulice, je bil Blinov ves potlačen. Samo misel na pričakujočo ženo ga je kakor ostroga gnala naprej. Kmalu je našel hišo štev. 21 in stekel v tretje nadstropje. A ko je prečital označbo »Stanovanje štev. 17«, je zopet v zadregi obstal na pragu.

Šele takrat, ko se je oglasil onstran vrat pes, je odločno pritisnila njegova roka gumb električnega zvonca.

Ko je odprla visoka obilna gospa vrata, je Blinov nagonsko občutil, da je govoril z njo po telefonu. A v istem trenutku je nenadno planila iz globine hodnika ven vzradoščena Lady, pričela glasno lajati, skakati na gospodarja in mu lizati roke. Blinov je bil ganjen po pasji zvestobi in postal neizprosno odločen. Počepnil je na tla, pričel božati psička, ga popraskal za ušesom in se zmagovalno nasmehnil gospe, ki je v besnem molku opazovala ganljivi prizor.

Kmalu so zadoneli na hodniku težki moški koraki. Blinov je bojevito dvignil glavo in — obstrmel: njegov ravnatelj Kjumkin je korakal nasproti njemu z začudeno odprtimi očmi in rahlim, napolprezirljivim nasmehom:

»O, pozdravljeni, tovariš Blinov! Glej ga no, kdo bi to mislil! Torej ste vi oni gospod, ki je tako... tako hudo preplašil mojo ženo! Govorili ste celo o sodišču, tatvini in tako dalje... he-he! Kdo bi mislil, pravim. Vsak dan sem vas videl v uradu in vedno sem bil pričan, da ste zgleden, skromen nastavljenec... A tiha voda res bregove podira. Kdo bi si mislil, da ste tak petelin, he-he! Dovolite, da vas vprašam, dragi moj, iz katerega razloga niste zdaj, ob tej uri v pisarni, kjer morate biti? Mar imate danes počitnice, ali kako se že to imenuje? Pasje počitnice, he-he!«

Blinov se je vzravnal in se molče bedasto, brezupno nasmehnil.

»Torej vi ste prišli po psička?« je nadaljeval Rjumkin. »Zahtevate ga kljub temu, da je potekel v zakonu predvideni rok? Ali pa se nemara ne zmenite za postavo, kaj? Ali pa ste celo nepismeni? He-he!«

Nenadno je opustil smehljanje in ostro, razkačeno pogledal Blinova v obraz.

»Ali se niste zmotili?« mu je tehtno in jezno dejal. »Ali ste res prepričani, da je to nedvomno vaš pes? Ali boste v stanju po potrebi predložiti nedvomne dokaze, na primer, psičkov rodovnik, diplomo in slično? Nujno vam priporočam, dragi moj mladenič, da se ne prenaglite. Ali je to v resnici vaš pes? Ali se niste zmotili?«

Blinov je občutil neznosno bolečino v notranjosti. Nekaj se mu je sunkoma trgalo v srcu. Zapičil je zobe v ustnico, zamežikal in nenadno obupno stresel z glavo:

»Oprostite, Sergej Fedorovič! Menda sem se res zmotil... Vsi ti psički so enaki.. Tudi ta je mojemu... jako sličen, a .. vendar... ni moj...«

Rjumkinov obraz je takoj zažarel od smehljaja. Prijazno je potrepljal Blinova po plečih:

»No, vidite, saj sem pravil! A vi ste se po nepotrebnem razvneli. Joj, ta mladost! Zakaj je mladina vedno tako ognjena?«

Trenutek pozneje je že stal Blinov zopet zunaj na stopnicah, v onemogli jezi stiskal pesti in zatiskal oči, kot da bi občutil bolečino. Razločno je slišal, kako žalostno in začudeno je cvilila onstran vrat zapuščena in po njem zatajena Lady.

»O, moj Bog! Kakšen podlež sem! Kako zoprn pritlikavec sem! Kaj, kaj naj zdaj rečem doma?!«

Žarometa sta bila oddaljena še 50 metrov.

»Stoj! Stoj!« jima je divjal nasproti Dagbert. V teku je bil pograbil ostanke Herfordove svetilke. Kako nezmiselno! Golo nagonsko ravnanje.

30 metrov, 20, 15.

»Pomagajte!« je zaječal Herford. S pojemajočim glasom. In se v težkem padcu zvrnil vznak. Nezavesten.

10 metrov, 8 metrov, vlak.

Sedaj še 4, 3 metre... tedaj se ustavi!

Tri metre pred človekom na tračnicah.

Konec? Ko je Herford po večmesečni bolezni vstal, se je svetil v njegovih plavih laseh gost pramen srebrnosivih niti.

On, Dagbert in jaz... nikoli več v življenju nismo pokusili kapljice alkohola.«

---

nizdol prve pomladanske vode, se je pripetil dogodek, ki je prevrnil ves red našega vsakdanjega življenja in oprostil neobvladane strasti vseh vezi.

8.

To je bil nepričakovan in obžalovanja vreden pripetljaj. Sredi najhujše spomladanske moče, ob času, ko po ljudski rečenici »vol v luži utone«, je pridrvel na konju sel z oddaljenega posestva moje tete in prinesel zlohotno obvestila, da je moj ded smrtnonevarno obolel.

Dolgo potovanje po tako slabih poteh je bilo zelo nevarno, vendar se oče in mati nista dala zadržati in sta se takoj odpravila na pot. Zmagati sta morala sto vrst in poslužiti sta se mogla samo priprostega vozička, kajti s kako težko kočijo bi sploh ne bilo mogoče priti naprej. Voz sta spremljala dva jezdeca z dolgimi drogovi rokah. Jahala sta naprej in z drogovi merila globino mlak, ki so bile deloma še pokrite z ledom. Mene in hišo so prepustili v varstvo posebnemu začasnemu odboru, ki je bil sestavljen iz različnih oseb posameznih področij. Anuški Veliki so bile podrejene vse osebe ženskega spola vse doli do Oske in Roske; najvišje nravno nadzorstvo pa je bilo poverjeno Dementjevni, ženi vaškega starešine. Nasprotno pa je bilo duhovno vodstvo — posebno pa obhajanje praznikov in delavnikov — v rokah diakonovega sina, Apolinarija Ivanoviča, iz semenišča izključenega retorika, ki je bil dodeljen moji osebi kakor vzgojitelj. Poučeval me je v latinski sklanjatvi in me sploh pripravljal na to, da prihodnje leto ne bi vstopil v prvi razred orlovske gimnazije kakor popoln divjak.

Apolinarij je bil mladenič posvetnih nagnjenj in je nameraval priti za »kancelista« ali pisarja v orlovsko gubernijsko upravo, kjer je služil njegov stric, ki je imel izredno zabavno službo. Če je namreč kak komisar ali okrožni sodnik zanemaril kakršen si bodi predpis, potem so poslali Apolinarijevega strica k njemu kakor »izsiljevalca« — na stroške krivca. Potoval je in potoval, ne da bi bil moral plačati poštne konje; in vrhu tega je prejemal od grešnikov darove in poklone, videl različna mesta in vsakovrstne ljudi različnih položajev in navad. Moj Apolinarij je tudi imel nekaj upanja, da bo ščasoma dosegel tako blaženo mesto, da — upati je smel celo, da bo dosegel še veliko več kakor njegov stric, ker je imel dva velika talenta, ki sta se v družabnem občevanju zelo prijetno uveljavljala: Apolinarij je igral dve pesmi na kitaro — »Deklica žela koprive« in še eno, znatno težjo: »Jesenskega mračnega dné na večer« — in vrhu tega je znal pesniti lepe verze na ženski spol, dar, ki je bil v tistih časih na kmetih še bolj redek in zaradi katerega so bili Apolinarija ob svojem času vrgli iz semenišča.

Kljub najini razliki v starosti sva živela z Apolinarijem v medsebojnem prijateljstvu in zvesto varovala najine medsebojne tajnosti, kakor se med zanesljivimi prijatelji spodobi. Kar se tega tiče, je bil seve moj delež nekaj večji kakor njegov: kajti vse moje skrivnosti so bile združene v bodalu pod vzglavjem, dočim sem moral jaz globoko v srcu hraniti dvoje zaupanih mi skrivnosti: prva je bila pipa, skrita v omari, iz katere je kadil Apolinarij zvečer osladno-kislo dišeče tobačne steble in puhal dim v peč; druga je bila pa še važnejša: verzi, ki jih je bil spesnil Apolinarij na čast neki »lahkonogi Pulheriji«.

Verzi so bili, kakor se mi zdi, zelo slabi, a Apolinarij je dejal, da je odločilen za njihovo pravilno oceno edinole vtis, ki ga napravijo na nežno in čuvstveno ženo, če jih kdo pred njo lepo prednaša.

Ta predpogoj se je dal seve le z veliko težavo izpolniti, v najinem položaju pa morda sploh ne, ker v naši hiši ni bilo mladih gospodičen; da bi jih pa bral pred odraslimi mladimi damami, ki so prišle včasih k nam na obisk, tega si pa Apolinarij nač ni upal, ker je bil zelo boječ in so bile med temi damami hude posmehovavke.

Tako je bil Apolinarij po razmerah prisiljen, da si izmisli kompromis: sklenil je, da bo odo na »lahkonogo Pulherijo« prednašal našemu dekletu Neonili, kajti ta si je v modnem magazinu Morozove prisvojila dokaj oblizanih mestnih običajev in je morala biti zato sposobna, tako je sklepal Apolinarij, nežnejših čustev, ki so potrebna za umevanje poezije.

Ker sem bil še zelo mlad, mi ni prihajalo na misel, da bi dajal svojemu učitelju glede njegovih pesniških poizkusov, nasvete; vendar pa se mi je zdela njegova namera, da bi šivilji deklamiral pesmi, zelo smela. Nisem mogel verjeti, da bi Neonila umela visok pesniški jezik, v katerem je Apolinarij opeval svojo Pulherijo. Razen tega je oda vsebovala vzklike: »Oh, ti krutnica!' ali ‚Izgini mi izpred oči' in podobno. Neonila je bila po naravi zelo plaha in boječa in zato sem se bal, da bo to obrnila nase, začela jokati in zbežala.

Najhuje pri vsem tem je pa seve bilo, da je bil pesniški poizkus, ki si ga je izmislil naš retorik, spričo običajnega strogega reda v našem domačem življenju, popolnoma neizvršljiv. Ne čas ne kraj ne vse druge okoliščine niso bile ugodne za Apolinarijevo namero, da bi svoje verze prebral Neonili in jo s tem odbral za njihovo prvo ocenjevalko. (Nadaljevanje.)

Kurenčkuva Neška ma tud beseda

Dons vam mam pa ena resna reč za puvedat, ke se še nč na ve, kuku se u use vn stekl.

Zadnč me je srečala na plac pr sulatarcah moja stara znanka Jerca. Za muža ma enga žnidarja, seveda majstra, ke sam štofe striže, negau kseli pa lerfanti mu jh morja pa spet skp šivat. Nej Vam puvem, kuku sem se z no seznanla. Tu je pršlu pa tkula:

Jest sm enkat — tu je že hedu douh — glihala iz ena kmetica za jajca. Douh časa sva se ribale sm pa ke. Ona je tla mt za par šest krajcerju, jest sm jh tla mt pa par za en groš. Ke je vidla, de se jest nočm na nubena viža udat in sm tla jt že iz sojem pumpadurjem naprej, me je pa putegnila za kikla nazaj: »No, gespa, nej pa nhna vela, sej vem, da ste usi škrici glih. No, za kulk jh uja pa uzel?«

»Kar tlela u pumpadur m jh naštejte za šest grošu. Tlela mate pa gnar,« in sm ji vrgla tri zeksarce u fertah.

Ke m je naštela dvanajst jajc, sm pa jest pumpadur zadrgnla, pa sm tla jt.

»Oho, kdu u pa plaču?« je začela babnca zjat nad mana tku, de sa lde začel ud ush plati skp letet. Nazadne je še en pulcaj iz kiflcam pud brada — tekat še nisa mel pud brada zlateh pertlcu — prletu ud nekod.

Veste, da me je blu sram, ke me je pulcaj prašu zakaj nečm jajc plačat. »Kar hitr plačite, če ne ute šli pa iz mana,« je reku.

»Gespa na u nč plačala,« se je naenkrat uglasila za mojem hrbtom ena ženska. »Jest sm na lastne uči vidla, de ji je gespa vrgla tri zeksarce u fertah.«

Babnca je res pogledala u fertah, pa sa se notr zeksarce zasvetile. Tku se je ta kumedja jejnala, ke je men tulk sramote przadjala.

Ke sa se mal lde razšli, se m je pa tista ženska predstaula in ud tekat se puznava in večkrat kaj pumenva. No, vite, in ta ženska, tu je Jerca, m zadnč začela prpoudvat, kašn špeter se je unca med šuštarjem in žnidarjem zavle ta nouga musta, ke sa ga mel enkat mesari, zdej nazadne šuštari, ud zdej zanaprej ga čja mt pa žnidari na usaka viža. Ta špeter se je začeu že tku razvijat, de se je za bat meščanske vojske. Žnidarji sa zagrozl šuštarjem, kokr Hitlar Papnu, de uja iz uburužena sila zasedl ta must, če na u šlu iz lepa. Deputacije sa šle že na use plati pusredvat, de b se iz lepa uglihal, pa use zastojn. Šuštari trdja, da sa ta must prpusestval in da ga na daja na nubena viža iz rok. Žnidari pa spet čukazujeja, de ta must nm sliš, ke sa za naša kultura več sturl, ke sa skrbel in še skrbeja, de na letama nagi ukul, kokr Culukafri. Šuštarjem nej se pa udstop tist must u Prulah ke je Bata že tku ena filjalka čist tam zraun tega musta pustavu. »Jest na vem, kua u iz tega še use vn pršlu,« je jamrala Jerca. »Moj mož kar naprej in naprej škarje brus in prau, de u zaule tega musta še kri u potokeh tekla. Ja čudne čase sma duževel.«

»Pa mislte, Jerca, da sa na uja uglihal? Kaj pa če b dal ta reč društvu narodov čez. Te b že mende ta prava pugruntal. Če bo jm prec kaj pametnega u glava na padl, sej prideja lobka druh let spet skp. Za božja vola, enkrat b se jm že urajmal, de b na ta prava struna zadel. Sej jest b rekla, da b naše gespude občinske svetnike naprusil, de b ta reč na kašna viža u vornga djal, ampak jest se skor na upam kaj tacga nasvetvat, ke te gespudi maja že tku tulk križu iz nam, de že več na veja, ki se jh glava drži.«

»Gespa, tu ni slaba misu. Jest um sojmu može tu nasvetvala. Ampak jest se bujim, de b tak špas več kuštou, ket sa usi Iblansk mustovi uredn.«

»Prava reč. A mislta Jerca, de res ni na svet več nubene take rči, de b se ja lohka še zataksal, al pa kašna užitnina najna naložl? Kulker jh čte. Puglejte, moja susedouka redi kašneh trideset kanalčku. A ni tu luksus? Če b se na use kanalčke, kar jh u Iblan redeja, nalužile prmerne takse, b društvu narudu še usega zapraut na mogu. Noja, pa sa tud še druge rči: otrošk vuzički sa tud še ush dauku frej, pa le ceste frdrbujejo. Scer pa, kua um jst prpoudvala ki b se dau še kašn dinarček vn stisnt. Gespudi, ke maju čez take reči za guvort, sa ja stukat bl brihtn u takeh rečeh, kokr sma me babnce.« K. N.

TRGOVSKI LOKAL

(190 kv. m., dvigalo)

Ljubljana, Miklošičeva c. 7, I. nadstropje

se takoj odda z inventarjem vred

Informacije:

Oblačilnica za Slovenijo, istotam pritličje.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

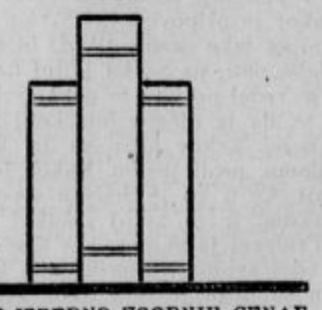

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

II. NADSTROPJE

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih **reklamnega značaja** se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Damske plašče za jesen

ravnokar izgotovljene, po najnovejših journalih, nudi v veliki izbiri v cenah od 240 Din naprej

F. I. Goričar

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 29.

Prireditve

Vsaka beseda 1 Din

Kam pa, kam?

Vsi gremo v Udmat k Španu, na bobe in dobra štajerska in dolenjska vina vabi gostilničar N. S. (h)

Vsi gremo

danes ob dveh na kolesarsko dirko h Carmanu v Zgornjo Šiško. (h)

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Boljša gospodična

z dežele, z znanjem nemščine, želi službo prodajalke, blagajničarke ali primerno — za takoj ali pozneje. Pomagala bi tudi v gospodinjstvu in šivanju. Ponudbe pod Herbst št. 13.145 na upravo »Slovenca«. (a)

Nadmlinar

tehniški, z 20-letno prakso v modernem mlinu, s prvovrstnimi spričevali, išče mesto. - Danijel Balogh, Murska Sobota — Lendavska cesta 52. (a)

Strojni ključavničar

išče primerno službo. — Lovro Žagar, Lesce 23. a

Učiteljica

z diplom. izpitom, išče privatno službo vzgojiteljice. Gre k šoloobveznim otrokom ali privatistom, pa tudi k otrokom v predšolski dobi. Event. bi bila v pomoč pri gospodinjstvu. Naslov pove uprava »Slovenca« 13.259. (a)

Invalid

zmožen slov., hrvaškega, nemškega, franc., italijanskega in madžarskega jezika, išče službo hotelske sluge, pisarniške moči ali slično. Poučuje tudi francoščino in nemščino. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.222. (a)

Mladenič

zdrav, star 24 let, vojaščine prost, vzglednega ponašanja — želi dobiti službo kot osebni ali pisarniški sluga. Vajen tudi hišnega dela ter pomoči v kuhinji. Naslov v upr. »Slovenca« pod »Pošten in vesten« 13.210. (a)

Službo išče

v kako boljšo hišo gospodična, ki dobro govori poleg slov. tudi nemščino in je vajena vseh hišnih del; gre tudi k otrokom. Vsa pojasnila daje vodstvo »Kolodv. misijona« v palači Vzajemne zavarovalnice. (a)

20-letno dekle

išče mesto pri kaki boljši družini, da bi se priučila kuhanja. Naslov v upravi »Slovenca« 13.230. (a)

Kuharica

ki bi opravljala vsa hišna dela, želi službo pri krščanski družini v Mariboru. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor. (a)

Za svojo bivšo

nastavljenko iščem službo za v pisarno ali pa tudi kot prodajalko. Gre tudi na deželo. Cenj. ponudbe na upravo »Slov.« pod »Vestno delo« 13.237. (a)

Organist-cerkovnik

z večletno prakso, išče službo. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Izvrsten igralec« 13.234. (a)

Prodajalka

vešča v trgovini mešanega blaga, dobro verzirana, želi nameščenje s 1. oktobrom. Naslov v upravi »Slovenca« 13.196. (a)

Prodajalka

starejša moč, želi nameščenje, najraje v kakem mestu. (Vešča nemščine.) Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prvovrstna M. K.« 13.147. (a)

Šivilja pletenin

vajena ročne in strojne izdelave v krojenju in šivanju, z večletno prakso, išče stalno mesto. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Šivilja pletenin« št. 13.279. (a)

Službe dobe

Vsaka beseda 1 Din

Kuharica

perfektna, starejša, čedna vsestransko poštena in zanesljiva, se sprejme k eni osebi v Ljubljani. Le ona, ki poseduje dolgoletna spričevala in ki ljubi red in snago, naj pošlje ponudbo z navedbo dosedanjega službovanja pod »Samostojna« 13.094 na upravo »Slovenca«. b

Perf. kuharica

srednjih let, z daljšimi spričevali, dobi službo v zelo odlični hiši. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.276. (b)

Potnika

kateri potuje s kolonijalnim blagom izven Ljubljane, išče tovarna keksov. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobre kondicije« 13.278. (b)

Akviziterja

za mesto Ljubljana, verziranega v obiskovanju privatnih strank, se sprejme proti dobri proviziji. Ponudbe s prepisi spričeval na upravo »Slovenca« pod »Akviziter Ljubljana« 13.217. (b)

Strojnik

izučen strojni ključavničar s strojniškim izpitom, vešč ravnanja z lokomobilo in kompresorji, vešč tudi nekoliko kleparskih del, se takoj sprejme. — Reflektira se le na starejše verzirane moči. Ponudbe s prepisi spričeval pod »Strojnik« 13.216 na upravo »Slovenca«. (b)

Hlapca

zanesljivega kmečkega fanta sprejme na kmetiji Cerar Peter, Domžale. b

Kravarja

ki zna dobro molzti in se razume na vzrejo živine, išče za takoj oskrbništvo graščine »Fala«. b

Trgovski pomočnik

z dveletno prakso kot samostoj. poslovodja večje trgovine z mešanim blagom, z zelo lepimi spričevali, v vsem pošten, dober prodajalec, popolnoma trezen in nekadilec. Sedaj sem se vrnil od vojakov in iščem primerno službo; grem tudi v dobro trgovino za pomočnika. Službo lahko nastopim takoj ali po dogovoru. Cenjene ponudbe poslati na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Zmožen kavcije in garancije« št. 13.304. (b)

v teh težkih časih se more le najlažje dobiti z ustanovitvijo domače oletarne. Mi damo vsakomur tekoče delo, ker smo odjemalci za pletenine, dobavimo prejo in izplačamo zaslužek za pletenje, kar dokazuje mnogo zahvalnic. V slučaju, da hočete delati in zaslužiti, se obrnite po gratis-prospekte na tvrdko J. Kalič, Maribor, Trubarjeva ul. 2, oddelek 7.

Na kaj še pazite.

V BERLINSKEM predmestju je šel po cesti elegantno napravljen mladenič. Bližal se je eni izmed najlepših vil in se igral s palico. Z zgornjega okna ga je opazovala gospa in ga videla, ko je zavil po stopnjicah k vili, kjer je dvakrat kratko pozvonil, kakor bi bil zelo zaposlen in zato ne sme izgubljati časa.

Ko mu je odprla, se ji je mladenič priklonil, snel klobuk z glave in stopil korak nazaj. Instiktivno mu je gospa še bolj odprla vrata. Vstopil je. Deset minut kasneje se mu je smejala, ko se je poslovil. Skoraj čudoma se je potem zavedla, da se je dala zapeljati, ko se je naročila na modno revijo za letno naročnino 45 mark!

V istem času je sedel v neki tiskarni v svoji moderno opremljeni pisarni založnik, ki bi Vam vedel povedati, zakaj je gospa sama prišla odpreti vrata mladeniču. Kriva je bila »atmosfera« — elegantna obleka, poslovni korak, važna vnanjost in pravi tip moža. Če bi bil slabo oblečen, bi zaklicala služkinji, da je ni doma in da se mu ni treba truditi.

Vzbujanje določene atmosfere je pri oglasih skoraj bolj važno kot pri osebnem vabljenju. Bil je čas, ko so se trgovci malo brigali, kako so njihovi potniki oblečeni in kako se obnašajo. In bil je tudi čas, ko smo se malo brigali za tehniko oglasov. Danes vemo, da je prvi vtis, ki ga dobimo pri oglasu, skoraj bolj važen od prvega vtisa v trgovini. Če nas oglas ne more zainteresirati, je zgubil inserent že od vsega početka vsako prodajno možnost!

„Denar izdam in denar prejmem?"

„Seveda, če ga izdaš za „Slovenčeve" male ali velike oglase! Prejel boš še več! Treba je le redno inserirati!"

Inseratni oddelek „Slovenca":

„V kratkem začne poslovati ‚Slovenčeva' posvetovalnica za oglase."

Več potnikov

sprejmemo. — Prednost imajo vpokojenci. Pismene prošnje predložiti do 20. sept.: Vzajemna zavarovalnica, »Karitas«. b

15 letno dekle

sprejmem za pomoč gospodinjstvu v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zvesta« štev. 13.193. (b)

Absolventa

kmetijske šole vzame na trimesečno prakso takoj oskrbništvo gradu »Fala«. (b)

Vrtnar,

popolnoma vešč in samostojen v gojenju cvetic in urejevanju parka, z večletnimi spričevali — se sprejme na posestvo blizu mesta. Plača v naravi in enem delu gotovine. Lastnoročne ponudbe na Dušan Radanović, Osijek, Gornja dravska obala. (b)

Dekle ali gospo

samostojno, vajeno dobre kuhe za 3 osebe, snažno, rabim čez dan od 10—19. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.290. (b)

Vajenci

Vajenca

sprejme proti plačilu F. Bačnik, kamnosek, Moste pri Ljubljani. (v)

Učenko

sprejme šivilja. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.272. (v)

Trgovski učenec

s prim. šolsko izobrazbo, dober računar, poštenih staršev, priden, zdrav in močan, se sprejme takoj v trgovino z mešan. blagom. Janko Plut, Šmarje pri Jelšah. (v)

Mesarski vajenec

se takoj sprejme. - Kladezna 24, Ljubljana. (v)

Učenka

ki ima veselje do trgovine, z dobrimi šolskimi spričevali, se takoj sprejme v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe poslati na: Malešič Ivan, trgovec v Metliki. (v)

Krojaškega vajenca

sprejme takoj event. z vso oskrbo Franc Avšič, Komenskega ulica št. 36, Ljubljana. (v)

Vajenca

za krojaško obrt sprejme takoj z oskrbo — Jos. Šetina, krojač, Št. Vid št. 56 pri Ljubljani. (v)

Učenca

ki je dokončal štiri razrede srednje šole, sprejme veledrogerija. Prednost imajo oni, ki znajo nekoliko latinščine. - Ponudbe pod »Veledrogerija« št. 13.232 na upravo »Slovenca«. (v)

Pouk

Vsaka beseda 1 Din

K tečaju nemščine

v Delavski zbornici še lahko pristopiš. Mladina popoldne, odrasli zvečer. (u)

Instrukcije

prevzame učiteljica, letošnja absolventka. Dopisi oz. naslov v upravi »Slovenca« pod »Vestna« 13.241. (u)

Krojači, šivilje,

Za zamudnike je še čas za vpis v prikrojevalni tečaj do 20. t. m. Honorar znižan. Vpisujemo že tudi za večerni tečaj. - Istotam se izdelujejo kroji po meri. Krojno učilišče, Ljubljana, Šmartinska cesta 24. (u)

Šoferska šola E. Čeh

(bivša Carmenikova šoferska šola)

Ljubljana, Dunajska c. 36

Šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastonj in franko.

Leto dni dela —

vse življenje uspeh, to je princip Dopisne trgovske šole v Ljubljani, Pražakova 8, ki dopisnim potem nauči vsakogar vse trgovske in zadružne znanosti, vseh modernih jezikov itd. najhitreje, najbolje in najceneje. Pišite po informacije! (u)

Klavir in teorijo

poučuje po zmerni ceni učiteljica. Ljubljana VII, nasproti mitnice. Remic. u

Pouk!

Klavir, teorijo, harmonijo, kontrapunkt, kompozicijo in inštrumentacijo poučuje privatno absolvent drž. konservatorija v Ljubljani in dunajske glasbene visoke šole. Učenci naj se priglasijo v Tavčarjevi ulici 2, soba 9. (u)

Pouk v srbohrvaščini

išče gospodična, ki bi zato poučevala francoščino ali italijanščino. Ponudbe pod 71/13.257 na upravo »Slovenca«. (u)

Oblastv. koncesijonirana šoferska šola

J. Gaberščik

bivši komisar za šoferske izpite.

Ljubljana, Dunajska c. 31

Denar

Vsaka beseda 1 Din

Knjižico

Ljubljanske kreditne banke prodam. Ponudbe pod »80.000 Din« št. 13.173 na upravo »Slovenca«. (d)

Posojila brez obresti

za odkup zemljiškoknjižnega dolga in nakup posestva podeljuje »Zadruga«, Ljubljana, poštni predal 307. — Išče potnika! (d)

Za posojilo

10.000 Din, katero vrnem tekom 4 mesecev, dam stanovanje (sobo in kuhinjo) za eno leto. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Hvaležna« 13.254. d

Brezobrestna posojila

za odkup dolga, nakup in zidavo, podeljuje »Kreditna zadruga«, Ljubljana - poštni predal 307. Sprejme zastopnike. (d)

Dame! Gospodje!

»URAN«

Celje, Kolenčeva ul. 6

(Palača Pokojninskega zavoda)

IZDELUJE

najelegantnejše obleke in plašče

10.000 Din

proti 10% obrestim iščem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Varno posojilo« 13.258. (d)

Dijaki

Vsaka beseda 1 Din

Dijaka

nižješolca poceni sprejmem. Dobra hrana in pomoč pri učenju. Miklošičeva cesta 16/IV. (D)

Mlajšo dijakinjo

sprejme v vso oskrbo za 450 Din mesečno mirna družina. Naslov v upravi »Slovenca« 13.288. (D)

Dijak

nižješolec se sprejme. — Streliška ul. 4, pritl. (D)

Dve ali štiri dijakinje

iz boljše rodbine sprejmem na stanovanje z vso oskrbo v Šelenburgovi ulici, I. nadstr., po zelo ugodni ceni. — Natančen naslov v upravi »Slovenca« št. 13.310. (D)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

Dve stanovanji

v novi vili v Zg. Šiški, se takoj oddasta. Po dve sobi, kabinet, kopalnica, kuhinja, vse parketirano, po 750 Din. Istotam se oddasta dve kleti za skladišče. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.149. (č)

Stanovanje

tri sobe, pritikline in vrt, za Bežigradom, oddam s 1. novembrom t. l. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.178. (č)

Stanovanje

dve parketirani sobi, kuhinja, pritikline, oddam mirni stranki. Rožna dolina c. 13 št. 5. (č)

Sobo in kuhinjo

v pritličju oddam takoj 2 ali 3 osebam v Močnikovi ulici 13, blizu Vodmatskega trga. (č)

Odda se

v sredini mesta s 1. nov. tl. štirisobno in trisobno komfortno stanovanje in trgovski lokal. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.289. (č)

SVARILO!

Vsakogar svarimo pred širjenjem neresničnih vesti proti naši zadrugi, ker bodemo sicer sodnijsko zasledovali take osebe.

Načelstvo „JUGRAD-a",

jugoslovanske gradbene in kreditne zadruge v Ljubljani, Kolodvorska 35

Dve stanovanji

soba, kuhinja in pritikline, vodovod, v enem je elektrika - takoj oddam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.104. (č)

Dvosobno stanovanje

z balkonom oddam. Poizve se pri g. Turku, Dunajska cesta 5. (č)

Enosobno stanovanje

za takoj, dvosobno za november oddam; istotako delavnico, katera se da predelati v lokal. Šmartinska cesta 6. (č)

Stanovanje

2 sobi in kuhinja, oddam takoj. Ižanska c. 24. (č)

Stanovanje

trisobno in enosobno se odda blizu remize v Zg. Šiški. Poizve se pri »Naši Slogi«, Dunajska 17. č

Stanovanje

tri parketirane sobe, kopalnica, elektrika, vodovod oddam za 650 Din na Dolenjski cesti. - Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.251. (č)

Majhno stanovanje

in prazno sobo oddam. - Slapničarjeva ulica 12 — Vodmat. (č)

Dvosobno stanovanje

se ceno odda v Stožicah 132, pred »Urbančkom«. č

Trisobno stanovanje

solnčno, s kopalnico, plinom, oddam za november — Bežigrad. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.264. (č)

Stanovanje zastonj

dobi upokojenec v graščini. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.280. (č)

Za pisarno

se odda s 1. novembrom 1 opremljena in 1 prazna soba v prvem nadstropju v sredini mesta na najbolj frekventirani cesti. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.063. (s)

Sobo

oddam enemu ali dvema dijakoma po nizki ceni. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.236. (s)

Sobo s štedilnikom

oddam na Kodeljevem. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.191. (s)

Lepo oprem. sobo

z dvema posteljama oddam z zajutrekom ali brez po 310 Din za osebo. — Sv. Petra cesta 44/I. (s)

Majhno sobico

prazno, išče v sredini mesta starejša gospa, event. gre tudi kot sostanovalka. Ponudbe s ceno na upravo »Slovenca« pod št. 8000. (s)

Objave

Vsaka beseda 1 Din

Prostovoljna dražba

V nedeljo 11. septembra t. l. ob 3 popoldne se bo prodalo Colnarju Valentinu, posestniku z Ježice št. 17, lastnega zemljišča okrog 3400 m² stavbnega sveta z izklicno ceno po 25 Din za 1 m². Zbirališče pred pošto na Ježici. — Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VIII., 1. sept. 1932. (o)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

Za več let v najem

se odda gostilna in trgovina s stanovanjem na Gorenjskem, v prometnem kraju na deželi — eventuelno tudi naprodaj. Slika v podružnici »Slovenca« Ljubljana. Ponudbe pod »Takoj« 13.127. n

Gostilno in trgovino

oddam v najem v lepem kraju Gorenjske. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Letovišče« 13.231. n

Vogalni lokal

Igriške in Gregorčičeve ulice oddam za 1. novem. Pojasnila istotam v brivskem salonu. (n)

Lokal s stanovanjem

ali brez, na zelo prometni točki v Ljubljani, pripraven za trgovino, mlekarno in trafiko, oddam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.226. (n)

Razno

Vsaka beseda 1 Din

V dobro oskrbo

vzamem otroka. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.169. (r)

V času draginje

dobite cenene slike za legitimacije, potne liste, dopisnice — takoj. Šest. autofot za 15 Din. Deset fotocenikov za 2 Din znamk pri Fotomeyer — Maribor, Gosposka 39. (r)

Posestva

Vsaka beseda 1 Din

Lepo parcelo za vilo

na vogalu Škrabčeve in Kocenove ulice prodam po 100 Din za 1 m². Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.124. (p)

Trgovina

z bonboni, čokolado in pecivom v sredini mesta, dobro upeljana, obstoječa več let, z nizko najemnino, zaradi preselitve naprodaj. Ponudbe pod zn. »Rentabilna« 13.049 na upravo »Slovenca«. (p)

Nova vila z vrtom

v Zg. Šiški, dve dvosobni stanovanji, parketirano, predsoba, kabinet, kopalnica, vse podkleteno in balkoni, ugodno naprodaj za 280.000 Din. Potreben kapital 90.000 Din. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.148. (p)

Nepremičnine!

V najem dam hišico za eno ali dve družini. Vselitev možna takoj. - Pod Rožnikom. — Naprodaj imam več vil in stanovanjskih hiš, ki se dobro obrestujejo. — Naprodaj tudi stavbne parcele v mestu in bližnji periferiji. Pojasnila: Sušnik Ivan — Krekov trg 10. (p)

Hiša z vrtom

enodružinska, naprodaj. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.221. (p)

Stavbno parcelo

2200 m² v Tacnu ugodno prodam. Naslov v upravi »Slovenca« 13.233. (p)

Novo vilo

enonadstropno, prodam za 200.000 Din na periferiji mesta, Potreben kapital 50.000 Din. Naslov v upr. »Slovenca« 13.274. (p)

Nova hiša

z vrtom, hlevom, njivo, zemlje za 6 mernikov posetve, naprodaj sredi vasi Šenčur št. 29. V hiši je delavnica, sposobna za vsako obrt. Cena 55.000 Din. Poizve se pri Žura Janez. (p)

Izletniš. restavracija

in mesarija — pri Celju, krasni lokali, senčnat vrt. Klavnica, lastna ledenica, priprave za zimski šport, oddaljen pet minut od kolodvora, naprodaj po ugodni ceni zaradi selitve. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Krasna lega« 13.308. (p)

Parcelo

na Dolenjski cesti prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« 13.251. »p)

Naprodaj zemljišče

2—2 in pol ha, pripravno za stavbišče v predmestju Brežice. Ravna in solnčna lega, en kos. Cena po dogovoru. Naslov se izve v upravi »Slovenca« št. 13.158. (p)

Mala hiša

z vrtom (450 m²) se poceni proda. Naslov pove uprava »Slovenca« štev. 13.192. (p)

Vila v Ptuju

novo zidana, podkletena, s tremi sobami, pritiklinami, vrtom in gospodarskim poslopjem naprodaj za 115.000 Din. Potreben kapital 60.000 Din, ostalo na 17 let. Vprašati: Alb. Seka, Nova cesta št. 5, Ptuj. (p)

Naprodaj nova hiša

tik Kranja, 8 velikih sob, 2 predsobi, klet in pritikline. Vodovod in elektrika v hiši. Zelenjadni vrt. Poizve se: Primskovo št. 89, p. Kranj. (p)

Enostanovanjska hiša

z vsemi pritiklinami in nekaj zemljišča, v bližnji okolici Ljubljane, ob glavni cesti, naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.174. (p)

Naprodaj

novo enonadstropno poslopje s pekarno in zemljiščem v sredini trga na prometnem kraju. Električna razsvetljava. Ponudbe na naslov: Anton Satler, I. nadstropje, Velenje. (p)

Petstanovanjska hiša

visokopritlična, v bližini mesta, ob glavni cesti — naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12.686. (p)

Glasba

Vsaka beseda 1 Din

Klavirji,

pianini prvovrstnih inozemskih znamk, tudi na obroke, od 11.000 Din naprej nudi »Muzika« — Ljubljana, Sv. Petra cesta 40. (g)

Pozor, pev. društva,

šole, cerkve! Tvrdka Ivan Kacin, Ljubljana, Tabor 6 (tvornica Domžale) — izdeluje harmonije od 2000 Din, prvovrstne moderne pianine od 10.000 Din. Orgle po 6000 Din od registra. Piščalke samo iz cina. Uglašuje, popravlja, prenavlja najceneje. Vsako popravilo in delo zajamčeno. Zahtevajte ilustrovani cenik! (t)

Glasbeni pouk

prvovrsten, pri glasbenem pedagogu z drž. izpitom v Gradcu, Avstrija. Petje, dihalni in govorna tehnika, popolna operna, koncertna in oratorna izobrazba, poučuje operna in koncertna pevka Erna Marija Illing-Herwelly. - Klavir, petje in komorno glasbo poučuje koncertna pianistka Lotte Wlach-Kloss. — Oboo, violino, glasbeno zgodovino in teorijo — predpriprava za drž. izpit, poučuje dr. H. Wlach, konzer. profesor. Vsi v Grazu (Avstrija) — Bergmanngasse 8/III. (g)

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din

Novo spalnico

hrastovo pleskano, proda za 1800 Din Miha Cigole, Zg. Gameljne 22, Št. Vid nad Ljubljano. (s)

Črešnjevo spalnico

prodam po zelo ugodni ceni. Alojzij Udir, mizar, Preddvor. (š)

Pohištvo!

Veliko zalogo modernih spalnic iz trdega in mehkega lesa, kuh. oprave in raznega drugega pohištva dobite najceneje pri Matiji Andlovic, zaloga pohištva — Komenskega ulica 34. (š)

Radio

Vsaka beseda 1 Din

Senzacija!

Prispeli so radio-aparati najnovejših modelov. Gramofoni in plošče le najboljših znamk v največji izberi v specijalni trgovini »Tehnik«, Josip Banjai, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 20 (palača Okrožnega urada). (i)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

»Buick« avto

petsedežna limuzina v najboljšem stanju ugodno naprodaj. Naslov v upr. »Slovenca« 13.118. (f)

B. M. W. avto

dvosedežno »Cabriolet«-limuzino, dobro ohranjeno, prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 13.119. (f)

Mehaniki, pozor!

Nudimo Vam na znižane cene rezervnih delov Renault avtomobilov še 15 odstotkov popusta. Prodaja le Zastopstvo »Renault«, Cesta na Rožnik št. 19. (f)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Stroj za polnjenje

(špricanje) klobas kupim. Franc Černe, Moste, Zaloška cesta 142. (k)

Zlato in srebro

vsake vrste kupi F. Čuden, Prešernova ul. 1. (k)

Bukova drva

oglje, apno in krompir — kupujem na vagone. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Promet« št. 12.982. (k)

Bukova drva in oglje

kupuje stalno

Uran Franc

Ljubljana

Sv. Petra cesta 24.

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Za takojšen nakup

iščem dva polnojarmenika, razpone 60 in 70 cm, v dobrem stanju, z vsem pripoborom, s potrebno transmisijo, kakor tudi dve kompletni cirkularki in šmirgel. Nadalje eno parno lokomobilo s 40 do 50 PS, bodisi dve, vsaka po 20 PS, lahko so stabilne ali pa na kolesih. Ponudbe z navedbo cene poslati na A. Pur, Donji Kraljevac, Medjimurje. k

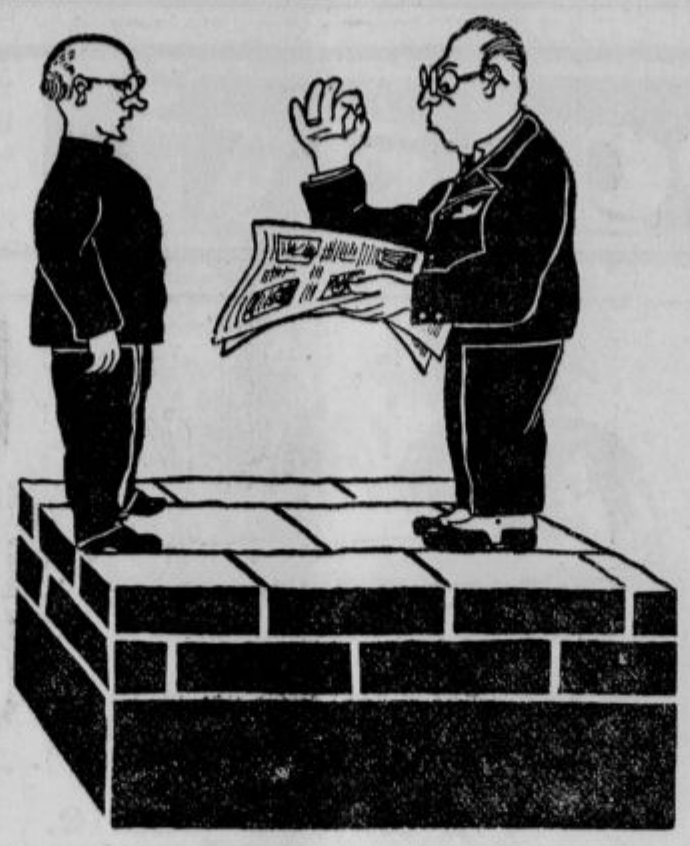

AKO VODITE REKLAMO

v večjem obsegu, se bodete poslužili letakov, plakatov in prospektov. Po Vaših lastnih ali naročenih osnutkih Vam jih izdela v najmodernejši tiskarski tehniki, ki jamči za gotov uspeh, to je v eno- ali večbarvnem

OFFSETTISKU ALI BAKROTISKU

JUGOSLOVANSKA TISKARNA LJUBLJANA

Bukova drva

prvovrstna, suha in zdrava, kupim proti takojšnjemu plačilu. - Oziram se samo na ponudbe z najnižjo ceno. — Drvara C. Praznik, Zagreb, Draškovičeva 52. (k)

Moško kolo

dobro ohranjeno, kupim. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.311. (k)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Kislo zelje

novo, prvovrstno, rezano in cele glavice, za sarmo v sodčkih, v vsaki množini, dobavlja po naročilu in po najnižji ceni Gustav Erklavec, Kodeljevo 10 - Ljubljana. Telefon 2591. l

Vinogradniki, pozor!

Prvovrstne rebljalnike — (stroj za trganje pecljev) naročite pri Antonu Fišter, strojno ključavničarstvo v Metliki. (l)

Šolske torbice

aktovke, domač izdelek, dobite poceni pri J. Karlo, Maribor, Trg Svobode št. 6. Popravila točna in solidna. (l)

Premog, drva, koks

prodaja Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16. Telefon 33-13.

PERJE

gosje kg 15, 25, 35 Din
gosje belo . . kg 55 „
polpuh beli . kg 90 „
najfin. beli puh kg 220 „

Eksportna hiša

Luna, Maribor,

Aleksandrova 19.

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje RUDOLF RADOVAN tapetnik, Mestni trg 13. Ugodni nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva.

Seno in slamo

dobavlja po konkurenčnih cenah Gospodarska zveza v Ljubljani

Kotle za žganjekuho

izvrstnega izdelka, preše in mline za sadje, slamoreznice, trijerje in vse poljedelske stroje kupite zelo ugodno pri tvrdki — Fr. Stupica, Ljubljana — Gosposvetska cesta 1. (l)

Plemenito grozdje

breskve 3 Din, obrane slive 1.50 Din kg — od 10 kg naprej razpošilja: Postržin, Krško. Večje množine znatno ceneje! (l)

Sodi

dve leti stari, prvovrstni, 4 komadi po 700 litrov, 3 komadi po 300 litrov, poceni naprodaj. Maribor, Betnavska cesta 23. (l)

Suho seno

zdravo, prešano v balah, proda L. Noušak, Bos. Dubica. (l)

Štedilnike

raznih vrst; vrtne, balkonske in stopniške ograje, dimn. vratica, brzoparilnike, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podržaj, Ig pri Ljubljani.

Naprodaj

traverze, zidna in strešna opeka, razna vrata in okna, lesene stopnice. - Vprašati: Ivan N. Adamič na Sv. Petra cesti 31. (l)

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razpošiljam po poštnem povzetju. L. BROZOVIČ — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Pletilni stroj

10/90, prav dober, poceni prodam. Bleiweisova 20/I, levo. (l)

Čisto posteljo

z madracom poceni prodam. Polakova ulica 17, Sp. Šiška. (l)

Gomolje

hiacint, tulipanov, krokusov itd. nudi Sever & Komp., Ljubljana. (l)

Otroški voziček

(poniklan), na peresih — poceni prodam. Bohoričeva 16/I. (l)

Prodam smuči

kompletne, 210 cm dolge. Cena 300 Din. Naslov v upravi »Slovenca« štev. 13.312. (l)

Pletilni stroj

10/36 prodam za 1000 D in naučim plesti. Fr. Dušak, Šmartno pri Litiji. (l)

Čebelnjak

z 10 panji »Žniderščič« se radi selitve ugodno proda. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor. (l)

Jagodne sadike

velike vrste, presajene, močne, 100 komadov 80 Din, nepresajene 30 Din, prodaja vrtnarstvo Urbanek, Maribor, Kralj Matjaževa ulica. (l)

Gostilničarji!

Prodam 35 hl vina. Dam tudi za vložno knjižico. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.177. (l)

Prodam

dobro ohranjeno črno moško suknjo za srednjo postavo. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.314. (l)

Gozdne sadike

3-, 4- in 5 letne, smrekove, 2- in 3 letne macesnove in 5 letne presajene gladki bor (Weymuthskiefer) oddajam za jesensko in spomladansko saditev po nizki ceni iz drevesnice Bukova gora. Naslov: Andrej Ožbolt, oskrbnik, Koprivnik pri Kočevju. (l)

Preko 50,000.000 frankov je zaslužil iznajditelj tega zamaška, kljub temu, da je na prvi pogled ta iznajdba le malenkost. Toda to malenkost je znal iznajditelj izkoristiti in je obogatel . . .

In če Vam posel ne uspeva, je morda temu kriva le malenkostna napaka pri Vaši reklami, ki je Vi sami ne opazite, oz. jo prezrete. Zato se obrnite za nasvet na tvrdko

Reklam Rozman, reklamno podjetje
Ljubljana, Gledališka ulica 8. Tel. 2970

ki bo na podlagi bogatih praktičnih izkustev povsem objektivno skušala najti ono malenkost ki je vzrok nepopolnemu uspehu Vaše reklame

Obrt

Vsaka beseda 1 Din

Soboslikarska,

pleskarska in vsa v to stroko spadajoča dela po najmodernejših vzorcih — solidno in konkurenčno izvršuje Josip Marn, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 9. Tel. 30-68. (t)

Ključavničarstvo

Priporočam se za vsa ključavničarska dela, strojna in stavbena, kakor za vsa popravila in v to stroko spadajoča dela. Delo točno in solidno. Vekoslav Lavrenčič, Ljubljana VII, Celovška cesta 50. (t)

Malinovec

pristen, naraven s čistim sladkorjem vkuhan se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI Ljubljana, Dunajska c. 6

Modroce

otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

Ignacij Narobe

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (pri Levu)

Prepričajte se o kakovosti blaga!

Prvovrstno sveže čajno maslo in prima polnomasten trapistovski sir Vam nudi

Mlekarska zadruga v Slovenigradcu

r. z. z o. z.

Modroce

po 30 Din popravlja tapetnik Mohar, Ljubljana, Šiška, Lepodvorska št. 3. Na željo pride na dom. t

Za zimo in bolezen

zakuhavajte sadje v priznano najboljših »Weckovih« kozarcih. Ceniki zastonj. — Jos. Jagodič — Celje. (t)

Porcelan, steklo,

okvirje dobite po zelo nizkih cenah pri — M. Rauch, Celje, Prešernova ulica 4. Gostilničarji poseben popust. (t)

Kdor hoče imeti

vodnjak z zdravo pitno vodo, naj piše vodnjakarskemu mojstru Rudolfu Frantorju, Poženk 36, p. Cerklje. (t)

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN

Ljubljana, Stari trg št. 32.

Nakup in prodaja vreč ter jute

A. Grebenc

Dunajska 36

Celuloidne ščitnike za vrata

dobavlja v vseh barvah in fazonah

Franjo Žrnec

steklarstvo
Ljubljana
Cankarjevo nabrežje 5

Koruzo za krmo

oddaja najceneje

veletrgovina žita in moke

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24.

Šolske torbice

I. Kravos, Maribor

Aleksandrova cesta 13

Berite „Slovenca“ in oglašujte v njem!

Zaloga pohištva

IVAN NOVAK

splošno strojno mizarstvo

Vižmarje p. Št. Vid nad Lj.

Naročila se sprejemajo po lastnih in po podanih načrtih

NAZNANILO!

IGNAC JAN, MARIBOR

urar in draguljar, Grajski trg 4, vljudno naznanjam, da sem z 8. septembrom preselil svojo urarsko delavnico in trgovino z urami, zlatnino in srebrnino na

Glavni trg 23

(novo poslopje pri mostu poleg autobusne postaje).

Z dobrim blagom, nizkimi cenami in solidno postrežbo se bom potrudil zadovoljiti cenjene odjemalce ter prosim za nadaljnjo naklonjenost.

Maja

ZAŠČ. MARKA

Tvornica: Pančevo

ČEVLJI IZ BARŽUNA, SATENA IN RIPSA.

Z ali brez špange.

Prvovrstna izdelava, elegantna in poceni!

Najvarnejše in najboljše naložite svoj denar pri

Ljudski posojilnici

reg. zadr. z n. z. V Celju reg. zadr. z n. z.

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.

Stanje hranilnih vlog znaša nad 100,000.000 dinarjev

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem

Porcelan steklenino

svetiljke — kuhinjsko posodo, emajlirano in aluminijasto — vse gospodinjske in gospodarske potrebščine — **orodje** za vse gospodarske in industrijske panoge, **okovje** za stavbe in pohištva, **pločevino**, vso **železnino** — **nosilke**, **cement** — kompletne **kopalnice** in **stranišče naprave.** — Železje in prvovrstne češke ploščice za zidane štedilnike — železne **štedilnike** od najpreprostejšega do najfinejšega dobite pri

B. ŽILIČ LJUBLJANA Dunajska cesta 11 POLEG FIGOVCA

trgovina z železnino, poljedelskimi stroji, porcelanom in steklenino

Na drobno! Zahtevajte ponudbe! Na debelo!

Oglejte si razstavo na velesejmu, paviljon H 278

Priporočamo Vam 1101

najboljše šivalne stroje in kolesa

Adler - GRITZNER

Švicarski pletilni stroji **DUBIED**

edino le pri tvrdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

Telef. št. 2913 za vodo. Telef. št. 2913

Brezplačen pouk v vezenju. Večletno jamstvo.

Samo 66 Din

moški nizki čevlji iz pristnega usnja, visoki 79 Din, boks 87 Din, delavski iz kravine 79, 96 Din, posebno močni 107 Din, gorski 138 Din, dalje velika izbira vseh polčevljev, domačih, telovadnih, športnih, turistovskih, plesnih in drugih čevljev za razne prilike po čudovito nizkih cenah.

Trgovski dom STERMECKI, Celje 18

Zahtevajte brezplačni, bogato ilustrirani cenik!

Lepa nova trgovina

na najbolj prometnem prostoru poceni naprodaj. Ugodni pogoji. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Eksistenca«.

Gorenjsko sukno in prvovrstne **pletenine**

trpežne posteljne in konjske koce si vsak čas lahko nabavite po neverjetno nizkih cenah v novo-otvorjeni detajlni trgovini

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 38

Se priporoča **Lojze Kristan,** tovarnar

Zapuže pri Lescah, Gorenjsko

Velika izbira blaga za

damske plašče

finih kvalitet

ugoden nakup

A. Žlender

Ljubljana

Mestni trg št. 22

Na Dolenjskem je fletno . . .

DAN TVOJE SREČE

je zaželjeni dan opreme Tvojega stanovanja, če Ti isto izvrši specijelna delavnica za sobno pohištvo **JERNEJ SITAR, Šmihel pri Novem mestu**, absolvent miz. moj. šole, na srednji tehn. v Ljubljani, večletni praktikant v specialni tovarni pohištva ERMAN & ARHAR, St. Vid nad Ljubljano, absolvent raznih strokovnih tečajev itd. — Lastni načrti vezana izdelava, nizke cene, solidna postrežba.

Kaj takega pa še ne

in v sedanjih težkih časih tudi več ne bo. Radi opustitve moške konfekcije

popolna razprodaja na Dunajski cesti 7

Obleke iz trpežnega štofa že od Din 180·— naprej itd. Oglejte si zalogo pravočasno, kajti te smešno nizke cene ostanejo le dokler traja zaloga.

Josip Ivančič

Zdravljenje s pitjem in radijem doma

Zdravje je največje blagostanje

Odobreni radium aparati za pitje in komprese

Proti: telesni in duševni utrujenosti, pojavljanju starosti, živčnih bolezni, išijasu, revmatizmu, poapnenju arterij, protinu, sladkorni bolezni, bolečinam v želodcu, črevesju in spodnjem delu telesa, goši, žilam, krčem, kožnim boleznim itd.

Prospekti in katalogi brezplačno.

Kupujte iz vodeče tvornice:

NEMŠKA RADIUM A. G.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: **Jakov Konrad, Zemun,** poštni predal 11

Zastopniki se iščejo povsod.

Največjo zalogo

nagrobnih spomenikov

od marmorja in granita

po

globoko znižanih cenah

priporoča

Felix Toman

kamnoseška industrija

Ljubljana, Resljeva c. 30

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica

Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE: **Celje**, Palača Ljudske posojilnice; **Zagreb**, Starčevičev trg 6; **Sarajevo**, Aleksandrova cesta 101; **Split**, Ulica XI. puka 22; **Beograd**, Poincareova 2.

Posmrtninski oddelek »KARITAS« sprejema v zavarovanje zdrave od 7 do 80 let stare osebe. Glede pojasnil se obrnite na Vzajemno zavarovalnico, oddelek »KARITAS«.

---

1. **Brušenje valjev** (Zylinderschleifen)
2. **Glajenje valjev** (Zylinderhonen)
3. **Simdural bati**
4. Tip Simdural — v današnjih zlitinah iz lahkih kovin — iz sive litine (lito železo)
5. Simdural batni obročki
   posnemalni obročki za olje
   ventili
   svorniki
   ojnične puše
   školjke za ležaje
   obloge za zavore

Izdelovanje brazd v valjih, obnova ventilnih sedežev.

Brušenje ročičnih gredi (Kurbelwellenschleifen.

Glajenje ročičnih gredi (Läppen).

Egarnizinje ležajnih školjk z vlivanjem — vbrizganjem.

Vdevanje teči v valje.

Popravila raznih lokomobil ter Diesel motorjev in razno strugarsko delo.

IVAN KAPELJ

precizno strojno mehanična delavnica

LJUBLJANA, Miklošičeva c.

Stalno napet lok izgubi prožnost. Prav tako ne morete tudi Vi zmeraj delati brez oddiha.

Oddih in razvedrilo sta življenska potrebščina. Najlepše razvedrilo Vam nudi dober radijski aparat, ki Vam prinaša godbo, petje in govor z vseh strani sveta.

Obiščite velesejem ter si oglejte naše aparate ob paviljonu N!

RADIO LJUBLJANA

Novosti za damske plašče pravkar došle!

A. & E. Skabernè

Ljubljana

14480

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z O. Z.

Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, kolonijalno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila, cement, premog itd.

Prvovrstna moka iz mlina Forgacs, Bačka Topola, je stalno na zalogi.

Cenjenemu občinstvu se priporoča **saditev grobov** in **družinskih grobnic** ter **celoletno oskrbovanje.** Imamo v zalogi visoke in nizke **vrtnice** različnih vrst, kakor tudi **lavorje** in druge rastline.

Pavel Simenc, pokopališki vrtnar

Sv. Križ-Ljubljana. Telefon 27-89

Cvetličarna Sv. Petra c. 33. Telefon 26-54

Velika zaloga svežega cvetja, kakor tudi drugih rastlin, šopkov, vencev in različnih aranžmajev.

Prave gojzerce

Ia Din 245·—

smučarske

Din 235·— pri

Fr. Zalokar

čevljarna

Mengeš 41

2953

Jugoslovanska zavarovalna banka „SLAVIJA“ v Ljubljani, Gosposka ul. 12 Telefon št. 2176, 2276

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split

Vsak par pod Din 50·—

Z železno voljo ZNIŽUJEMO CENE

Borimo se proti draginji. Zaposlujemo domače delavce.

Odstranjujemo prezposelnost. Podprite naše delo.

Bata

Snažite čevlje z našo kremo 1 škatlja Din 4·-.

~~39~~ 29

Vrsta 4432-00

Udobni čevlji z gumijastim podplatom. Za otroke Din 29·-, za ženske Din 35·-, za moške Din 39·- par. Za telovadbo.

~~49~~ 35

Vrsta 3661-00

Otroški visoki čevlji iz rujavega ali črnega boksa s trpežnim usnjatim podplatom. Isti v raznih kombinacijah za isto ceno.

~~49~~ 35

Vrsta 2942-00

Sandale kot čevlji z močnim podplatom. Sedaj stanejo: otroški samo 29·-, 35.-, ženski Din 39·-, moški Din 49·—.

~~59~~ 39

Vrsta 3222-00

Evo za dijake, ki strgajo vse, kar vzamejo na noge. Neraztrgljivi čevlji iz rujavega boksa z nerazirgljivim podplatom iz vulkaniziranega gumija. Vel. 26-34 Din 39·-, od 35-38 Din 59·-.

~~49~~ 35

Vrsta 4435-00

Praktični in lahki čevlji iz sivega platna z gumijastim podplatom. Za malo denarja mnogo zadovoljstva.

~~59~~ 39

Vrsta 1905-76

Udoben čeveljček iz belega platna obrobljen v barvah. Primeren za sprehod in štrand.

~~69~~ 49

Vrsta 5725-77

Elegantni platneni pumps čeveljčki z gumijastim podplatom. Okusni in lepi. Za malo denarja mnogo udobnosti in elegance.

~~59~~ 39

Vrsta 3162-00

Za dečke nepremočljivi čevlji iz mastnega usnja z neraztrgljivimi podplati. Vel. od 9-1½ t. j. od 27-34 Din 39·-, od 2-5 t. j. od 35-38 Din 59.-.

~~69~~ 49

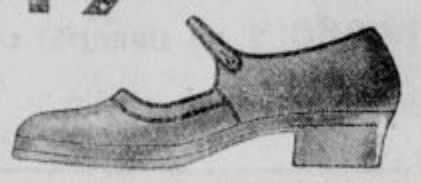

Vrsta 2145-09

Udobni in lahki čevlji z gumijastim podplatom. Za ulico, šport, vrt in dom.

~~69~~ 49

Vrsta 2755-78

Udoben in lahek čeveljček iz platna raznih barv z gumijastim podplatom in peto. V toplih dnevih za vsakdanjo nošnjo.

~~49~~ 39

Vrsta 4438-00

Platneni polčevlji v sivi ali rujavi barvi z gumijastim podplatom. Udobni in lahki, služijo tudi kot telovadni čevlji.

~~69~~ 49

Vrsta 1675-71

Okusni čeveljčki iz platna z gumijastim podplatom v mavričnih barvah. Za štrand in sprehod.

Vsak par pod 100 dinarjev

~~79~~ 69

Vrsta 3945-03

Praktični čevlji iz črnega boksa. Najprimernejši čevelj za gospodinje. Za trg in vsakdanjo uporabo.

~~69~~ 59

Vrsta 3337-12

Praktični in udobni čevlji široke oblike s prožnim gumijastim podplatom. Za urad in sprehod.

~~69~~ 49

Vrsta 2947-00

Moške sandale z močnim usnjenim podplatom. Za ulico in vsako priliko. Otroške Din 29·-, ženske Din 39·-.

~~89~~ 79

Vrsta 0167-00

Čižme iz močnega mastnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za delo na polju in vsak štrapac.

~~79~~ 69

Vrsta 3925-03

Močni čevlji iz črnega boksa z močnim usnjenim podplatom. Za štrapac in vsakdanjo nošnjo.

~~79~~ 69

Vrsta 2927-15

Moški polčevlji iz rujavega in črnega govejega boksa z usnjenim podplatom. Najprimernejši za vsakdnevno nošnjo v lepem vremenu.

~~109~~ 99

Vrsta 3967-22

Udoben čevelj iz črnega boksa z vulkaniziranim gumijastim podplatom. Za praznik in nedeljo.

~~129~~ 99

Vrsta 1185-36

Zelo eleganten in udoben čeveljček v raznih barvah. Primeren za sprehod v toplih dneh.

~~129~~ 99

Vrsta 1645-05

Enostaven toda okusen čeveljček s sponko. Za isto ceno dobite razne druge modele.

~~99~~ 89

Vrsta 2945-11

Okusni čevlji iz rujavega in črnega boksa. Neobhodno potrebni vsaki gospodinji za nedeljo in praznik. Isti iz laka Din 99·-.

~~129~~ 89

Vrsta 1937-22

Okusni moški čevlji iz črnega ali rujavega boksa z gumijastim podplatom. Gumijasti podplat je neraztrgljiv.

Pridite v naše prodajalne, naši sotrudniki Vas pričakujejo ter Vas bodo z veseljem postregli.

ZA VSAK PAR JAMČIMO!

Bata

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.

Dnevna kronika

Dijaštvo na naših šolah

Ljubljanska univerza

Ljubljana, 10. sept.

Ko objavljamo številke o srednje- in meščansko-šolskih dijakih, bo javnost zanimalo tudi število akademikov na ljubljanskem vseučilišču. Po seznamu, ki je sedaj izšel, posnemamo, da je bilo v letnem semestru 1932 vpisanih na ljubljanski univerzi 1747 akademikov. Med temi 1728 rednih in 19 izrednih. Ženskih slušateljic pa je bilo 258 rednih in 5 izrednih.

Najmočnejša je še vedno tehniška fakulteta, ki je štela 536 rednih slušateljev in 3 izredne, med temi 13 rednih slušateljic. Takoj za njo pa pride filozofska fakulteta. Rednih slušateljev je bilo 497, izrednih pa 9. Ženskih slušateljic je bilo 192, med temi, rednih in 5 izrednih.

Juridična fakulteta, ki je bila včasih na drugem mestu, je kljub naraščanju števila slušateljev potisnjena na tretje mesto. Štela je 459 rednih slušateljev in 2 izredna. Med temi je bilo 38 rednih slušateljic. Teološka fakulteta je štela 148 rednih slušateljev in 5 izrednih. Medicinska fakulteta je štela 88 rednih slušateljev, med temi 15 rednih slušateljic.

Srednje in mešč. šole

Ljubljana, 10. septembra.

Številke o ljubljanskem šolstvu smo objavili že v prejšnjih številkah. Pa ne samo v Ljubljani, temveč po vsej Sloveniji je bil velik naval v srednje in meščanske šole.

V Ljubljani so štiri državne srednje šole, ena mestna in ena zasebna. V te šole se je skupno vpisalo 4245 dijakov in dijakinj (2523 dijakov, 1722 dijakinj). V klasično gimnazijo v Št. Vidu se je vpisalo 330 dijakov. Od teh v I. razred 90. V gimnazijo v Novem mestu se je vpisalo 386 dijakov in dijakinj (261 dijakov in 125 dijakinj, v I. razred 67 dijakov in 29 dijakinj). Na klasično gimnazijo v Mariboru se je vpisalo 727 dijakov in dijakinj. V realno gimnazijo v Mariboru je bil zelo velik naval. Vpisalo se je 1247 dijakov in dijakinj. Od teh v I. razred 285 dijakov in dijakinj. V gimnazijo v Murski Soboti, ki ima le štiri razrede, se je vpisalo 243 dijakov in dijakinj, od teh v I. razred 91. V gimnazijo v Celju se je vpisalo 757 dijakov in dijakinj, od teh v I. razred 182. V gimnazijo v Kranju se je vpisalo 536 dijakov, v I. razred 86 dijakov in 73 dijakinj. Podatki iz Ptuja in Kočevja še manjkajo. Če prištejemo tem srednješolcem še 322 srednješolcev tehnične srednje šole in 147 dijakov trgovske akademije v Ljubljani, dobimo 8940 srednješolcev. Na državno učiteljsko šolo v Ljubljani se je vpisalo, kakor smo že poročali, 405 dijakov, na učiteljsko šolo v Mariboru pa 430; skupno 835 učiteljiščnikov. Vseh dijakov, ki v Sloveniji obiskujejo torej srednje šole in učiteljišča, razen gimnazij v Ptuju in Kočevju, je letos torej 9775. K temu številu bo treba prišteti še nekaj zamudnikov.

V Sloveniji je 35 meščanskih šol. Od teh 6 v Ljubljani in sicer 4 državne in dve zasebni. V Ljubljani je 1512 dijakov meščanskih šol. Na meščansko šolo na Viču se je vpisalo 192 dijakov in sicer 96 fantov in 96 deklic. Meščanska šola v Zgornji Šiški ima 146 dijakov, v Št. Vidu 138. V Škofji Loki, kjer se je meščanska šola šele začela, se je v I. razred vpisalo 40 dijakov, na meščansko šolo, deško in dekliško, na Jesenicah se je vpisalo 291 dijakov in dijakinj, na meščansko šolo v Tržiču 133 dijakov, na deško meščansko šolo v Celju 232 dijakov, na dekliško v Celju 221 dijakinj, na meščansko šolo v Mariboru, desni breg, 537 dijakov in dijakinj, na meščansko šolo Maribor, levi breg, 254 dijakov in dijakinj, na meščansko šolo v Slovenjgradcu 93 dijakov in dijakinj, v Šoštanju 93, v Ljutomeru 150, v Senovem 60, v Ormožu 76, v Krškem 159, v Brežicah 144, v Trbovljah 237, v Novem mestu 145, v Ribnici 137, v Kočevju, kjer je zasebna meščanska šola »Marijin dom«, se je vpisalo 127 dijakinj, na Rakeku 97, v Vojniku 107, v Šmihelu 110, v zasebno meščansko šolo v Mekinjah 76 dijakinj, v zasebno meščansko šolo v Celju 159 dijakinj, v meščansko šolo v Mežici 96 dijakinj in v meščansko šolo v Dolnji Lendavi 109 dijakov in dijakinj. Skupno je na vseh slovenskih meščanskih šolah 5352 dijakov in dijakinj.

Srednja tehnična šola

Ljubljana, 10. sept.

Med najpomembnejše in najvažnejše šole, kar jih ima naše mesto, spada nedvomno Tehnična srednja šola, ki ima sloves po vsej državi, prav tako tudi povsod cenijo njene absolvente. Umevno je, da je bil letos na to šolo velik naval dijakov, ki bi se radi vpisali.

V arhitektonsko gradbeni odsek je bilo sprejetih letos skupno 115 dijakov in sicer v I. razred 40, v II. 34, v III. 34 in IV. 7. V strojni odsek je bilo sprejetih 108 dijakov in sicer v I. razred 33, v II. razred 20, v III. razred 29, v IV. razred 26. V elektrotehnični odsek je bilo sprejetih 99 dijakov in sicer v I. razred 26, v II. razred 28, v III. razred 28 in v IV. razred 17. Skupno ima tehnična srednja šola sama letos 332 dijakov.

Delovodska gradbena šola in v prvem letniku 22, v drugem pa 10 gojencev; skupno 32. Strojna delovodska šola ima v prvem letniku 23 gojencev, v drugem pa 20; skupno 43. Elektrotehniška delovodska šola ima v prvem letniku 10, v drugem pa 7 gojencev; skupno 17. Mizarska delovodska šola ima samo en letnik, v katerega se je vpisalo 20 gojencev.

Moške obrtne šole imajo: kiparska in rezbarska šola v prvem letniku 2, v drugem 6, v tretjem 3, skupno 11. Keramična šola ima v prvem letniku 6, v drugem 3, v tretjem 2 gojenca; skupno 11. Graverska in zlatarska šola ima v prvem letniku 3, v drugem 4, v tretjem 8; skupno 15. Banovinska strokovna šola za glasbila ima 7 gojencev.

Ženska obrtna šola ima: v oddelku za šivanje in krojenje perila, v prvem letniku 24, v drugem letniku 27, skupno 41. Oddelek za šivanje in krojenje oblek ima v prvem letniku 24 v drugem letniku 22, v tretjem 23; skupno 69. Oddelek za umetna dela ima v drugem letniku 9, v tretjem pa 5 gojenk; skupno 14 gojenk.

Vsa tehnična srednja šola ima torej: v odsekih, ki imajo značaj srednje šole 322 gojencev, na delovodskih šolah 112, na moških obrtnih šolah 44 in na ženskih obrtnih šolah 124, skupno 602 gojenca oziroma gojenk. V prvem letniku odsekov je bil nepričakovano velik naval in je moralo biti mnogo dijakov zavrnjenih. Arhitektonsko gradbeni odsek je zavrnil 14 dijakov, strojni odsek 6 dijakov in elektrotehniški odsek 7 dijakov. Sprejeto je bilo maksimalno dopustno število dijakov. Nasprotno pa je bilo zelo malo prijav na ženski obrtni šoli in so se n. pr. v prvi letnik oddelka za umetna dela prijavile samo 3 gojenke in se zato prvi letnik ni otvoril.

Trgovska akademija.

Trgovska akademija ima predpisano maksimalno dopustno število dijakov. V I. razred je bilo sprejetih letos 44 dijakov, skoraj prav toliko pa jih je bilo odklonjenih. V II. razred se je vpisalo 35 dijakov, v III. 39 in v IV. 29; skupno je bilo torej sprejetih 147 dijakov.

Prvi ponarejevalci bankovcev obsojeni

Ljubljana, 10. septembra.

Pred malim kazenskim senatom so se včeraj dopoldne vršile še nekatere zanimive razprave. Na obtožni klopi so sedeli trije mladi čevljarski pomočniki, ki so bili obtoženi ponarejanja 100 dinarskih bankovcev, odnosno razširjanja teh falzifikatov. Na prav preprost način so napravili falzifikate. Dva čevljarja sta vzela navaden kopirni papir in več barvnih svinčnikov in začeli so na pisarniški papir risati metulja. Čevljar Ivan je bil glavni organizator, pomagal mu je pri risanju Ljubljančan Lojze in naposled je razpečal na Jesenicah Dolfe dva taka bankovca. Toda kmalu je padel v roke pravice. Razprava je bila tajna. Obsojeni so bili: Ivan na 1 leto robije, Lojze na pet in Dolfe na dva meseca strogega zapora, prvi v izgubo častnih državljanskih pravic za tri in tovariša za dve leti. Kazenski senat je smatral ponarejanje bankovcev za najtežji zločin proti narodnemu gospodarstvu.

Pred senat je prišel tudi tip mladega pustolovca in klateža, Ljubljančan Vinko Jerala, po poklicu čevljarski pomočnik, brez stalnega bivališča, ki se je od pomladi naprej klatil po raznih krajih Gorenjske. Beračil je in če mu je bila dana prilika, je vlamljal in kradel. V Tučni je Vinko 5. avgusta ukradel posestniku Janezu Sušniku razno obleko in druge vrednosti v skupnem znesku 1800 Din, naslednji dan pa posestniku Janezu Kališniku v Veliki Lašni prav tako obleko in zlatnino v vrednosti 1320 Din. Obsojen je bil na 20 mesecev robije, po prestani kazni pa bo moral iti v prisilno delavnico za nedoločen čas.

Preiskava proti glavni ponarejevalski družbi, ki ji načeluje znani Ivan Selan iz Suhadol, se nadaljuje in bo razprava najbrž razpisana v začetku decembra.

50letnica vzornih zakoncev

Sv. Lenart v Slov. gor., 8. septembra.

Preteklo nedeljo smo prisostvovali prisrčni slovesnosti: zakonca Alojzij in Marija Oman, on 78 let star, ona 73, iz Zgornjih Zerjavc, sta obhajala zlato poroko. Pred službo božjo sta častita slavljenca čilo in ponosno ter v spremstvu dveh sinov, treh hčera in številnih vnukov in vnukinj korakala v natrpano polno cerkev, kjer je domači g. župnik, duh. svetnik Franc Sinko, izvršil lep obred zlate poroke, obnavljajoč svetost zakonske zveze.

Po prisrčni slavnosti so se s slavljencema zbrali na posojilniškem vrtu številni sorodniki in znanci, kjer je g. svetnik Sinko v nepozabno lepih besedah slavil oba sivolasa slavljenca za vzor vsem mlajšim. Bog živi vzorna zakonca-jubilanta še do biserne poroke!

— **Pri slabi prebavi,** pomanjkanju krvi, bledici, shujšanju, obolelih žlezah, kožnih izpuščajih, tvorih urejuje naravna **»Franz-Josef«** grenčica izborno tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se prepričali, da **»Franz-Josef«** vodo celo najnežnejši otroci lahko preneso. **»Franz-Josef«** grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Stari borci legajo v grob

Slovenjgradec.

V Podgracu, župnija Svečina v Slov. goricah, je zatisnil svoje trudne oči star slovenski mecen in narodnjak 91 letni Jurij Ferk, oče tukajšnjih dveh poštnih zvaničnikov-pismonošev gg. Miroslava in Franca. Pokojni Ferk je bil strogo verskega prepričanja in praktičen katoličan, daleč naokrog znan lovec. Bil je tudi eden izmed narodnih borcev za slovensko stvar proti nemškutarstvu ob naši severni meji.

Pogrebcem so prišli nasproti do pol poti do vaške kapele pevci iz Svečine, ki so zapeli pokojniku žalostinko, in domači župnik, ki je vodil pogreb. Na grobu so se zopet poslovili od njega pevci se z eno žalostinko, g. župnik pa je po pogrebnih molitvah imel kratek nagovor. Pokojnik zapušča tri sinove, eden je posestnik na domu, dva sta v Slovenjgradcu, in eno hčer, ki je soproga preglednika fin. kontrole v Št. Lenartu v Slov. goricah, ter enega brata, ki je prav tako zaveden narodni borec v Št. Ilju v Slov. goricah. Naj mirno počiva v slovenski zemlji!

Izbirčen jeziček
liže sladoled »Petriček«.

Tudi najodpornejše in najtrše dlake se hitro omehčajo in pridejo pod rezilo po uporabi palmira-mila

palmira milo za britje da gosto mehko kremasto peno, ki brado hitro omehča ter dolgo mehko obdrži. Ta pena gotovo ne kvari polti. Te lastnosti in osvežujoči duh povzročijo, da je britje s palmira milom pravi užitek. 75 let izkušenj zajamčuje stalno dobro kvaliteto.

„Slovenec“ ob 60 letnici

Letošnjo jesen praznuje »Slovenec« šestdesetletnico svojega obstoja. Ob zaključku letošnjega letnika namerava uprava »Slovenca« razdeliti svojim zvestim naročnikom več lepih denarnih nagrad. Opozarjamo vse one naše prijatelje, ki so samo naročniki nedeljskega »Slovenca« in one, kateri list kupujejo v kolportaži ali kakorkoli čitajo, da tudi oni lahko prejmejo eno od lepih nagrad, ako se vsaj s 1. oktobrom naroče na dnevnega »Slovenca«. Natančnejša navodila boste lahko čitali v »Slovencu«, kateri izide v nedeljo, 18. septembra.

Koledar

Nedelja, 11. septembra: (17. pobinkoštna nedelja). Prot in Hiacint, mučenca; Emilijan, škof.

Ponedeljek, 12. septembra: Ime Marija. Macedonij, škof.

Osebne vesti

= **Iz ljubljanskega preiskovalnega zapora** so prišli v petek zvečer: Vinko Kos, posestnikov sin z Voklega; Janko Krč, posestnikov sin iz Preddvora pri Kranju; Franc Mubi, posestnikov sin tudi iz Preddvora.

= **Ing. arch. Miroslavu Kosu** je minister za zgradbe izdal pooblastilo izvrševati javno prakso iz arhitektonske stroke za vso državo.

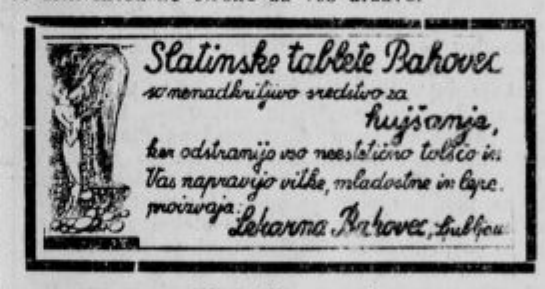

Ostale vesti

— **Med umetninami in mimo lepote.** K našem včerajšnjem članku pod tem naslovom pripominjamo — zaradi točnega razumevanja — da je grajani in po mnenju člankarja neestetski akt, ki ga je žirija nagradila s prvim priznanjem, delo Franceta Kralja, med tem ko je Tone Kralj razstavil samo portrete, ki pa ne žalijo okusa.

— **»Pismo o slovenski književnosti«,** ki ga priobčujemo v današnji številki, je treba čitati Prešernov napis takole:

»Kar je beži
al beg ni Bog?
Ki vodi vekomaj v ne-bo
kar je, kar blo je in kar bó.«

Ne moreš v šolo? Vzgoji se sam!

Nauči se sam vseh stvari, ki jih potrebuješ za svoj uspeh v življenju! Krepka volja! V letu dni znaš vse trgovske predmete, kakor tudi za družne in katerikoli svetovni jezik. — Piši na **Dopisno šolo v Ljubljani, Pražakova 8,** ali pa se oglasi sam. Informacije zastonj. Uradne ure 8—12, 2—6, nedelja 10—11!

— **Vse žene in dekleta,** ki prihajajo v Ljubljano, pa nimajo prenočišča, naj se obračajo na poslujočo gospodično Kolodvorskega misijona na glavnem kolodvoru, ki ima na roki odznak v belo rumeni barvi. Vodstvo Kolodvorskega misijona v Ljubljani prosi vse one številne stranke, ki se obračajo na Kolodvorski misijon po razne informacije, da prilože pismu znamko za odgovor. Vodstvo Kolodvorskega misijona opozarja, da bo v nedeljo 2. in v nedeljo 9. oktobra popoldne ob pol 4 v Radio Ljubljana predavanje o Kolodvorskem misijonu. Morebiti bo ustreženo s tem predavanjem vsem, ki so se v zadnjih mesecih obračali na Kolodvorski misijon z raznimi vprašanji glede delovanja Kolodvorskega misijona in njegovi organizaciji. Prav gotovo pa bo to predavanje pojasnilo delovanje Kolodvorskega misijona v prid in varstvo potujočih žen in deklet in njim samim pojasnilo mnoge nevarnosti, ki se jim izpostavljajo, zlasti dekleta, ki brez zadostnega poznanja mesta prihajajo tja iskat službe, pa se v neštevilnih slučajih razočarane obračajo na Kolodvorski misijon za pomoč. Sploh pa bo to predavanje važna informacija vsej naši javnosti. — Vodstvo Kolodvorskega misijona.

— **Slomšek naš duhovni vrtnar.** Spisal Etbin Bojc. Založila Leonova družba v Ljubljani. Pravkar je izšlo to najnovejše znanstveno delo o Slomšku — našem največjem vzgojitelju preteklega stoletja. Oblika knjižice (obsegajoče 64 strani) je lična, z rdečim tiskom in sličico Slomška na ovojni strani. Pisatelj je knjižici napisal primerno začetno besedo ter jo opremil s preglednim kazalom in vzpodbudnimi Slomškovimi reki. Knjiga je ponatis iz »Slovenskega učitelja« s par dostavki in popravki. Služila bo dobro ne le kot **vir za Slomškove proslave,** pred katerimi stojimo, ampak bo hkrati obdržala stalno vrednost, ker je v njej pisec dobro **označil Slomška kot pedagoga — poslužujoč se pri tem vseh dosedanjih virov —, ter še hkrati podal njegovo stilno-osebnostno označitev,** kar do sedaj še ni nihče poskušal pri nas na znanstven način. Prav tako pa bo knjiga služila znanstvenemu obdelovanju celotne Slomškove dobe v okviru zgodovine našega slovstva. Zato knjigo, ki stane **le 12 Din** in se dobi v **komisijski razprodaji Nove Založbe** ter v vseh večjih knjigarnah, toplo priporočamo vsem, ki se zanimajo za našega pedagoga Slomška in njegovo osebnost!

— **Razpisana je služba tajnika** pri okrajnem cestnem odboru v Ljubljani. Za to mesto se bodo upoštevali prosilci, ki so dovršili vsaj nižjo srednjo ali njej enako šolo. Prošnje, opremljene z vsemi prilogami po § 3. zakona o uradnikih, je **vložiti do 20. septembra** pri okr. cestnem odboru v Ljubljani, Krekov trg št. 10-I.

Kupi meni, ljubi striček,
samo sladoled »Petriček«!
Za en dinar ali dva
liževa ga obadva.

— **Za poškodbami umrl.** V »Slovencu« smo nedavno poročali o težki nesreči, ki se je 20. avgusta zgodila v Belih vodah. Pri Grebenšku so takrat žgali apno. Okrog jame se je sukal tudi 6 letni Anton Terže in opazoval delo. Ker je stal preblizu, je naenkrat zgubil ravnovesje in padel v jamo vrelega apna. Dečko je dobil nevarne opekline po telesu; v slovenjgraški bolnišnici, kamor so ga morali odpeljati, se je njegovo stanje rapidno slabšalo in v sredo 7. t. m. zvečer je nesrečni otrok podlegel bolečinam.

Lutz peči kopirane a ne dosežene!

— **Umna reja kuncev.** Spisala dr. Andrej Jenko in Alfonz Inkret. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu 16 Din. Kunčjereja je postala v teh časih zelo važna gospodarska panoga zlasti še za revnejše sloje. Ako imaš količkaj prostora bodisi na dvorišču ali kje drugje, si lahko sam postaviš skromen hlevček odnosno kletko za skromno žival domačega zajca. Žival ti ne dela veliko sitnosti in preglavic. Zadovoljna je z odpadki jedil, ki sicer pridejo na smetišče, poleti je pa zadovoljna s krmo, ki jo dobiš za prav nizko ceno, ali jo sam nabereš v gozdu na sprehodu. Reja domačih zajcev je zelo hvaležna in se obilo izplača. Meso domačega zajca je zelo okusna, lahka ter zdrava jed, ki za teletino kar nič ne zaostaja. Pričujoča brošura vsebuje vse, kar mora vedeti vsak, kdor se bavi s kunčerejo. Knjižica je bogata z ilustracijami, z vzorci hlevčkov, raznih vrst in pasem domačega zajca. Nudi veliko koristnih nasvetov, razpravlja o negi, zdravju in bolezni, ter koristi te ljubke domače živali. Vsem rejcem kuncev knjižico toplo priporočamo.

— **Usmiljena srca** prosi 27 letna priprosta gospodična, že 4 leta popolnoma slepa, sicer pa zdrava in krepka, brez vseh sredstev in brez lastnega doma, kakršnekoli podpore, da bi se mogla vsaj skromno preživeti. Zelo bi je bilo ustreženo, ko bi ji kdo podaril stare citre. Darove sprejema začasno uprava »Slovenca«. Imenovana revica se nahaja sedaj v zdravniški oskrbi v ljubljanski bolnišnici.

Najfinejše
Glashütte-ure
dobiva se pri
F. Čuden
Ljubljana, Prešernova 1

— **Važno za tiste, ki iščejo zaposlitve!** Opozarjamo na oglas tvrdke J. Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica 2, v današnji številki pod rubriko »Službe dobe«.

— **Novost pri ženski obutvi!** Po svojih priljubljenih »Maja« opankah znana pančevška tovarna daje sedaj v promet nove damske čevlje iz baržuna, satena in ripsa, elegntno in fino izdelane. Naše dame bodo sigurno sprejele tudi te »Maja« proizvode z isto simpatijo kot »Maja« opanke. Pri kupovanju pazite na znamko »Maja«.

— **Opozarjamo na oglas trgovine gorenjskega sukna, pletenin in kocev v Ljubljani, Sv. Petra 38.**

— **Svojim blagopokojnim bodete postavili nagrobni spomenik** zato si oglejte takoj trajno razstavo nagrobnikov najnovejših oblik, skic, album izvršenih spomenikov pri znani najcenejši in najsolidnejši tvrdki kamnoseško-kiparskem podjetju **Franjo Kunovar,** pokopališče Sv. Križ, Ljubljana. **Telefon 27-87.**

— **Otvoritev nove restavracije (sobe za tujce)** pod Šmarno goro danes popoldne. Za obisk se priporoča Matevž Perovšek.

— **Za jesenska oblačila najboljše in najcenejše** blago v specialni trgovini **Novak na Kongresnem trgu.**

— **Redno vpisovanje v dopisno trgovsko šolo v Ljubljani** bo od 1. do 10. septembra 1932 vsak delavnik od 9—12 in od 15—18, v nedeljo in praznik pa od 10—12 dopoldne pri ravnateljstvu DTŠ v Pražakovi ulici 8/I. (vogal Miklošičeva cesta 30). Kdor se vpiše v DTŠ lahko študira vse predmete, ki se učijo na drž. trg. šoli, doma. Šola poučuje poleg rednih predmetov tudi vse moderne jezike. Natančna brezplačna pojasnila daje vodstvo šole osebno ali pa potom tiskanega prospekta, ki ga lahko vsakdo sprejme. Iz prospekta je razviden ves ustroj in vsi pogoji. Šola je osnovana na najmodernejših dopisnih metodah sličnih šol v Zapadni Evropi. Pri pouku sodelujejo najboljši strokovnjaki trgovskih jezikovnih in drugih ved, ki jamčijo za najboljši uspeh. Kdor se ne more vpisati osebno, naj takoj piše po prospekt in prijavnico. Redni pouk se prične 15. septembra. Kdor zadosti ostalim zakonitim določilom (da ima nižjo srednjo šolo itd.) lahko potem polaga priv. izpit na drž. trgovskih šolah in pridobi pravice rednih absolventov te šole.

— **Preskrbite se!** Zavarujte sebe in svoje domače pri »Karitas«, ki ni samopomoč, temveč oddelek velike in edine slovenske zavarovalnice, Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani. Špekulacija z bolnimi osebami je izključena! Zahtevajte prospekte. Vzajemna zavarovalnica, oddelek »Karitas«, Ljubljana.

— **Mohorjeve knjige** s koledarjem 1933 si lahko ogledate na velesejmu paviljon »J«. Tam se sprejemajo tudi novi člani. Vse knjige dobivajo člani po nižjih cenah istotam.

— **Pri trdovratnem zaprtju,** napetosti v telesu, preobilici želodčne kisline, glavobolu, razdraženosti, tesnobnosti, splošnem slabopočutju in utrujenosti pospeši naravna **»Franz-Josef«-grenčica** brez napora in bolečin lahno izpraznjenje črev vseh neprebavljenih ostankov in v mnogih slučajih obvaruje pred vnetjem slepiča. — Najodličnejši zdravniki stoletja so vporabljali **»Franz-Josef«-vodo** z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi otrocih. **»Franz-Josef«-grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vital Vodušek:

Nedeljske misli

Evangelij sedemnajste pobinkoštne nedelje: Matej 22, 34—46. K Jezusu so prišli farizeji in nekdo izmed njih ga je hotel skušati: »Učenik, katera je največja zapoved v postavi?« Jezus odgovori, potem pa vpraša sam: »Kaj se vam zdi o Kristusu, čigav sin je?«

Današnjemu evangeliju sem se že od nekdaj čudil, posebno drugemu delu. Nisem namreč mogel razumeti, da bi Jezus uporabljal citate iz Stare zaveze, še manj, da bi z njimi hotel farizeje loviti. Ves Jezusov nastop je bil tako božji, da bi bilo res čudno, če bi se kdaj v svojih odgovorih približal farizejskemu načinu.

Hipoma pa sem nekoč zagledal v duhu vse drugače: Jezus ves velik, mogočen in ljubeč sredi prihuljenih, zvitih farizejev. Hočejo ga ujeti, preskusiti. A njega še ne morejo dotakniti. Njegovo božanstvo ne zatemni pred njimi. Jezus noče udariti, noče vreči zanjke nazaj. LeL vesel je, da jim more nekaj povedati prav od srca. Tisto, kar je višek v vseh knjigah Stare zaveze. Judje so morda že pozabili, posebno farizeji. Jezus poudarja in dopolnjuje. Stara zaveza, Stara zaveza, saj vendar hraniš biser v svojih knjigah, besede o ljubezni!

»Ljubi Gospod, svojega Boga! Kolikor moreš. Še bolj, kot ti samo volja premeri. Z vsakim utripom, z vsakim gibom, z vsako mislijo, z vsem srcem, prav iz dna. Človeku ne sme nič več ostati: ne roke, ne oči, ne ustnice, ne srce, ne duša, ne delo, ne imetje, vse mora biti izročeno božji ljubezni. Ne more biti drugače. On je Gospod. On je Bog sveta. Bog ljudi. Zato mora biti sploh vse v ljubezen ujeto, uklenjeno. Vsak človek. Drug k drugemu. Ni več drugih zaporedi, ni drugih besedi, samo še Bog in ljubezen, Bog in ljubezen.«

Zdi se mi, da se je nešteto obrazov okrog Jezusa sklonilo v spoštovanju in prvi ljubezni. Tudi meni je bila ta misel kaor rešitev: z besedami o ljubezni Jezus gotovo ni hotel zavračati, ni hotel loviti, ni hotel udariti.

Potem je tako lahko razumeti tudi drugi del. Ni v zanjka. Jezus hoče le premagati judovsko, posebno farizejsko mišljenje, ki je tako strašno zemeljsko. Ki mimo zemlje in svoje domovine in svoje izvoljenosti niti v nebo več ne vidi. Oni nikjer ne zaslutijo božjega, zato tudi malo verujejo. Malo uklanjajo kolena. Se misel o božjem Sinu se jim je čisto spačila: samo besede o kraljevem potomstvu, o judovskem kralju, o velikem voditelju zatiranega naroda ... Sama zemlja, same človeške predstave.

Jezus pa stoji še vedno velik in ljubeč med njimi. Dopolnjuje, dokazuje.

»David se je zamaknil v daljno prihodnost. Videl je Kristusa, božjega Sina. Vi ga pričakujete kot odrešenika. Ne slutite, da vam je čisto blizu. Vedno napačno razumete: iščete človeka, Boga ne najdete. Tudi David je vedel za obljubo. Iz njegovega rodu bo izšel! A kaj rod, njegov grešni rod. Kristus je v božjem sijaju. David se globoko sklanja pred njim: Moj Gospod! V hipu ga oslepi še večji sijaj: sam Bog se sklanja iz večnosti in vabi Sina. Pošilja ga v trpljenje, dviga v zmago. Ves svet mu daje v breme, ves svet mu daje k nogam. Kaj besede o potomstvu, o kraljeviču, o človeškem odrešeniku, ko je tako velik Gospod, Sin človekov ...«

Gotovo so se mnogi farizeji sklonili še globlje. Morda so začutili, da je med njimi Gospod. Čisto tiho je postalo. Kakor da bi bilo zvečera, v mraku. Nihče ga ni več spraševal.

*

Težki so včasih evangeliji. Mi nismo bili zraven, zato nam je tuja marsikaka beseda in slika. Ne vem, če je prav, a zdi se mi, da včasih tudi po majhni krivdi evangelistov: tudi oni so razumeli in napisali marsikako Jezusovo besedo prečloveško.

Šoštanj

Obrtna zadruga oblačilnih strok je imela na pratnik izredni občni zbor. Glavna točka dnevnega reda je bilo sprejetje novih pravil in preimenovanje zadruge v »Združenje oblačilnih strok«. Zborovalci, 70 po številu, so se tudi razgovarjali o obupnem obrtniškem položaju, ki se s pritiskom industrije stalno slabša.

Mrtvaški zvon. Umrli so: Jožefa Stopar, Viktor Hauke, Ivanka Ledinek, Jakob Golob, Pavla Albreht, Alojzij Trobej, Marija Kočenina. Naj počivajo v miru!

Maribor

Stara slovenska korenina

V Slivnici pri Mariboru je 28. avgusta slavil svoj 90. rojstni dan g. Miha Kristan, bivši dolgoletni cerkovnik v Slivnici. — Slavljenec se je rodil 28. avgusta 1843 v Čreti, v letu 1868-9 je služboval najprej v Sp. Polskavi, nad 25 let pa v Slivnici, kjer je bil primoran pred dvema letoma radi starosti opustiti to službo. Ostala leta pa je jubilant dosti prepotoval, videl je Ljubljano, Gradec, Reko, Trst itd., znal vam je iz svojega življenja toliko zanimivega povedati v tako šaljivi obliki, da so ga povsod radi poslušali. Naš slavljenec pa je tudi dobro znan daleč naokrog kot bivši slikarsamouk in knjigovez. Kdo naj prešteje, koliko sob in kuhinj je prebelil in poslikal, koliko tisoč knjig je lično in lepo povezal! Ko pa so začeli pozno v jeseni pihati mrzli vetrovi, pa je hitel od hiše do hiše, da je vrezal vse manjkajoče šipe; vsepovsod in vedno je bil dobrodošel delavec!

Od njegovih otrok žive še štirje in sicer: sin Anton ter hčeri Marija in Matilda, ki bivajo že dolga leta v Avstriji, hči Ivanka pa nad vse skrbno streže očetu. V Avstriji bivajoči otroci so leta 1928 — ob očetovi 85 letnici — s skupnimi močmi postavili lepo hišico, kamor prihajajo vsako leto po enkrat, da prebijejo dopust pri svojem očetu in na rodnih tleh.

G. Kristan Miha je naročnik Slov. gospodarja, odkar list izhaja, poleg tega pa še drugih nabožnih listov. K njegovemu 90. rojstnemu dnevu mu tudi naš list lahko izrazi iskrene čestitke! Ali vidite, kako mu je šlo na smeh, ko smo ga vzeli na muho ob tej slavnostni priliki! —n.

Moževo življenje na vesti

Družinska tragedija na Gačniku pojasnjena.

Maribor, 10. sept.

Gačnik nad Pesnico, kraj žalostnega spomina še od svoječasnih zločinov Stefana Faleža, je pred dnevi doživel zopet slučaj, ki je globoko odjeknil v celi okolici. Posestnika Ivana Ploča, moža v najlepši dobi 44 let, so prepeljali od njegovega doma v mariborsko bolnišnico s smrtnimi ranami na glavi. Ležal je v bolnišnici nekaj dni v globoki nezavesti, potem pa ga je rešila trpljenja smrt, ne da bi mu bila dana beseda, s katero bi pojasnil zagonetko svoje smrti. Preiskava je ugotovila na glavi hude poškodbe, zadane od ostrorobega predmeta, verjetno opeke. Cela okolica je govorila, da je padel Ploč kot žrtev družinskega prepira. Ko so orožniki sprva zaslišavali Antonijo, ženo pokojnega, je tajila, toda končno je klonila ter podala na zapisnik orožnikom priznanje, da si olajša težko vest. Pločeva sta po izjavi žene živela v prepiru. Mož je bil nasilen ter je ženo pretepal. Živela je težko življenje, 6 otrok od 4 do 16 let je pri hiši, sedmega pričakuje vsak čas. V takem stanju jo je moževo ravnanje še bolj ogorčilo in razburjalo. Usodnega dne v preteklem tednu je prišel Ivan Ploč domov vinjen in zopet navalil na ženo ter jo tepel. V skrajni razburjenosti je v begu pred možem zagrabila na tleh ležečo zidno opeko ter zagnala težek kos možu naravnost v glavo. Opotekel se je, pri tem pa je priletel že drugi kos, ki ga je zadel na isto mesto ter mu natrl lobanjo. Mož se je sesedel nezavesten; sedaj se je žena zavedla svojega dejanja. Z otroci je skušala nesrečneža spraviti k zavesti, pa je bilo zaman. Sosedje so nato pozvali rešilno postajo v Mariboru, ki je prepeljala nezavestnega Ploča v bolnišnico. Tu je podlegel poškodbam, ženi pa je ostala težka vest, da je zakrivila v razburjenosti smrt svojega lastnega moža. — Po priznanju so pustili orožniki Antonijo Pločevo doma. Kdo bi drugače skrbel za nedolžno deco, ki je ostala brez očeta in bi jim kruta ječa ugrabila še mater.

Možje in fantje mariborski

Danes okoli pol 15 pride v Maribor štafeta slovenskih fantov, ki gre skozi Slovenijo na Slomškov grob. Po prihodu štafete bo slavnostna izročitev spominskega pisma, nato govor šolja dr. Tomažiča. Možje in fantje mariborski! Udeležite se te pomenljive prireditve slovenske fantovske mladine!

☐ **Slomškova proslava v Mariboru.** Dne 24. septembra zvečer se vrši v Narodnem gledališču proslava 70 letnice smrti Antona Martina Slomška. Spored slavnosti objavimo tekom tedna.

☐ **Kolporterji** za razprodajo našega lista v Mariboru se iščejo. Prijaviti se je v upravi na Koroški cesti št. 1; zaslužek imajo lahko tudi mladeniči, stari vsaj 16 let.

☐ **Sadje, grozdje in perutnina.** Z obiljem tega je bil natrpan včerajšnji trg. Temu je tudi cena padla, dočim je povrtnina nategnila v ceni radi suše, ki je stisnila letos vrtove mariborske okolice.

☐ **Tri zanimive teniške tekme.** Na belem polju bodo danes zanimive tekme: dvomatch Ilirija : ISSK Maribor, Ilirija : Rapid in SK Celje : ISSK Maribor. Za prijatelje tenisa dovolj senzacij.

☐ **Najemniki se organizirajo.** Ustanovni občni zbor Društva naejmnikov stanovanj in poslovnih lokalov se vrši v petek, dne 16. septembra ob pol 20 v veliki kazinski dvorani.

☐ **Planinske maše.** Aljažev klub v Mariboru naznanja, da je svojo letno sezono planinskih maš na Uršlji gori in pri Sv .Arehu končal. Čas in kraj planinskih maš v zimski sezoni bo sproti objavljen v listih.

☐ **Avstrijski plavači nastopijo!** SSK Maratonu se je posrečilo dobiti plavače kluba GAK iz Gradca, da nastopijo pri povratku iz Ljubljane danes popoldne na Mariborskem otoku. Gradčani so odigrali sinoči waterpolo tekmo z ljubljansko Ilirijo. V Mariboru so znanci že od pomladnega nastopa, vendar je takrat radi slabega vremena imela le maloštevilna publika priliko videti njihovo znanje. Imajo v svoji ekipi par izvrstnih plavačev, ki zastopajo Avstrijo v njeni reprezentanci. Ker danes ni drugih sportnih prireditev, bo nastop plavačev GAK v plavanju in waterpolu mariborskim prijateljem sporta gotovo dobrodošel. Tembolj, ker za tekme ni nobene vstopnine, razen na tribuno.

☐ **Sodni izvrševalec — nevaren poklic.** Mariborsko okrožno sodišče je dobilo prijavo, ki dokazuje, s kakšnimi nepriljetnimi dogodivščinami je zvezan poklic sodnega eksekutorja. V Ciglencah pri Ptuju bi moral eksekutor rubiti sadnega trgovca na tožbo njegovega tovariša iz Maribora. Izvršilni organ je zatekel žrtev rubežni ravno pri prevzemanju jabolk pri nekem posestniku. Kot bi dregnil v sršene, je završalo, ko je zahteval eskekutor vpogled v žepe in listnico. Ker ni šlo z lepa, je prišlo do ruvanja, tekom katerega je segel trgovec v žep ter vrgel listnico kmetu, od katerega je pravkar sadje prevzemal. Pa je bil eksekutor spretnejši od kmeta, kar v zraku mu je pred nosom vjel denarnico ter jo pobasal v žep. Takrat pa je planila trojica, trgovec, njegov pomagač in kmet, od katerega sta sadje prevzemala in ki se je bal, da ne bo dobil za jabolka plačila, če bo pobral denar eksekutor, na sodnega organa; podrli so ga na tla ter mu odvzeli denar s silo. Raztrgali so mu pri tem ravsu obleko, ga povaljali in opraskali. Spričo takih nevarnosti je eksekutor jadrno pobegnil, prijavil pa je zadevo sodišču in sedaj bodo imeli besedo paragrafi, ki v takih primerih ne poznajo šale. —

☐ **9 mest in 254 prošenj.** Znak našega hudega časa je izkušnja, ki jo je napravila mariborska policija. Razpisali so 9 mest policijskih stražnikov, dospelo pa je do sedaj nič manj kot 254 prošenj; poleg tega pa prihajajo prosilci tudi osebno neprestano na komisarijat, da se jih je oglasilo skoraj toliko, kot pismenih prosilcev. Med njimi, ki se potegujejo za mesto mariborskega stražnika, so ljudje najrazličnejše starosti in poklicev.

☐ **Ovire obrtnemu šolstvu v Mariboru.** Letos pomladi je mestna občina skupno z gospodarskimi krogi Maribora pokrenila akcijo za osnovanje obrtnega šolstva v Mariboru. Ker za enkrat ni na razpolago prostorov, da bi se ustanovila moška obrtna šola, je občina zaprosila ministrstvo prosvete za osnovanje ženske obrtne šole. Prostore za šolo bi dala občina na razpolago v Vesni, kjer se nahaja sedaj nižja ženska obrtna šola. Ravno tako bi občina prispevala brezplačno kurjavo in razsvetljavo, dočim bi država nastavila osobje. Kakor smo doznali, je prosvetno ministrstvo zavrnilo predlog občine z motivacijo, da ni sredstev za nastavitev učnih moči. Pač pa bi dovolilo tako šolo, če bi občina prevzela vse vzdrževanje. — Spričo nezdravega navala ženskega naraščaja na mariborske srednje šole bi bila višja ženska obrtna šola v Mariboru velikega pomena, ker bi prevzela večji del deklet ter bi jih usposobila za praktično življenje čisto drugače, kakor druge srednje šole. Radi tega bi kazalo, da bi občina sama poskušala osnovati zavod, ker bi se dali morda stroški v pretežnem delu kriti s šolnino.

☐ **Poceni meso.** V ponedeljek, dne 12. septembra se bo prodajalo od 7 naprej na stojnici za oporečeno meso v mestni klavnici 400 kg govejega mesa po 3 in 4 Din in sicer na osebo 2 kg.

☐ **Žalni večer mariborskih Primorcev.** Ob obletnici mučeništva mladih življenj na Bazovici je priredilo društvo primorskih beguncev v Mariboru žalni teden. V prostorih v Grajski ulici je bila prirejena posebna razstava, ki je ponazorjevala vso tužno zgodovino mučeništva našega naroda v Primorju. V petek se je vršila v stolnici zadušnica za pokojnimi bazoviškimi in istrskimi žrtvami, katere se je udeležilo izredno število občinstva. Ob 20 pa se je vršil v Narodnem domu žalni večer. Velika dvorana Narodnega doma je bila nabito polna, poleg polnoštevilno zbranega mariborskega primorskega življa je bilo zelo mnogo tudi ostalega narodno-čutečega občinstva, predvsem mladine. Večer so izredno učinkovito izpolnile deklamacije, katere je izrekla z občutkom, ki je zagrabil vso množico do mozga, primadona naše drame gdč. Kraljeva in pa govor apostola tužne Istre, šentviškega župnika Sokliča, ki je s sugestivno silo razplamtel srca poslušalcev. S pesmimi Vigred in Oj Doberdob je zaključilo pevsko društvo »Jadran« lepo uspelo prireditev.

☐ **Tega še ni bilo: klopotec na mariborskem trgu.** Kaj tacega Mariborci še nismo videli — gospodinje in številni obiskovalci včerajšnjega trga so kar strmeli: sredi novega trga med košarami in vozovi grozdja je stal pravi klopotec ter pel v jutranjem vetru svojo pesem o dozorevajočem blagoslovu naših goric. Na to svojevrstno zamisel klopotca na trgu je prišel znani naš vinogradnik in vinski strokovnjak Robert Košar, ki je včeraj že osmič pripeljal na mariborski trg visoko naložen tovorni avto sladkega grozdja iz svetobolfenških sončnih pobočij.

☐ **V Bergov dvor** na Galvnem trgu št. 23 se je preselil znani mariborski draguljar, platar in urar Ignacij Jan. Več glej v današnjem oglasnem delu lista.

☐ **Pri Majdiču,** glavni kolodvor, Mariborski otok, vedno sveže pivo, izborna vina, povsod priznana odlična postrežba!

☐ **Dr. Fran Toplak,** specialist za ženske bolezni in porodništvo, Glavni trg 18, zopet redno ordinira od 9—11 in od pol 14 do pol 16.

Slovenske gorice

Sv. Anton. Dne 31. avgusta nas je obiskal rojak naše župnije g. duhovni svetnik in župnik Jokob Gašparič iz Trbovelj. V spomin svoje 60 letnice je opravil v naši cerkvi sv. mašo. K njegovi 60 letnici mu tudi mi Antonijevčani kličemo: Bog z njim še mnogo let! — Hudo se je ponesrečil v Andrencih dne 7. t. m. posestnik Josip Pravdič. Vozil je drva; blizu doma se je voz prevrnil nanj ter mu strl nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

„Karitas" je varna

Polom raznih samopomoči je vzbudil pri ljudeh, ki ne ločijo samopomoči od pravega zavarovanja, nezaupanje do zavarovanja sploh. Krivda je v tem, ker naše ljudstvo ni poučeno o pomenu pravega, solidnega zavarovanja. Še se dobijo na deželi ljudje, ki so prepričani, da je »KARITAS« tudi samopomoč. Mnogo jih je še, ki ne vedo, da je »KARITAS« oddelek velike in edine slovenske zavarovalnice, Vzajemne zavarovalnice.

»KARITAS« je nastala kot protiutež sistemu samopomoči. Svoj začetek ima »KARITAS« v Nemčiji, kjer je po vojni propadlo nad 9000 samopomoči, ki jih je delno prevzela KARITAS. Kmalu se pojavi »KARITAS« tudi v drugih državah. Danes šteje to zavarovanje že milijone članov. »KARITAS« postaja nekaj splošnega, nekaj ljudskega. Za ljudstvo je to zavarovanje velikega socialnega in vzgojnega pomena. Namenjeno je to zavarovanje zlasti manj premožnim slojem. Ugotoviti pa moramo, da se tega zavarovanja radi poslužujejo tudi premožnejši ljudje, ki se ne zavarujejo toliko iz socialne potrebe, kolikor zato, da moralno podprejo to veliko socialno ustanovo. Med svojimi zavarovanci ima »KARITAS« mnogo osebnosti, ki so s svojim pristopom dokazale, da smatrajo »KARITAS« vredno popolnega zaupanja.

Vsi, ki ste radi propasti raznih samopomoči izgubili zaupanje tudi v pravo zavarovanje, in še posebno tisti, ki ste pri ukinjenih samopomočih kaj izgubili, vedite, da je »KARITAS« oddelek velike, 32 let stare zavarovalnice, ki goji le pravo in popolnoma varno zavarovanje.

Celjski akrobati v Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 9. septembra.

Prvi celjski akrobati, ki so letos nastopali po raznih krajih Slovenije, so zadnje dni gostovali tudi v Slovenjgradcu. Kakor povsod drugod, so tudi tukaj zapustili najboljše vtise ter želi za svoje nevarne produkcije polno pohvale in priznanja. Svoj nastop so imeli napovedan že za nedeljo 4. septembra dvakrat, enkrat dopoldne in zvečer. Prvo predstavo so takrat izvajali, drugo pa so morali radi slabega vremena opustiti. Radi tega so svoj nastop preložili na praznik 8. septembra. Žico so napeli od Druškovičeve na Vibornyjevo hišo na sredi Kraljeviča Andreja ceste. Nastopali so: vodja akrobatov Vinko Bučar, Adolf Krajnc, gdčna Kristina Mlinarič, Rudolf Bučar in drugi. Vsi ti akrobati, ki so vsi obrtniški nameščenci ter je njihov pravi poklic le obrtna stroka — gdčna Mlinarič je šivilja, doma iz Družmirja pri Šoštanju — akrobatika je le njihov sport, so v nekaterih točkah prekosili tudi najboljše poklicne tujenarodne akrobate.

Prav posebno občudovanje so želi naši mladi akrobati pri spretno izvedenem prevozu s kolesom po žici, hoji v košarah, hoji v vreči, lezenju skozi obroč, pri čemer je Krajnc zlezel skozi obroč od kolesa, postavljen na žico, dalje narodna skupina in prenos fantiča na drugo stran. Za to točko je bilo razglašeno, da se naj javi tisti, kateri hoče, da ga na ramah preneso na drugo stran. Oglasil se je mlad osemletni fantek Stanko Viborny, ki ga je akrobat srečno prenesel na drugo stran. Nadaljnje prav zanimive in drzne točke so bile ognjemet in rimske zvezde, pri katerih je pogumni in vztrajni akrobat stal na sredi žice brez mreže delj časa ves v ognju, na hrbtu pa je imel pritrjeno pločevinasto ploščo, iz katere so visoko v zrak bombardirale rimske zvezde. Pri ognjemetu pa je bilo na čelado na glavi pritrjeno kolo, iz katerega je med naglim vrtenjem bruhal iz štirih strani gost ogenj. Gledalci so se drznim fantom oddolžili z obilnim ploskanjem in odobravanjem.

Celje

☞ **Število učencev na drž. real. gimnaziji v Celju.** Včeraj se je zaključilo vpisovanje in so sedaj znane točne številke. Vpisalo se je v I. razred 180, v II. 170, v III. 127, v IV. 110, v V. 49, v VI. 41, v VII. 29, v VIII. razred pa 55 učencev in učenk. Skupaj torej 761. V prvem razredu je napram lanskemu šolskemu letu padlo število vpisanih učencev in učenk za 31, kar bo brez dvoma pripisovati uvedbi šolnine. Celotno število učencev in učenk je pa kljub temu letos za 16 večje od lani. Zanimiv je vzrok majhnemu številu dijaštva v V. VI. in VII. razredu: so to dijaki, rojeni v letih svetovne vojne 1915 do 1918.

☞ **Nogometna tekma.** Danes popoldan ob pol 5 bo pri »Skalni kleti« prijateljska nogometna tekma med SK Olimp, Gaberje in SK Sloga, Savinica.

☞ **Sportno društvo »Boruo« v Gotovljah** je priredilo v četrtek, dne 8. t. m. precej dobro obiskan pevski koncert pod vodstvom gospoda Goršeka, sina gotoveljskega organista in občinskega tajnika. Tudi moralni uspeh je bil zadovoljiv in moremo gospodu pevovodji samo čestitati.

☞ **Popravni izpiti in vpisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo v Celju.** Popravni izpiti za šolsko leto 1931/32 na trgovski nadaljevalni šoli v Celju, se bodo vršili za vse razrede: a) pismeni v torek 20. septembra t. l. ter b) ustmeni v sredo, dne 21. septembra t. l., vsakokrat ob 16, začenši po razporedu, ki bo na uradni deski. K tem izpitom, kakor tudi k eventuelnim drugim izpitom, ki se bodo vršili v istem času, se bo javiti učencem in učenkam pri vodstvu šole 15., 16. ali 17. septembra od 18 do 19 in prinesti s seboj zadnje šolsko izpričevalo. Sprejemni izpiti za prvi razred odpadejo po §§ 253. in 298. zakona o obrtih. Vpisovanje za šolsko leto 1932/33 bo 26. in 27. septembra t. l. vsakikrat od 18 do 20. K vpisovanju je prinesti zadnje šolsko izpričevalo. Vpisnina znaša 25 Din. V to šolo se morajo vpisati in jo obiskovati vsi trgovski vajenci v mestu Celju in naslednjih krajih njegove okolice: Babno, Breg, Gaberje, Lava, Levec, Lisce, Medlog, Ostrožno, Polule, Sp. Hudinja Sp. Ložnica, Trnovlje, Zagrad Zavodna, Zg. Hudinja, Bukovžlak, Čret, Dobrova, Štore, Teharje. Redni pouk bo pričel za prvi razred v ponedeljek, dne 3. oktobra t. l., za drugi in tretji razred pa v torek dne 4. oktobra, obakrat ob 16.

☞ **Neobvezni predmeti na trgovski nadaljevalni šoli v Celju.** Na trgovski nadaljevalni šoli se bodo poučevali sledeči neobvezni predmeti: srbsko-hrvatski jezik, stenografija, strojepis. Pouk v teh predmetih bo po 2 uri na teden vsako sredo od 18 (6)) popoldne naprej ter v nedeljo dopoldne. Obiskovati morejo ta pouk poleg učencev in učenk trgovske šole nadaljevalne šole, tudi drugi pripadniki trgovskega stanu, če dokažejo potrebno predizobrazbo in se zavežejo, ravnati se po šolskem redu trgovske nadaljevalne šole. Ti obiskovalci plačajo vpisnino Din 25 in morejo dobiti, če končajo pouk z uspehom potrdilo o obisku, na katerem bodo navedeni z uspehom obiskovani predmeti ter stopnje pouka. Šolnina za te predmete znaša za vse obiskovalce 90 Din za vsak predmet v polletju (pri strojepisju za vporabo stroja še Din 10 na mesec) in je plačljiva polletno v naprej.

25 let Ljudske posojilnice v Celju

Celje, 9. sept.

O priliki, ko proslavlja ljudska posojilnica srebrni jubilej, vladajo v gospodarstvu težki časi. Zato je bila tudi proslava tega jubileja, kar mogoče skromna in sedanjim razmeram primerna. Na Marijin praznik dne 8. septembra t. l. je bral pri sv. Jožefu ob 9 načelnik g. prof Cestnik, ki načeljuje posojilnici od njenega začetka, zahvalno sv. mašo za dosežene uspehe ter se spominjal tudi vseh, ki so v teku 25 let delovali kot člani načelstva ali nadzorstva, pa jih danes ni več med živimi. Prosil je tudi nadaljnega božjega blagoslova. Pri sveti maši je pel kvartet pod vodstvom g. Mihelčiča. Nato se je vršila ob 10 v posojilnični posvetovalnici slovesna seja, kateri so prisostvovali načelstvo, nadzorstvo in uradništvo. Načelnik g. prof. Cestnik je orisal v kratkih besedah vzroke, zakaj je bila posojilnica ustanovljena, podal njeno kratko zgodovino, se zahvalil članom načelstva in nadzorstva ter uradništvu za požrtvovalno delo ter se spominjal tudi vseh tistih, ki so veliko storili za posojilnico, pa se nahajajo že v večnosti. V imenu načelstva in nadzorstva se je zahvalil načelniku g. Jagodič, v imenu uradništva pa g. ravnatelj Jerič. Želimo Ljudski posojilnici v Celju, da bi prebredla srečno sedanjo težko gospodarsko krizo in da bi še nadalje podpirala kulturne in dobrodelne institucije.

Iz zagorskega revirja

Zagorje, 9. sept.

Resne poškodbe je dobil 8-letni Tonček, sin rudarja Drobneta. Na nogo mu je padla 6 metrov dolga železna tračnica. Pri tem mu je skočila noga v kolenu iz sklepa, in se mu nalomila kost. Na odredbo zdravnika je bil prepeljan v bolnišnico v Ljubljano.

V nedeljo vprizori tukajšnje prosv. društvo dramski odsek, četrtič opero »Adam Ravbar«, topot po znižanih cenah (2 in 3 Din), da bo lahko vsik videl igro.

Sportni klub »Sloga« iz Lok je igral v nedeljo poskusno igro s SK Zagorjem. Rezultat 1:3 v korist SK Zagorja. Tekma je bila vseskozi zelo disciplinirana in mirna.

V četrtek pa so igrali prijateljsko tekmo v Trbovljah SK Retje. Rezultat 1:10 v korist SK Retje. Rezultat je bilo zato slabši, ker so bili preboječi, njihov start ni odgovarjal startu Retjanov, poleg tega jih je pa motil igralni prostor.

V kotredežkem rovu je izbruhnil te dni ogenj. Vnele so se plasti premoga. Uprava se prizadeva omejiti, oziroma zadušiti požar, ki bi lahko postal usoden.

Zaloge premoga postajajo vedno večje pri tukajšnjem rudniku. Začeli so uporabljati nove prostore za deponiranje premoga. Praznovanje ne samo, da se nadaljuje (vsak teden po tri dni), ampak vedno grozijo še z novimi redukcijami.

Požar

Šoštanj, 8. sept.

V zadnjem času so požari v Šaleški dolini zelo pogosti; do sedaj je ogenj izbruhnil v okoliščinah, ki kažejo, da je delo zlobnega človeka, ki iz maščevalnosti ali pa iz golega sadizma povroča škodo in peha ljudstvo v še bolj kritičen položaj.

V noči od srede na četrtek je zopet zakrvavelo nebo; daleč na okrog je bil viden grozen kres: gorelo je gospodarsko poslopje posestnika Zaljubelška v Škalah. Na klic zvona in rudniške sirene so sicer kmalu prihitela na kraj nesreče gasilna društva iz Družmirja, Šoštanja in Velenja, a vsaka rešitev objekta je bila izključena, ker je primanjkovalo vode. — Zavarovalnina je znatna, povzročene škode pa ne bo krila.

Nenadna smrt
Napadel prijatelja

Škocjan pri Mokronogu, 8. sept.

V sredo 7. sept. je nesla v mlin 22 letna Jožefa Železnik. Bila je popolnoma zdrava. Nazaj grede ji je pa postalo nenadoma slabo. Prinesli so jo domov. Na praznik 8. sept. pa je ob 14, previdena s sv. zakramenti, za vedno zatisnila oči.

Na Marijin praznik je šel Komljanec Vinko, ki je poročen na Vinici, k svoji materi v Jerman vrh. Ko se je zvečer vračal domov, ga je njemu znana družba povabila na kozarček vina v zidanico. Ker je imel do doma še precej daleč, se je poslovil in sam odšel. Kmalu pa je zapustil družbo K. iz Bučke ter jo mahnil s kolesom za Komljancem. V Logičah je skočil K. nenadoma na Komljanca ter ga udaril trikrat s težkim predmetom po glavi. Napadeni se je onesvestil in zgrudil. Napadalcu to ni zadostovalo, suval ga je še naprej. Čez nekaj časa je Komljanec prišel k zavesti. Posrečilo se mu je zbežati. Kaj je vzrok, da je K. napadel svojega prijatelja, se ne da ugotoviti.

Slovenjgradec

Jazbec na Uršlji gori. Zadnjo nedeljo je oskrbnica planinske koče na Uršlji gori, gospa Lahovnik, postregla svoje goste z neobičajno pečenko. Ko so ti pečenko s slastjo in okusom pojedli, jih je oskrbnica vprašala, ali vedo, kakšno pečenko so jedli. Gostje so ugibali, pa niso mogli pravo uganiti, dokler jim oskrbnica ni sama povedala, da so jedli jazbeca. Pa niso jazbeca ujeli na Uršlji gori, ker se tam nima s čim hraniti in torej tako visoko sploh ne živi. Stvar je bila druga. Jazbeca je ustrelil ponoči prejšnje noči dober lovec in posestnik Brložnik, p. d. Šuler v Selah v svoji koruzi. Ko pa je šel v soboto mož oskrbnice g. Lahovnik na Uršljo goro mimo Brložnika, mu je le-ta dal lep kos jazbeca za planinski dom na Uršlji gori, da tam pogostijo svoje goste.

Tatovi na delu. Pretekli ponedeljek ponoči je neznan tat zmaknil Knežacu Francu iz Št. Janža novo kolo znamke »Waffenrad«, vredno 1600 Din. Kolarju Englert Antonu iz Sv. Jederti pa je prav tako neznan tat izmaknil vse kolarsko orodje, vredno okrog 1500 Din. Za uzmovičem, ki je bil najbrž v obeh slučajih eden in isti, še ni nobenega sledu. Orožništvo je na delu.

Sadjarsko predavanje. V nedeljo je bilo prav dobro obiskano sadjarsko predavanje v restavraciji Cajnko. Pri predavanju so govorili kmet. referent Wernig o splošnih vidikih sadjarstva in letošnje sadne kupčije, drevesničar Hrastnik iz Št. Ilja pri Velenju pa v prav domačih besedah o odbiri sadja za kupčijo in pravilnem gojenju sadnega drevja. Pooblaščeni nakupovalec in izvozničar sadja g. Cajnko pa je govoril podrobno o letošnji sadni kupčiji, ki ni dosedaj prav nič ugodna, ker sadje nima nobene prave cene. Zborovalci so izvajanjem govornikov sledili s prav resnim zanimanjem.

Ptuj

Žalostne stvari. V Gruškovju so našli že mrtvega, z razbito glavo, posestnika Jožefa Perneka. Dejanski stan uboja je ugotovila komisija, v kateri so bili dr. Lipič, dr. Mrgole, dr. Vrečko in Božičko kot zapisnikar. — Na polirja Marka Štuheca od Velike Nedelje so streljali neznanci; dva strela je dobil v trebuh, 1 v roko in potem še devet vbodljajev. Njegovo stanje je obupno.

Rokovnjači so poizkusili svojo srečo, ko so se vtihotapili v Klemenčičevo gostilno v Vurbergu; odnesli so vino, steklenice in drugo v vrednosti 2000 Din. Orožniki poizvedujejo za rokovnjači.

Protestni sestanek ptujskih zadrugarjev je bil dne 8. t. m. pri Šeguli, radi ukinitve tukajšnjega oddajališča Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani.

Gasilske vaje bodo danes ob 15 pri Sv. Marjeti niže Ptuja; udeležijo se jih požarne brambe župe Ptuj, levi breg. Vaje vodi župni podstarosta Kores.

Mesto venca na grob umrlega trgovca g. Scharnerja je daroval dimnikarski mojster Fr. Breznik, tuk. gasilskemu društvu Din 100.

Tedensko službo gasilcev od 11. do 18. t. m. ima prvi vod, prva desetina in sicer četovodja Ernest Dasch in desetnik Leopold Kropf. Reševalni oddelek: šofer Omulec in desetnik Zajšek, od mošiva Murko in Mahač.

Škofja Loka

Važen domač izum. Mehanik Alojzij Kralj je izumil na nov način skonstruiran električni grelec in baterijo. Grelec segreje 5 litrov vode v petih minutah do 50 stopinj in pri tem porabi prav malo električnega toka.

Moste pri Ljubljani

Naše Prosvetno društvo prične s svojo gledališko sezono v nedeljo, dne 18. septembra. Igrali bodo pravljično igro »Zlatorog«. Pevske točke bo spremljal orkester »Sloge«. Da bo tudi sosednim društvom mogoče ogledati si lepo delo, zato bodo igrali ob 3 popoldne in zvečer ob 8.

Knjižnica v Ljudskem domu ima zopet nekaj novih knjig. Sezite pridno po njih. Odprta je vsak večer ob 19.

Skušnja za »Zlatoroga« je v ponedeljek ob 20. Pridite vsi. — Tajnik.

Ljutomer

70 letnico smrti škofa Slomška proslavi naše Prosvetno društvo v nedeljo 18. septembra popoldne v Katoliškem domu. Uvodni govor o Slomšku bo imel predsednik Prosvetne zveze g. prof. dr. Hohnjec iz Maribora. Uprizorimo kot otvoritev gledališke sezone Ljubko domačo igro s petjem »Pri kapelici«, spisal p. Zakrajšek. V glavni vlogi Jurčka gostuje g. Gusil Rakuša od Svetinj. Domači pevski zbor zapoje na začetku Ferjančičevo »Slava Slomšku«, za konec venček Slomškovih ponarodelih. Od blizu in daleč pridite k proslavi velikega narodnega vzgojitelja!

Jesenske konjske dirke se vršijo danes popoldne na Cvenu. Tekmujejo domačini in gostje. — Pretekli teden se je vršilo premiranje konj za ljutomerski okraj. Opaziti je bilo nekaj lepih eksemplarov vročekrvne pasme. Razdeljenih je bilo več nagrad.

Naznanila

Ljubljana

Gledališke predstave pod milim nebom

Nedelja, 11. septembra, ob pol 16: MASCOTA (Tivoli). — Ob pol 20: SLEHERNIK (Kongresni trg).

Prosvetno društvo »Trnovo« v Ljubljani vprizori danes že v drugič na prostem na obširnem društvenem dvorišču v Karunovi ulici 14 F. S. Finžgarjevo ljudsko igro »Naša kri« ob pol 8 zvečer. Pri igri sodeluje tudi godba »Sloga«. Vljudno vabimo prijatelje iz Ljubljane ter iz bližnje okolice, da se te vprizoritve na prostem, ki je obenem zadnja, udeleže v obilnem številu. Predprodaja vstopnic je v društvenem domu. — Odbor.

Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev, krajevna skupina v Ljubljani sporoča cenjenemu občinstvu, da se vrši dobrodelna tombola, dne 18. septembra 1932 ob 15 na Kongresnem trgu. Ker je ta prireditev v korist vdov in sirot, se odbor najtopleje priporoča za čimvečjo udeležbo cenjenega občinstva. — Odbor.

Smuški odsek SPD Zagorje bo predvajal v lastni režiji v dneh 15., 16. in 17. t. m. ob 7 zvečer prvi slovenski alpski velefilm v Kraljestvu Zlatoroga v kino Triglav.

Ustanovitev sekcije UROIR v Krškem. Na nedeljskem sestanku rezervnih častnikov v Krškem se je sklenilo, da se ustanovi za krški okraj sekcija UROIR, pododbora Ljubljane. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni: Kapetan fregate Pfeifer Vladimir, predsednik; notar Mejač Anton, tajnik; odvetnik dr. Dobovišek Rudolf in graščak Ulm Anton, odbornika. — V četrtek, dne 15. t. m., bo v Krškem ob 9 dopoldne v kapucinski cerkvi slovesni rekvijem za padle bojevnike iz svetovne vojne, nato pa v dvorani hotela Gregorič ustanovni občni zbor nove sekcije. — Vsi rezervni častniki in dobrovoljci iz krškega okraja vljudno povabljeni k udeležbi.

Cerkveni vestnik

II. vnanja kongregacija pri uršulinkah ima danes popoldne ob 2 mesečni shod. Pridite vse. — Voditelj.

Poizvedovanja

Našla sem na praznik dne 8. t. m. na poti iz Zelenice na planino damsko pleteno jopico. Kdor jo je izgubil, jo dobi pri Benedik Franc, Kranj, Kokriško predmestje 30.

Izgubila se je dne 31. avgusta srebrna zapestna ura z verižico, na kolodvoru Jesenice. Pošten najditelj naj jo vrne proti dobri nagradi na upravo »Slovenca«.

IVAN KRALJ

se priporoča za vsa ključavničarska dela

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul 5 ali Rimska c. 2

Izjava!

Kot član Stavbne hranilnice in posojilnice »Moj dom« v Ljubljani, Miklošičeva 15, se čutim dolžnega izjaviti tem potom, da mi je bilo odobreno brezobrestno posojilo v znesku 35.000 Din po že dvamesečnem čakanju in bom izrabil vsako priložnost, da bom to zadrugo vsakomur najtopleje priporočal. **Jank Gabrijel,** železničar.

Pohištvena obrt na velesejmu

Če je kdo lahko ponosen na silen napredek naše domače obrti, so to brez dvoma naši mizarji, ki so v zadnjih letih v ljubljanski okolici, zlasti v Št. Vidu ustvarili pravo slovensko tradicionalno pohištveno obrt. Po kakovosti svojih izdelkov se ti naši mojstri brez izjeme lahko merijo z inozemstvom. Zlasti nekateri pa so na letošnjem jesenskem velesejmu razstavili naravnost čudovite stvari. Mnogi mizarji delajo danes v soglasju z umetniki in priznanimi arhitekti. Tako se v pohištvu, ki ga izdeluje Št. Vid, vedno bolj uveljavlja moderna črta, sodoben slog. Žal še nismo toliko napredovali v domači hišni umetnosti ter še vedno čakamo mojstra in umetnika arhitekta obenem, ki bi skupaj ustvarila cenen domač slovenski hišni pohištveni slog. Svetujemo mizarjem, da resno proučijo tudi to vprašanje. Da je tak slog mogoč, da ga naši mojstri morejo ustvariti, v to verujemo. Tudi tu velja znana rečenica — začeti je treba!

Toda oglejmo si letošnje razstavljeno pohištvo naših mojstrov podrobneje. Takoj ob vhodu v pohištveni paviljon na spreseneti moderna spalnica I. Mrharja iz Št. Vida, izdelana po načrtu arh. ing. C. Tavčarja iz domače orehove korenine, kombinirane s cebrovino. Razen skupne dvojne postelje in skupne dvojne omare za perilo, je posebnost te spalnice zlasti veliko zrcalo, ki je vzidano v steno in se poljudno premika. Nočne omarice so izdelane kakor stolčki, zadnjo steno jim tvori poseben podaljšek iz zglavja postelje. Spalnica velja 25.000 Din ter so se zanimali zanjo celo inozemci.

Nasproti Mrharja je razstavil gosp. Rok Berlič in sicer jedilnico iz kanadskega oreha ter samsko spalnico iz kanadske hruške. Zanimiva je kombinacija postelje, nočne omarice ter toaletne omarice z ogledalom vred. Zaradi te lepe kombinacije vlada za to spalnico izredno veliko zanimanje. Izdelava je prvovrstna ter spominja nekoliko na narodni slog, kar spalnico posebno odlikuje. V pohištvo so vdelani razni vložki, v omare za vdelanimi šipami so položene narodne čipke, kar spalnico nenavadno poživi. Načrti za spalnico so od gosp. arh. Strenarja.

Zraven je jedilnica gosp. Velkavrha iz Vižmarij izdelana iz domače temne orehove korenine, kombinirane z makazovino. Jedilnica vzbuja pozornost zlasti zaradi mirne črte ter solidnosti, ki je očitna. Moderni slog se prijetno spaja z domačnostjo. Tudi spalnica iz afriške hruške je okusna in lepa. Vse je tudi razmeroma poceni.

Praktična novost za gospodinje je kuhinjska oprava gosp. F. Tomšiča iz Žg. Kašlja, ki je bila prodana dvakrat. Gospodinje tudi pridno naročajo posamezne pomivalne mize za navadno gospodinjstvo, ki veljajo od 650—850 Din. Spalnica iz Rio palisandra je menda edina te vrste na razstavi. Zelo lepa, preprosta in okusna je orehova jedilnica, v kateri je posebna praktična raztegljiva miza, ki je porabna tudi za večji salon. Jedilnica velja 14.000 Din ter je bila dvakrat prodana. Razen tega ima gosp. Tomšič razstavljeno še spalnico iz orehove korenine za 13.000 Din.

Dobro kupčijo je napravil tudi gosp. Bitenc Hinko iz Vižmarij, ki je postavil na velesejem lep sobni biffe, ki se zanj zanimajo zlasti kupci z juga.

Krasna spalnica, izdelana po lastnih načrtih iz orehove korenine, okrašena s kavkaškim orehom, je bila v par dnevih prodana štirikrat. Za ljubitelje knjig je tu zlasti primerna zelo krasna knjižnična omara iz orehove korenine, okrašena s kavkaškim orehom. Namesto nekdanjih topih stojal za rože se vedno bolj uveljavljajo kombinirana stojala, si združujejo n. pr. pri spalnici g. Bitenca stojala za cvetlice s shrambo za likerje in podobno.

Odlično mesto zavzema seveda med razstavljalci znana tovarna pohištva Erman in Arhar iz Št. Vida. Oba družabnika sta bila med prvimi, ki sta postavila na trg današnjim razmeram odgovarjajoče ceneno pohištvo, ki je obenem lepo in praktično. Poleg bratov Erjavcev iz Tacna zavzema tovarna Erman & Arhar največjo prostorninsko ploskev v pohištvenem paviljonu. Razstavila je dve spalnici iz kavkaškega oreha ter eno jedilnico, razen tega tudi pohištvo za kabinet. Tvrdka razstavlja že od obstoja velesejma vsako leto v splošno zadovoljstvo ter se skuša vedno bolj izpopolnjevati in specializirati.

Brata Egidij in Karel Erjavec ki sta tudi že dovolj znana v zboru naših odličnih mizarjev, sta postavila jedilnico, ki je bila takoj prodana v Zagorje. Razen tega sta postavila še dve spalnici, eno iz kavkaškega oreha, drugo iz finske breze, ki zaradi lepe izdelave in obenem nizke cene vzbujata splošno zanimanje obiskovalcev velesejma. V reklamne namene dajeta razstavljalca obiskovalcem slikan katalog z lepimi, modernimi vzorci pohištva brezplačno. Svojo bogato in pestro zalogo pohištva imata brata ob tacenskem mostu.

V tem paviljonu je tudi tovarnar gosp. A. Kregar in sinovi, ki so znani po svoji veliki zalogi pohištva ob vižmarskem kolodvoru. Na velesejmu imajo Kregarjevi postavljeni dve lepi spalnici, eno iz cvetličnega jesena, vloženo s cebrano, ki so zanjo dobili tudi naročilo, — ter preprosto, pa okusno spalnico iz breze, vloženo s cvetličnim jesenom. Vabljiva je tudi jedilnica iz Rio palisandra, ki je prodana. Tvrdka ima dalje razstavljeno lepo češnjevo jedilnico po izredno nizki ceni 6500 Din.

V bližini ima razstavljeno lepo spalnico in jedilnico iz domače orehovine gosp. Kregar Jakob, ki ima bogato zalogo pohištva tudi nasproti šole v Št. Vidu. Razstavljena spalnica in jedilnica imata rahlo moderno črto, ki je izredno posrečena; učinkuje zelo solidno in nenavadno lepo.

Omeniti moramo seveda tudi tvrdko Naglas, ki je izdelala in postavila na velesejem lepo spalnico s salonom in jedilnico, dalje lično pohištvo gosp. Rojca I. iz Šiške, lepe spalnice mojstrov Šenka, Rozmana, — da ne omenjamo sploh vseh mizarjev, ki so se pač potrudili ter pokazali na velesejmu najlepše, kar premorejo njih delavnice.

Čisto na koncu pohištvenega paviljona je v dveh kojah postavila dve lepi spalnici po vsej Jugoslaviji znana tvrdka »Javor« iz Logatca. Zlasti okusna je mahagonijeva spalnica, kombinirana s cvetličnim mahagonijem, ki učinkuje zelo mirno, poživljajoče. Lepa je tudi jesenova spalnica, kombinirana z orehom.

V sosednem paviljonu so takoj ob vhodu postavili svoje pohištvo štirje člani Mizarske zadruge iz Št. Vida. Smole Ivan iz Tacna ima lepo, zelo vabljivo in tudi ceneno jesenovo spalnico, ki se zanjo obiskovalci velesejma zelo zanimajo. Elegantna je jedilnica Fr. Kregarja iz Vižmarij, izdelana iz kavkaškega oreha. Rahla moderna črta je lepo združena s prisrčno domačnostjo, ki privlačuje vsakogar. Kuhar Jože iz Št. Vida ima spalnico iz afriške rože, ki tudi napravlja izredno eleganten vtis, obenem pa učinkuje zelo mirno. Član zadruge gosp. Viktor Šetina iz Guncelj je postavil češnjevo in javorovo spalnico, ki sta obe zelo enostavni v svojih oblikah ter menda izmed vseh spalnic na velesejmu najcenejši.

Moralí bi seveda popisati tudi druge mojstre, ki so s svojimi izdelki povečali pestrost bogate razstave pohištva na tem velesejmu, toda pičel prostor nam ne dopušča. Omejili smo se na nekatere glavne razstavljalce, ki s svojimi razstavljenimi kosi pohištva nekako prednjačijo ali so sicer po svojih izdelkih izrazitejši.

V splošnem se vsi mizarji pohvalijo z razstavo. Večinoma so vsi prodali razstavljeno pohištvo, nekateri so dobili nova naročila za več mesecev naprej. Vsekakor je letošnji jesenski velesejem dvignil našo pohištveno obrt zopet znatno navzgor. Naši mizarji napredujejo od ene velesejemske prireditve do druge. Naše pohištvo uživa v svetu najboljši glas zlasti na jugu države se vedno bolj uveljavlja. Hočemo poudariti, da smo lansko leto uvozili za 10 milijonov dinarjev pohištva iz inozemstva — ta denar pa bi lahko ostal doma, ker so dela naših mizarjev na višku po solidnosti, izdelavi in cenah. Če bodo velesejemske prireditve pripomogle vsaj k omejitvi nepotrebnega uvoza pohištva, bodo že samo s tem opravičile svoj obstoj.

F. S.

Občni zbor Zveze trgovskih gremijev

XII. redni letni občni zbor Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani bo **v nedeljo, dne 18. septembra 1932 ob 9 dopoldne v dvorani kopališča v Laškem** s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Računski zaključek za leto 1931 in poročilo pregledovalcev računov. 4. Proračun in določitev zvezne doklade na leto 1932. 5. Preosnovanje Zveze po § 363. obrtnega zakona. 6. Poročilo o socialnem zavarovanju po § 384. obrtnega zakona, — o zadružništvu, — o tujskem prometu in lesni trgovini. 7. Resolucije.

V soboto, dne 17. septembra t. l. ob 4 popoldne se bo vršila v dvorani kopališča v Laškem predkonferenca zveznih delegatov, ki bo razpravljala o predlogih združenj. Zveza pozivlja vse delegate, da se zanesljivo udeleže predkonference in že na predkonferenci povedo vse one težnje in zahteve, za katere žele, da se o njih razpravlja in da jih Zveza upošteva.

Ljubljanska kreditna banka

Ljubljanska kreditna banka nam poroča:

Upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je na svoji plenarni seji dne 9. t. m. sklenil v sporazumu z g. komisarjem ministra trgovine in industrije v smislu čl. 3, točka 2 uredbe o plačilnih rokih za vloge in druge dolgove Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani od 26. maja t. l., da izplača zavod s 1. januarjem 1933 vsem vlagateljem na hranilne knjižice in tekoče račune najmanj polletne obresti, ker si je banka že do danes zagotovila za to potrebna denarna sredstva. V primeru pa, da se bo na denarnem trgu položaj do konca t. l. zboljšal, bo banka sorazmerno z razpoložljivimi sredstvi primerno zvišala izplačila. Vlagateljem in imetnikom tekočih računov bo izplačal zavod na zahtevo od 1. oktobra t. l. dalje z njihovega dobroimetja, akontacijo v iznosu, ki odgovarja obrestim za tromesečje od 30. junija do 30. septembra t. l.

Strojeslovje. S tem delom je prof. ing. Stane Premelč podal že dolgo pogrešan pregled strojne tehnike. Uvodoma je razložena mehaniška osnova za razumevanje obratovanja. Nato sledi v prvem delu smotren pregled strojnih elementov z načeli njih izračunavanja in dimenzioniranja. Obravnava vijake, zakovice, zagozde, cevi, zaporne organe, osi, gredi, sestopke, ležaje, razne načine pogona itd. Drugi del knjige nam pa podaja pregled strojev. Začenja z vodnimi stroji, to je vodnimi kolesi in raznimi vrstami vodnih turbin. Slede toplotni stroji s pripadajočo opremo. Razloži razne parne stroje in parne turbine s pripadajočo armaturo in kotlišči v najnovejših izvedbah strojne tehnike. S posebno pažnjo so obdelani eksplozijski motorji in sicer bencinski in pa Dieselov motor v štiri in pa dvotaktni izvedbi. Tem strojem, ki proizvajajo delo sledi opis strojev, ki uporabljajo mehansko energijo. Najprvo so obdelani delotvorni stroji, to so škripci, dvigala in žerjavi. Sledi izčrpen pregled raznih vrst črpalk in kompresorjev. Zaključuje pa s tehnološkimi stroji, ki se uporabljajo za drobljenje, mešanje, zabijanje itd.

Ker se danes uporabljajo stroji v vseh panogah gospodarstva, jih ta knjiga obravnava tako, da jih obrazloži vsakomur razumljivo in to tembolj, ker je tekst ponazorjen in izpopolnjen s 166 slikami raznih izvedb in konstrukcij. Posebno bo pa to delo dobrodošlo našemu tehniškemu naraščaju ne samo vsled tega, ker je edinstveno v slovenski strokovni literaturi, marveč tudi, ker je po vsebini na višku. Cena vezani knjigi je 32 Din, torej za naše razmere izredno nizka.

Borza

Dne 10. septembra 1932.

Denar

Devizni promet je bil ta teden na ljubljanski borzi le malo manjši kot prejšnji teden. Znašal je 0.526 milij. Din v primeri s 0.545, 0.57, 0.88 in 2.5 milij. v prejšnjih tednih.

Narodna banka je po poročilih iz Belgrada zvišala odstotek bonifikacije od 5 na 6%, nadalje v teku tedna na 7 in 8%.

Poleg tega je Narodna banka zmanjšala dodelitev na ljubljanski borzi na 40.000 Din dnevno, na zagrebški pa od 100.000 na 60.000 Din.

Curih. Pariz 20.39, London 18.10, Newyork 518.50, Bruselj 71.8375, Milan 26.60, Madrid 41.70, Amsterdam 208.10, Berlin 123.15, Stockholm 92.85, Oslo 90.90, Kopenhagen 93.80, Sofija 3.73, Praga 15.33, Varšava 58, Atene 3.19, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05, Helsingfors 7.75.

Jajca

Jajčni izvoz gre v Italijo kljub visoki italijanski uvozni carini nemoteno dalje, ker je produkcija jako popustila ter se iz vseh inozemskih tržišč poroča čvrsta tendenca s polagoma se dvigajočimi cenami. V Italiji se celo baje že konzerve uporabljajo in ni izključeno, da bomo imeli letošnjo zimo razmeroma visoke cene. — Sv. Jurij ob juž. žel., 9. septembra.

Hmelj

Savinjska dolina, 10. septembra. Po neizpremenjenih dnevnih cenah se je tudi danes vršilo nakupovanje pri producentih le v manjšem obsegu in v prvi vrsti prevzemalo, urejevalo in pospravljalo že nakupljeno blago. Nakupovalo se je predvsem za angleški račun in slabše v barvi neprvovrstne partije. Maloštevilni ponujalci, ki so v svoji nestrpnosti začeli ponujati blago, so dosegli komaj 16—17 Din za 1 kg, dočim se partije, za katere je res povpraševanje in se ne ponujajo, še vedno plačujejo po dnevnih cenah.

Samogovor reporterjevega peresa

Ljubljana, 10. sept.

Velesejem, v ginljivi ljubezni združen z veseličnim prostorom, se je tako čvrsto ukoreninil v žitje in bitje Ljubljančanov, da ga nič več ne bi mogli pogrešati. Kar stresem se ob misli, kakšen strahovit udarec bi bil zanje, če bi jim ga kar takole na lepem kakšna burja odpihala s sedanjega prostora in ga postavila — recimo — na vrh Triglava! Grozno! Ali bi žalostno in hrepeneče dvigali obraze za njim in jokali. (Seveda ne toliko za velesejmom, kolikor za njegovim priveskom — veseličnim prostorom!) Nova Ljubljanica bi lahko nastala iz prelitih solz, Ljubljanica, ki bi si izdobila strugo nekje tam, kjer promenira nadebudna ljubljanska mladina. Kako krasen in divjeromantičen bi bil pogled na to novo reko, ki bi tekla vzdolž Aleksandrove ceste in ki bi se s svojim grenko-sladkim okusom gotovo pridobila svetoven sloves — si moja malenkost niti misliti ne more, čeprav ima bujno fantazijo! Tako bi imeli v Ljubljani kar dve Ljubljanici, tujsko-prometni privlačnosti prve vrste; prva je s svojim žlahtnim smradom že zdavnaj zaslovela po vsej Evropi, druga pa — kakor rečeno...

O Ljubljančani so napredni ljudje! Prav zares! Za vse kulturne, gospodarske in politične pridobitve se zanimajo, zmerom in povsod pride njihov profinjeni okus do izraza, materijelne in duhovne vrednote so jim enako svete, za vsako figo se navdušujejo — celo za klovne, ki jih z loparjem po glavi tolčejo, in za opice, ki jim v znak svojega spoštovanja jezik kažejo... Živeli! kričijo, če jih kdo samo pod pazduho požgečka ali pa jim peska nasuje v oči... Ampak sam Bog ve, ali gredo kdaj vase in pomislijo, kako močno je beseda »živeli« podobna besedi, ki nastane, če črko e spremeniš v črko a... Brez vsakega podtikanja in brez vsake zle misli, prosim!

Toda predaleč sem zašlo, jaz ubogo reporterjevo pero! Sem hotelo prav za prav samo malo pokramljati in pomodrovati s samim seboj o srečanjih z atrakcijami, ki so kakor svetli biseri posejani širom in vzdolž velesejmskega prostora. Vsepovsod sem kolovratilo, vtikalo nos zdaj v to zdaj v ono stvar, otipavalo, oprezovalo, prisluškovalo... In ko sem vse do kraja v sebi pregnetlo, mi je bilo, kakor da sem se povzpelo do najvišjega spoznanja življenja.

Nekaj se mi je spočetka posebno čudno zdelo: ljudje so drveli mimo mene, skozi paviljone, kakor da se jim nekam strašno mudi. Hoteč dognati vzrok tej njihovi skrivnostni naglici, sem jo mahnilo za njimi in sem videlo: vsi, prav vsi so imeli eno in isto pot, eden in isti končni cilj — — —

Ampak, kdo bi jim to zameril! Saj najbrž niti načeli še niso zamotanega vprašanja, kako je prav za prav s to rečjo: ali je velesejem zaradi veseličnega prostora, ali veselični prostor zaradi velesejma? Moja malenkost bi to zamotano vprašanje salamonsko rešila takole: oboje je zaradi obojega! Kajti velesejem sam, brez zapeljivega priveska, ki se mu pravi veselični prostor, bi bil ljudem kakor kruh brez soli, kakor sod brez vina, kakor klovn brez humorja. In soli in vina in burk se ljudem pač hoče tudi sredi najbridkejše realnosti — kdo bi se razburjal nad tem!

Konjice

Veliko zanimanje, zlasti v krogih duhovščine, je vladalo te dni za zanimivo sodno razpravo, ki se je vršila pri tukajšnjem okrajnem sodišču proti g. arhidiakonu Francu Tovorniku. Matilda Kmetec je svoj čas po svojem zastopniku dr. Ervinu Mejaku vložila tožbo proti g. arhidiakonu zaradi razžaljenja časti, ker jo je kot dušni pastir pokaral. Pri razpravi, ki se je vršila pred celjskim sodiščem, je bil g. arhidiakon Tovornik obsojen zaradi prestopka zoper čast pogojno za 1 leto na denarno kazen 600 Din in na plačilo stroškov. Toda njegov zastopnik dr. Franjo Macarol je proti razsodbi napravil priziv na apelacijsko sodišče v Ljubljani, kateremu je bilo tudi ugodeno. Apelacijsko sodišče se je namreč postavilo na stališče, **da ima dušni pastir pravico in dolžnost skrbeti za javno moralo in tudi pokarati, pri čemer sme rabiti tudi ostrejše izraze**, če ima za to dovolj podlage. Zato se je vršila sedaj nova razprava pred tukajšnjim okrajnim sodiščem. Matildo Kmetec je zopet zastopal dr. Mejak, g. arhidiakona Tovornika pa dr. Macarol. **Sodišče je izreklo oprostilno razsodbo**, ker so bili podani dovolj jasni dokazi, da je g. arhidiakon kot dušni pastir storil samo svojo dolžnost. Ta razsodba bo zanimala zlasti dušne pastirje. Radovedni smo, ali bodo tudi sedaj o tej oprostilni razsodbi poročali »Jutro« in »Večernik« tako obširno kakor svoj čas o obsodbi.

V odgovor na dopis »Jutra« z dne 9. septembra 1932 iz Konjic o pobalinstvu in zlikovstvu sporočam, da bodem proti dopisniku oziroma uredniku nastopil sodnijsko pot. Slavko Uršič, trgovski pomočnik v trgovini Antona Valenčaka.

Trbovlje

Predavanje ženskega društva se vrši danes popoldne ob tretji uri v Društvenem domu.

Obletnico otvoritve planinskega doma na Mrzlici bo proslavila podružnica SPD prihodnjo nedeljo, 18. t. m. Na Mrzlici se bo darovala ob tej priliki sv. maša, ker je pričakovati, da se bo zbralo pri prireditvi veliko planincev od blizu in daleč.

K pojasnilu okr. načelstva v Laškem ugotavljamo, da bo na vse strani zadeva razčiščena, da občinski kmetijski odbor v Trbovljah ni imel nikoli prilike razpravljati o delitvi podpor za kmetijstvo. Da je g. Roš pristal na tisto dodelitev denarja v Laško, bo že res, a vsi kmetje so na županstvu ugovarjali proti temu in še bodo.

Radio

Program Radio-Ljubljana:

Nedelja, 11. septembra: 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve — 10.00 Prenos shoda JRKD iz Uniona — 12.00 Čas, poročila, plošče — 15.15 Izbirna tekma harmonikarjev (velesejem) — 16.00 Slovenski vokalni kvintet — 16.45 Zabavni kotiček (M. Kragelj) — 17.00 Prenos balalajk z velesejma — 20.00 Celo-solo, izvaja Bogi Leskovic — 20.45 Salonski kvintet — 22.00 Čas, poročila, nadaljevanje salonskega kvinteta.

Ponedeljek, 12. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 10.00 Salonski kvintet — 19.00 Politične in gospodar. razmere na Poljskem (E. Bojc) — 19.30 Kulturni izvor gospodarstva (dr. St. Gogala) — 20.00 Prenos koncerta balalajk z velesejma — 21.00 Slovenske narodne, izvaja salonski kvintet. — 22.00 Čas, poročila — 22.15 Prenos koncerta iz kavarne »Zvezda«.

Torek, 13. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 18.00 Otroški kotiček (gdč. Vencajz) — 18.30 Plošče — 19.00 Poljska in njeni šlagerji, predava Gerhart Krause, mednarodni referent za umetnost iz Dancinga — 19.30 Glavni pojmi o spektralni analizi (A. Peterlin) — 20.00 Esperantska ura (Ljubljansko barje: Korenc Niko) — 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi:

Nedelja, 11. septembra:

Zagreb: 20.30 Pestra glasba. — **Milano:** 20.30 Varietejski večer. — **Stuttgart:** 21.10 »Richard Wagner«, koncert — 22.50 Koncert simfoničnega orkestra. — **Berlin:** 20.00 Koncert: 1. J. Strauss: Radetzky, koračnica; 2. Dunajski venček pesmi; 3. Vojaško življenje — 20.30 Koncert — 22.00 Plesna glasba. — **Belgrad:** 20.00 Venček domačih kompozicij — 21.35 Violinski koncert — 22.45 Plesna glasba. — **Rim:** 20.45 »Fanfan la Tulip«, opereta. — **Beromünster** 20.00 Zabavni večer — 21.45 Plesna glasba. — **Langenberg:** 20.00 »Leteči Holandec«, opera v 3. dej. — 23.00 Koncert. — **Praga:** 22.25 Plošče. — **Dunaj:** 20.00 »Dunajska kri«, opereta v 3. dejanjih, J. Strauss — 22.30 Plesna glasba. — **Budapest:** 20.20 Operetni prenos, operetne arije — 22.40 Ciganska glasba.

Ponedeljek, 12. septembra:

Zagreb: 20.30 Operni fragmenti — 22.40 Plošče. — **Milano:** 21.00 Večerni koncert. — **Stuttgart:** 19.45 Zabavna glasba — 22.40 Šah — 23.05 Koncert. — **Berlin:** 20.00 »Cavaleria rusticana«, opera v I. dej., P. Mascagni — 22.30 Poročila, nato koncert — 24.00 »Srečni jezdeci«, igra. — **Belgrad:** 20.00 Benetke v glasbi — 21.00 Vokalni koncert — 21.30 Plošče. — **Rim:** 20.45 Lahka glasba. — **Beromünster:** 20.00 Mladinski koncert — 21.45 Slavne koračnice in valčki. — **Langenberg:** 20.00 Koncert — 21.00 Westfalske pesmi — 22.20 Nemški plesi — 22.45 Koncert. — **Praga:** 21.00 Violončelo — 21.30 Koralni koncert — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 19.15 Zabavna glasba — 21.05 Hans Hermann Nissenov večer — 22.00 Plesna glasb.a — **Budapest:** 20.15 Operna glasba — 22.00 Plesna glasba — 23.00 Ciganska glasba.

Torek, 13. septembra:

Zagreb: 22.40 Plesna glasba. — **Milano:** 20.30 Operetni prenos. — **Stuttgart:** 22.45 Koncert plesnega orkestra. — **Berlin:** 20.00 Zabavni večer; odlomek iz operete »Pri treh mladenkah«; poje Richard Tauber. — **Belgrad:** 20.30 Prenos iz Zagreba — 22.30 Ciganska glasba. — **Rim:** 20.45 Pester koncert. — **Bermoünster:** 20.00 Franc Schubertove kompozicije. — **Langenber:** 20.30 Iz mladih dni — 22.00 Poročila. — **Praga:** 20.05 Violinski koncert — 21.50 Radio orkester — 22.20 Plošče. — **Dunaj:** 21.20 Predvajanje glasovnih posnetkov na papirju — 22.10 J. Straussov večer. — **Budapest:** 20.00 Ogrske pesmi in arije — 23.00 Plesna glasba - plošče.

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem trgovino zopet otvoril isto bogato založil z najnovejšim modnim in manufakturnim blagom, perilom in konfekcijo.

Zagotavljam svoje cenj. stranke v vsakem oziru najboljše postrežbe in prosim za obilen obisk in zaupanje.

Priporočam se in ostajam

z vsem spoštovanjem

I. N. Šoštarič, ml.

Maribor, Aleksandrova c. 13

Tehnična in trgovska visoka šola v Parizu

Ecole superieure technique et Commerciale de Paris (oblastveno dovoljena in registrirana). Inženirski študij v vseh tehničnih strokah in trgovski vedi. Diplomski izpit v nemščini in francoščini. Pripravljalni oddelek za neabiturijente. Dopisni oddelek v francoščini in nemščini. Programi in pojasnila se dobe zastonj pri Secretariat Generale l'ESTOP Serv. D 11, Rue Perronet, Paris 7e.

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si razstavljene predmete na Velesejmu v paviljonu „E" zunaj

IVAN ZAJC

ŽIRI - Dravska banovina

ročna izdelovalnica vseh vrst čevljev in škornjev. Kdor hoče imeti škornje, gojzerice, smučarje itd. izdelane po merah, naj se izvoli obrniti do na velesejmu navzočega zastopnika. Poseben oddelek za izdelavo oficirskih škornjev.

Ob posetu Ljubljane boste gotovo kupili blago za obleke, katero najdete v veliki izberi pri obče znani trgovini

R. MLAKAR - „Pri Škofu"

Ljubljana, Pred škofijo 2

DRAŽBENI OKLIC!

Dne 7. oktobra 1932 ob 8 se bo prodalo na javni dražbi posestvo vlož. št. 257 k. o. Cesta pri Okrajnem sodišču v Velikih Laščah. (Zapuščina Adamičeva v Ponikvah št. 32.) Hiša, mlin, žaga, gospodarsko poslopje, 6 travniških parcel, 4 njive, 6 pašnikov in 1 gozd. Cenjeno 174.602 Din. Pojasnila daje upravnik Edvard Škulj v Ponikvah 30, p. Videm Dobrepolje in pa Posojilnica v Dobrepoljah. Dražbeni pogoji so pri Okrajnem sodišču v Velikih Laščah.

Elegantne albume za fotoamaterje in spominske knjige v raznih vezavah in velikostih izdeluje in razpošilja po nizkih cenah na debelo in drobno

knjigoveznica A. JANEŽIČ.

Predno naročite, si oglejte vzorce tudi pri nas!

Naročila se sprejemajo:

A. JANEŽIČ

Ljubljana, Florijanska ulica 14

ZAHVALA

Ko nama je umrla dobra in nepozabna sestra, gospodična

MARIJA ŠERC

upokojena mestna učiteljica

sva bili deležni toliko dokazov iskrenega sočutja in vsestranske pozornosti, da nama pri najboljši volji nikakor ni mogoče, se vsakomur posebej zahvaliti.

Zaradi tega se najsrčneje zahvaljujeva na tem mestu vsem, ki so nama ustno ali pismeno izrekli sožalje, vsem, ki so poklonili krasne vence in lepe šopke ali se kako drugače oddolžili pokojničinemu spominu, nadalje p. n. rajničinim tovarišem in tovarišicam in njenim učenkam, p. n. članicam Marijanske kongregacije za gospodične pri Sv. Jožefu v Ljubljani kakor tudi vobče vsem cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem od blizu in od daleč, ki so spremili blago rajnico na njeni poslednji poti.

Posebej pa se usojava izreči najtoplejšo zahvalo velečastitim gospodom duhovnikom, med njimi spoštovanemu gospodu kanoniku drju. Mihaelu Opeki, za udeležbo pri pogrebu; velečastitim gospodom: vizitatorju lazaristu p. Leopoldu Šmidu za vse požrtvovalne usluge, ki jih je izvolil storiti med boleznijo in ob smrti drage pokojnice, lazaristu p. Antonu Berlecu in profesorju drju. Josipu Demšarju, za tolažilne obiske med boleznijo in večkratno podelitev svetotajstev; p. n. sedanjim učiteljicam šentjakobske mestne osnovne šole, na kateri je rajnica pred svojo upokojitvijo dolgo vrsto let službovala, za izredno krasni cvetični venec; rajničini sošolki, vedno zvesti prijateljici in tovarišici, gospodični Josipini Wessnerjevi, za redne obiske med dolgo boleznijo, in pokojničini vzorni učenki, gospodični učiteljici Mariji Jegličevi, za darovano lepo cvetje in za ves njen trud, ki ga je imela, da je poskrbela s pomočjo ljubkih mladenk za čim dostojnejši pogreb najine ljubljenke.

Naj bo dobrotljivi gospod Bog Vam vsem, ki ste izkazali čast in spoštovanje najini srčnoljubljeni sestri ter naju tolažili in bodrili ob bridkih urah, obilo plačnik!

V Ljubljani, dne 10. septembra 1932.

Globoko žalujoči ANTONIJA ŠERC in PAVLA ŠERC.

Lorna Doone

2

Roman iz Exmoora

V hiši je sedel Tom v kotu pri ognjišču in nas zabaval na vse mogoče načine. Ves čas je kadil nekake prst dolge smotke, ki jih je prižigal z gorečimi trskami. Poprosil sem ga za eno, toda rekel je: »Ne, dečko, to ni zate.« Tedaj mu je naslavila ustnice Anka, mu položila roke na kolena in ga prosila: »Morda je pa za deklice, stric Tom.« Njej je seveda takoj ustregel. Anka je zaprla oči in potegnila dim vse. Toda že ob prvem vdihu jo je zgrabil tako hud kašelj, da sva jo morala z Liziko tepsti po hrbtu in se je skoraj jokala. Nato nam je pričel pripovedovati povesti, toda nič ni hotel povedati o sebi, kar se nam je zelo čudno zdelo. Glas mu je žuborel in se spreminjal, kakor da bi dvajset ljudi hkratu govorilo, pa vsak na svojem mestu in na svoj način. Anka in Lizika sta res tekali okoli in gledali, ali ni kdo za stensko uro in stiskalnico. Pri tem je sledniji trenutek tako spreminjal obraz in se tako spakoval, da se je morala celo mati smejati in se ji je od smejanja pretrgal novi pas, mi otroci smo se valjali po tleh in Betty se je dušila od smeha ob perilniku.

Tom — ljudski junak.

Čeludi je bil Tom Faggus tako pameten, plemenit in sloveč, vendar le ne vem, ali naj bi bili mi Riddovi ponosni na takega uda svoje rodbine ali naj bi se ga sramovali. To je bilo pač odvisno od družbe, v kateri smo bili. Svojim vrstnikom sem kajpada s ponosom govoril o njem, toda kadar je prišel k nam kdo od gosposke ali pa kak bogat trgovec iz Porlocka, skratka kaka boljša oseba, ki se je upravičeno bala, kaj izgubiti, smo previdno molčali, da je ta sloviti izobčenec naš sorodnik.

Mi smo ga bolj pomilovali, kakor pa obsojali, kajti pota življenja so tako neenaka, a razen tega smo dobro poznali njegovo preteklost. Ne kanim sicer opravičevati njegovih resničnih nepoštenosti, ki so mu bile nedvomno v sramoto in nam sorodnikom nikakor ne v čast. Povedati hočem samo, kako je mož zabredel s prave poti, kaj je hudega počenjal in kako je postajal vse večji rokovnjač.

Po poklicu je bil kovač v Northmoltonu v Devonshiru, pustem kraju na koncu Exmoora. Znal je brati in pisati in je imel tudi precej premoženja. Starši so mu zgodaj umrli in mu zapustili dobršen kos sveta, vreden kakih sto funtov, in služnostno pravico paše za dvesto ovac ter kakih trideset glav govejе živine. Že v zgodnji mladosti se je pridno lotil dela in daleč naokoli ni znal nihče tako dobro podkovati konja, kakor on, tako da je bil marsikateremu podkovaču trn v peti. Ker mu je obrt dobro uspevala, se je sklenil poročiti. Izbral si je hčerko nekega usnjarskega mojstra v njegovem rojstnem kraju, z imenom Betsy Paramore. Njen oče je privolil v zakon in Tom je poklical krojača vse iz Exetera, da bi mu bil napravil kar najokusnejšo poročno obleko. Tudi Betsyna bala je bila že pripravljena. Zdajci je pa prejel iznenada, kakor da bi udarila strela iz jasnega, sodno povabilo.

To je bil pričetek njegove pravde z Robertom Bampfyldom, plemičem iz bližnjega sosedstva, ki bi ga bil rad spravil ob služnost paše, mu odganjal govedo s pašnika in mandral travo. To pravdanje je ubogega Toma docela uničilo, kajti Sir Robert je bil bogat in je podkupil več oseb. Kovaču Tomu so prodali hišo in posestvo in ga pregnali celo iz njegove kovačnice. Čakal ga je celo sodnijski zapor. Toda preden so ga prijeli, je osedlal konja in odjezdil z doma, podoben bolj blazniku kakor kovaču. Zatekel se je v hišo svoje zaročenke, toda tam so mu, namesto da bi ga bili potolažili, zaprli pred nosom vrata, kajti novica o izgubi njegove pravde je dospela do njih prej kakor on sam. Mojster Paramore je bil namreč silno prepudaren človek in celo mestni svetnik, pa ni hotel dati svoje hčere beraču. Baje je tudi zahteval, naj bi mu Tom povrnil stroške za pripravljanje poroke.

To je bil pretežak udarec za Toma. V upravičeni jezi je rekel sam pri sebi: »Ker me je svet okradel in oropal kakor volk, postanem posihmal tudi sám volk in si poiščem plena.«

Sprva je bilo videti, da mu bo usoda mila. Ob neki priliki je zahteval od potnika na glavni cesti bogato odkupnino. Od tedaj je zaslovelo njegovo rokovnjaško ime daleč naokoli. Noč in dan je opravljal svoje nepošteno delo, za katero je imel vedno pripravljene tri konje. Ko si je na ta način pridobil precejšnje premoženje, je dva konja prodal in živel poslej mirneje. Zdaj je često storil svojemu bližnjemu tudi kaj dobrega. Rad je občeval z gospodo in pogosto je dal poklicati na mizo najboljše jedače in pijače. Krčmarji ob glavni cesti so se prepirali, pri katerem se bo ustavil, kajti bil je točen plačnik in nikakršen stiskavt. Kadar se je razvedelo, da sedi Tom v gostilni, so moški od vseh strani hiteli k njemu in pili na njegovo zdravje; ženski svet ga je občudoval, a otroci so morali na križiščih paziti, da ne bi prišel blizu kak človek od gosposke.

Takoj ob pečetku svojega rokovnjaštva se je srečal na samotni cesti z Robertom Bampfyldom, ki je v spremstvu enega edinega hlapca jezdil iz Baruma. Faggus mu je nastavil pištolo in zahteval denar. Baronov spremljevalec se je bojazljivo umaknil, a gospodar je trepetajoč potegnil izpod suknjiča svojo denarnico, si snel zlati prstan in vzel iz žepa svojo drago uro. Tom je vse skupaj sprejel, toda takoj je stvari baronu vrnil z besedami: »Roparja oropati ni moja navada.« Nato se je okrenil proti nezvestemu baronovemu spremljevalcu in mu vzel ves denar za kazen, ker je tako strahopetno zapustil svojega gospodarja.

Naglasiti moram, da Tom ni bil nikoli obdolžen prelitja človeške krvi, kajti že sam njegov pogled, škrtanje petelina njegove pištole in njegov velik sloves je zadostoval, da je vsakdo ustregel njegovi zahtevi. Tudi ni nikdar oropal kakega siromaka in je bil vsekdar kavalirskega vedenja do žensk. Medtem ko je Doone ves svet zaničeval in sovražil zaradi njihovega sramotnega življenja, so vsi pošteni ljudje Toma, ki jih ni nikoli oplenil, ljubili. Marsikateri bolnik in siromak ga je na tihem blagoslavljal, četudi mu je pomagal s tujim denarjem, a krčmarji, konjski hlapci in natakarji so ga naravnost spoštovali.

Tako sem precej na dolgo in nemara kdaj pa kdaj dolgočasno opisal značaj svojega nečaka, da ne bi ta ali oni tekom mojega nadaljnjega pripovedovanja tega junaka napačno razmel in sodil.

Čez kake tri mesece, ob pričetku pomladi, je Tom zopet prišel k nam in mi prinesel novo krasno puško. Mati mi je branila sprejeti njegov dar, toda Tom jo je prepričal, da jo je pošteno kupil in plačal. To je bilo nedvomno resnično, toda kdo ve, odkod je dobil denar zanjo. Potem me je učil tudi jahati njegovo krasno kobilo Winnie, ki se je vidno zredila, odkar je nisem videl, pa se me je še vedno spominjala. Najbolj se je pa sukal okoli Anke, ki jo je nenavadno rad imel in trdil prepričevalno, da ji je bil kestenj boter, kar pa je bila seveda zgolj šala. Kmalu je zopet okobalil svojo Winnie in odpeketal z nja od nas, da so se iskre kresale pod njenimi kopiti.